

La Roca de Xeix [núm. 29]

Atles electoral

**Els consistoris del Masnou
1812-1979**

Rosa Toran

V BECA DE RECERCA LOCAL DEL MASNOU
MAIG DE 2013

Atles electoral

Els consistoris del Masnou 1812-1979

Rosa Toran

V BECA DE RECERCA LOCAL DEL MASNOU
MAIG DE 2013

Edita:

Ajuntament del Masnou

Museu Municipal de Nàutica del Masnou

C. de Josep Pujadas Truch, 1A, 3a planta. 08320 El Masnou

Tel. 93 557 18 30

museu.nautica@elmasnou.cat

www.elmasnou.cat/museu.nautica

Direcció i coordinació: Cristina Espuga

Autoria: Rosa Toran

Correcció de textos: Servei de Correcció de Català, Mònica Clotet

Disseny i maquetació: Josep Puig

Impressió: Ramon Ruiz

Disseny de la coberta: Josep Puig

Dipòsit legal:

© Ajuntament del Masnou

Imatge de la coberta:

Número de registre: M 1179

Fragment del plànol *Escenografía e iconografía o plano geométrico del pueblo del Masnou*, fet per Miquel Garriga i Roca, 1846.

NOTA: Cap part d'aquesta publicació no pot ser reproduïda, emmagatzemada ni tramesa per cap mitjà electrònic, químic, mecànic o òptic de gravació o fotocòpia sense l'autorització prèvia de l'autora i dels que han cedit les imatges.

Es pot sol·licitar la publicació adreçant-se al Museu Municipal de Nàutica del Masnou.

Hores d'ara, podria semblar que parlar de la necessitat de conèixer la pròpia història per avançar en el present amb passos fermes és un tòpic o un lloc comú. Però continua sent necessari reivindicar el nostre passat i el nostre patrimoni, potser ara més que mai, per no oblidar qui som i quins són els fets que ens han configurat com a individus i com a societat. Per això, una eina com la nostra revista d'investigació *La Roca de Xeix* té una gran rellevància per contribuir, des dels nostres temps, a la interpretació del llegat que hem rebut.

Fa poc que el Masnou va celebrar el bicentenari de la constitució de l'Ajuntament, una fita que ens ha ajudat a prendre consciència de com la història del Masnou es va modelant amb els petits esdeveniments que es produeixen cada dia. La historiadora masnovina Rosa Toran, com a guanyadora de la V Beca de Recerca Local, ha investigat amb minuciositat i rigor els governs municipals entre els anys 1825 i 1979. Aquesta edició de *La Roca de Xeix* és el resultat de la tasca ingent que ha fet i permet veure, des de la gestió municipal –que s'encarrega dels serveis i les necessitats més immediates dels habitants del Masnou– com s'ha consolidat i ha anat evolucionant la nostra vila. En conjunt, ha aconseguit un itinerari molt interessant que ens ajudarà a comprendre moltes coses del nostre present per encarar el futur amb més força i més segurs de nosaltres mateixos, del que som, del que hem estat i del que serem.

Pere Parés

Alcalde del Masnou

Teniu a les mans *La Roca de Xeix*, on hem publicat el treball que el jurat va seleccionar com a guanyador de la cinquena edició de la Beca de Recerca Local: *Atles electoral. Els consistoris del Masnou 1812-1979*, de la historiadora Rosa Toran.

Aquesta ocasió té un caràcter molt especial, perquè, per primera, vegada el Masnou disposarà d'una història política completa i d'una radiografia detallada dels diferents consistoris de la nostra vila des del primer, efemèride del dos-cents aniversari que vam celebrar l'any passat. Tot plegat arrenca del 1812 i abraça fins a les primeres eleccions democràtiques, després del període de la dictadura franquista, i és rellevant aquest treball inèdit perquè ens permet veure l'evolució política del nostre Ajuntament i comprendre millor la història contemporània del municipi.

Rosa Toran i Belver, que és doctora en filosofia i lletres, secció història, per la Universitat Autònoma de Barcelona, ha realitzat nombrosos treballs de recerca sobre la història contemporània al nostre país, i en aquesta ocasió desgrana amb precisió i rigor tots els representants municipals que han format part del nostre Ajuntament i també l'evolució de les tendències polítiques del consistori al llarg del segle XIX i XX.

Enguany inicia el seu camí el Consell Municipal del Patrimoni, un dels objectius principals del qual serà el foment de la recerca històrica local. Per entendre el present ens cal conèixer el passat i, en aquest sentit, si coneixem millor la nostra història també podrem enfortir la nostra identitat com a municipi i alhora comprendre millor l'evolució dels esdeveniments històrics que s'han produït al Masnou. Això és el que ens pot permetre construir un futur millor com a masnovins i masnovines.

Voldria agrair la tasca del jurat de la Beca de Recerca Local i mantenir el compromís de continuar aquesta iniciativa de suport i estímul a la recerca de la història i el coneixement de la nostra vila.

Jaume Oliveras

Regidor de Cultura

ÍNDIX

INTRODUCCIÓ	9
1. DE L'ANTIC RÈGIM AL LIBERALISME (1812-1834)	11
1.1. El Masnou, municipi independent (1812-1814)	12
1.2. La restauració absolutista (1814-1820)	14
1.3. El retorn al constitucionalisme i la nova etapa municipal (1820-1823)	14
1.4. Assoliment de la independència definitiva sota el marc de l'absolutisme (1823-1833)	16
2. L'ESTABLIMENT DEL MODEL LIBERAL MODERAT (1834-1844)	22
2.1. El poder en mans dels moderats i la guerra Carlina	24
2.2. Les tensions entre moderats i progressistes	25
3. LA DÈCADA MODERADA (1844-1854)	31
3.1. El trànsit vers l'ordre i l'estabilitat	32
3.2. La nova llei electoral, la nova llei municipal i la restricció participativa	33
4. EL BIENNI PROGRESSISTA (1854-1856)	39
5. LA UNIÓ LIBERAL (1857-1868)	41
5.1. El restabliment del model moderat	42
5.2. Els indicis de final d'etapa	45
6. EL SEXENNI DEMOCRÀTIC (1868-1874)	47
6.1. De les juntes revolucionàries al nou marc democràtic	48
6.2. La monarquia amadeista	51
6.3. La primera república i la tercera guerra Carlina	53
7. LA RESTAURACIÓ DE LA MONARQUIA ALFONSINA (1875-1901)	57
7.1. Els regidors al servei del nou règim	58
7.2. La nova llei electoral i la nova llei municipal	59
7.3. Les eleccions de 1877 i el domini conservador	60
7.4. Els consistoris liberals. Els temps de les turbulències	61
7.5. Els efectes de la pujada al govern dels conservadors: la suspensió del consistori liberal	66
7.6. La llarga etapa del govern liberal	69
7.7. La pràctica regular de l'alternança	74
8. LA RESTAURACIÓ DURANT EL REGNAT D'ALFONS XIII (1902-1923)	85
8.1. El manteniment del poder tradicional	86
8.2. La nova dinàmica política	96
9. LA DICTADURA DE PRIMO DE RIVERA (1923-1930)	105
9.1. Els consistoris nomenats	106
9.2. Els ajuntaments corporatius	107
9.3. Vers el restabliment de la normalitat constitucional	110
10. LA SEGONA REPÚBLICA (1931-1936)	113
10.1. Les eleccions del 12 d'abril de 1931	114
10.2. L'obra municipal	116
10.3. Les dissensions	117
10.4. La suspensió del consistori	121
10.5. L'ajuntament durant el front d'esquerres	123

11. GUERRA I REVOLUCIÓ (1936-1939)	125
11.1. Els governs municipals	126
11.2. Les noves orientacions en l'obra municipal	131
11.2.1. Les col·lectivititzacions	131
11.2.2. L'ensenyament	132
11.2.3. La sanitat i la beneficència	132
11.2.4. Els refugiats	132
11.2.5. Els proveïments	133
11.2.6. La defensa passiva	133
11.3. La fi de la república	134
12. LA DICTADURA FRANQUISTA (1939-1975)	135
12.1. Les comissions gestores	136
12.1.1. El consistori de 1939 i l'alcaldia de Josep Jaume Millet Cunill (1939-1940)	136
12.1.2. L'alcaldia de Jaume Buch Vallverdú (1940-1953)	137
12.2. Els consistoris corporatius	140
12.2.1. L'alcaldia de Francisco Leonarte Ribera (1953-1955)	143
12.2.2. L'alcaldia de Francisco Salazar Culí (1956-1972)	144
12.2.3. Entre el nacionalcatolicisme i l'obertura	148
12.2.4. L'obra municipal	152
12.2.5. El final de l'etapa de l'alcalde Salazar	154
12.3. La transició. L'alcaldia de Miquel Humet Argemí (1972-1979)	155
12.3.1. Les eleccions de 1973	157
12.3.2. L'obra municipal	158
12.3.3. La nova dinàmica després de la mort de Franco	160
13. LES ELECCIONS DEMOCRÀTIQUES DEL 3 D'ABRIL DE 1979	163
ANNEX. ELS REGIDORS DEL MASNOU	169
FONTS BIBLIOGRÀFIQUES, HEMEROGRÀFIQUES I ARXIVÍSTIQUES	189

INTRODUCCIÓ

La realització d'aquest treball és fruit d'una doble confluència. D'una banda, la curiositat intel·lectual sobre alguns dels recurrents atributs del Masnou, la seva vocació marinera des del vuit-cents i l'esplendorosa cursa d'alguns dels seus protagonistes, la presència al poble de personatges singulars de la pedagogia renovadora catalana, des de Francesc Flos i Calcat fins a Rosa Sensat Vilà, o la dicotomia entre masnovins i ocatins, identificats com a pagesos i conservadors i com a mariners i liberals, respectivament; de l'altra, la trajectòria en la recerca històrica, que es remunta molts anys enrere, sobre la gestió municipal a la capital catalana i el seus protagonistes —els notables que fornien els rengles conservadors i liberals i els polítics alineats amb el republicanisme i el regionalisme—, en la llarga etapa restauracionista, amb plantejaments metodològics propis de la història social i aplicats a la classe política barcelonina, ateses les imbricacions professionals, econòmiques i associatives dels regidors, diputats i senadors. A l'empara d'aquestes raons, l'impuls per endinsar-me en la història de la política local masnovina, en una perspectiva de llarga durada, des de la seva fundació fins als anys contemporanis, anà quallant a mesura que les hores de treball a l'Arxiu Municipal m'anaven descobrint camins inexplorats, fonts valuosíssimes d'informació de primera mà, que s'anaren completant amb feina en altres arxius, hemeroteques i les consultes bibliogràfiques pertinents.

El resultat d'aquesta recerca és l'*Atles electoral. Els consistoris del Masnou 1812-1979*, que conclou el procés iniciat amb el projecte titulat *Els governs municipals al Masnou 1812-1979*, que va merèixer la concessió de la V Beca de Recerca Local, a partir de la qual hom pretenia analitzar els governs municipals de la vila des del seu naixement com a entitat municipal independent, a partir de l'aprovació del primer text constitucional espanyol de 1812, fins a les primeres eleccions municipals de 1979, un cop restaurat el règim democràtic. Entre ambdues fites s'escolen 187 anys crucials per a la història contemporània, des de la lenta i fluctuant construcció de l'estat liberal sota els regnats de Ferran VII i Isabel II; el parèntesi de l'experiència democràtica des de 1868 a 1874; la llarga etapa coneguda com a Restauració (1875-1923), amb Alfons XII i Alfons XIII com a monarques; el règim dictatorial de Miguel Primo de Rivera (1923-1929); l'any de la transició al restabliment constitucional, encapçalada pels governs de Berenguer i Aznar (1930); el període de la Segona República (1931-1939), en els anys de pau i guerra; i finalment la llarga Dictadura franquista, que finí amb la mort del general Franco el 1975.

Sota la metodologia de la història política, he intentat integrar l'especificitat del Masnou dins els paràmetres de la història general, catalana i espanyola. El Masnou és un municipi independent de creació contemporània i amb l'activitat marinera com a ocupació majoritària dels seus habitants, durant dècades, que acaba, avui, per conformar una població diversificada i nodrida de gent arribada de molts punts de la geografia del país, com a fruit de processos i fenòmens d'abast més general. En conseqüència, el discurs del treball queda articulats en tretze capítols, que es corresponen a les etapes polítiques de la història d'Espanya, amb les eleccions municipals com a fil conductor en cadascuna, per tal de copsar les característiques i l'estructura del poder local, en mans d'uns homes que s'ajustaren, en la majoria dels casos, als dictats del que determinava la política general, sense que hi manquin singularitats en algunes ocasions.

El fet de circumscriure l'estudi a les eleccions municipals obeeix a raons diverses. La resta de convocatòries, diputats o procuradors a Corts, diputats provincials i compromissaris pel Senat mereixen un tractament singular, atès que, en primer lloc, el Masnou forma part de districtes electorals més amplis, diferents per a cada tipus d'elecció i variants al llarg del temps. Tot i això, en algunes ocasions s'esmenten campanyes i/o resultats d'aquestes conteses, si tenen una relació directa amb els comicis municipals, sobretot en l'etapa restauracionista, durant la qual, per la perversitat i manipulació del sistema, les destitucions i els subsegüents nomenaments consistorials sovint precedien o seguien les eleccions de més abast en la política general.

Durant la major part de la història del Masnou, els consistoris es confegiren al marge de procediments democràtics, fos per la restricció del sufragi, només exercit pels homes amb capacitat econòmica, fins al 1890, o per la mateixa essència dels règims dictatorials, des del de Primo de Rivera fins al del general Franco, sense que hi manquessin els procediments d'intervenció governamental per canviar la composició dels ajuntaments, com succeí amb freqüència durant la primera etapa de la Restauració o després dels fets del 6 d'octubre de 1934, o la particularitat dels anys de la guerra, durant la qual els processos electorals quedaren substituïts per la nova dinàmica revolucionària. Aital complexitat, a la qual ha d'afegir-s'hi una llarga nòmina de canvis legislatius, queda reflectida en l'estudi en una també llarga sèrie d'anàlisis dels processos electorals i de les recomposicions consistorials. Així, en cadascun dels capítols, la narració transcorre des d'una aproximació al marc polític general i local a l'exposició dels resultats electorals de cada contesa i a la constitució del consistori, amb el detall dels

càrrecs i les comissions on quedaven integrats els regidors, i clou amb l'anàlisi i la correlació de forces, determinants de les iniciatives i realitzacions municipals. Tot i no formar part del plantejament general del treball, no hi manquen les referències a alguns aspectes cabdals, des de la política escolar fins als processos urbanitzadors, ni a les dinàmiques socials, en la mesura que són exponents d'una complexa relació dialèctica entre les àmplies responsabilitats que l'Estat delegava als municipis, les necessitats dels seus habitants i les expectatives de canvi.

El nombre de regidors que ocuparen un escó a l'Ajuntament masnoví fou de dos-cents, una xifra considerable, exponent de les pràctiques de les continuades renovacions i recomposicions abans al·ludides, sense que no hi faltin les reiteracions d'alguns d'ells en l'exercici del càrrec. Per això, l'adjunció d'un annex, al final de l'obra, amb la llista alfabètica de tots els regidors, les seves dades personals i professionals, els càrrecs que ocuparen i la seva filiació política, té l'objectiu d'esdevenir una eina de consulta i de futures anàlisis sobre la classe dominant masnovina que ha ocupat el poder municipal local al llarg de les distintes etapes, homes de mar, propietaris de finques urbanes, professionals, industrials, menestrals...

No hi pot faltar, en aquestes ratlles, l'agraïment vers el jurat que em va atorgar la seva confiança per endegar aquest projecte, al qual, sortosament, he pogut dedicar moltes hores de treball, amb gaudi i satisfacció personal. En tot el procés no m'ha faltat l'ajut i l'amistat de les arxiveres, Cristina Espuga i Núria Corbera, i tampoc no puc deixar de reconèixer al meu fill, Xavier González Toran, la seva contribució a endreçar, completar i sistematitzar tot allò que, en tota tasca de recerca llarga, sovint esdevé inconvenient i col·lapse. I, finalment, reitero la frase recurrent de tots els autors i autores, la meva responsabilitat en possibles omissions i errades, però amb el convenciment d'haver posat una baula en una llarga cadena per a l'estudi de la història del Masnou.

Rosa Toran

1

DE L'ANTIC RÈGIM AL LIBERALISME (1812-1834)

Año de 1820

*Estado demostrativo de los Caudales Vecindades, Disfrutadas, y Visitadas en los fondos comunales de este pueblo, y de que he sido Cede-
do en el presente año de 1820, segun manifestacion detalladissima las Vecindades Anteriores de carga y dato; y justifican las Cargas
que archivo en casa con sus comprobantes, y liquidacion correspondiente; todo mediante previas determinaciones de su Ayuntamiento. Com.
1820*

		Moneda Catalana		
		Libras	Sueldos Dineros	
Cargas				
Vecindades p. contribucion	1235	12	1	
Arriendo de Carnes	128	18	2	
Boque del Lucero	33	15	4	
Abono de titulos, algunos formales (de Guard. de Caudal y otras de Vec.)	31	12	8	
Total Vecindades	1427	4	11	
		1228	12	4
1 ^a Carga de contribucion, Caudales y sueldos	208	15	6	
2 ^a De Enplacado en el Ayuntamiento	122	17	6	
3 ^a De gastos de Sanidad	62	2	4	
4 ^a De gastos extraordinarios	127	16	8	
Queda en casa para el proximo año de 1821		201	12	11

Masnou 31 de Diciembre de 1820

El nucli central del canvi que significa el pas de l'Antic Règim al liberalisme és el traspass de la sobirania en mans del rei a les de la nació. En aquest procés, iniciat amb la Revolució Francesa, fou la burgesia qui recollí el poder en detriment dels grups privilegiats, tot limitant el domini del monarca, garantint les llibertats i dotant els estats de constitució escrita i parlament electiu. El sistema electoral diferia radicalment del de l'Antic Règim, amb la introducció del sufragi directe, tot i la significativa matisació del censatarisme o restricció del dret al vot a només una part de la població, segons la seva categoria econòmica. Tanmateix, fou un llarg procés gradual, que anà establint i modificant les regles del sistema electoral fins a arribar al sufragi universal masculí i a la concessió del dret de vot a les dones, en el període d'entreguerres, i generalitzat després de la Segona Guerra Mundial.

El nou sistema polític s'anà estenent per l'Europa occidental i els EUA; a Espanya, tot i seguir les tendències generals, hi hagué retards i interrupcions, tant per les lluites al si de la monarquia com per les resistències dels absolutistes, de manera que el règim no evolucionà gradualment, sinó a batzegades. El model liberal, iniciat a les Corts de Cadis de 1812-1814, quallà en la definitiva revolució liberal entre el 1833 i el 1845, i no rebé una transformació significativa fins al parèntesi democràtic obert l'any 1868.

1.1. EL MASNOU, MUNICIPI INDEPENDENT (1812-1814)

Malgrat els intents centralitzadors dels Borbons, abans de la legislació liberal, els municipis estaven subjectes a una gran complexitat jurisdiccional i manca d'uniformitat. En els municipis que depenien de la jurisdicció reial, l'alcalde i els regidors eren nomenats pel rei o per l'Audiència, amb caràcter perpetu o renovable, cada un o dos anys. Amb Carles III, es crearen els únics càrrecs electius, els diputats del comú, en poblacions de més de mil ànimes, i els síndics personers, amb la funció de controlar l'acció de govern dels regidors. A partir de pràctiques veïnals d'antiga tradició, eren escollits en dos graus, en el primer de manera assembleària pels veïns o caps de família de sexe masculí, i en el segon era un reduït grup de notables els qui acabaven escollint els membres dels ajuntaments.

La Constitució de Cadis, *la Pepa*, el primer codi liberal espanyol, fruit d'unes circumstàncies excepcionals, dictades per la Guerra del Francès, és una prova de la força dels diputats liberals, tot i l'heterogeneïtat dels components de la cambra gaditana, per imposar unes condicions mínimes, la monarquia limitada i la divisió de poders al parlament electiu. Pel que fa als municipis, en bé de la racionalitat i l'eficàcia, es tractava d'estendre ajuntaments iguals en tot l'Estat, controlats des del centre, segons el model francès, i governats per homes escollits, un cop suprimides les senyories jurisdiccionals i els oficis i càrrecs perpetus, com el del l'escrivà públic, substituït pel secretari¹. Els diputats consideraven essencial la formació d'ajuntaments constitucionals, per acabar amb els càrrecs hereditaris i per fer els veïns coresponsables de les càrregues municipals, objectiu, però, limitat per les resistències dels grups tradicionals dominants i de les famílies amb llarg arrelament en el poder i que acabà per beneficiar tan sols les elits burgeses, com ara comerciants, industrials i propietaris.

Pel que fa a la creació de nous ajuntaments, la Constitució detallava: «*Se pondrá Ayuntamiento en los pueblos que no lo tengan y en que convenga lo haya, no pudiendo dejar de haberle los que por si o con su comarca lleguen a mil almas y también se les señalará término correspondiente*»², fet que permeté al Masnou aconseguir la seva independència de Sant Martí de Teià i passar a integrar la xarxa municipal d'Espanya, que a mitjan segle XIX comptava amb 9.355 ajuntaments. Fins a la seva independència, els veïns del Masnou estaven representats per un o dos regidors en els setials de Teià, que els incloïa en les propostes de nomenaments que feia a la Reial Audiència.

Ben aviat es concretaren els processos de renovació i el nombre de components dels consistoris³. Les eleccions havien de celebrar-se generalment a les esglésies, amb les protestes pertinents dels sectors tradicionals, pels possibles aldarulls violadors del lloc sagrat. Van tenir lloc en dos dies festius del mes de desembre de 1812, en el primer dels quals les juntes parroquials, formades pels veïns —caps de família amb casa oberta, residents i amb mode de vida conegut— tots electors i elegibles, presidides per l'alcalde i regidors sortints, escollien els electors parroquials, en proporció al nombre de veïns. El diumenge següent, aquells, constituïts en junta d'electors, tenien a les seves mans l'elecció de l'alcalde, els regidors i

1. Decret 6-6-1811.

2. Títol VI, article 310.

3. Decret 23-5-1812.

el procurador síndic, però la restricció avançava amb l'atorgament de l'elegibilitat tan sols als majors de 25 anys, amb cinc anys de veïnat i residència al poble, cosa que en la pràctica feia recaure els càrrecs en homes de cert prestigi o poder econòmic. La inclusió en el cens per poder participar en aquest procés electoral en dos graus no deixava de ser origen de conflictes, amb maniobres freqüents per excloure les classes baixes, com jornaleros o peons, als quals s'atorgava categoria de criats, mancats del dret a la participació, o bé per incloure com a elegibles alguns col·lectius exclosos, com els empleats públics i els parents fins a quart grau d'un càrrec escollit a l'Ajuntament anterior o posterior.

Els càrrecs eren gratuïts i obligatoris i es renovaven anualment l'alcalde i la meitat dels regidors, de manera que el secretari, sostingut amb fons municipals, esdevingué una peça fonamental en la dinàmica de la gestió local. L'alcaldia, que requeïa en el que havia obtingut més nombre de vots, substituïa l'anterior batllia, perdia la competència anterior de justícia del poble, en un intent de separar clarament el poder judicial i l'executiu, i estava acompanyada pels regidors, de manera que desapareixien els diputats del comú i el síndic personer. També hi podia haver diversos alcaldes segons els habitants del municipi i juntament amb els regidors votaven els acords, amb el requisit de la majoria absoluta, sense que estiguessin subjectes a cap norma que autoritzés el poder central a dissoldre els ajuntaments, sinó que tan sols podien ser amonestats o cessats per ordre judicial. Les sessions es realitzaven a porta tancada per garantir llibertat d'acció i evitar aldarulls.

Les atribucions eren àmplies. Damunt dels ajuntaments requeïa tota l'administració civil del terme, la recaptació de contribucions generals, l'administració de fons propis i arbitris, la sanitat, l'ordre públic, la seguretat, la beneficència, les escoles de primer ensenyament, la construcció i reparació de camins, les presons..., tot i la seva limitació per la Diputació provincial —formada per nou membres, entre els quals el cap polític i l'intendent no eren càrrecs electes—, que havia d'aprovar arbitris i pressupostos, repartir les contribucions dels pobles de la província i supervisar la tasca municipal.

I sota aquests paràmetres s'escollí, igual com en altres poblacions de Catalunya, el nou ajuntament constitucional masnoví, en les eleccions del mes de desembre de 1812, celebrades presumiblement a la casa rectoral, escenari habitual mentre no estigué construït l'edifici de les cases consistorials.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 1813

NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC
Joan Fontanills	Hisendat	Alcalde (*)
Grau Maristany Cruz	Marí (**)	Regidor 1r
Isidre Maristany Fàbregas	Marí	Regidor 2n
???	???	Regidor 3r
???	Marí	Regidor 4t
???	???	Procurador síndic

(*) La denominació d'alcalde correspon a períodes constitucionals, mentre que la de batlle, a períodes absolutistes.

(**) La qualificació de marí té un caràcter genèric i inclou capitans, patrons i pilots.

(***) El desconeixement d'alguns noms dels membres dels consistoris dels primers anys es deu a la inexistència d'actes municipals i d'expedients electorals. En la majoria de casos, els noms s'han obtingut a través de documents signats pels regidors, però no sempre ha estat possible, ja que alguns no sabien escriure i, per tant, no signaven.

Els sis membres del consistori escolliren l'hisendat Joan Fontanills com a alcalde i tingueren Martí Rusiñol com a secretari, i el seu mandat es mantingué, en la seva meitat, fins al 25 de desembre de 1813, quan l'Ajuntament quedà renovat en els termes següents: «*Masnou 25-12-1813. Juan Fontanills, alcalde Constitucional de ese pueblo, y Martín Rusiñol, secretario del Ayuntamiento.*

Certificamos:

Que con arreglo al D 23-5-1812, en el dia de hoy han sido elegidos para el Ayuntamiento de ese lugar, Francisco Truch, alcalde, Felix Pascual y Casas y Gines Soler, regidores, y Jose Rosell Tió, Procurador Sindico, para tener sus empleos en el año próximo a 1814 en reemplazo del alcalde, Regidores 3º y 4º y Procurador Sindico, que deben cesar conforme dicho decreto, y asi quedará compuesto el Ayuntamiento para alcalde Francisco Truch, para regidores Gerardo Maristany Cruz, Isidro Maristany Fabregas, Felix Pascual Casas, Gines Soler, y para Procurador Sindico Jose Rosell Tió.»⁴

La independència, però, estava destinada a tenir una curta durada. Si el seu naixement estigué determinat per la revolució constitucional gaditana, els avatars polítics posteriors feren entrar el Masnou en una dinàmica de suspensions i reposicions fins a la seva independència definitiva l'any 1825.

Tanmateix, els primers consistoris visqueren enmig d'unes circumstàncies excepcionals: els finals de la Guerra del Francès i les maniobres dels sectors absolutistes per retornar a l'Antic Règim. A

4. Arxiu Municipal Masnou, caixa 1.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 1814		
NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC
Francesc Truch	Marí	Alcalde
Grau Maristany Cruz	Marí	Regidor 1r
Isidre Maristany Fàbregas	Marí	Regidor 2n
Fèlix Pascual Casas	???	Regidor 3r
Genís Soler	???	Regidor 4t
Josep Rosell Tió	Agricultor	Procurador síndic

més, la independència política no anà acompanyada de l'assoliment dels mitjans que havien de permetre una obra municipal autònoma, en la mesura que no estava resolta la divisió del terme, dels ingressos contributius i dels béns propis amb Sant Martí de Teià, temes conflictius i origen de llargs litigis. De fet, veïns i propietaris de Teià no havien combregat amb la segregació, tot raonant el caràcter de població eventual de pescadors i mariners i l'intent de fer-se amb els productes que els pertanyien, i acusaven els homes del gremi de marina d'una voluntat d'independència unilateral. Les dificultats començaren quan la Diputació provincial, el 3 d'abril de 1813, ordenà el nomenament de comissionats de cada municipi per procedir a la divisió. Mentre l'Ajuntament teianenc, presidit per Joan Rubis, cercava assessorament legal, els masnovins acordaven confeccionar un plànol per facilitar la divisió i avaluar la riquesa de cada poble i les càrregues contributives. Però el procés quedà ben aviat interromput.

1.2. LA RESTAURACIÓ ABSOLUTISTA (1814-1820)

Ben poc va trigar Ferran VII a anul·lar tota l'obra constitucional gaditana i a retornar al sistema absolutista, amb diversos decrets⁵ que suspnien els ajuntaments creats i cessaven tots els consistoris electes. Les mesures repressives desencadenades contra persones i contra tot allò que remetés a idearis liberals es combinaren amb una política de restabliment dels privilegis senyorials, en un context de dificultats econòmiques, determinades pels efectes de la guerra, a les quals se sumaren les lluites independentistes a les colònies americanes, amb força impacte entre la població mas-

novina marinera. El Masnou, agregat de nou a Teià, hagué de resoldre, altra vegada, els seus afers dins la dinàmica teianenca, però pels que havien maldat per tenir ajuntament propi, foren uns anys considerats com a parèntesi, ja que no va trigar a renéixer la reivindicació per la independència municipal.

El 28 de gener de 1819, els prohoms de matrícula, Joan Alsina i Gabriel Mitjans apel·laven a Sa Majestat per establir un cos municipal independent, format per batlle i ajuntament propis. Les raons al·legades eren el continu augment del nombre de veïns o caps de família, xifrats en 400 i que sobrepassaven en més del doble els de Teià, la distància de tres quarts d'hora, que entorpia l'administració de justícia i la puntualitat en els subministrament, els allotjaments de tropes i altres serveis que satisfesia el Masnou. No deixaven d'argumentar la situació privilegiada del veïnat, a la carretera reial, amb tràfic continu de tropes i persones, i la desatenció, en cas de necessitat d'auxili, en què quedaven els veïns quan el regidor del Masnou, representat a l'Ajuntament de Teià, sortia del poble. Els tràmits prosseguiren i el rei traslladà la instància de petició al Consell Reial, que ordenà a l'Audiència de Catalunya escoltar el Masnou i Teià; finalment, el 5 de maig de 1819, l'Audiència va acordar expedir la carta que concedia als veïns del Masnou la facultat d'establir batlle i ajuntament, amb tres regidors, un procurador síndic general, un síndic personer i dos diputats, segons la fórmula dels ajuntaments absolutistes. Precisava també l'alternança en els càrrecs de terrestres i marítims: el primer any, els primers tindrien els càrrecs de batlle, regidor segon, un diputat i el síndic general, mentre que els matriculats de marina ocuparien les regidories primera i tercera, a més de tenir un diputat i un síndic personer. Però l'autorització sorgia a les acaballes de l'etapa absolutista i la consecució de nou de la independència s'aconseguí en el parèntesi constitucional de 1820-1823.

1.3. EL RETORN AL CONSTITUCIONALISME I LA NOVA ETAPA MUNICIPAL (1820-1823)

Un cop reeixit el pronunciament de Rafael del Riego a Andalusia a favor de la Constitució de Cadis⁶, Ferran VII, el 9 de març de 1820, cedia a les exigències liberals i jurava *la Pepa*. Mentrestant, a Barcelona, l'endemà, es proclamava la constitució gaditana, acte

5. 4-5-1814 i 24-5-1814.

6. 1-1-1820.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 1820

NOM	PROFESSION	CÀRREC
Pere Antoni Llampallas	Hisendat	Alcalde
Salvador Font	???	Alcalde 2n
Miquel Vilà de Vall	Hisendat	Síndic
Pere Roca	???	Regidor
Joan Rosés Fornells	Marí	Regidor
Francesc Arimon	Forner i revedor	Regidor

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 1821

NOM	PROFESSION	CÀRREC
???	???	Alcalde
Antoni Alsina Rosés	Marí	Regidor degà
Marià Rosell	Hisendat	Regidor
Josep Vila Lledó	???	Regidor
Tomàs Maristany	???	Regidor

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 29 DE DESEMBRE DE 1822

NOM	PROFESSION	CÀRREC
Pere Antoni Llampallas	Hisendat	Alcalde
Tomàs Maristany	???	Alcalde 2n
Francesc Hombravella Oliver	Sastre	Síndic
Marià Rosell	Hisendat	Regidor
Josep Vila Lledó	???	Regidor
Pere Roca	???	Regidor
Joan Rosés Fornells	Marí	Regidor

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 1823

NOM	PROFESSION	CÀRREC
Pere Antoni Llampallas	Hisendat	Alcalde
Salvador Font	???	Alcalde 2n
Pere Roca	???	Regidor
Joan Rosés Fornells	Marí	Regidor
Francesc Arimon	Forner i revedor	Regidor
Miquel Vilà de Vall	Hisendat	Síndic

que sovintejà a la majoria de poblacions del litoral, clàssiques pel seu suport al liberalisme. Al Masnou, tot i la manca de proves documentals, es deuria seguir un ritual semblant, atès el seguiment reiterat del liberalisme moderat al llarg de les primeres dècades del segle XIX i la poca afecció vers els moviments reialistes o carlins.

De nou amb govern independent de Teià, al Masnou, el mes de març de 1820, se celebraren comicis municipals⁷, que s'anaren repetint anualment fins al 1822, mentre n'ocupava la secretaria Pere Horta.

En aquest període no trigaren a manifestar-se de nou les disputes amb Teià. Els regidors teianencs denunciaven que el Masnou començava a percebre el producte de les contribucions, de l'arrendament del *mesón* i de la carnisseria, anomenats béns de propis, i els arbitris, sense voler fer-se càrrec dels censos i altres càrregues que requereien sobre Teià. Però s'obrí un altre front quan, a finals de 1820, l'Ajuntament masnoví acudí a la Diputació provincial per fixar el seu terme, inclòs també el veïnat d'Alella de Mar, i per dividir contribucions, propis i càrregues.

El lideratge en les reclamacions d'Alella l'assumí el seu regidor primer i hisendat Jeroni de Calderó, després d'una reunió a la rectoria del Masnou amb els ajuntaments de Teià i el Masnou, i l'arquitecte provincial Tomàs Soler Ferrer, en la qual els masnovins expressaren el seu objectiu d'unir a la seva jurisdicció una tercera part de les cases d'Alella amb els seus veïns i una quarta part de les terres. Ensenms que la Diputació cursava l'expedient d'agregació, s'encetava un llarga nòmina de queixes i comunicacions, sense que hi manqués una carta dels principals propietaris d'Alella en demanda de la seva suspensió. Acusaven els marins masnovins d'ambició i d'esmerçar grans cabals per als seus objectius, mentre creixia l'agitació a Alella, davant els rumors de la col·locació imminent de fites. Començava una llarga etapa de turbulències, en la qual no mancaren intervencions de totes les autoritats polítiques de la província, especialment el comissionat provincial Honorat de Puig, i comissions per als repartiments, en mig de l'excepcionalitat que significà l'epidèmia de febre groga que s'ensenyorí de Barcelona, des de l'estiu de 1821, i que obligà al refugi de les autoritats i la mateixa Diputació a Esparreguera. El dia 9 de setembre de 1821, un grup de quaranta homes armats arrencaren i trencaren les fites divisòries del Masnou i Alella, sense que les autoritats aconseguissin fer valdre la seva potestat.

7. Per manca de dades sobre el procés electoral d'aquesta etapa, en els seus dos graus d'elecció, només ha estat possible reconstruir la composició consistorial.

L'alcalde del Masnou, Antoni Llampallas, i els regidors acabaren el seu mandat, a finals de 1822, amb l'agregació d'Alella de Mar sense resoldre i amb la fixació del repartiment contributiu amb Teià encara pendent, amb la consternació afegida pels cabals dedicats al plet. L'expedient romangué obert durant dos anys i escaig, i febles foren els avenços de les comissions de treball —amb Jacint Barrera i Bonaventura Feu com a representats de Teià; Ramon Cabús i Francesc Comas per Alella, i Joan Fontanills, del veïnat de Teià, i Francesc Sors, del veïnat d'Alella, pel Masnou—, fins que una proposta de divisió de contribucions, el mes d'abril de 1823, feta pel Masnou i Teià, no fou acceptada per Alella. Les requisitòries de la màxima autoritat militar de Mataró tampoc no feren avançar el procés, deturat, una vegada més, pel ritme polític d'Espanya.

En aquest parèntesi de governs liberals s'havien posat en qüestió alguns aspectes de la legislació centralitzadora de Cadis, la subjecció al cap polític i les intervencions del poder central en les eleccions municipals. La llei per al govern economicopolític de les províncies preveia una reforma descentralitzadora per acabar amb el descontentament de les diputacions provincials, considerades «*el ayuntamiento general de la provincia*», atorgant-los més atribucions⁸. Tot i això, ja estava quallant la postura política que marcava la construcció liberal definitiva de l'Estat, la dels liberals moderats, que optaven per un model centralitzador, enfront dels progressistes, que reclamaven més autonomia per als ajuntaments. Però encara havien de transcórrer uns anys fins que es definís l'estructura municipal liberal.

1.4. ASSOLIMENT DE LA INDEPENDÈNCIA DEFINITIVA SOTA EL MARC ABSOLUTISTA (1823-1833)

Les maniobres conspiratòries reialistes aconseguiren la intervenció estrangera per al restabliment de l'absolutisme. Els Cent Mil Fills de Sant Lluís creuaren els Pirineus l'abril de 1823 i, en el seu avanç cap al sud, Mataró caigué el 24 de maig i Barcelona el 4 de novembre, després d'un llarg setge. Una nova onada de condemnes, execucions i exilis dels liberals s'estenia pel país, mentre que eren cessats tots els alcaldes i regidors constitucionals.

Al Masnou, el cessament tingué lloc el 13 de juliol de 1823 i es produí una nova annexió a Teià, amb l'abolició pertinent de la divisió del terme. En compliment de les mesures que manaven ocupar els càrrecs a aquells que els tenien el 1819, Miquel Botey fou de nou batlle de Teià, des de l'1 d'octubre, amb els regidors Francesc Truch, Josep Duran, Francesc Sala, Francesc Hombrevella i Martí Valls⁹.

Però l'activitat dels masnovins per obtenir la independència no cessà, sense estalviar cabals, que el mateix Ajuntament xifrava en 969 pesos i 14 rals, avançats per homes del gremi de marina i que se'ls havien de reintegrar dels arbitris i recursos obtinguts, fins que Ferran VII, a petició dels prohoms de matrícula, amb la Reial cèdula del 16 d'agost de 1825 autoritzava al lloc de Sant Pere del Masnou a tenir ajuntament propi. Els 2.330 masnovins, 431 dels quals eren catalogats com a terrestres i 1.899 com a marítims, quedarien governats des d'aleshores i de manera definitiva per un batlle, tres regidors, dos diputats, un síndic procurador i un síndic personer. Havia, però, de negociar-se la composició del futur Ajuntament i en aquest sentit era fonamental la representació dels marins, que no endebades havien estat els impulsors de la segregació de Teià. La classe dels marins estava eximida dels oficis i càrrecs municipals i s'esmerçaren a presentar la renúncia a aquest privilegi i demanar poder ser representants per garantir la pau entre el veïnat, del qual només una quarta part eren terrestres¹⁰. Finalment s'optà per una representació de terrestres i marins per meitats.

Els tràmits, d'acord amb el que manaven els dictats anticonstitucionals, prosseguiren fins que, el 28 d'octubre de 1825, la Reial Audiència de Catalunya encarregà a l'alcalde major primer de Barcelona, tinent de corregidor a la capital i al seu partit, Vicente Díaz Buergas, que actuava com a jutge comissionat del monarca, proposar una terna per a cada càrrec, per als mesos que restaven de 1825 i per a 1826. Els càrrecs recaigueren en el primer nom de la terna i foren nomenats pel Reial acord, en nom del rei; repartits a meitats entre terrestres i marítims, i, amb alternança anual, s'atorgarien, el primer any, als terrestres la batllia, el regidor segon, el síndic procurador i el primer diputat, i als marítims, els regidors primer i tercer, el síndic personer i el segon diputat; a l'inrevés l'any següent, i així successivament.

8. 23-2-1823

9. Arxiu Municipal de Teià.

10. 25-10-1825. Compareixença de Pere Maristany, Grau Maristany, Salvador Millet, Francesc Martí, Pere Rosés, Josep Oliver, Grau Maristany, Joan Gorgollon, Pere Antoni Sust, Bonaventura Matas, Jaume Alsina i Jaume Estaper, veïns i matriculats, de cara a l'establiment d'un cos municipal amb batlle i regidors. AMM, caixa 1.

PROPOSTA DE TERNES PER A 1825 I 1826		
CÀRREC	NOM	PROFESSIÓ
Batlle	Marià Rosell (*) Genís Soler Domènec Llampallas	Hisendat Terrestre Terrestre
Regidor 1r	Pere Maristany Grau Maristany Josep Millet	Marí Marí Marí
Regidor 2n	Josep Viladevall Joan Truch Miquel Vilà de Vall	Terrestre Terrestre Hisendat
Regidor 3r	Grau Maristany Lluís Maristany Esteve March Betran	Marí Marí Marí
Síndic procurador	Francesc Hombrevella Oliver Francesc Tomas Josep Rosell Tió	Sastre Terrestre Agricultor
Síndic personer	Salvador Millet Feliciano Bertran Pere Rosés Sala	Marí Marí Marí
Diputat del Comú 1	Francesc Arimon Jaume Orta Salvador Coll	Foner i revededor Paleta i Revededor
Diputat del Comú 2	Francesc Martí Josep Oliver Joan Oliver	Marí Marí Marí

* En negreta, els candidats finalment electes

El 29 d'octubre de 1825, el tribunal de comissió i els algtzirs sortiren de Barcelona a les 14 hores i arribaren a les 16.30 h al Masnou per donar possessió a Marià Rosell, terrestre, investit del títol de batlle del lloc del Masnou atorgat per Ferran VII, i a la resta de càrrecs. L'acte tingué lloc a la casa rectoral i el comissionat Díaz prengué jurament al batlle, que, amb la mà dreta sobre un Sant Crist, hagué de respondre a les paraules següents: «*¿Jurais a Dios y al Rey ejercer bien y fielmente el oficio de Bayle de este Lugar de Masnou para el que habeis sido nombrado, administrar pronta y cumplida justicia, ser fiel al Rey, obedecer las reales órdenes y las de la superioridad, defender el misterio de la Purísima Concepción, no haber pertenecido, ni pensar pertenecer á ninguna de las sociedades secretas reprobadas por las Leyes?*». Un cop fet l'acatament, el comissionat li lliurà la vara tot respondent-li: «*Si así lo hicieris, Dios os ayude y sino os lo demande, y para que eherzais vuestro oficio de Bayle y seais reconocido y respetado por tal, en*

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 29 D'OCTUBRE DE 1825		
NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC
Marià Rosell	Hisendat	Batlle
Pere Maristany Matas	Marí	Regidor 1r
Josep Viladevall	Terrestre	Regidor 2n (*)
Grau Maristany	Marí	Regidor 3r
Francesc Hombrevella Oliver	Sastre	Síndic procurador
Salvador Millet	Marí	Síndic personer
Francesc Arimon	Foner revededor	Diputat del Comú 1
Francesc Martí	Marí	Diputat del Comú 2

(*) El rei va nomenar regidor 2n Miquel Vilà del Vall el 10 de maig de 1826, en substitució de Josep Viladevall, mort el mes d'abril.

nombre del Rey y de su Ecelentisima la Real Audiencia de este partido, pongo en vuestras manos esta vara de justicia...»¹¹ Sota les ordres de l'alcalde, «*conservador de las Leyes de Policia y ermoso de la población*», hagueren de repetir la fórmula els regidors, que quedaren investits amb bandes vermelles. En l'acte, van actuar com a testimonis Serapi Vidal i Josep Leandre Bayona, veïns de Barcelona, i Manuel Rosés, fuster de ribera del Masnou. A tots ells, el comissionat els advertí de la seva obligació de proveir-se de les ordres i decrets necessaris per exercir les seves funcions, i al cap de dos dies fou nomenat secretari Bonaventura Feu.

A partir dels procediments assenyalats, amb les ternes proposades per l'Ajuntament al Reial acord, que finalment escollia els càrrecs, els consistoris es renovaren anualment:

PROPOSTA DE TERNES (1-10-1826) PER A 1827		
CÀRREC	NOM	PROFESSIÓ
Batlle	Antoni Alsina Rosés Pere Orta Maristany Miquel Oliver	Marí Marí ???
Regidor 1r	Francesc d'Assís Truch Joan Nadal Sebastià Farga	??? ??? ???
Regidor 2n	Esteve March Bertran Tomàs Rosés Miquel Sayol	Marí ??? ???

11. AMM, caixa 8979.

NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC
Regidor 3r	Antoni Fàbregas Marià Roca Mitjans Jaume Orta	Marí Fuster ???
Síndic procurador	Gabriel Millet Rosés Jaume Estapé Sanjeuma Bertomeu Mitjans	Marí Marí ???
Síndic personer	Joan Ballester Joan Riba Francesc Ramentol	??? ??? ???
Diputat del Comú 1	Pere Sust Josep Sala Sabater Francesc Ramentol	Fuster de ribera Marí ???
Diputat del Comú 2	Pau Costa Prat Pere Suñol Pere Vidal	Sastre Xocolater ???

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE GENER DE 1827

NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC
Antoni Alsina Rosés	Marí	Batlle
Francesc d'Assís Truch	???	Regidor 1r
Esteve March Bertran	Marí	Regidor 2n
Antoni Fàbregas	Marí	Regidor 3r
Gabriel Millet Rosés	Marí	Síndic procurador
Joan Ballester	???	Síndic personer
Josep Sala Sabater	Marí	Diputat del Comú 1
Pau Costa Prat	Sastre	Diputat del Comú 2

PROPOSTA DE TERNES (9-12-1827) PER A 1828

CÀRREC	NOM	PROFESSIÓ
Batlle	Josep Rosell Tió Salvador Font Francesc Arimon	Agricultor ??? Forner i revenedor
Regidor 1r	Antoni Maristany Pere Orta Maristany Bertomeu Mitjans	Marí ??? ???
Regidor 2n	Pere Duran Pere Màrtir Mitjans Boquet Salvador Coll	??? Hisendat Revenedor
Regidor 3r	Pere Sust Mir Joan Bertran Jaume Estapé Sanjeuma	Fuster de ribera Marí Marí
Síndic procurador	Agustí Costa Balart Jaume Orta Genís Roca	Serraller Paleta ???

CÀRREC	NOM	PROFESSIÓ
Síndic personer	Pere Manau Josep Bertran Pau Pla	Propietari ??? ???
Diputat del Comú 1	Pere Suñol Pere Estaper Casellas Antoni Ramentol	Xocolater Boter ???
Diputat del Comú 2	Francesc Maristany Pere Martí Bonaventura Alatoscas	Marí ??? ???

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 21 DE FEBRER DE 1828

NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC
Josep Rosell Tió	Agricultor	Batlle
Antoni Maristany	Marí	Regidor 1r
Pere Duran	???	Regidor 2n
Joan Bertran	Marí	Regidor 3r
Agustí Costa Balart	Serraller	Síndic procurador
Pere Manau	Propietari	Síndic personer
Pere Suñol	Xocolater	Diputat del Comú 1
Francesc Maristany	Marí	Diputat del Comú 2

PROPOSTA DE TERNES (1-10-1828) PER A 1829

CÀRREC	NOM	PROFESSIÓ
Batlle	Francesc Viladevall Pere Orta Maristany Pere Rosés Sala	Hisendat i marí ??? Marí
Regidor 1r	Pau Alsina Mitjans Domènec Llampallas Francesc Torras Antich	Corder ??? Cafeter
Regidor 2n	Joan Rosés Fornells Fèlix Llimona Francesc Casals	Marí Marí ???
Regidor 3r	Salvador Coll Jaume Orta Albert Llovera	Revenedor ??? ???
Síndic procurador	Pere Sust Mir Isidre Fàbregas Joan Pagès	Fuster de ribera ??? ???
Síndic personer	Fèlix Font Joan Ribas Genís Roca	Sabater ??? ???
Diputat del Comú 1	Pere Millet Isern Bonaventura Matas Tomàs Oliver	Marí ??? ???
Diputat del Comú 2	Pere Estaper Casellas Josep Soler Marià Roca Mitjans	Boter ??? Fuster

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'11 DE SETEMBRE DE 1829

NOM	PROFESSION	CÀRREC
Francesc Viladevall	Hisendat i marí	Batlle
Pau Alsina Mitjans	Corder	Regidor 1 (*)
Joan Rosés Fornells	Marí	Regidor 2
Salvador Coll	Revenedor	Regidor 3
Pere Sust Mir	Fuster de ribera	Síndic procurador
Fèlix Font	Sabater	Síndic personer
Pere Millet Isern	Marí	Diputat del Comú 1
Pere Estaper Casellas	Boter	Diputat del Comú 2

(*) Pau Alsina va ser substituït com a regidor degà pel seu pare, Antoni Alsina, el 7 de febrer de 1830.

PROPOSTA DE TERNES (29-11-1829) PER A 1830

CÀRREC	NOM	PROFESSION
Batlle	Marià Rosell Domènec Llampallas Miquel Vilà de Vall	Hisendat ??? Hisendat
Regidor 1r	Gabriel Oliver Rosés Francesc Bosch Pere Antoni Maristany	Marí ??? ???
Regidor 2n	Francesc Arimon Genís Roca Marià Roca Mitjans	Foner i revenedor ??? Fuster
Regidor 3r	Isidre Fàbregas Grau Maristany Agustí Maristany	??? ??? ???
Síndic procurador	Joan Ribas Humet Josep Soler Pau Costa Prat	Comerciant ??? Sastre
Síndic personer	Pere Pagès Oliver Pere Fontanills Joan Pou	??? ??? ???
Diputat del Comú 1	Pere Lladó Vidal Francesc Vila Mateu Llimona	Marí ??? ???
Diputat del Comú 2	Jacint Hombravella Millet Bonaventura Matasca Josep Casals	Marí ??? ???

AJUNTAMENT EL 31 DE MARÇ DE 1830

NOM	PROFESSION	CÀRREC
Marià Rosell	Hisendat	Batlle
Gabriel Oliver Rosés	Marí	Regidor 1 →

NOM	PROFESSION	CÀRREC
Francesc Arimon	Foner, revenedor	Regidor 2
Isidre Fàbregas	???	Regidor 3
Joan Ribas Humet	Comerciant	Síndic procurador
Pere Pagès Oliver	???	Síndic personer
Pere Lladó Vidal	Marí	Diputat del Comú 1
Jacint Hombravella Millet	Marí	Diputat del Comú 2

PROPOSTA DE TERNES (1-10-1830) PER A 1831

CÀRREC	NOM	PROFESSION
Batlle	Grau Maristany Cruz Pere Rosés Sala Esteve March Bertran	Marí Marí Marí
Regidor 1r	Joan Truch Viladevall Antoni Fàbregas Bretau Joan Nadal	Pagès Pagès Pagès
Regidor 2n	Pau Maristany Francesc Casals Bonaventura Casas	Marí Marí Marí
Regidor 3r	Josep Millet Torrens Jaume Orta Anton Ramentol	Negociant Paleta Paleta
Síndic procurador	Francesc Bosch Carlos Maristany Grau Bertran	Marí Marí Marí
Síndic personer	Marià Roca Mitjans Joan Rosa Josep Tio	Fuster Alveitar Jornaler
Diputat del Comú 1	Fèlix Llimona Pau Valentí Joan Isern	Marí Marí Marí
Diputat del Comú 2	Bonaventura Rosés Miquel Vila Calsareny Genís Roca	Calafat Rajoler Fuster

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE GENER DE 1831

NOM	PROFESSION	CÀRREC
Grau Maristany Cruz	Marí	Batlle
Joan Truch Viladevall	Pagès	Regidor 1
Pau Maristany	Marí	Regidor 2
Josep Millet Torrens	Negociant	Regidor 3
Francesc Bosch	Marí	Síndic procurador
Marià Roca Mitjans	Fuster	Síndic personer
Fèlix Llimona	Marí	Diputat del Comú 1
Miquel Vila Calsareny	Rajoler	Diputat del Comú 2

PROPOSTA DE TERNES (1-10-1831) PER A 1832		
CÀRREC	NOM	PROFESSION
Batlle	Joan Fontanills Pau Alsina Mitjans Domènec Llampallas	Hisendat Corder Negociant
Regidor 1r	Pere Sust Mir Jaume Estapé Sanjeuma Esteve March Bertran	Fuster de ribera Marí Marí
Regidor 2n	Felicià Coll Pujadas Josep Soler Agustí Costa Balart	Pagès Negociant Serraller
Regidor 3r	Joan Oliver Tomàs Millet Rosés Joan Pla	Marí Marí Marí
Síndic procurador	Antoni Fàbregas Pau Costa Prat Joan Nadalpreus	Pagès i propietari Sastre Pagès i propietari
Síndic personer	Francesc Casals Estapé Pere Truch Bonaventura Bertran Martí	Marí Marí Marí
Diputat del Comú 1	Genís Roca Josep Rosell Joan Ros	Marí Sastre Manescal
Diputat del Comú 2	Isidre Maristany Corchs Josep Sala Maristant Bonaventura Matas	Marí Marí Marí

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE GENER DE 1832		
NOM	PROFESSION	CÀRREC
Joan Fontanills	Hisendat	Batlle
Pere Sust Mir	Fuster de ribera	Regidor 1
Felicià Coll Pujadas	Pagès	Regidor 2
Joan Oliver	Marí	Regidor 3
Antoni Fàbregas	Pagès i propietari	Síndic procurador
Francesc Casals Estapé	Marí	Síndic personer
Genís Roca	Fuster	Diputat del Comú 1
Isidre Maristany Corchs	Marí	Diputat del Comú 2

PROPOSTA DE TERNES (17-2-1833) PER A 1833		
CÀRREC	NOM	PROFESSION
Batlle	Pere Maristany Bertran Isidre Maristany Isern Gabriel Millet Rosés	Marí Marí Marí
Regidor 1r	Francesc Viladevall Josep Rosell Fèlix Font	Hisendat i marí Espardenyer Sabater

CÀRREC	NOM	PROFESSION
Regidor 2n Joan Bertran Pere Orta	Pere Rosés Sala Marí Marí	Marí
Regidor 3r	Josep Soler Joan Ballester Ramon Poch	Comerciant Fuster Tartaner
Síndic procurador	Josep Sala Maristany Jacint Hombravella Millet Pere Truch	Marí Marí Marí
Síndic personer	Pau Costa Prat Francesc Vila Antoni Ramentol	Sastre Sastre Pagès
Diputat del Comú 1	Francesc Martí Joan Oliver Truch Pere Fontanills	Marí Marí Marí
Diputat del Comú 2	Jaume Orta Antoni Alsina Sayol Llorenç Pujol Millet	Paleta Corder Quincallaire

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 4 DE MARÇ DE 1833		
NOM	PROFESSION	CÀRREC
Pere Maristany Bertran	Marí	Batlle
Francesc Viladevall	Hisendat i marí	Regidor 1
Pere Rosés Sala	Marí	Regidor 2
Josep Soler	Comerciant	Regidor 3
Josep Sala Maristany	Marí	Síndic procurador
Pau Costa Prat	Sastre	Síndic personer
Francesc Martí	Marí	Diputat del Comú 1
Jaume Orta	Paleta	Diputat del Comú 2

PROPOSTA DE TERNES (22-12-1833) PER A 1834		
CÀRREC	NOM	PROFESSION
Batlle	Pere Antoni Llampallas Antoni Fàbregas Josep Rosell Clusa	Hisendat Hisendat Espardenyer
Regidor 1r	Antoni Alsina Rosés Miquel Oliver Esteve March Bertran	Marí Marí Marí
Regidor 2n	Agustí Costa Balart Salvador Coll Francesc Arimon	Serraller Revenedor Revenedor
Regidor 3r	Tomàs Millet Rosés Isidre Isern Farré Pere Fàbregas Rosés	Marí Marí Marí
Síndic procurador	Pere Ballester Joan Ribas Mateu Fàbregas	Fuster Sastre Corder
Síndic personer	Jaume Estapé Sanjeuma Pere Maristany Hombravella Grau Maristany	Marí ??? Marí

CÀRREC	NOM	PROFESSIÓ
Diputat del Comú 1	Llorenç Pujol Millet Francesc Vila Francesc Marfà	Quincallaire Sastre Xalabardero
Diputat del Comú 2	Josep Sust Maristany Bonaventura Rosés Miquel Arnau	Calafat Calafat Fuster de ribera

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 16 DE FEBRER DE 1834

NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC
Pere Antoni Llampallas	Hisendat	Batlle
Antoni Alsina Rosés	Marí	Regidor 1r
Agustí Costa Balart	Serraller	Regidor 2n
Tomàs Millet Rosés	Marí	Regidor 3r
Pere Ballester	Fuster	Síndic procurador
Jaume Estapé Sanjeuma	Marí	Síndic personer
Llorenç Pujol Millet	Quincallaire	Diputat del Comú 1
Josep Sust Maristany	Calafat	Diputat del Comú 2

Els governants d'aquesta etapa feren ús de les seves atribucions per garantir el transcurs de la vida quotidiana. Pocs mesos després de la seva constitució, l'any 1825, es publicà el primer ban del bon govern, renovat i completat en anys successius, amb estrictes ordres adreçades al manteniment de l'ordre. Una de les preocupacions principals era evitar aldarulls i controlar l'entrada de forasters, finalitat per a la qual es posaren dos serenos, amb permís d'armes, a la nit per evitar robatoris i auxiliar els veïns. Calgué també nomenar un porter per comunicar les ordres i alleugerir d'aquesta tasca el pregoner.

L'afluència de vaixells a la platja, per carenar o reparar, —tan sols el 1834 hi avararen 80 bucs nacionals— determinà el nomenament d'un vigilant de platja o sanitat, que també revisava les entrades i sortides de les barques de pescadors. Per tal d'evitar l'entrada fraudulenta de gèneres hi havia dictades penes severes, així com també estrictes normes per a l'auxili als naufrags i els seus béns.

A part dels arrendaments corresponents a la venda dels productes bàsics i dels licors i aiguardents, els serveis de l'Ajuntament eren precaris: no hi havia arxiu ni escola ni fires ni mercats ni obres públiques d'utilitat; tan sols una presó petita per al descans de les cordes de presos que circulaven per la carretera. I eren ben justificades les queixes del secretari per la inexistència d'un edifici per fer la seva tasca i les reunions del consistori, amb l'agregant d'haver de guardar la documentació a casa seva i fer la feina al

costat de la família i de la porta, on la gent es parava a escoltar. A partir de 1830 es notà una freqüent presentació de títols acadèmics a l'Ajuntament per poder exercir diverses professions, com metges, farmacèutics i mestres.

No obstant això, les mancances no eren la causa principal del desgast d'energies dels consistoris, sinó la fixació de la demarcació amb Teià i Alella, afer que venia de lluny, i destinat a llargs anys de lluita, amb avenços, retrocessos i paralitzacions, en paral·lel a la inestabilitat política. La primera demarcació realitzada per la Diputació provincial, l'any 1823, en la qual Teià es quedava sense cap contacte amb el mar, incloïa també el veïnat d'Alella de Mar, però les circumstàncies polítiques l'havien deixat sense efecte. L'àrbitre de Teià reclamava una línia divisòria transversal al mar, i no combregava amb la demanda dels propis i arbitris demanats pel Masnou, el *mesón*, la carnisseria i la caserna, mentre que el del Masnou avalava la divisió d'orient a ponent, segons dictava la mateixa naturalesa i les característiques de població marinera. Amb el plet sense resolució, els masnovins posaven en dubte que la jurisdicció depengués de l'àrbitre de persones particulars, quan pertocava al poder sobirà del rei, i el 1829 decidiren recórrer a la Reial Audiència per demanar un reial acord, que fallà a favor del Masnou. Però el desacord de Teià generà una llarga sèrie d'operacions de peritatge, recursos i reunions, amb una divisió encara interina, fins que l'any 1831 un nou entorpidiment es produïa a partir d'un pronunciament del fiscal de Madrid, a qui semblava més justa la proposta de Teià. Entretant seguia avançant el repartiment contributiu i el terme quedà finalment demarcat el 29 de gener de 1834, sense incloure la incorporació d'Alella de Mar, però fins al 18 de juliol de 1841 no s'hi col·locaren les 11 fites divisòries; i el 1850 conclouïa la divisió de finques i càrregues.

Pel que fa a Alella, després dels incidents de 1821 i la interrupció del procés, a partir de 1825 es reprengueren les desavinences, però a la vista de la complicació dels tràmits amb Teià i les despeses, l'Ajuntament del Masnou va dedicar els esforços a la fixació del terme amb aquest poble, sense incloure Alella de Mar. Però les tensions es traslladaren a la vida quotidiana d'ambdós pobles, sent emblemàtics els fets ocorreguts durant la Festa de Sant Pere de 1826, quan les disputes arribaren al ball públic i acabaren amb ferits greus i un mort, per part de joves d'Alella proveïts d'armes. Tots els intents de restablir l'harmonia feien fallida, malgrat les recomanacions i ordres de les autoritats superiors, i el 1834 rebrotaren els desordres. I encara es reproduïren incidents durant el ball de Sant Cristòfol d'Alella de Mar, l'11 de juliol de 1852, quan joves d'Alella causaren desper-

fectes a l'emalat i arribaren a amenaçar de mort el regidor Josep Oliver, que presidia el ball.

Enmig de la guerra i amb una falta d'harmonia a l'Ajuntament i la rèmora de les acusacions del regidor

primer, Antoni Alsina, a l'alcalde, Pere Antoni Llampallas, de no fer complir els acords consistorials i de pertorbar l'exercici de les seves funcions, acabaven els mandats del període absolutista.

2

L'ESTABLIMENT DEL MODEL LIBERAL MODERAT (1834-1844)

Miquel Garriga Alvaril Decimo del Pueblo del Masnou nombrado en el dia de hoy
por el Ayuntamiento del mismo con fecha 21 Enero del 1835. Perito p.^o adevan por esta par-
te todo lo que estuviere y pudiere oportunamente estar en contradiccion con los confron-
tantes al rededor del meson propiedad del comun y a fin de evitar en lo sucesivo di-
visiones, litigios y pomas que pudiesen ocurrir. Acordo y mando a cada uno de los
interesados p.^o el dia 21 del presente alas nueve de su mañana tambien por su parte
llamado Perito bien instruido y competentemente autorizado, porque en subrita fun-
cion jurada para que supiere cada parte lo que legalmente le pertenecia junto con
los nombrados por el mismo fin por Pablo Oliver Picador del masnou y Josefanellos Labra-
dor de taya por Fran.^{co} Arimon Picador Fran.^{co} Viladruell acordado lo de veinty
del Masnou, por Fran.^{co} Mateu Pu.^o de Mella de mas. Juan Fontanillo acordado del
Masnou, por Jose Oliver Picador del Masnou Jose Simó Labrador de Ciura por Geron-
do Quasés por Pedro Orta Pu.^o los de veinty del Masnou por Miquel Laga Pu.^o del
Masnou el Sr. Don Basilio Roy Bro. residente de esta por Don Mateu Cirujano i
Fran.^{co} Eruch Labrador los de veinty del Masnou y aminor a minor de lo y en todo
la cuestion y en su hito hacen la relacion siguiente.

1.^a Por lo que pertenece ala confrontacion de Oriente della Casa de Pablo Ol-
ver, lindante de norte a sud con el patio del Meson del comun y confron-
tando con el mismo. Acordamos, que sea este pared comuna entre una
y otra parte entoda subrogada como consideramos lo es a muelhering
a esta parte porcion de ella, con la obligacion una y otra en caso de
levantarla se abian y conferican procurando subreuna construccion
y suficiente gruesa afin de no quedar ninguna perjudicada

2.^a Por lo que mira ala confrontacion de Oriente della Casa de Fran.^{co} Ar-
mon, hemos acordado, que respectivamente ala pared de oriente levan-
tada de 3/4 de palmo espesor encima de otra propia del comun de 1/2 de
palmo espesor aprovechandose Arimon de 2 palmos a refajo del gru-
eso della pared restante, hemos convenido, que queda este obligado a re-
forzarse por su parte hasta darle el grueso de una porcion de p.^o 23
de nueva que se encuentra debajo de esta, consiguiendose a su favor la mi-
da. En el Ayuntamiento en caso de

En els últims anys del regnat fernandí, les transaccions i col·laboracions de la burgesia conservadora amb la Corona ja havien encetat la ruta per encarrilar i consolidar la revolució. Amb la mort de Ferran VII es produí el triomf del liberalisme moderat, que desvirtuà el caràcter més avançat del sistema gadità, com a fruit del pacte amb la nova monarquia isabelina, que necessitava el suport liberal per acabar amb la guerra civil que enterbolí el país des de 1833 a 1839.

2.1. EL PODER EN MANS DELS MODERATS I LA GUERRA CARLINA

L'Estatut reial del 10 d'abril de 1834, a mode de carta atorgada i pilar de la legislació posterior, diferia substancialment del model de 1812, que pretengué incorporar el poble en el procés revolucionari. Havia arribat el moment de restringir la participació tan sols als que garantien ordre i estabilitat; així finí la fórmula del primer grau en els processos electorals, en el qual participava tot el poble, i s'inicià el llarg període del sufragi censatari o restringit per raons econòmiques. La legislació municipal¹² establia el sufragi censatari directe i les condicions d'elector i elegible, de manera que es bandejava tots aquells que, per la seva posició de grups subalterns, podien trastocar les relacions de poder establertes. Esdevingué cabdal el control del procés per part de les autoritats locals, amb la formació de les llistes del cens electoral als districtes, alhora que es reforçava el poder de l'alcalde, auxiliat pel primer i segon tinent d'alcalde, i representant del govern al municipi. L'alcalde era el primer graó del model doctrinari centralitzat i supeditat al cap polític que exercia també la presidència de la Diputació. Les sessions municipals quedaren regulades de manera meticulosa i s'avançà en la centralització econòmica, mesura amb la qual mostraren acord moderats i progressistes, en veure-la eficaç per evitar disputes pel poder amb el fi d'administrar els fons municipals; també manava fer públic l'estat mensual dels comptes i obrir les sessions en tractar-se d'arbitris i pressupostos. Tot i les dures restriccions dels primers temps de la Regència i fins a la finalització de la primera guerra Carlina foren uns anys de gran complexitat ideològica i de lluites al carrer, amb força revoltes dels sectors més liberals.

Tanmateix, el més determinant d'aquests anys foren els efectes de la primera guerra carlina. Tot i que el Masnou es vantés de ser un poble liberal, sense es-

querdes, les crides a quintes, la recollida de cabals per a la seva substitució, la vigilància, la formació de la milícia... requeriren energia i esforços del cos municipal. Les contribucions pels crèdits de guerra marcaren la dinàmica consistorial, per les resistències dels contribuents a pagar i les seves recriminacions a l'Ajuntament per indolència, tot i que el consistori no deixà de queixar-se pel que considerava un tracte injust en relació amb els pobles veïns: «*Masnou pagará en el momento lo que por base racional le corresponda pero no lo que la arbitrariedad pretenda... mejoradas las demás poblaciones, recargada esta como si fuese un pueblo revolucionario á quien con justa severidad se le castiga*»¹³, argumentant també l'estat crític de la població marítima, de fortuna accidental i exposada pel fet de passar la major part de l'any al mar.

El poble també hagué d'atendre la construcció i el manteniment de les fortificacions, algunes tan sols espitlleres als terrats de les cases particulars, i de les torres, per a la defensa de les quals els patrons havien de lliurar armes. La vigilància era a càrrec de la cinquena companyia de la milícia nacional, integrada, el 1836, per 111 homes, i amb equip i armes a costa de l'Ajuntament, que feia guàrdies als forts i a la muntanya, batudes i albirament de vaixells, sense que els veïns es deslliuressin de fer tornos de nit. Altres serveis de vigilància eren la ronda fixa del partit de Mataró, sobre la qual hi hagué queixes per la seva laxitud, en un moment en què els carlins duïen a terme segrestos, s'enduien cavalls i es deixaven veure per la mateixa carretera, i els cossos francs. Per a aquesta unitat combatent, al Masnou li corresponia aportar vuit homes, que podien lliurar-se del servei si l'Ajuntament hi aportava cabals. Acabada la guerra, a més de cessar tota la mobilització, es pogueren enderrocar fortificacions i posar fi a les guàrdies, però calgué extremar el control dels considerats facciosos que retornaven indultats des de França, i sobre les persones que pernoctaven o entraven al poble o bé sobre aquelles amb opinions polítiques contràries al govern.

El 8 d'octubre de 1835, se celebraren eleccions a la casa del comú, segons la nova normativa. L'alcalde no deixà d'informar el cap polític que 91 mariners estaven absents i que 36 electors no havien votat, malgrat les amonestacions establertes.

La fórmula del jurament varià, ara adreçat a Isabel II i a la reina mare governadora i per a l'Estatut reial, però els escollits manifestaren que juraven per obediència i que es reservaven el dret a recórrer-hi perquè el nombre de terrestres sobrepassava els marítics, en contradicció amb els privilegis atorgats als marins i als costums del poble.

12. Reial decret 23-7-1835.

13. 2-9-1836. AMM, caixa 23.

ELECCIONS DEL 8 D'OCTUBRE DE 1835

NOM	PROFESSION	VOTS
Pere Antoni Maristany	Marí	108
Pere Pagès Maristany	Marí	58
Marià Rosell	Hisendat	41
Pau Alsina Mitjans	Corder	37
Francesc Torras Antich	Cafeter	36
Antoni Pagès	Marí	30
Francesc Millet Torrents	Marí	27
Antoni Fàbregas	Terrestre	26
Josep Sala Maristany	Marí	17
ELECCIÓ DEL PROCURADOR DEL COMÚ		
Francesc Viladevall	Hisendat i marí	30
Joan Rubis	Farmacèutic	14

En negreta, els candidats que finalment van ser escollits per governació civil. Electors: 267. Votants: 140. Participació: 52,43%

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 26 D'OCTUBRE DE 1835

NOM	PROFESSION	CÀRREC
Marià Rosell	Hisendat	Alcalde
Pau Alsina Mitjans	Corder	Tinent d'alcalde
Antoni Pagès	Marí	Regidor
Francesc Millet Torrents	Marí	Regidor
Antoni Fàbregas	Terrestre	Regidor
Joan Rubis	Farmacèutic	Procurador de comú

2.2. LES TENSIONS ENTRE MODERATS I PROGRESSISTES

A banda de la guerra carlina, la primera etapa del regnat isabelí no fou estable. Les revoltes de l'estiu de 1835 provocaren la caiguda del govern i l'acceleració vers el progressisme; i més endavant el motí de La Granja¹⁴ obligà la reina regent a restaurar la Pepa i el sufragi universal masculí indirecte¹⁵, que regí fins al 1844.

Així, la renovació del consistori masnoví es feu segons el procediment dels dos graus. El dia 9 d'octubre foren convocats a la casa rectoral els qui tenien dret a vot per constituir la Junta de Parròquia, i els 59 homes que s'hi presentaren votaren els 9 electors que, el diumenge següent, escolliren els càrrecs municipals, 2 alcaldes, 6 regidors i un procurador síndic¹⁶.

ELECCIONS DEL 16 D'OCTUBRE DE 1836

CÀRREC	NOM	PROFESSION	VOTS
Alcalde 1	Francesc Torras Antich	Cafeter	5
	Francesc Viladevall	Hisendat i marí	1
	Antoni Fàbregas	???	1
	Pere Sust Mir	Fuster de ribera	1
	Joan Fontanills	???	1
Alcalde 2	Jaume Maristany	Marí	8
	Fornells		
	Pere Antoni Llampallas	Hisendat	1
Regidor 1	Josep Bosch Maristany	Marí	8
	Pere Maristany	???	1
Regidor 2	Miquel Rosell Franci	Espardenyer	7
	Pere Sust Mir	Fuster de ribera	1
	Fèlix Font Marfà	Marí	1
Regidor 3	Joan Pla Truch	Marí	8
	Jacint Hombravella Millet	Marí	1
Regidor 4	Francesc Marfà	Xocolater	7
	Pere Duran	???	1
	Domènec Bori Junqueras	Comerciant	1
Regidor 5	Geroni Millet Bosch	Marí	8
	Jaume Alsina	???	1
Regidor 6	Pere Millet Bertran	Marí	8
Procurador Síndic	Francesc Viladevall	Hisendat i marí	6
	Miquel Rosell	???	1
	Joan Ribas	???	1
	Pere Duran	???	1

En negreta, els càrrecs finalment electes.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 17 D'OCTUBRE DE 1836

NOM	PROFESSION	CÀRREC
Francesc Torras Antich (*)	Cafeter	Alcalde 1
Jaume Maristany Fornells	Marí	Alcalde 2
Josep Bosch Maristany (**)	Marí	Regidor 1
Miquel Rosell Franci	Espardenyer	Regidor 2
Joan Pla Truch (**)	Marí	Regidor 3
Francesc Marfà	Xocolater	Regidor 4
Geroni Millet Bosch (**)	Marí	Regidor 5
Pere Millet Bertran (**)	Marí	Regidor 6
Francesc Viladevall	Hisendat / marí	Procurador síndic

(*) Francesc Torras va ser destituït pel cap polític el 14 d'abril de 1838. Va ser substituït en el càrrec per Jaume Maristany.

(**) Absents en l'acte de constitució del consistori.

14. 13-8-1836.

15. El 15-10-1836 es reimplantà la Instrucció de 23-2-1823.

16. S'ha obviat la reproducció de totes les dades del primer grau de l'elecció.

Finalment, la Constitució de 1837, consensuada entre moderats i progressistes, implantà de manera definitiva el sistema constitucional i obrí de nou el pas als alcaldes constitucionals. La Llei electoral, promulgada el 12 de juny de 1837, amb vigència fins al 1845 i durant el Bienni Progressista, establia el sufragi censatari directe, amb progressiva ampliació del cens electoral, dins la dinàmica d'equilibris entre moderats i progressistes. El partit progressista, amb diverses renúncies, assumí la necessitat d'evolució i reforma, marcant la diferència amb els moderats sobre l'alçada del llistó quant a la participació, i sobre la defensa del caràcter electiu de l'alcalde. No era diferent del que succeïa a la majoria de països europeus, on la propietat privada era l'única indicació per a la capacitat electoral, cosa que garantia la participació de propietaris de terres, industrials, comerciants, classes mitjanes urbanes i pagesos arrendataris.

El 15 de juliol de 1837, amb presència de molts veïns i un ambient d'unió i fraternitat, a les tres places del poble es verificà la proclamació solemne de la Constitució, però la unitat quedà trencada el 14 d'abril de 1838, amb la suspensió pel cap polític de l'alcalde i capità de la milícia nacional Francesc Torras, i la seva substitució per l'alcalde segon, Jaume Maristany, també capità de la milícia, un llarg afer desencadenat amb una recollida de signatures per part de Maristany, que denunciaven Torras d'incompliment dels seus deures. En la seva defensa, aquest al·legava calúmnies i intrigues sense fonament, i jutjava l'afer com una revenja dels marins conxorxats amb els comerciants que havien atiat la pugna contra els terrestres, arran dels repartiments contributius: «*El exponente no ha sido mal alcalde hasta que ha venido el caso de tener que proceder contra los mismos, ó más bien cuando ha tenido que manifestar la verdad en beneficio del pueblo y en contra de algunos particulares de la clase de marinos.*» Tampoc quedava al marge de la crisi la diversa actitud davant la missió de vigilància enfront les forces carlines, ja que a l'entendre de Torras, Maristany havia desobeït les ordres del comandant d'armes de Teià, Alella i el Masnou de reforçar la guàrdia, fet que denuncià Torras com una «*guerra al exponente sin otro motivo que el de haberse opuesto a sus preceptos en lugar de secundarlos como quisieron, pues harto querían precisarle á que se valiese del mismo asesor de los marinos para sostener así su antigua preponderancia nacida de su riqueza, no de su saber ni de los deseos de proteger la población*»¹⁷. En canvi, el seu oponent, Maristany, argumentava el poc suport dels veïns a Torras, tupi-

nades, detencions il·legals, foment de disturbis..., a més de permetre jocs prohibits al seu cafè. De fet, a més de l'enfrontament entre marins i terrestres, la guerra accentuava les tensions, en la mesura que dins la milícia es mostrava l'abast de les influències i determinades actituds podien ser interpretades de tebiesa davant els carlins.

Malgrat les tensions, una de les fites d'aquests anys fou la creació de l'escola pública, el 25 d'agost de 1839, gratuïta per a nens pobres. La tardança era justificada per les autoritats a causa del llarg procés d'independència; fins aleshores la instrucció era atesa per escoles particulars de primeres lletres, on no tenien cabuda els nens els pares dels quals no podien pagar retribucions. Convocada la plaça de mestre, que guanyà Marià Forcada, es procedí al lloguer d'un pis al carrer Correu per a la seva instal·lació.

El 4 d'agost de 1839 es votaren els 9 electors parroquials a la casa rectoral. Les discordances seguien vives, com ho mostra l'alt nombre d'electors que ni tan sols tingueren cabuda a la casa rectoral i hagueren de traslladar-se a l'església, i les acusacions de suborn de Francesc Torras a l'alcalde Maristany, per repartir paperetes de vot. Aquest ho negà i se subjectà a la votació de la junta parroquial, 301 components de la qual li donaren suport, enfront de 12, encapçalats pel seu oponent. El diumenge següent, els 9 electors parroquials escolliren, per unanimitat, els nous càrrecs.

A diferència del succeït a l'elecció anterior, per procedir a la renovació de la meitat del consistori, al cap d'un any, tan sols es presentaren 5 electors parroquials.

Els moderats que se sentien més forts després de la pacificació del país, amb la fi de la guerra Carlina, aprovaren la Llei municipal el 14 de juliol de 1840, font d'enfrontament entre Espartero i la regent M. Cristina. La llei posava condicions més estrictes per

ELECCIONS DE L'11 D'AGOST DE 1839

CÀRREC	NOM	PROFESSIÓ	VOTS
Alcalde 1	Pere Antoni Maristany	Marí	9
Alcalde 2	Marià Roca Mitjans	Fuster	9
Regidor 4	Isidre Maristany Isern	Marí	9
Regidor 5	Llorenç Pujol Millet	Quincallaire	9
Regidor 6	Jaume Isern	Marí	9
Síndic	Josep Sala Maristany	Marí	9

En negreta, els càrrecs finalment electes.

17. ?-3-1838. AMM, caixa 25.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'11 D'AGOST DE 1839

NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC
Pere Antoni Maristany	Marí	Alcalde 1
Marià Roca Mitjans	Fuster	Alcalde 2
Josep Bosch Maristany	Marí	Regidor 1
Miquel Rosell Franci	Espardenyer	Regidor 2
Joan Pla Truch	Marí	Regidor 3
Isidre Maristany Isern	Marí	Regidor 4
Llorenç Pujol Millet	Quincallaire	Regidor 5
Jaume Isern	Marí	Regidor 6
Josep Sala Maristany	Marí	Síndic

ELECCIONS DEL 6 D'OCTUBRE DE 1839

CÀRREC	NOM	PROFESSIÓ	VOTS
Regidor 1	Jacint Hombravella Millet	Marí	5
Regidor 2	Joan Truch	Hisendat i pagès	5
Regidor 3	Jaume Millet	Propietari	5

En negreta, els càrrecs finalment electes.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 6 D'OCTUBRE DE 1839

NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC
Pere Antoni Maristany	Marí	Alcalde 1
Marià Roca Mitjans	Fuster	Alcalde 2
Jacint Hombravella Millet	Marí	Regidor 1
Joan Truch	Hisendat i pagès	Regidor 2
Jaume Millet	Propietari	Regidor 3
Isidre Maristany Isern	Marí	Regidor 4
Llorenç Pujol Millet	Quincallaire	Regidor 5
Jaume Isern	Marí	Regidor 6
Josep Sala Maristany	Marí	Síndic

ser elegible i el govern, a les poblacions grans, quedava facultat per designar alcaldes i tinents entre els escollits, i a les poblacions petites era el cap polític qui els escollia. De fet, els ajuntaments quedaven reduïts a cambres deliberadores i els seus acords, susceptibles de ser suspesos pel govern. Tot plegat posava en evidència que la llei d'ajuntaments era el cavall de

batalla entre moderats i progressistes, i els debats a les corts i els avalots populars, tan intensos que es feia difícil aplicar-la. Pels moderats, el poder local era vist com un agent del govern central, mentre que, pels seus oponents, uns ajuntaments forts i autònoms eren factors clau per mobilitzar i implicar les classes mitjanes en el govern.

Però la llei no fou aplicada a causa de la revolució progressista d'Espartero, un cop forçà la fugida de M. Cristina a França i fou proclamat regent, lloc que ocupà des del 8 març de 1841 fins al maig de 1843. L'oposició a la política d'Espartero atia conspiracions moderades, com l'encapçalada per O'Donnell, i contra la qual es pronuncià amb un manifest la Junta Suprema de Vigilancia y Seguridad Pública de la província de Barcelona, amb el lema «Patria y Libertad» i suport al regent del regne, seguit també per l'Ajuntament masnoví.

Tot i ser un dels pilars del liberalisme progressista, els decrets desamortitzadors, impulsats, el 1836 pel ministre Juan Álvarez Mendizábal, no havien estat aliens a la necessitat de numerari per encarar la guerra Carlina. El procés fou llarg i complex al Masnou, des del moment que es donà publicitat a la llei de venda dels béns del clergat i el seu traspàs a la nació, promulgada el 2 de setembre de 1841, durant la regència d'Espartero, que determinà les protestes del rector Julià Maresma, quan l'Ajuntament masnoví es va presentar a l'església per possessionar-se de la documentació sobre els béns i censos pertanyents al clergat regular, confraries, ermites... i les prestacions en fruits que es satisfien al rector, amb llargues reclamacions d'aquest per exceptuar de la llei casa seva i l'hort.

La contribució de culte i clergat que havia de servir per compensar els ingressos en espècie va originar queixes i moviments a favor del retorn a la situació anterior, tal com expressava l'Ajuntament masnoví: «*quede sin efecto la odiosa Contribución del Culto y Clero, y que para la reparación del pueblo, el verdadero lustre del Santuario y la justa asistencia a sus ministros, cuyo decoro y desatendida subsistencia veneran y desean estos vecinos, se debuelvan a la Iglesia los bienes no enagenados en el día y se restituya a la misma el producto del Diezmo*»¹⁸. De fet, el govern moderat de 1844 frenà la desamortització i la rectificació definitiva arribà amb el concordat de 1851 amb el papa Pius IX, segons el qual retornaven a l'església els béns que encara no havien estat venuts.

Les tres eleccions municipals d'aquests anys bascularen enmig de les tensions entre moderats i

18. 22-5-1844. AMM, caixa 31.

progressistes, i se seguiren ajustant al model electoral dels dos graus en l'elecció. El 6 de desembre de 1840, els veïns escolliren els 9 electors parroquials responsables de la renovació total del consistori; el 5 de desembre de l'any següent, assistiren a la Junta parroquial 75 homes per escollir els 9 electors que havien de votar la meitat del consistori, i, finalment, el 18 de desembre de 1842, foren 29 els electors parroquials que acudiren per renovar l'altra meitat.

ELECCIONS DEL 14 DE DESEMBRE DE 1840

CÀRREC	NOM	PROFESSION	VOTS
Alcalde 1	Pere Pagès Maristany	Marí	9
Alcalde 2	Joan Ribas Prat	Sastre	9
Regidor 1	Pere Alsina Truch	Marí	9
Regidor 2	Jaume Alsina	Marí	9
Regidor 3	Mateu Fàbregas Font	Corder	9
Regidor 4	Grau Maristany Arenas	Marí	9
Regidor 5	Joan Bertran Bosch	Marí	9
Regidor 6	Jaume Orta Feu	Paleta	9
Síndic	Fèlix Maristany Millet	Marí	9

En negreta, els càrrecs finalment electes.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE GENER DE 1841

NOM	PROFESSION	CÀRREC
Pere Pagès Maristany	Marí	Alcalde 1
Joan Ribas Prat	Sastre	Alcalde 2
Pere Alsina Truch	Marí	Regidor 1
Jaume Alsina	Marí	Regidor 2
Mateu Fàbregas Font	Corder	Regidor 3
Grau Maristany Arenas	Marí	Regidor 4
Joan Bertran Bosch	Marí	Regidor 5
Jaume Orta Feu	Paleta	Regidor 6
Fèlix Maristany Millet	Marí	Síndic

ELECCIONS DEL 19 DE DESEMBRE DE 1841

CÀRREC	NOM	PROFESSION	VOTS
Alcalde 1	Francesc Viladevall	Hisendat i marí	9
Alcalde 2	Joan Sensat Millet	Marí	9
Regidor 4	Pere Rosés Sala	Marí	9
Regidor 5	Pau Pagès Olivé	Marí	9
Regidor 6	Josep Coll Patran	Fornier	9
Síndic	Joan Rubis	Farmacèutic	9

En negreta, els càrrecs finalment electes.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE GENER DE 1842

NOM	PROFESSION	CÀRREC
Francesc Viladevall	Hisendat i marí	Alcalde 1
Joan Sensat Millet	Marí	Alcalde 2
Pere Alsina Truch	Marí	Regidor 1
Jaume Alsina	Marí	Regidor 2
Mateu Fàbregas Font	Corder	Regidor 3
Pere Rosés Sala	Marí	Regidor 4
Pau Pagès Olivé	Marí	Regidor 5
Josep Coll Patran	Fornier	Regidor 6
Joan Rubis	Farmacèutic	Síndic

ELECCIONS DEL 25 DE DESEMBRE DE 1842

CÀRREC	NOM	PROFESSION	VOTS
Alcalde 1	Josep Sala Sabater	Marí	8
	Antoni Fàbregas Isern	Marí, propietari	1
Alcalde 2	Pere Ballester	Fuster	7
	Bonaventura Alsina Torras	Marí	1
Regidor 1	Pere Estaper Casellas	Boter	7
	Antoni Fàbregas	??	1
	Joan Pagès Bosch	Marí	1
Regidor 2	Gabriel Pagès Bertran	Marí	7
	Francesc Arimon	Fornier, propietari	2
Regidor 3	Joan Pagès Bosch	Marí	7
	Domènec Bori Junqueras	Comerciant	1
	Josep Soler	???	1
Síndic	Martí Rosés Gibernau	Marí, hisendat	8
	Pere Antoni Llampallas	Hisendat	1

En negreta, els càrrecs finalment electes.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE GENER DE 1843

NOM	PROFESSION	CÀRREC
Francesc Viladevall (*)	Hisendat	Alcalde 1
Pere Ballester	Fuster	Alcalde 2
Pere Estaper Casellas	Boter	Regidor 1
Gabriel Pagès Bertran	Marí	Regidor 2
Joan Pagès Bosch	Marí	Regidor 3
Pere Rosés Sala	Marí	Regidor 4
Pau Pagès Olivé	Marí	Regidor 5
Josep Coll Patran	Fornier	Regidor 6
Martí Rosés Gibernau	Marí i hisendat	Síndic

(*) Francesc Viladevall va continuar al càrrec després de la renúncia de l'alcalde electe, Josep Sala Sabater, el dia de la constitució del nou consistori.

Foren anys en què al Partit de Mataró, com a força indrets de Catalunya, sovintejaren conflictes d'ordre públic i actes de rebel·lió, protagonitzats per obrers i republicans, que acabaren amb la dura repressió d'Espartero, encarnada amb el bombardeig de Barcelona per aixafar la revolta contra les mesures lliurecanvistes, el 3 de desembre de 1842. L'animadversió contra el regent atia pronunciaments, el de Narváez i Serrano i el de Joan Prim i Milans del Bosch a Reus, el 27 de maig de 1843, que mostraven connivència entre moderats i progressistes. El dia 8 de juny, Josep de Caralt, president de la Junta Provisional del Partit de Mataró, comunicà l'èxit del pronunciament per salvar la «noble causa nacional», i defensar la Constitució de 1837, i dos dies després, mentre estava reunit l'Ajuntament masnoví, presidit per l'alcalde segon, Pere Ballester, amb els regidors Pere Rosés, Pau Pagés, Josep Coll, Pere Casellas, Joan Pagés i el síndic Martí Rosés, per posicionar-se davant la nova realitat, una multitud, a fora, sol·licitava secundar el pronunciament de Mataró, amb visques a la Constitució de 1837, a Isabel II i a la Junta Central i a l'Ajuntament. El consistori, en sintonia amb el que s'expressava al carrer, decidí la celebració de festes i publicà l'al·locució següent: «*Habitantes de Masnou: Teneis ya cumplidos vuestros deseos que tanto tiempo os ocupabais, por objetaros y estar palpando que nuestra industria, nuestro comercio, nuestros intereses y sobre todo nuestra Patria se entregaban definitivamente á las miras extranjeras. Acabais con vuestro pronunciamiento de dar el sello de la*

indignación con que detestais estas y con que acusais de imperdonable al que les daba acogida. Vuestros concejales, pues, uniéndose á vuestros votos á la par que todo el Principado y otras Provincias, no pueden menos de felicitaros por tal proceder y de brindaros en consecuencia a que por tan plausible motivo os entregueis en este dia a las danzas y al regocijo público. Viva la Constitución de 1837. Viva nuestra inocente Reyna Doña Isabel 2ª y Viva la unión de todos los Españoles sin diferencia de color. Masnou, 13 de junio de 1843.»¹⁹

Però l'eufòria del moment no estalvià por als perills i els càrrecs masnovins seguiren les ordres de la Junta de Mataró i de la provincial per fer guàrdies permanents les 24 hores, col·locar patrulles a la carretera i tocar a sometent si qualsevol força armada manifestava hostilitat; i l'Ajuntament i els caps de la milícia nacional també hagueren d'atendre la demanda d'armes de la Junta mataronina.

Finalment, les Corts optaren per avançar la majoria d'edat d'Isabel II, proclamada «*Reyna Constitucional de las Españas*» als 13 anys, el 10 de novembre de 1843, esdeveniment anunciat per pregó, tres repics de campanes, il·luminació de les cases consistorials, tedèum i ofici religiós, i ball públic a la nit. Per ordre del cap polític de la província, tots els regidors foren convocats a la parròquia el 8 de desembre per jurar obediència i fidelitat a Isabel II davant l'alcalde, però els regidors Josep Coll i Joan Pagés Bosch no hi assistiren, acte que els valgué arrest domiciliari i obertura de causa al Jutjat de Primera Instrucció de Mataró.

19. 10-6-1843. AMM, caixes 30, 8978.

LA DÉCADA MODERADA

(1844-1854)

Puerto del Masnou Meses de
Febrero, Marzo, Abril, Mayo y Junio

Noticia de lo que se ha recaudado en este puerto durante los citados meses, por los derechos aplicados al fomento del puerto de Barcelona

Meses	Dias	Clases y nombres de las Embarcaciones	Nombres de los Capitanes y Patronos	Núm de toneladas	R. ^a vna.
Febrero	13	Laud Angel de la Guarda	Gerardo Sisa	15	20
id	13	Laud V. ^{no} del Carmen	Pedro Puig	20	8
id	17	Laud V. ^{no} del Carmen	Pedro Puig	20	8
id	20	Laud el Bruto	Pedro Bach	25	8
id	23	Laud V. ^{no} del Carmen	Esteban Mata	30	8
Marzo	7	Laud S. Antonio	Fran. ^{co} Gibert	23	8
id	23	Laud S ^{to} Cristo	Ramon Comas	27	8
id	30	Laud V. ^{no} del Carmen	Pedro Puig	20	8
Abril	14	Mistio Lancero	Pedro Oliver	87	20
id	16	Laud S. Antonio	Ysidro Pla	35	20
id	23	Laud S. Antonio	Miguel Ferreras	23	8
Mayo	10	Laud S ^{to} Alcega	Fran. ^{co} Arxer	25	8
id	7	Laud S. Fran. ^{co}	Jaime Sersat	40	20
id	11	Laud Fingurada	Fran. ^{co} Perez	12 ³ / ₄	8
id	12	Perigantín Vagero	Juan Curull	200	36
id	12	Laud Carmen	Pedro Puig	20	8
Junio	8	Laud Carmen	Benito Comadina	24	8
id	10	Laud S. Ramon	Ramon Lagarra	16 ³ / ₄	8
id	12	Laud S. Antonio	Pedro Puig	20	8
id	13	Laud Carmen	Pedro Puig	20	2
id	13	Laud S. Jose	Pedro Puig	12	8
id	15	Laud S. Comas	Fran. ^{co} Sams	24	8
id	18	Laud S ^{to} Antonio	Fran. ^{co} Gibert	25	8
				Suma	246

Amb la presidència del govern en mans de Narváez i amb l'anul·lació dels progressistes de l'escena política, s'iniciava una llarga etapa de domini moderat, durant la qual s'institucionalitzà el règim liberal, amb la promulgació d'un corpus legislatiu destinat a tenir una llarga durada. Tanmateix, aixecaments i conflictes palesaven les tensions amb els grups socials no inserits en el sistema.

3.1. EL TRÀNSIT VERS L'ORDRE I L'ESTABILITAT

Les primeres eleccions municipals es feren d'acord amb la Llei municipal de 1840, amb petites modificacions²⁰. Els comicis havien de realitzar-se el mes de febrer de 1844, però la coincidència amb l'arribada a Barcelona de la reina M. Cristina féu que s'ajornessin per al mes següent, en preveure que la gent acomodada voldria participar en els homenatges i festes. Al Masnou, atès el nombre de 535 veïns, calia escollir 11 noms i 6 suplents.

En aquest mandat es construïren les cases consistorials, en la línia neoclàssica, l'autoria de les quals es deu a Miguel Garriga Roca, de trajectòria ben arrelada al poble. Fins aleshores, les reunions del consistori es feien a casa d'algun dels seus membres o del secretari, fins que s'acabà per llogar una petita casa amb amenaça de ruïna; la situació degradava el govern municipal, però la guerra civil i les convulsions havien impedit endegar abans una nova construcció, que havia d'acollir també l'escola pública i l'habitació del mestre, quadra als baixos i espai per a estacionament de tropes. Encarregat el projecte l'octubre de 1844, quedà aprovat el 20 de març de l'any següent, però la construcció es retardà per manca de pedra i d'obriers, ateses les crides a quintes, i per modificacions en el traçat urbà dels encontorns, després de l'adquisició de terrenys a Gaspar Malet Casas, de manera que no va ser fins al 1847 quan entrà en funcionament. Avalat amb fons de propis i arbitris, el seu cost fou avançat per 40 veïns: «*La voluntad de este vecindario para la renovación y engrandecimiento de su antigua Casa Consistorial sería de poder manifestar la hidalguía y desprendimiento que en otras ocasiones ha demostrado... en aquellos tiempos de paz y abundancia, no muy lejanos, se creó por decirlo así este reducido pueblo levantan-*

dose a la altura en que se halla, á impulsos de su incansable laboriosidad y á beneficio del exclusivo comercio de España en sus antiguas colonias. Sin embargo no se ha estinguido la nobleza de estos habitantes...»²¹

ELECCIONS DEL 24, 25, 26 I 27 DE MARÇ DE 1844

CÀRREC	NOM	PROFESSIÓ	VOTS
Alcalde	Joan Rubis	Farmacèutic	47
	<i>Jaume Maristany Fornells</i>	Marí i propietari	43
	Pere Antoni Llampallas	Hisendat	5
	Miquel Rosell Franci	Espardenyer	3
	Joan Fontanills	Hisendat	1
	Joan Ribas Humet	Comerciant	1
Tinent d'alcalde	Pere Sust Mir	Fuster de ribera	46
	<i>Miquel Rosell Franci</i>	Espardenyer	43
	Joan Casals	???	3
	Josep Oliver	???	3
	Isidre Maristany Isern	Marí	2
	Francesc Marfà	Xocolater	2
	Pere Duran	Comerciant	1
Regidors	Isidre Maristany Isern	Marí	48
	Francesc Marfà	Xocolater	48
	Mateu Pagès Maristany	Marí	48
	Josep Soler	Comerciant	48
	Bonaventura Bertran Martí	Marí	47
	Pere Duran	Comerciant	47
	Joan Ribas Humet	Comerciant	47
	Isidre Maristany Pagès	???	47
	<i>Jaume Alsina Bosch</i>	Marí	46
	<i>Pere Millet Bertran</i>	Marí	46
	<i>Marià Ramentol</i>	Marí	46
	<i>Josep Canudas</i>	Paleta	46
	Joan Casals	???	4
	Isidre Pla Truch	Marí	3
	Pere Pagès	???	3
	Joan Oliver Millet	???	3
	Pau Pagès Olivé	Marí	3
	Miquel Rosell Franci	Espardenyer	2
Salvador Coll	Revenedor	2	
Pere Estaper	???	1	
Gabriel Oliver	???	1	
Síndic	Antoni Fàbregas Bretau	Hisendat	35
	<i>Llorenç Pujol Millet</i>	Quincallaire	34
	Marià Roca	???	8
	Grau Maristany	???	7
	Joan Casals	???	1
	Pau Pagès Olivé	Marí	1
	Marià Rossell	???	1

En negreta, els càrrecs finalment electes.

En cursiva, els designats com a suplents.

Electors: 261. Votants: 50. Participació: 19,16%

20. Reial decret 30-12-1843.

21. 30-1-1845. AMM, caixes 32, 33.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL MARÇ DE 1844

NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC
Joan Rubis	Farmacèutic	Alcalde
Pere Sust Mir	Fuster de ribera	Tinent d'alcalde
Isidre Maristany Isern	Marí	Regidor
Francesc Marfà	Xocolater	Regidor
Mateu Pagès Maristany	Marí	Regidor
Josep Soler	Comerciant	Regidor
Bonaventura Bertran Martí	Marí	Regidor
Pere Duran	Comerciant	Regidor
Joan Ribas Humet	Comerciant	Regidor
Isidre Maristany Pagès	???	Regidor
Antoni Fàbregas Bretau	Hisendat	Síndic

3.2. LA NOVA LLEI ELECTORAL, LA NOVA LLEI MUNICIPAL I LA RESTRICCIÓ PARTICIPATIVA

La renovació següent del consistori havia de ser total i d'acord amb la nova llei municipal i la nova llei electoral de 1845. El règim municipal es veié endurit a partir de la nova llei de 8 de gener de 1845, que reforçava el paper de l'alcalde, nomenat pel rei a les capitals i caps de partit amb més de 2.000 habitants, i pel cap polític a la resta, entre els regidors; a més, la capacitat del cap polític per suspendre acords atorgava als cossos locals un caràcter més consultiu que representatiu. Amb vigència fins al 1877, amb breus parèntesis, el règim local moderat convertí les autoritats locals en simples executors de les ordres del centre. La renovació de la meitat del consistori es feia bianualment, però no hi havia límits per a la reelecció, tot i que la duració del càrrec d'alcalde i dels tinents d'alcalde es limitava als dos anys, però podien mantenir-se com a regidors. D'altra banda, si bé seguí el nomenament del secretari per l'Ajuntament, l'aspiració a modernitzar els serveis anà retallant la intervenció municipal per cobrir les places de mestres o metges, a partir de concursos i oposicions, tot i la seva retribució amb fons del comú. El pressupost, elaborat per l'alcalde, votat per l'Ajuntament i aprovat pel cap polític, es nodria dels ingressos ordinaris (rendes de propis, arbitris, rèdits de censos, part proporcional de multes...) i extraordinaris (repartiments veïnals, donatius, emprèstits...), i corresponia a la Diputació provincial

la distribució de les quotes contributives locals, que, al seu temps, havien de distribuir, recaptar i liquidar els ajuntaments. Amb carències financeres permanents, eren pocs els incentius dels ajuntaments per impulsar millores, en la mesura que les Corts negaven reiteradament l'increment de la imposició propietària, mentre requeia sobre el conjunt de la població el repartiment de l'infamat impost de consums, a més de les pràctiques freqüents de discriminacions, evasions i ocultacions.

El nou règim municipal quedà complementat per la Llei electoral del 18 de març de 1846, que reduí de forma dràstica el cens electoral, marginant les classes mitjanes enfront els grans contribuents, i concedí vot a professionals, militars retirats, eclesiàstics, empleats de certa categoria..., sota la denominació de capacitats. La intervenció decisiva de l'alcalde i del cap polític en la formació de llistes, de les mesos electorals, en l'acte d'escrutini i en la divisió de districtes esdevingué font de tota mena de manipulacions, de tupinades en l'elecció i de desatenció de les reclamacions, amb la particularitat que el governador civil —nova denominació que rebé el cap polític— podia anul·lar les eleccions; en definitiva, era l'inici d'ajuntaments presidencialistes, amb el domini dels grans contribuents, realitat que generà desànim a l'hora d'organitzar candidatures d'oposició.

Al Masnou, el febrer de 1845 s'endegaren els preparatius electorals, amb una petició singular de l'alcalde al cap superior polític. Atès que corresponien tan sols 113 electors, l'alcalde constatava que la majoria estaven de viatge marítim i que només una tercera part podrien estar presents el dia de l'elecció, i que dels 76 elegibles, sols n'hi hauria 9. La seva proposta era allargar el nombre d'electors i elegibles fins als 100 rals de quota, xifra fins i tot superior a la que satisfien altres poblacions terrestres; però la resposta del cap superior fou negativa, per considerar insuficients les raons de l'alcalde.

La gran novetat d'aquests comicis fou la incorporació d'Alella de Mar. L'any 1840 s'havia iniciat l'expedient²² per segregat el seu veïnat i agregar-lo al Masnou, però els desacords sobre la divisió del terme anaren alentint el procés, i l'Ajuntament masnoví acudí de nou a la Diputació per acabar amb «*esta confusa amalgama hace ridicula toda uniformidad y regularización de toda buena división política*»²³. Malgrat les ordres i l'aprovació de la divisió per la reina regent, no hi hagué acord per a la col·locació de fites, causada, segons l'Ajuntament masnoví, per la

22. Reial Decret 5-1-1840

23. 16-1-1841. AMM, caixes 8979, 33.

resistència de l'alellenc. El maig de 1843, la intervenció d'una comissió provincial, presidida pel governador, tampoc reeixí, a causa de la inestabilitat política que seguí al pronunciament de 1843. Finalment, el 29 d'abril de 1845, diverses comissions de la Diputació i dels dos pobles es presentaren a la línia divisòria per col·locar-hi les fites, no sense que abans es publicués un ban d'avís i d'amenaça si eren destruïdes.

El mateix mes havien arribat les disposicions del cap polític que unien Alella de Mar al d'Alella de Dalt en els aspectes administratius, però al del Masnou en els aspectes governatius; i atès que pertanyien a la part segregada els que mantenien l'alcaldia i la primera tinença d'Alella, nomenà per als càrrecs els alellencs Pau Arenas i Domènec Casals, primers suplents en les darreres eleccions. Passaren a dependre del Masnou els 124 veïns d'Alella de Mar i les 795 ànimes, mentre que pertanyien a Alella de Dalt 171 veïns i 1.006 ànimes²⁴. El consistori havia de comptar amb 14 regidors, 1 alcalde, 2 tinentes d'alcalde i 11 regidors, 7 a cada districte, amb un col·legi a cadascun, amb una divisió gairebé exacta, pel nombre d'electors. El primer, ubicat a la casa rectoral, comprenia els barris 1 i 2 i Alella de Mar, anomenat barri 5, i abraçava des de ponent fins al torrent Fontanills o caserna; el segon, a les cases consistorials, anava des de la caserna a llevant, els barris 3 i 4.

Arribades les jornades electorals de l'1 al 4 de novembre, al districte 1 no es pogué formar taula per manca de concurrència. La meitat eren de viatge marítim i la resta no volien esclavitzar-se tres dies, segons manifestà l'alcalde, de manera que es convocaren noves eleccions, per als dies 30 de novembre i 1 i 2 de desembre. Malgrat l'al·locució de l'alcalde Rubis per estimular a votar i de permetre als electors retirar-se després de dipositar el vot, els dos primers dies no hi concorregué ningú, i el dia 2 de desembre l'alcalde nomenà la mesa amb els electors Josep Antoni Estaper i Antoni Fàbregas i els secretaris escrutadors, entre els electors que s'hi presentaren fins a les deu del matí. A l'hora de l'escrutini, hagueren d'anul·lar-se vots intel·ligibles, repetits i les paperetes amb noms que excedien el nombre prefixat.

Un cop efectuat el sorteig entre els empatats per fixar l'ordre de preferència, també es resolgueren negativament les reclamacions de Pere Antoni Llampallas i Francesc Arimon per no haver estat exposades durant tot el període prescriptiu les llistes electorals.

ELECCIONS DEL 30 DE NOVEMBRE I 1 I 2 DESEMBRE DE 1845

	NOM	PROFESSIÓ	VOTS
Districte 1	Josep Oliver Rico	Marí	16
	Martí Rosés Gibernau	Marí i hisendat	16
	Gabriel Pagès Bertran	Marí	15
	Jacint Hombravella Pujadas	Marí	14
	Pere Roca Casals	Forner	10
	Mateu Maristany Rovira	Marí	10
	Jaume Estapé Pi	Marí	10
	Bonaventura Matas Garriga	Marí	8
	Josep Antoni Estaper Sors	Marí i hisendat	8
	Pere Roca Casals	Forner	5
	Francesc Viladevall	Marí i hisendat	3
	Gabriel Sanjuan Bosch	Marí	2
	Grau Sensat	Marí	1
Districte 2	Francesc Viladevall	Marí i hisendat	10
	Grau Alsina	Marí	9
	Fèlix Llimona	Marí	9
	Pere Fàbregas Rosés	Marí	9
	Francesc Maristany Ramentol	Marí	8
	Geroni Millet Bosch	Marí i propietari	7
	Joan Mirambell Alsina	Marí	7
	Martí Rosés Gibernau	Marí i hisendat	4
	Pere Roca Casals	Forner	4
	Gabriel Sanjuan Bosch	Marí	3
	Grau Sensat	Marí	3
	Josep Oliver Rico	Marí	3
	Josep Antoni Estaper Sors	Marí i hisendat	3
	Bonaventura Matas Garriga	Marí	3
	Gabriel Pagès Bertran	Marí	2
	Josep Millet Isern	???	2
	Jaume Estapé Pi	Marí	1
Josep Maristany Poll	Marí	1	
Pere Maristany Fornells	???	1	
Jacint Hombravella Pujadas	???	1	

En negreta, els càrrecs finalment electes per cadascun dels districtes electorals.

Veïns: 639. Electors: 129 (63 districte 1 + 66 districte 2). Electors elegibles: 86 (37 districte 1 + 49 districte 2). Votants: 30 (17 districte 1 + 13 districte 2). Participació: 23,26 (26,98% districte 1 + 19,70 districte 2)

Per a la convocatòria següent, de desembre de 1847, en haver-hi hagut la renovació completa en les eleccions anteriors, el 12 de juliol es procedí al sorteig dels regidors cessants, que foren els primer, tercer, desè i onzè, Gerard Alsina, Francesc Maristany, Geroni Millet i Mateu Maristany, respectivament; el síndic Martí Rosés, i el primer i el segon tinent d'alcalde, Pere Roca i Fèlix Llimona. En no conservar-se documentació d'aquests comicis, tan sols pot oferir-se la composició del consistori resultant.

24. AMM, caixa 32.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 3 DE GENER DE 1846

NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC
Francesc Viladevall	Marí i hisendat	Alcalde
Pere Roca Casals	Fornier	Tinent d'alcalde 1r
Fèlix Llimona (*)	Marí	Tinent d'alcalde 2n
Grau Alsina (*)	Marí	Regidor 1
Josep Oliver Rico	Marí	Regidor 2
Francesc Maristany Ramentol	Marí	Regidor 3
Pere Fàbregas Rosés	Marí	Regidor 4
Martí Rosés Gibernau	Marí i hisendat	Regidor 5
Jacint Hombravella Pujadas (*)	Marí	Regidor 6
Gabriel Pagès Bertran (*)	Marí	Regidor 7
Joan Mirambell Alsina	Marí i propietari	Regidor 8
Jaume Estapé Pi (*)	Marí	Regidor 9
Geroni Millet Bosch (*)	Marí i propietari	Regidor 10
Mateu Maristany Rovira	Marí	Regidor 11

(*) Absents en l'acte de presa de possessió.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 3 DE GENER DE 1848

NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC
Gabriel Pagès Bertran	Marí	Alcalde
Pau Oliver	Marí	Tinent d'alcalde 1r
Silvestre Sampera	Marí	Tinent d'alcalde 2n
Jaume Estapé Pi	Marí	Regidor 1
Jacint Hombravella Pujadas	Marí	Regidor 2
Josep Oliver Rico	Marí	Regidor 3
Francesc Viladevall (*)	Marí i hisendat	Regidor 4
Pere Fàbregas Rosés	Marí	Regidor 5
Joan Mirambell Alsina	Marí i propietari	Regidor 6
Pere Sust Mir	Fuster de ribera	Regidor 7
Jaume Maristany Fornells	Marí	Regidor 8 / Síndic
Joan Rubis	Farmacèutic	Regidor 9
Joan Sensat Millet	Marí	Regidor 10

(*) Francesc Viladevall va ser exonerat del càrrec el dia 15, en no poder assistir a les sessions per patir malalties reumàtiques.

Ben aviat foren evidents les dificultats per al funcionament del consistori, ja que no es podia atendre cap afer, ni establir les contribucions, ni nomenar comissions si les tres quartes parts de la població feien la carrera d'Amèrica i eren fora set o vuit mesos a l'any. També hi havia la mateixa proporció entre els membres de l'Ajuntament: els tres alcaldes i nou dels onze restants eren matriculats i, entre ells, set eren de viatge. I en no preveure la llei la renúncia al càrrec a causa d'un llarg viatge, l'Ajuntament quedava reduït a quatre individus, dos dels quals no tardarien a embarcar. Aquesta fou l'exposició lliurada al cap polític, que recordà que, si faltaven la meitat dels membres, havien de ser reemplaçats pels del bienni anterior o per veïns elegibles, designats per Reial ordre²⁵. Però aquesta possibilitat no es féu efectiva i, de nou, el primer tinent d'alcalde, Pau Oliver, plantejava, el mes de desembre de 1848, que a les anteriors eleccions no havien pres possessió tots els regidors i que seguien les absències per viatge, de manera que en aquell moment sols quedaven set individus a la corporació. L'abril de 1849, Joan Rubis demanà ser exonerat per mala salut i repetí la petició el 21 de juliol, referendada pels altres regidors, que certificaren la seva absència a les sessions, ocasió en què fou atesa la seva demanda. En l'entretant, l'Ajuntament es dividí en comissions i el poble, en cinc districtes²⁶, i quedà a càrrec de Josep Oliver, Pau Oliver, Joan Mirambell, Jaume Maristany i Pere Sust, respectivament.

A mesura que avançaven els aires democratitzadors a Europa i que quallaven amb els moviments revolucionaris de 1848, quedà en evidència la desnaturalització de les institucions liberals de la mà dels moderats. El consistori masnoví, mancat de bona part dels seus membres, hagué d'encarar alguns dels efectes de la guerra dels Matiners o segona carlinada, iniciada el setembre de 1846, en la qual convergiren accidentalment les reclamacions carlistes amb les revoltes de republicans i progressistes, contra les quintes i els consums, i que durà fins a la primavera de 1849. L'ambient del poble s'enterbolí, per les mesures dictades sobre possibles desafectes i pels càstigs monetaris, a més dels efectes de paràlització de moltes fàbriques de la província, cosa que significava la presència d'obres cercant feina pels pobles. Tot i això, l'alcalde informà el cap superior polític de la inexistència d'atur al poble, per la continuació del treball a les petites indústries del poble i per la molta ocupació en la construcció del ferrocarril, tot i ser fo-

25. Circular 16-12-1848.

26. Circular 20-3-1849.

rasters la majoria dels empleats. Després d'intents de desembarcaments clandestins de matiners, la màxima tensió arribà el 5 d'agost de 1848, quan una partida d'uns dos-cents s'apoderà de les cases consistorials, de l'església, de la casa i persona del secretari, a punta de punyal, i de l'alcalde, a qui portaren pres. Els matiners fugiren cap a Montgat, no sense abans haver desarmat els carrabiners, haver detingut el correu i haver violat la correspondència, haver-se apoderat d'alguns cavalls i haver terroritzat els anglesos que treballaven al ferrocarril. Pocs dies després, el 18 d'agost, una partida de 120 trabucaires republicans travessà el poble en direcció a Premià, fins que el foc dels carrabiners del poble veí els obligà a marxar de la carretera.

Una fita significativa d'aquest mandat fou la construcció del ferrocarril. L'expropiació de terrenys afectà edificis comunals, com el mercat públic ubicat a la platja, que hagué de traslladar-se davant el *mesón*, a la plaça de la Constitució, sense que manquessin debats sobre el destí de les indemnitzacions que havia de rebre el consistori i llargs litigis amb la companyia ferroviària sobre la seva quantia. La discussió amb els propietaris particulars afectats per la línia i sobre els rasants, els passos a la platja i la tanca també tingué una llarga durada. Ben conegut fou el disgust de la població i sobretot dels marins de la comarca pels perjudicis que causava el ferrocarril, estalviats, al seu entendre, si s'hagués previst el traçat a l'esquena del poble; i tot i les amenaces de la companyia sobre els ajuntaments, no mancaren actituds de violència contra rails i tanques. I en relació amb el pas del tren, el 1851, començà la construcció del passeig arbrat a la carretera, declarat d'utilitat pública pel governador civil.

El mateix any de construcció del ferrocarril, es fundà el Colegio de la Concepción de Niñas Educandas de Masnou, impulsat per la societat El Circo i a càrrec de religioses de la Sagrada Família, que obrí les portes el 16 d'agost de 1848 com un intent de donar instrucció a les dones, que fins aleshores tan sols podien assistir a cases particulars on aprenien mitja, labors o puntes; l'Ajuntament hi subvencionà unes places per a nenes sense recursos.

En els comicis següents del mes de novembre de 1849 pertocava renovar la meitat de l'Ajuntament, però, a causa de les renúncies, s'havien d'escollir nous representants. Com era habitual, l'elecció no pogué començar fins al tercer dia per manca d'assistència.

Al cap de pocs dies de celebrar-se les eleccions, Pau Oliver i Josep Sala demanaren ser exonerats del càrrec, el primer per mala salut, i el segon per residència i negocis marítims a Barcelona i edat avançada per desplaçar-se al Masnou, argument desmentit per

ELECCIONS DE L'1, 2 I 3 DE NOVEMBRE DE 1849

	NOM	PROFESSIÓ	VOTS
Districte 1	Ezequiel Maristany	Marí	12
	Antoni Fàbregas Bretau	Hisendat	12
	Francesc d'Assís		
	Estaper Ros	Propietari	11
	Francesc Torras Antich	Cafeter	11
	Josep Sala Sabater	Marí i propietari	9
	Josep Estaper Sors	Propietari i marí	3
	Grau Estaper Umbert	Marí i propietari	3
	Josep Maristany Poll	Marí	2
	Martí Rosés Gibernau	Propietari i marí	2
	Josep Maristany Rosés	Marí	1
Districte 2	Josep Olivé Llimona	Marí	10
	Jaume Millet Pons	Marí	10
	Grau Maristany Font	Marí	10
	Isidre Maristany Isern	Marí i propietari	10
	Lluís Pagès Olivé	Pagès	1
	Salvador Millet Bosch	Marí	1
	Jaume Pagès Pla	Marí	1
	Joan Pla Truch	Marí	1

En negreta, els càrrecs finalment electes per cadascun dels districtes electorals.

Veïns: 639. Electors: 124 (59 districte 1 + 65 districte 2). Electors elegibles: 83 (41 districte 1 + 42 districte 2). Votants: 24 (13 districte 1 + 11 districte 2). Participació: 19,35% (22,03% districte 1 + 16,92% districte 2)

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 7 DE GENER DE 1850

NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC
Francesc d'Assís Estaper Ros	Propietari	Alcalde
Josep Olivé Llimona	Marí	Tinent d'alcalde 1r
Ezequiel Maristany	Marí	Tinent d'alcalde 2n
Antoni Fàbregas Bretau	Hisendat	Regidor
Pau Oliver	Marí	Regidor
Josep Sala Sabater	Marí i propietari	Regidor
Pere Sust Mir	Fuster de ribera	Regidor
Grau Maristany Font	Marí	Regidor
Silvestre Sampera	Marí	Regidor
Francesc Torras Antich	Cafeter	Regidor
Isidre Maristany Isern	Marí i propietari	Regidor
Joan Sensat Millet	Marí	Regidor
Jaume Millet Pons	Marí	Regidor
Jaume Maristany Fornells	Marí	Síndic

l'alcalde, que donava fe de la seva assistència; ni l'un ni l'altre no aconseguiren satisfer la seva demanda. Era un signe més de les absències freqüents, fins al punt que el governador civil manà substituir cinc re-

gidors, fins a la seva tornada, per Pere Roca Casals, Gerard Alsina, Martí Rosés Gibernau, Mateu Maristany i Joan Mirambell, escollits a les eleccions de 1845, però, tot i això, alguns s'excusaren. Per viatges a Montevideo, Charleston, Sevilla i Cadis obtingueren llicències els regidors Jaume Millet, Silvestre Sampere, Isidre Maristany i Josep Sala, respectivament; i l'any 1851 també les tingueren Josep Oliver, Joan Sensat, Josep Sala i Ezequiel Maristany per viatjar a Montevideo, Nova York, La Corunya i Buenos Aires. Ezequiel Maristany sol·licità, a més, exoneració del càrrec, ja que no pagava contribució per haver naufragat el seu bergantí *Almirante* i perdut la casa, demanda desestimada pel governador civil amb l'argument d'estar inclòs a la llista d'electors i elegibles, constatació que Maristany rebatia pel fet de no haver pogut reclamar abans per estar de viatge. En el context de litigis entre terrestres i marítims, s'incoà una causa contra l'alcalde Francesc Estaper, per envair terrenys de marineria.

En vigílies de la nova convocatòria d'eleccions per renovar la meitat del consistori, davant l'organització del Partit Democràtic de Catalunya, arribaren ordres a l'alcalde per impedir el que es considerava un projecte criminal, que cercava els seus prosèlits a les fàbriques.

Les absències dels regidors seguien sent cròniques i el mateix alcalde, Gerard Maristany, tingué dos permisos, l'any 1853, per conduir amb la fragata *Diógenes*, que capitanejava, 194 soldats a Puerto Rico i 15 a l'Havana.

No mancaren les mostres d'afecció a la monarquia. El naixement de la princesa d'Astúries fou rebut amb els acostumats repics de campanes, pregó, ofici solemne, tedèum i il·luminació de les cases consistorials, actes que s'anaren repetint amb els nombrosos fills reials. I quan, el 2 de febrer de 1852, Isabel II rebé una punyalada del cura Merino en sortir de la basílica d'Atocha, no trigà l'Ajuntament a condemnar l'atemptat: «*Si una mano alevé y traidora ha llenado de amargura y luto á los españoles todos; si un grito de indignación general se ha levantado para maldecir el monstruo que osó levantar contra V.M. el parricida puñal, si por último la Nación ha pasado por una prueba la más dura mientras ha temido por los preciosos días de V.M. ¿Cual no ha sido en cambio el regocijo al difundirse cual rayo eléctrico en todos los ángulos de la Monarquía la mágica voz del restablecimiento de su Reyna?... Concejales que componen este Ayuntamiento no hallan colores para pintar sus sentimientos y los de este vecindario ¿Como describir los días de luto que han precedido á las felices nuevas de Vuestra Salud? Señora los infrascritos creen expresarlo todo diciendo á V.M. Somos*

ELECCIONS DE L'1, 2, 3 I 4 DE NOVEMBRE DE 1851

	NOM	PROFESSIÓ	VOTS
Districte 1	Josep Oliver Rico	Marí i propietari	19
	Pere Morral	Forner i propietari	18
	Martí Rosés Gibernau	Marí i hisendat	18
	Josep Maristany Rosés	Marí i propietari	2
	Grau Estaper Umbert	Marí i propietari	2
	Pere Millet Isern	Marí i propietari	1
	Pere Màrtir Mitjans Boquet	Pagès i hisendat	1
	Francesc Maristany Maristany	Marí	1
	Bonaventura Alsina Torras	Marí i propietari	1
	Districte 2	Bonaventura Alsina Torras	Marí i propietari
Isidre Pla Truch		Marí i propietari	25
Salvador Millet Bosch		Marí i propietari	25
Pere Màrtir Mitjans Boquet		Pagès i hisendat	19
Antoni Alsina Bosch		Marí i propietari	6
Grau Maristany Font		Marí i propietari	1

En negreta, els càrrecs finalment electes per cadascun dels districtes electorals.

Veïns: 659. Electors: 126 (63 districte 1 + 63 districte 2). Electors elegibles: 86 (41 districte 1 + 45 districte 2). Votants: 46 (21 districte 1 + 25 districte 2). Participació: 36,51% (33,33% districte 1 + 39,68 % districte 2)

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 20 DE DESEMBRE DE 1851

NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC
Grau Maristany Font	Marí	Alcalde
Martí Rosés Gibernau	Marí i hisendat	Tinent d'alcalde 1r
Josep Olivé Llimona (*)	Marí	Tinent d'alcalde 2n
Josep Oliver Rico	Marí i propietari	Regidor
Isidre Maristany Isern	Marí i propietari	Regidor
Pere Morral	Forner i propietari	Regidor
Salvador Millet Bosch	Marí i propietari	Regidor
Francesc d'Assís Estaper Ros (*)	Propietari	Regidor
Josep Maristany Rosés	Marí i propietari	Regidor
Ezequiel Maristany (*)	Marí	Regidor
Bonaventura Alsina Torras	Marí i propietari	Regidor
Josep Sala Sabater (*)	Marí	Regidor
Isidre Pla Truch (*)	Marí i propietari	Regidor
Pere Màrtir Mitjans Boquet	Pagès i hisendat	Regidor
Francesc Torras Antich	Cafeter	Síndic

(*) Absents en la constitució del consistori.

Espanoles. Estas palabras son un compendio de lealtad y de amor... (damo gracias) al todo Poderoso por la conservación de los días de V.M. y que haga duradero y feliz su Reynado para bien de esta

Magnánima Nación que idolatra á V.M. ya como á Reyna y mejor como á Madre.»²⁷

L'afalagament vers la monarquia era l'eix sobre el qual giraven totes les reclamacions del consistori masnoví a l'Estat i en resulta un bon exemple la sol·licitud d'una duana pròpia. Amb els arguments del creixement de la població, que ja arribava als 4.000 habitants, de la seva aportació contributiva i dels 180 bucs que arribaven a tots els ports d'Espanya i l'estranger, es demanà permís a la reina per embarcar i desembarcar des de la platja fruits i productes procedents de la província: «(El Masnou) *Fuerte y convicto en sus principios Monárquicos ha resistido á todos los embates, jamás ha simpatizado ni dado entrada á los adictos al comercio ilícito; ha preferido siempre las empresas trabajosas... llenando con los crecidos derechos de su honroso tráfico lo anti Nacional y ha sostenido con su constante adición a la Monarquía el glorioso trono de V.M.»²⁸ Tanmateix, no havia de ser la monarquia isabelina qui atengués la sol·licitud, ja que calgué esperar els nous aires que bufaren en els anys del Sexenni democràtic.*

De les eleccions següents, celebrades el desembre de 1853, tampoc no se'n conserven dades, amb l'excepció de la xifra de 660 veïns —556 del Masnou i 104 d'Alella de Mar—, només 127 dels quals eren electors.

Un cop més, es feren demandes per ser exonerats del càrrec. Jacint Hombravella Pujadas al·legava no reunir requisits, per posseir només petites propietats i pels seus freqüents viatges, com ho provava el fet d'haver-se assabentat de l'elecció quan era de viatge a Buenos Aires amb la pollacra *Catalana*; tanmateix, la seva petició no fou atesa, amb l'argument que es podien sol·licitar permisos per viatges. També

sol·licità l'exoneració Joan Rubis, pels seus freqüents atacs d'asma, demanda que adquirí més pes després de rebre un tret des de molt a prop, en sortir d'un ple i a la vora de casa seva, el mes de maig de 1854; tot i que en va sortir il·lès, la seva salut es deteriorà i li impedí fer cap treball corporal ni mental. Finalment exonerat, el 29 de maig de 1854 fou nomenat primer tinent d'alcalde Antoni Alsina Bosch.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE GENER DE 1854

NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC
Francesc Viladevall (*)	Marí i hisendat	Alcalde
Joan Rubis (*)	Farmacèutic	Tinent d'alcalde 1r
Grau Estaper Umbert	Marí i propietari	Tinent d'alcalde 2n
Antoni Alsina Bosch (*)	Marí i propietari	Regidor
Martí Rosés Gibernau	Marí i hisendat	Regidor
Josep Oliver Rico	Marí i propietari	Regidor
Jacint Hombravella Pujadas (*)	Marí	Regidor
Josep Antoni Estaper	Marí i hisendat	Regidor
Joan Mirambell Alsina	Marí i propietari	Regidor
Isidre Pla Truch	Marí i propietari	Regidor
Salvador Millet Bosch (*)	Marí i propietari	Regidor
Jacint Maristany Hombravella	Marí	Regidor
Jaume Millet Pons (*)	Marí	Regidor
Pere Morral	Fornier i propietari	Síndic

(*) Absents en la constitució del consistori.

27. 13-2-1852. AMM, caixa 39.

28. 7-3-1853. AMM, caixa 40.

4

EL BIENNI PROGRESSISTA

(1854-1856)

1855

Gastos indispensables	
+ Secrio.	
Invierno	4.000
Aguaeil	3.280
Servicio	2.880
Deposito	3.360
Secria	3.000
Inspecciones	300
Incuadros	1.100
Banquero	1640
Arbolado	300
Maestros	7780
Conduccion de enfermos	100
Edificios del Comun	400
Carrinos vecinales	100
Barretero general	500
Manutencion y conduccion de pobres	200
Pago de Censales	1.417.30
Marina	50.00
Subir el agua al telegrafo	800
	34557

Al llarg de 1854 proliferaren els aldarulls urbans, motivats per la crisi de subsistències, amb l'augment del preu del blat, i per reivindicacions de major participació en els afers públics, context que explica el suport popular i de nuclis republicans al pronunciament encapçalat per Leopoldo O'Donnell i Domingo Dulce, el mes de juliol de 1854. L'Ajuntament masnoví no trigà a adherir-s'hi, amb un recorregut amb música pel poble i un tedèum per l'ordre i la fraternitat dels veïns. Reunit el consistori i diversos comissionats per decidir la forma de donar més llum als actes, començà una sèrie de disputes sobre els llocs més adients per col·locar làpides amb la inscripció «Viva la Constitución». Finalment, el 9 d'agost, el governador ordenà disposar una única placa a la plaça amb més concurrència, que era la plaça del mercat.

Amb Espartero de nou al govern, la legislació d'aquesta etapa de domini progressista basculà enmig de tensions entre els sectors revolucionaris i els liberals. Les mesures caminaren vers lleis modernitzadores en l'àmbit econòmic, com la desamortització de Pascual Madoz, d'acord amb l'ideari progressista que la propietat sols podia recaure en els ciutadans, cosa que significava la venda de tots els béns de propis, comuns i censos, excloent-ne, però, els edificis i les finques de serveis públics, com les cases consistorials i les escoles.

Tot i que es mantingué la Constitució de 1845 i el vot censatari, ampliat a més contribuents, completà l'obra progressista una nova llei d'ajuntaments²⁹ inspirada en les normes aprovades durant el trienni liberal, que ampliava el nombre d'electors i els feia a tots elegibles i eliminava tota intervenció del poder polític en la designació d'alcaldes i governs municipals. Altres novetats eren la delegació de la responsabilitat de l'alcalde a l'ajuntament en els processos electorals, l'organització del treball del consistori en comissions permanents, l'establiment d'un nombre mínim de sessions municipals, l'elaboració del pressupost per una comissió municipal presidida per l'alcalde i la seva aprovació per una Junta formada, per sorteig, pel doble dels components de l'ajuntament.

Aquests esdeveniments coincidiren amb l'arribada, l'agost de 1854, de l'epidèmia del còlera asiàtic, procedent de Barcelona, que aviat començà a fer estralls, amb 29 casos greus i 7 morts. A més de les dificultats per atendre la greu contingència per la manca de personal sanitari, hom calculava que les tres quartes parts dels veïns, els més acomodats, havien marxat, i que quedaven només les famílies pobres; també la majoria de regidors sortí del poble, de manera que l'Ajuntament quedà mancat de capacitat per celebrar sessions, fins que l'autoritat provincial els obligà a tornar en 24 hores. Al cap de tres mesos es cantà el tedèum per la fi de la malaltia, però els seus efectes perduraren amb peticions d'almoines i aliments, robatoris a les cases abandonades i despeses extraordinàries de l'erari.

Al mes de setembre s'havien de renovar totalment els consistoris³⁰, amb el procediment dels dos graus. El dia 24, els veïns de 25 anys amb drets de ciutadà havien de nomenar 9 electors parroquials, per escollir ajuntament l'1 d'octubre, però l'anomalia de vots anul·lats per constar amb els cognoms esborrats a la papereta féu ajornar el procés fins al dia 15. Tot i desconèixer els resultats del segon grau de l'elecció, per l'alt nombre de vots (264) obtinguts pels electors parroquials, l'elecció degué despertar força interès.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 23 D'OCTUBRE DE 1854

NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC
Bonaventura Alsina Torres	Marí	Alcalde 1
Mateu Maristany Rovira	Marí	Alcalde 2
Jaume Estapé Pi	Marí	Regidor 1
Salvador Sala Casals	Marí	Regidor 2
Antoni Fàbregas Bretau	Hisendat	Regidor 3
Isidre Maristany Corchs	Marí	Regidor 4
Pau Pagès Olivé	Marí	Regidor 5
Antoni Alsina Sayol	Corder	Regidor 6
Miquel Rosell Franci	Espardenyer	Síndic

29. Reial decret 7-8-1854.

30. Reial decret 6-9-1854.

5

LA UNIÓN LIBERAL

(1857-1868)

Con esta fecha he aprobado las elecciones municipales de esa poblacion y nombrado Alcalde á D. *Pedro Noya y Caballero* y teniente 1.º á D. *Francisco Maristany y Sanmiquel* teniente 2.º á D. *Pedro Maristany y Caballero* *describiendo la autamania presentada por el mismo.*

Huin.

Secretaria.
Negociado 2.º

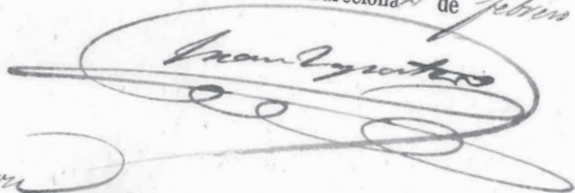

Serán concejales

- D. *Pablo Poch y Campabadell*
- D. *Francisco Riera y Noya*
- D. *Marcos Fruch y Gibernau*
- D. *José Riera y Miralles*
- D. *Pedro Mazon y Gibernau*
- D. *José Millet y Ferrer*
- D. *Francisco Fabregas y Noya*
- D. *Pedro Noya y Mitjans*
- D. *Jaime Guiraballa y Pujadas*
- D. *Francisco Maristany y Caballero*
- D. *Jaime Ferrer y Caballero*
- D.
- D.

Dios guarde á V. muchos años. Barcelona 21 de febrero de 1857

St. Alcalde de *Mazon*

Aprovació del governador civil de Barcelona de les eleccions municipals, 1857.

La por de les classes dominants a la revolució social era un fet, com quedà palès amb el conflicte de les selfactines, el juliol de 1854, i amb la vaga general, un any després. Isabel II optà per fer caure Espartero i per encomanar la formació de govern a O'Donnell, el juliol de 1856, un cop triomfà el seu cop militar. S'iniciava una llarga etapa marcada per l'immobilisme i el domini moderat, de mans del nou partit la Unió Liberal, i amb O'Donnell com a líder governamental, amb algunes interrupcions. Fruit de l'aliança entre els moderats i alguns sectors del progressisme, el seu lema «*Conservar progresando*» suscitarà satisfacció entre la burgesia conservadora catalana i els seus cercles d'influència.

5.1. EL RESTABLIMENT DEL MODEL MODERAT

Nous moviments insurreccionals i enfrontaments entre l'exèrcit i la milícia dugueren a la suspensió dels ajuntaments i al restabliment de la Llei de 8 de gener de 1845³¹, sense que aquest gir moderat no acabés sense tres dies de lluita a Barcelona, sufocada, en paraules del governador civil, gràcies al fet que «*ha triunfado la causa de la civilización, el Trono y el orden*»³². Al Masnou no hi hagué cap incident, però l'Ajuntament extremà les precaucions davant les notícies que, el 23 de juliol de 1856, una partida armada des de Mataró es dirigia al poble per apoderar-se de les armes de la milícia; com a precaució, tots els individus armats del poble, el consistori i la milícia passaren la nit a l'església.

No mancà en aquesta etapa l'empresa d'aventures colonials, al nord d'Àfrica i al Pacífic americà, amb el ressò de les campanyes de Joan Prim, honorat per l'Ajuntament masnoví al seu pas pel poble en el tren especial que el conduïa a Barcelona, el 1860. Però la guerra agreujà la preocupació dels quintats i els ferits, que maldaven per obtenir socors i alliberar-se de la crida amb la redempció. Al descontentament popular s'uní una nova expansió del còlera morbo asiàtic, saldada amb 57 infectats i 17 morts, el mes de novembre de 1865.

Amb el model de la Llei de 8 de gener de 1845, completada amb la Llei electoral de 18 de juliol de 1856³³, que rebaixava la quantitat de la contribució per obtenir dret a vot i donava facilitats per a la in-

clusió dels professionals liberals, militars i eclesiàstics, se celebraran eleccions municipals anuals de forma regular, fins al 1864. Tot i aquesta ampliació dels electors, O'Donnell no va aconseguir atraure tots els progressistes, que optaren pel retraïment en els comicis.

La primera renovació de la meitat del consistori es féu d'acord amb el procediment de la presentació de ternes al governador civil. L'alcalde, Bonaventura Alsina, el 12 de novembre 1856, li presentà una proposta de ternes de regidors per ocupar les tinences d'alcaldia i una de veïns per a regidors. L'autoritat provincial, l'1 de desembre nomenà els escollits, aprovats posteriorment pel capità general.

A causa de les exoneracions i les llicències, a l'alcalde Roca, que també en tingué una per malaltia, no li quedà altre remei que informar el governador civil de

PROPOSTA DE TERNE DE 12 DE NOVEMBRE DE 1856

CÀRREC	NOM	PROFESSIÓ
Tinent d'alcalde 1r	Mateu Maristany Rovira	Marí
	Salvador Sala Casals	Marí
	Pau Pagès Olivé	Marí
Tinent d'alcalde 2n	Jaume Estapé Pi	Marí
	Isidre Maristany Corchs	Marí
	Antoni Alsina Sayol	Corder
Regidor	Perre Morral	Fornier
	Pere Roca Casals	Fornier
	Josep Ferrer	???
Regidor	Carles Francesc Rosés Mitjans	Marí
	Tomàs Fàbregas Rosés	Pagès
	Carles Rosés Alsina	Marí
Regidor	Josep Fontanills Maristany	Marí
	Francesc Riera Casals	???
	Pau Poch Llampallas	Marí
Regidor	Gabriel Millet Millet	Marí
	Isidre Pla Truch	Marí
	Geroni Millet Estapé	???
Regidor	Joan Ribas Prat	Botiguer
	Manuel Truch Gibernau	Pagès
	Francesc Torras Rovira	???
Regidor	Jacint Maristany Hombravella	Marí
	Jaume Millet Pons	Marí
	Pere Fàbregas Rosés	Marí

En negreta, els candidats que finalment va escollir el governador civil.

31. Reial decret 16-10-1856.

32. AMM, caixa 41.

33. Reial decret 16-10-1856.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 7 DE DESEMBRE DE 1856

NOM	PROFESSION	CÀRREC
Bonaventura Alsina Torras	Marí	Alcalde
Mateu Maristany Rovira	Marí	Tinent d'alcalde 1r
Jaume Estapé Pi	Marí	Tinent d'alcalde 2n
Salvador Sala Casals	Marí	Regidor
Isidre Maristany Corchs	Marí	Regidor
Pau Pagès Olivé	Marí	Regidor
Antoni Alsina Sayol	Corder	Regidor
Pere Morral	Forner	Regidor
Carles Francesc Rosés Mitjans	Marí	Regidor
Josep Fontanills Maristany	Marí	Regidor
Gabriel Millet Millet	Marí	Regidor
Joan Ribas Prat	Botiguer	Regidor
Jacint Maristany Hombravella	Marí	Regidor
Miquel Rosell Franci	Espardanyer	Síndic

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 12 DE MARÇ DE 1857

NOM	PROFESSION	CÀRREC
Pere Roca Casals	Forner	Alcalde
Francesc Maristany Ramentol	Marí	Tinent d'alcalde 1r (*)
Pere Maristany Casals	Marí	Tinent d'alcalde 2n
Pau Poch Llampallas	Marí	Regidor
Francesc Oliver Barbarà	Marí	Regidor
Josep Olivé Llimona	Marí	Regidor
Pere Manau Gibernau	Marí	Regidor
Josep Millet Isern	Marí	Regidor
Isidre Fàbregas Rosés	Marí	Regidor
Pere Rosés Mitjans	Marí	Regidor (**)
Jacint Hombravella Pujadas	Marí	Regidor
Francesc Maristany Galceran	Marí	Regidor
Jaume Ferrer Casals	Marí	Regidor
Manuel Truch Gibernau	Pagès	Síndic

(*) El 12 de juny de 1857, Francesc Maristany Ramentol va ser exonerat del càrrec de tinent d'alcalde 1r, per estar domiciliat a Barcelona, tot i que va continuar com a regidor. En la primera tinença d'alcaldia va ser substituït per Francesc Maristany Galceran.

(**) Exonerat del càrrec de regidor el 17 de juny de 1857.

la dificultat per prendre acords, un cop més, ja que la corporació estava reduïda a 6 membres. La realitat era

que, dels 80 elegibles, 67 eren marins i, dels 14 regidors, també ho eren 12. Molts dels escollits s'assabentaven de posseir el càrrec mentre eren de viatge i només eren residents al poble durant breus períodes, a més de romandre gairebé sempre a Barcelona per les operacions de càrrega i descàrrega. La posició del governador civil quedà clara a partir del cas de Pere Manau, a qui negà l'exoneració, per no obrir la porta als altres regidors; a canvi, es comprometia a donar les llicències pertinents a la professió de marins.

A partir de 1858, ja s'aplicà la legislació vigent per a les renovacions bianuals, amb la tònica habitual de la baixa participació i les absències dels regidors. D'aquests primers comicis, celebrats el juny de 1858, no hi ha documentació relativa als resultats electorals.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE GENER DE 1859

NOM	PROFESSION	CÀRREC
Joan Noms Truch	Marí	Alcalde
Antoni Alsina Bosch	Marí i propietari	Tinent d'alcalde 1r (*)
Antoni Llampallas Creixell	Propietari	Tinent d'alcalde 2n
Manuel Truch Gibernau	Pagès	Regidor
Francesc Maristany Ramentol	Marí	Regidor
Gabriel Pla Truch	Marí	Regidor
Francesc Maristany Galceran	Marí	Regidor
Jaume Maristany Fornells	Marí	Regidor
Jacint Hombravella Pujadas	Marí	Regidor
Francesc Maristany Rosés	Marí	Regidor
Isidre Fàbregas Rosés	Marí	Regidor
Jaume Ferrer Casals	Marí	Regidor
Francesc Mora Millet	Marí	Regidor
Pau Poch Llampallas	Marí	Síndic

(*) El 12 de gener de 1859, Antoni Alsina Bosch fou rellevat del càrrec de primer tinent d'alcalde i substituït per Pau Poch Llampallas.

Amb la majoria de regidors de viatge marítim, la dinàmica era continuïsta pel que fa al baix ritme de les sessions, que quedaren reduïdes a una, els dissabtes a la tarda, i sense afers a tractar en moltes d'elles. S'afegí, encara, el problema de les absències del que era responsable de la secretaria des de feia 36 anys, Bonaventura Feu, a causa de l'edat i malalties, i que morí el 4 de març de 1862. Mentrestant, havia ocupat el seu lloc l'oficial de secretaria Jaume Alsina, que seguí amb aquesta funció fins al moment de cobrir la plaça de secretari.

ELECCIONS DE L'1, 2, 3 I 4 DE NOVEMBRE DE 1860

	NOM	PROFESSIÓ	VOTS
Districte 1	Isidre Truch Llimona	Marí	15
	Josep Olivé Llimona	Marí	15
	Gabriel Sala Casals	Marí	15
	Grau Maristany Alsina	Marí	14
	Fèlix Alsina Sayol	Marí	1
Districte 2	Josep Maristany Rosés	Marí	21
	Antoni Colomé Pagès	Marí	21
	Antoni Pla Llampallas	Marí	21
	Joan Vila Monràs	Rajoler	20
	Joan Ventura	Pagès	1

En negreta, els càrrecs finalment electes per cadascun dels districtes electorals.

Veïns: 928. Electors: 156 (73 districte 1 + 83 districte 2). Electors elegibles: 98 (49 districte 1 + 49 districte 2). Votants: 36 (15 districte 1 + 21 districte 2). Participació: 23,08% (20,55% districte 1 + 25,3% districte 2)

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE GENER DE 1861

NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC
Grau Maristany Alsina	Marí	Alcalde
Antoni Pla Llampallas	Marí	Tinent d'alcalde 1r
Antoni Colomé Pagès	Marí	Tinent d'alcalde 2n
Joan Noms Truch	Marí	Regidor
Antoni Llampallas Creixell	Propietari	Regidor
Isidre Pla Truch	Marí	Regidor
Gabriel Pla Truch	Marí	Regidor
Josep Olivé Llimona	Marí	Regidor
Francesc Mora Millet	Marí	Regidor
Gabriel Sala Casals	Marí	Regidor
Francesc Maristany Rosés	Marí	Regidor
Joan Vila Monràs	Rajoler	Regidor
Jaume Maristany Fornells	Marí	Regidor
Josep Maristany Rosés	Marí	Síndic

ELECCIONS DE L'1, 2 I 3 DE NOVEMBRE DE 1862

	NOM	PROFESSIÓ	VOTS
Districte 1	Isidre Maristany Isern	Marí	25
	Agustí Maristany Isern	Marí	25
	Jaume Millet Pons	Marí	25
	Fèlix Alsina Sayol	Marí	11
	Pere Maristany Font	Marí	11
	Antoni Pagès Maristany	Marí	11

→

Districte 2	Pere Maristany Casals	Marí	???
	Pere Roca Casals	Fornier	???
	Joan Fontanills Maristany	Marí	???
	Pere Orta Maristany	Marí	???

En negreta, els càrrecs finalment electes per cadascun dels districtes electorals.

Electors: 166 (84 districte 1 + 82 districte 2). Electors elegibles: 113 (56 districte 1 + 57 districte 2). Votants: 52 (36 districte 1 + 16 districte 2). Participació: 31,32%

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE GENER DE 1863

NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC
Grau Maristany Alsina	Marí	Alcalde
Pere Maristany Casals	Marí	Tinent d'alcalde 1r
Pere Roca Casals	Fornier	Tinent d'alcalde 2n
Antoni Pla Llampallas	Marí	Regidor
Isidre Maristany Isern	Marí	Regidor
Antoni Colomé Pagès	Marí	Regidor
Agustí Maristany Isern	Marí	Regidor
Josep Maristany Rosés	Marí	Regidor
Jaume Millet Pons	Marí	Regidor
Josep Olivé Llimona	Marí	Regidor
Joan Fontanills Maristany	Marí	Regidor
Isidre Pla Truch	Marí	Regidor
Pere Orta Maristany	Marí	Regidor
Joan Vila Monràs	Rajoler	Regidor

ELECCIONS DE L'1, 2 I 3 DE NOVEMBRE DE 1864

	NOM	PROFESSIÓ	VOTS
Districte 1	Carles Rosés Alsina	Marí	16
	Pau Isern García	Marí	16
	Pere Suñol Casellas	Xocolater	16
	Fèlix Alsina Sayol	Marí	16
Districte 2	Josep Sala Maristan	Marí	13
	Pau Amat Gel	???	9
	Gabriel Ramentol Estaper	Marí	8
	Josep Torres Pibernat	Marí	5
	Joan Arimon Monnar	Marí	4
	Pere Maristany	???	1
	Jaume Maristany Fornells	Marí	1
	Martí Rosés Gibernau	Marí	1

En negreta, els càrrecs finalment electes per cadascun dels districtes electorals.

Electors: 158 (76 districte 1 + 82 districte 2). Electors elegibles: 99 (50 districte 1 + 49 districte 2). Votants: 30 (16 districte 1 + 14 districte 2). Participació: 18,99%

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE GENER DE 1865

NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC
Jaume Millet Pons	Marí	Alcalde
Joan Fontanills Maristany	Marí	Tinent d'alcalde 1r
Isidre Maristany Isern	Marí	Tinent d'alcalde 2n
Carles Rosés Alsina	Marí	Regidor
Pau Isern García	Marí	Regidor
Pere Suñol Casellas	Xocolater	Regidor
Pere Roca Casals	Forner	Regidor
Fèlix Alsina Sayol	Marí	Regidor
Josep Sala Maristany	Marí	Regidor
Gabriel Ramentol Estaper	Marí	Regidor
Pere Orta Maristany	Marí	Regidor
Pau Amat Gel	???	Regidor
Pere Maristany Casals	Marí	Síndic (*)

(*) Nomenat en el càrrec el 4 de gener de 1865.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE GENER DE 1867

NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC
Sebastià Mirambell Gibernau	Marí	Alcalde (*)
Pere Maristany Fornells	Marí	Tinent d'alcalde 1r
Pau Pagès Olivé	Marí	Tinent d'alcalde 2n
Mateu Olivé Alsina	Marí	Regidor (**)
Agustí Maristany Mitjans	Marí	Regidor
Joan Fontanills Oliver	Marí i hisendat	Regidor
Marcel·lí Suñol Fàbregas	Marí	Regidor (**)
Pere Colomer Pagès	Marí	Regidor (**)
Joan Arimon Monnar	Marí	Regidor
Francesc Maristany Maristany	Marí	Regidor (**)
Manuel Truch Gibernau	Pagès	Regidor
Josep Torras Pibernat	Marí	Regidor (**)
Antoni Casals Hombravella	Marí	Regidor
Pere Maristany Font	Marí	Síndic (***)

(*) Absent en l'acte de constitució per trobar-se de viatge marítim, Sebastià Mirambell va ser substituït temporalment per Pere Maristany Fornells com a alcalde accidental.

(**) Absents de l'acte de constitució per trobar-se de viatge marítim.

(***) Nomenat en el càrrec el 5 de gener de 1867.

ELECCIONS DE L'1, 2 I 3 DE NOVEMBRE DE 1866

	NOM	PROFESSIÓ	VOTS	
Districte 1	Pau Pagès Olivé	Marí	27	
	Mateu Olivé Alsina	Marí	27	
	Agustí Maristany Mitjans	Marí	27	
	Marcel·lí Suñol Fàbregas	Marí	27	
	Joan Fontanills Oliver	Marí i hisendat	26	
	Pere Maristany Fornells	Marí	26	
	Pere Maristany Font	Marí	26	
	Joan Millet Millet	Marí	3	
	Districte 2	Pere Colomer Pagès	Marí	35
		Joan Arimon Monnar	Marí	35
Francesc Maristany Maristany		Marí	35	
Manuel Truch Gibernau		Pagès	35	
Sebastià Mirambell Gibernau		Marí	34	
Josep Torras Pibernat		Marí	34	
Antoni Casals Hombravella		Marí	34	

En negreta, els càrrecs finalment electes per cadascun dels districtes electorals.

Electors: 158 (75 districte 1 + 83 districte 2). Electors elegibles: 102 (50 districte 1 + 52 districte 2). Votants: 62 (27 districte 1 + 35 districte 2). Participació: 39,24%

5.2. ELS INDICIS DE FINAL D'ETAPA

Foren anys de dinàmica continuista i de forta apatia política, no aliena al fet que, des de 1865, els moderats més reaccionaris havien ocupat el poder i que amb la llei Narváez³⁴ s'havia restringit encara més la representativitat dels ajuntaments. Però, en paral·lel, s'anunciaven elements de canvi, en el context de la crisi general del capitalisme de 1866, de les protestes universitàries i de la sublevació de sergents, que comportaren l'estat de setge i la delegació als alcaldes de la responsabilitat del manteniment de l'ordre.

A la màxima autoritat provincial, Romualdo Álvarez de San Julián, li preocupava l'esclat de revoltes socials, en un context d'atur i escassetat d'aliments, tal com ho feu palès als ajuntaments, als quals demanava una «*continua y esmerada vigilancia sobre cuanto se roce con el orden público, que en épocas calamitosas es cuando más se agitan los perturbadores*», però els governants masnovins es cuidaren de respondre que no hi havia temor d'alteració de l'ordre públic: «*en esta población no*

34. 21-10-1866.

hay individuo alguno que sea sospechoso para los asuntos políticos, pues afortunadamente para bien de este vecindario no se conocen partidos y a ello se debe la armonía que reina entre sus moradores...» i «si hubiere algun incauto que se desviase de lo que es proverbial en esta población desviandose de la senda de lo que la inmensa mayoría nos hemos trazado cual es la de estar siempre fuera de las luchas políticas...»³⁵ La tranquil·litat al·ludida per les autoritats estava relacionada amb la poca població aturada, per l'orientació vers les activitats marineres, en ple auge en aquells anys, però no devien mancar les protestes per l'infamat impost de consums i per les quintes.

En el final d'etapa, el consistori hagué d'encarar dos temes cabdals, l'estat precari de l'escorxador i la construcció d'un nou cementiri, però solament hi hagué satisfacció en aquest darrer. El 1837, els cementiris havien passat a ser competència dels ajuntaments, no sense estalviar tensions amb l'església, però no va ser fins al 1867³⁶ quan el Masnou rebé autorització per construir-lo a l'emplaçament del terreny cedit per Francesca Sors de Casas.

L'ambient polític traspuava desencís, amb moltes absències als plens, del tot rutinaris, i fins i tot amb actes sense signar. De ben segur que el poble estava allunyat de les institucions i els seus representants, com ho proven alguns incidents en què no mancaven les paraules ofensives adreçades a la màxima autori-

tat local, en referència al repartiment de l'impost de consums, a l'estil de les pronunciades per un semoler «el Ayuntamiento de Masnou sería bueno para repartir mierda»³⁷, quan faltava poc per a l'esclat de la revolució setembrina.

Era el mateix que succeïa en les altres institucions, i els diputats a les Corts insistien als alcaldes perquè evitessin el mal efecte dels pocs votants a les conteses i en la demanda dels noms de les persones de major posició i influència i dignes de confiança per amor a l'ordre i a la reina. A mode d'intent per eixamplar la base electoral, ha d'entendre's la visita al poble del diputat Carles de Fortuny, el 1866, per tractar la inclusió de capitans i pilots a les llistes electorals, fet que significarà un clar decantament d'aquests en els resultats de les eleccions, un cop quedaren incorporats a la categoria de capacitats.

Havia de renovar-se la meitat de l'Ajuntament, presidit per Sebastià Mirambell Gibernau, i, per haver-se produït una renovació total a la convocatòria de 1866, calgué procedir al sorteig per decidir els regidors sortints. Realitzat el 10 de juliol de 1868, donà com a resultat al districte primer o Ocata Pere Maristany Font, Pau Pagés Olivé i Pere Maristany Maristany, i al segon o del Masnou, Antoni Casals Hombravella, Francesc Maristany Maristany, Pere Colomé Pagés i Joan Arimon Monnar. Però el procés quedaria interromput a causa dels fets del mes de setembre, que inauguraren sis anys de govern democràtic.

35. 2-2-1868 i 1-3-1868. AMM, caixa 55.

36. Reial ordre 16-10-1867.

37. 4-6-1868. AMM, caixa 56.

6

EL SEXENNI DEMOCRÀTIC (1868-1874)

disponiendo el Sr. Presidente levantar
la presente acta que firmo con todos
los Señores concurrentes de que certifico.

S. Alsina y Gensat

Pedro Costa y Millet

Habla. Pons

Agustín Maristany Roves

José Berdagner

Jayme Minaduyter

José Canudas y Herla

Individuos de la Junta Municipal.

Juan pages

Salvador Bosch y Millet

Francisco Ventura

Juan María de Ma

Por Juan Calvo de y Duran esta
vezgo firmo yo José Galbany

Antoni Font

Signatures dels
regidors i dels
membres de la Junta
Municipal, 27 de
setembre de 1873.

Amb la revolució democràtica del mes de setembre de 1868, es produeix una modificació substancial del règim polític. La conspiració per enderrocar Isabel II uní militars i progressistes, amb l'impuls decisiu de les classes populars urbanes, que s'apressaren a atacar els símbols borbònics, a enderrocar les casetes dels burots dels consums i a formar juntes revolucionàries.

6.1. DE LES JUNTES REVOLUCIONÀRIES AL NOU MARC DEMOCRÀTIC

Un cop triomfà el pronunciament a Barcelona, el 29 de setembre, al cap de tres dies, l'alcalde del Masnou, Sebastià Mirambell, s'adreçà personalment al president de la Junta Revolucionària de la capital catalana per posar-se a la seva disposició, al temps que acceptava sis carrabines amb municions per a custòdia de la població.

El poder l'assumí ben aviat la Junta Revolucionària interina, sota la presidència del mateix Mirambell, amb els veïns Pere Colomé, Josep Torra, Agustí Maristany, Joan Arimon, Pau Pagès i Pere Maristany Font, que substituïren l'Ajuntament. De seguida es convocaren eleccions municipals, els electes de les quals s'havien de constituir a la Junta Revolucionària definitiva³⁸. Una mostra de la nova realitat política fou la celebració d'aquestes primeres eleccions per sufragi universal masculí per als majors de 21 anys, directe i secret. La nova corporació, formada per 14 regidors, fou escollida en una sola taula, instal·lada a l'Ajuntament, però l'augment del nombre d'electors no es traduí en un augment paral·lel de votants, ja que hi havia una bona part dels primers que estaven de viatge marítim.

El nou consistori prengué possessió l'1 de gener de 1869, un cop pronunciada la fórmula: «*Jurais por Dios y sobre vuestra conciencia guardar y hacer guardar las leyes que la Nación se diese en uso de su soberanía y desempeñar vuestro cargo?*»³⁹; i decidí fer les sessions el dissabte a la tarda, ja que la majoria de regidors es trobaven a Barcelona per negocis marítims la resta de la setmana.

A les grans capitals d'Espanya triomfaren els republicans i també a Barcelona, però hom desconeix la filiació amb què es presentaren els candidats masnovins. En l'informe remès per l'alcalde al governador civil explicava que les eleccions no van tenir caràcter polític, ja que no constava a les candidatures si eren

ELECCIONS DEL 18, 19, 20 I 21 DE DESEMBRE DE 1868

	NOM	PROFESSIÓ	VOTS
Col·legi 1	Llorenç Sampera Comalada	Rendista	454
	Pere Maristany Rosés	Marí	454
	Joan Curell Garcia	Marí	454
	Grau Maristay Sensat	Marí	454
	Jaume Maristany Alsina	Marí	451
	Grau Bosch Maristany	Marí	440
	Josep Manuel Sala	Marí	397
	Valldeneu		
	Francesc Ventura Pollés	Hisendat i agricultor	396
	Pau Bertran Maristany	Marí	396
	Josep Pagès Manau	Marí	396
	Antoni Font Mercé	Farmacèutic	396
	Fèlix Torrens Lladó	Taverner	395
	Marcel·lí Llimona	Boter	395
	Mirambell		
	Isidre Fàbregas Rosés	Marí	395
	Pere Suñol Casellas	Xocolater	71
	Josep Coll Patran	Forner	60
	Joan Vila Monrás	Rajoler	60
	Grau Alsina Maristany	Marí	59
	Pere Màrtir Mitjans Boquet	Pagès	58
	Jaume Olivé Pagès	Marí	58
	Josep Manuel Sala	Marí	58
	Valldeneu		
	Pau Poch Llampallas	Marí	27
	Pau Poch Bravo	???	5
	Jaume Maristany Alsina	Marí	4
	Francesc Maristany	Marí	2
	Ramentol		
	Lluís Pagès Olivé	Pagès	1
	Pere Rosés Mitjans	Marí	1
	Isidre Fàbregas Mirambell	???	1
	Pere Roca Lloveras	Forner	1
	Grau Maristany	???	1
	Jaume Millet	???	1
	Pere Maristany	???	1
	Sebastià Mirambell	???	1
	Antoni Llampallas	???	1
	Pere Maristany	???	1
	Josep Casals	???	1
	Francesc Ginesta Fabrés	Sabater	1
	Antoni Duran	???	1
	Francesc Pujadas	???	1
	Joan Barbarà	???	1

En negreta, els regidors electes.

Electors: 1.263. Votants: 456 (*). Participació: 36,10%

monàrquics democràtics, republicans o absolutistes, ni hi hagué manifestos, resposta repetida en referència a les eleccions a les Corts. No obstant això, la competència degué existir, ja que el dia del recompte hi va haver algunes protestes sobre el repartiment de

38. Decret llei 21-10-1868.

39. AMM, caixa 57.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE GENER DE 1869

NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC
Antoni Font Mercé	Farmacèutic	Alcalde 1r
Llorenç Sampera Comalada	Rendista	Alcalde 2n
Fèlix Torrens Lladó	Taverner	Regidor 1
Josep Pagès Manau	Marí	Regidor 2
Isidre Fàbregas Rosés	Marí	Regidor 3
Grau Maristany Sensat	Marí	Regidor 4 i sindic
Josep Manuel Sala Valldeneu	Marí	Regidor 5
Pere Maristany Rosés	Marí	Regidor 6
Pau Bertran Maristany	Marí	Regidor 7 (*)
Francesc Ventura Pollés	Hisendat i agricultor	Regidor 8
Grau Bosch Maristany	Marí	Regidor 9
Joan Curell García	Marí	Regidor 10
Marcel·lí Llimona Mirambell	Boter	Regidor 11
Jaume Maristany Alsina	Marí	Regidor 12 (*)

(*) Absents en l'acte de constitució per trobar-se de viatge marítim.

paperetes que havien fet el secretari de l'Ajuntament i alguns regidors, acusacions desmentides pels implicats, que amenaçaren d'exercir acció criminal per injúries i calúmnies. Tots els contendents havien de comptar amb les xarxes d'influència tradicionals, atès que, durant dècades, la majoria de la població havia estat privada del dret de participació i de tot aprenentatge civicipolític. Dos fets poden avalar aquesta afirmació: l'any 1870, l'arquitecte Miquel Garriga i Roca féu arribar a l'Ajuntament una carta d'agraïment rebuda de Laureà Figuerola per haver donat suport a la candidatura del seu gendre, tant ell mateix com el mateix Ajuntament, regraciament que també va fer Joan Prim per la mateixa raó, alhora que Garriga s'oferia a intermediar davant els dos polítics per tot el que convingués a l'Ajuntament⁴⁰; i poc abans les paraules d'un veí «*Lo Ajuntament son uns lladres*» al Cafè de l'Harmonia, completades amb l'afirmació que era una crítica política i no una injúria personal, ja que el consistori el formaven els mateixos que havien servit el govern enderrocat⁴¹.

Del 15 al 18 de gener de 1869 se celebraren les eleccions per als diputats a les Corts, que havien de ser els responsables de la redacció de la nova constitució, aprovada l'1 de juny i promulgada solemnement en un acte a Madrid al qual fou convidat l'Ajuntament masnoví. La majoria fou aconseguida pels monàrquics progressistes, encapçalats per Prim, que també passà a ser president del govern, mentre el general Serrano, que ja ocupava la presidència del govern provisional, era nomenat regent.

Vint dies després de ser aprovada la Constitució, es presentà a l'Ajuntament el tinent de navili de primera classe, ajudant militar de Marina del districte, Olimpio M. Aguado de Rojas, que jurà la Constitució davant de l'alcalde Font: «*¿Jurais guardar y defender lealmente la Constitución de la Monarquía Española, Decretada y Sancionada por las Cortes Constituyentes de mil ochocientos sesenta y nueve?*» «*Si juro.*» «*Si hasi lo hicieréis, Dios y la Patria os lo premien y si no, os lo demanden*».⁴² Eren termes similars als que es repetiren el 27 de juny de 1869, quan l'alcalde segon prengué jurament al primer; després, l'alcalde primer a la resta, al secretari, a l'auxiliar Miquel Rosell, a l'alguatir Telesforo Álvarez i als cinc serenos: «*¿Jurais guardar y hacer guardar la Constitución española promulgada en seis de junio de este año? Jurais haberos bien y fielmente en los deberes que como funcionario y como ciudadano teneis contraidos mirando en todo por el bien de la nación?*» «*Si juro.*» «*Si asi lo hicieréis, Dios y la Patria os lo premien y si no, os lo demanden además de exigiros la responsabilidad con arreglo a las leyes.*»⁴³

Més conflictiu fou el mateix jurament exigit als mestres⁴⁴, acte que al Masnou hagué de celebrar-se davant el president de la Junta d'Instrucció Pública, el 28 d'abril de 1870. Mentre el mestre dels nens complí el requisit, la mestra de nenes, la monja Dolors Colomer, no va comparèixer fins al 9 de juny, quan pronuncià aquestes paraules: «*Como ya sé que el Gobierno no intenta imponer con este juramento obligación alguna contraria a las leyes de Dios y de la Iglesia, la juro.*»⁴⁵ I encara mancava el jurament dels capellans que percebien havers de l'Estat davant el jutge de pau⁴⁶. El rector, Pau Buscà, no es presentà el dia assenyalat, per no residir al poble, i el vicari, Vicenç Manot, respo-

40. ?/1870 AMM, caixa 58.

41. 3-8-1869. AMM, caixa 57.

42. 20-6-1869. AMM, caixa 57.

43. AMM, caixa 57.

44. Decret 16-1-1870.

45. AMM, caixa 58.

46. Decret 17-3-1870.

nia amb una carta, on explicava que, després de consultar amb el papa, cap suprem de l'Església, i els seus ministres, aleshores negociant amb el govern espanyol, s'abstenia de jurar, resposta similar a la de l'altre vicari, Pere Buxareu, segons instruccions del vicari general de la diòcesi al butlletí eclesiàstic.

No fou aquest l'únic conflicte amb l'Església. Formaven part dels nous principis constitucionals la llibertat de cultes i l'establiment del cementiri i el matrimoni civils. En els darrers quatre mesos de 1870 n'hi hagueren 14, enfront dels 30 canònics, proporció que mostra l'acolliment al nou dret de força masnovins. Pel que fa al cementiri, el rector se'n reclamava l'únic custodi i no volia renunciar a tenir-ne les claus, davant la negativa de l'Ajuntament, que s'acollia a la llibertat religiosa i a la pèrdua de jurisdicció eclesial: *«Proclamada en toda la Península, después de la gloriosa revolución de Setiembre, la libertad religiosa, cree este Ayuntamiento que una de sus inmediatas consecuencias es la completa emancipación de los cementerios de la tutela de los Párrocos, como quiera que con el establecimiento de aquella han perdido su carácter eminentemente católico.»*⁴⁷

La posició defensiva de l'Església contrastava amb l'ambient d'eufòria dels primers dies, quan es pogué inaugurar un espai amb el nom de plaça de la Llibertat, amb voreres a tots els edificis que hi convergien, gràcies a la cessió d'alguns propietaris dels terrenys contigus a la plaça del Correu o Constitució, a l'anivellament del sòl i a l'enderroc de pous i aljubs.

Després d'un llarg camí de peticions, el 26 de juliol de 1870 fou concedida la duana de tercera classe, per a la navegació de cabotatge i l'exportació de fruites a l'estranger. Però la concessió anà aparellada amb un important augment contributiu, i al cap de dos anys se'n començà a demanar la supressió i l'habilitació de la platja per a la mateixa finalitat, amb despatx a Badalona; més endavant esdevindrà motiu de crítica política a l'alcalde Font. Eren anys de plenitud de la marina de vela i les professions marineres ocupaven molts dels masnovins, fenomen que explica la creació de l'Escola de Nàutica el 1869, aprofitant les mesures governamentals sobre llibertat d'ensenyament, i que l'any següent assolí el caràcter d'establiment d'ensenyança oficial. Tot i l'empenta inicial i l'alt nombre de matriculats en el primer curs de funcionament, ben aviat entrà en un procés de decadència, en paral·lel a la crisi de la marina de vela.

Hores d'ara és ben conegut que durant el Sexenni convisqueren moltes revolucions, fet que explica

la conflictivitat política i social del període. Pels republicans, la monarquia no equivalia a democràcia i els seus enfrontaments amb els progressistes foren continus. Sí bé quedà satisfeta una de les reclamacions clàssiques, l'abolició de l'impost de consums⁴⁸ i la seva substitució per la capitació directa, els preus no baixaren. Amb la Llei d'arbitris municipals i provincials del mes de febrer de 1870, que no permetia recàrrecs sobre les contribucions estatals, a causa de les penúries que patien els municipis, es restablí l'impost de consums, amb les protestes republicanes consegüents contra el que consideraven una traïció dels progressistes. L'epidèmia de febre groga, amb tancament del port de Barcelona, el setembre de 1870, multiplicà la demanda dels municipis de moratòries i rebaixes de les contribucions.

Les queixes contra els consums i l'encariment del cost de la vida se sumaren a les adreçades contra els projectes de dissolució de la milícia nacional i de fixació de contingents per a l'exèrcit. Un primer aixecament republicà federal, el 28 de setembre de 1869, amb l'estat de guerra declarat a les quatre províncies, ensems amb la suspensió de les garanties constitucionals, fou seguit per altres protestes contra les quintes. En el record dels catalans pesava la valoració de la integració voluntària en els exèrcits, com el cos expedicionari de voluntaris catalans a Cuba, quan s'hi encengué el foc de la independència, expedició organitzada a principis de 1869, a la qual contribuí l'Ajuntament masnoví amb una subscripció.

El Masnou no s'escapà de les protestes. A la tardor de 1869 hi havia un notable estat d'agitació al poble, que obligà l'Ajuntament a muntar una guàrdia de veïns i a comprar armes, municions i cananes; i a la primavera de l'any següent s'hagué d'extremar la vigilància de la línia fèrria, mentre que el tema contributiu atiava l'oposició contra l'alcalde. El 12 de setembre de 1870, diversos veïns, encapçalats per Gabriel Alsina, Joan Vila, Antoni Duran i Miquel Rodon, adreçaren una carta a la Diputació en què denunciaven l'injust repartiment de la contribució feta per l'Ajuntament. Però l'alcalde Font es defensava en els termes següents: *«quejas de algunos ciudadanos, pues opositoras de siempre y sin criterio de cuan grandes ó pequeños se ha llevado de algunos años a esta parte en la población, ya no pueden inspirar sino desden, lástima á lo menos... la causa no fue otra que la proclamación de la República en la nación vecina. Creyeron algunos buenos contribuyentes que la república Francesa que los trastornos allende el Piri-*

47. 22-2-1869. AMM, caixa 57.

48. Decret 12-10-1868.

neo influirían en el modo de ser de España y que con el establecimiento de la República en nuestra nación se verían libres de todo pago. Engañosa ilusión que tanto ha contribuido á pervertir el sentido moral y político de una parte de nuestro pueblo...», a més d'acusar els litigants d'usar signatures falses o sense autorització⁴⁹.

6.2. LA MONARQUIA AMADEISTA

Les maniobres polítiques per fer reeixir la candidatura del duc d'Aosta com a monarca, amb la qual no combregaven els republicans i que serví d'esperó per encendre l'agitació carlista, foren ben rebudes pel consistori masnoví. El mateix alcalde Font considerava que la seva acceptació era un deure de tots els que s'identificaven amb la política del govern i s'envià una carta d'adhesió acordada pels regidors que *«quieren ver pronto coronado de un modo digno el edificio revolucionario»⁵⁰*, alhora que felicitava el president del Consell Ministres per la candidatura del rei.

El 2 de gener de 1871, Amadeu I començava el seu regnat, i uns mesos després, el 20 de setembre, visità el poble, ocasió per a la qual una comissió preparà una festa, amb un pressupost de 250 pessetes. Feia un mes que s'havia sol·licitat disposar d'estació telegràfica, i el permís arribà al cap de pocs dies de la visita reial, durant la qual el monarca havia lliurat 100 duros per als pobres. Inaugurada el 15 de març de 1872, el primer telegrama emès des de la nova instal·lació s'adreçà al rei: *«A S. M. el Rey. La voluntad de S. M. manifestada en este mismo pueblo para que tuviera estación telegráfica queda ya cumplimentada... para decirle que la admiración y entusiasmo que un día de feliz recuerdo manifestara para D. Amadeo I° en lugar de entibiarse se acrecienta de día en día y que ya solo en la pericia, entereza y valor nunca desmentido de su Rey ve el piloto que en la desecha tempestad que corremos puede conducir a seguro puerto la libertad, el orden y la honra de España.»⁵¹*

Al llarg de 1871 hi hagué diverses convocatòries electorals, per a les quals es procedí a la divisió en districtes i col·legis electorals: el primer, anomenat Masnou, comprenia des de la casa Miquel Amat fins al final de ponent, i el segon o Ocata, des de les cases consistorials fins a llevant. També hi hagué canvis en la secretaria municipal, ja que Alejandro de Oleza rellevà interinament

Jaume Alsina, dimissionari per motius de salut, fins al seu nomenament definitiu el 21 de gener de 1871.

Els preparatius electorals s'activaren i l'alcalde, Antoni Font, postulat pel seu patriotisme i defensa de la monarquia liberal, esdevingué el delegat del poble dins el Comitè Monàrquic Constitucional del districte de Mataró, després de la seva resposta positiva al requeriment d'una comissió de Barcelona d'aquest partit que recorregué durant 15 dies els partits judicials de la província per organitzar comitès.

Amb els monàrquics constitucionals organitzats, en contrast amb l'escassa presència de regidors a les sessions, s'arribà a les eleccions municipals de desembre de 1871, convocades segons les noves lleis electoral i municipal⁵², que fixava l'elecció de l'alcalde i dels tinents d'alcalde pels regidors i establia la condició d'elegible a quatre anys de residència, men-

ELECCIONS MUNICIPALS DEL 6, 7, 8 I 9 DE DESEMBRE DE 1871

	NOM	PROFESSIÓ	VOTS
Col·legi 1	Ramon Coll Patran	Marí	220
	Pere Duran Gorgollo	Marí	220
	Antoni Font Mercé	Farmacèutic	192
	Jaume Casals Estapé	Marí	192
	Josep Pere Isern	Marí	192
	Maristany		
	Agustí Oliveras Borrell	Minaire	192
	Pau Poch Llampallas	Marí	28
	Martí Rosés Gibernau	Marí	28
	Josep Pere Isern Maristany	Marí	28
	Pau Pons Casals	Comerciant	28
	Grau Maristany Sensat	Marí	1
	Joan Alsina Sensat	Marí	1
	Cebrià Cussó Cuspinera	Fuster	1
	Antoni Ribas Segarra	Marí	1
	Joan Millet Millet	Marí	1
Jaume Maristany Alsina	Marí	1	
Col·legi 2	Grau Maristany Sensat	Marí	184
	Antoni Ribas Segarra	Marí	184
	Joan Millet Millet	Marí	184
	Jaume J. Maristany Alsina	Marí i fabricant	184
	Joan Alsina Sensat	Marí	183
	Cebrià Cussó Cuspinera	Fuster	178
	Pere Suñol Casellas	Xocolater	16
	Gabriel Sanjuan Ramentol	Marí	13
	Lluís Pagès Olivé	Pagès	13
	Mateu Millet Bertran	Pagès	13
	Pere Palahi	Sabater	1
	Gabriel Maristany	???	1

En negreta, els regidors electes.

Població: 4.240. Electors: 1.319. Votants: 420. Participació: 31,84%

49. 20-10-1870. AMM, caixa 58.

50. 14-11-1870. AMM, caixa 8979-8981.

51. 15-3-1872. AMM, caixa 8980-8982.

52. 20-8-1870.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE FEBRER DE 1872			COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 2 DE FEBRER DE 1872
NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Antoni Font Mercé	Farmacèutic	Alcalde (*)	
Grau Maristany Sensat	Marí	Tinent d'alcalde 1r (**)	Comissió 1a. Pressupostos, arbitris i comptes
Joan Alsina Sensat	Marí	Tinent d'alcalde 2n (**)	Comissió 2a. Obres, camins i servituds
Jaume J. Maristany Alsina	Marí i fabricant	Síndic	Comissió 2a. Obres, camins i servituds
Pere Duran Gorgollon	Marí	Síndic suplent	Comissió 1a. Pressupostos, arbitris i comptes
Cebrià Cussó Cuspinera	Fuster	Interventor	Comissió 1a. Pressupostos, arbitris i comptes
Ramon Coll Patran	Marí	Regidor (***)	Comissió 1a. Pressupostos, arbitris i comptes
Jaume Casals Estapé	Marí	Regidor	Comissió 3a. Policia urbana i rural
Josep Pere Isern Maristany	Marí	Regidor (***)	Comissió 3a. Policia urbana i rural
Agustí Oliveras Borrell	Minaire	Regidor (****)	Comissió 2a. Obres, camins i servituds
Antoni Ribas Segarra	Marí	Regidor	Comissió 3a. Policia urbana i rural
Joan Millet Millet	Marí	Regidor (***)	Comissió 2a. Obres, camins i servituds

(*) Escollit en el càrrec per 8 vots a favor, davant d'1 per a Grau Maristany.
(**) Escollit en el càrrec per 9 vots a favor.
(***) Absents en l'acte de constitució per trobar-se de viatge marítim.
(****) Agustí Oliveras va rellevar com a dipositari Miquel Rosell Franci, després de la mort d'aquest el 18 de maig de 1873.

tre que als alcaldes se'ls demanava saber llegir i escriure. Per a les decisions clau, com l'aprovació dels pressupostos, l'Ajuntament havia de comptar amb la Junta Municipal, formada pels regidors i pel triple de contribuents, que esdevenien vocals associats; i segons la nova llei quedaven també establertes les comissions permanents per a cada ram de l'activitat municipal.

La victòria fou aclaparadora per als candidats de les files monarquicoliberals, en obtenir 371 vots enfront dels tan sols 42 que aconseguiren els republicans.

Va quedar nomenat dipositari dels fons municipals Miquel Rosell Franci i com a secretari seguí Alejandro de Oleza.

Amb el pas del temps creixia l'antagonisme entre el Masnou i Ocata, fins a dividir de tal manera la població que va caldre una reunió per calmar els ànims i

prometre que tot el que es fes a la part del Masnou es faria també a Ocata i a l'inrevés; acord que explica la construcció de la peixateria i la carnisseria a la plaça d'Ocata, obres aprovades el 23 de setembre de 1872 i enllestides el febrer de 1873. No obstant això, altres problemes d'índole general havien d'afectar la vida del poble. La radicalització social i la revifada del carlisme generaren mesures de control governamentals sobre les societats polítiques i pressions als alcaldes per evitar la proclamació d'idees subversives i per tancar aquelles entitats que no disposessin de permís. De fet, les eleccions generals que s'havien de celebrar al mes d'abril de 1872 no es preveien sense tensió i el president del Círculo Liberal de Mataró, Antoni Renter, instava l'alcalde Font a «consequir que todos los de nuestra comunión política concurren a las urnas electorales sin perder ni un voto, siguiendo el ejemplo de nuestros opositores»⁵³.

53. 29-3-1872. AMM, caixa 97.

L'abundosa correspondència entre l'alcalde Font i el candidat del districte de Mataró pel Comitè Monàrquic Constitucional, Antonio González Llorente, dóna fe de la greu situació política en els darrers mesos de la monarquia amadeïsta. L'alcalde Font escriu: «*Aquí todos tememos una catástrofe, los republicanos por momentos se envalentonan presentandose arrogantes y osados, los carlistas toman bríos y derrotan á las tropas liberales y no hay suficientes soldados para poderlos exterminar... la mayoría de obreros de algunos oficios se han declarado en huelga y con amenazas y algo más impiden trabajar a aquellos que quisieran hacerlo, y la autoridad sin decisión y energía para sostener la libertad de trabajo.... Aquí la opinión dominante es que solo una dictadura inteligente y desconocida energía en este país de debilidad puede salvarnos...*»⁵⁴ i González referendava els mateixos temors: «*se cerraran Cortes antes de poco, se harán nuevas elecciones y traerán a las Cámaras elementos disolventes, radicales y republicanos y a Dios de nuestra pobre España... A donde vamos a parar? Dios lo sabe, amigo mío. Por lo pronto la representación de la parte sensata de la Nación ha sido pisoteada, encarnecida y befada. La Nación estará de hoy más entregada á la propaganda de los anarquistas. ... Será que el rey quiere hacerse el Rey de la plebe y no de los hombres de orden? ¡Pobre España!*»⁵⁵

6.3. LA PRIMERA REPÚBLICA I LA TERCERA GUERRA CARLINA

De fet, el camí cap a la República, que els sectors conservadors identificaven amb l'anarquia, estava més obert que mai. En la sessió municipal del 12 de febrer de 1873, l'endemà de l'abdicació d'Amadeu I, es procedí a la lectura del telegrama següent: «El Senado y el Congreso constituidos en Asamblea Sobrana después de admitir la renuncia de D. Amadeo de Saboya han proclamado la República.»⁵⁶ Després de recomanar vetllar per l'ordre i acatar les decisions del govern presidit per Estanislau Figueras, l'Ajuntament s'adherí a la proclamació i sol·licità a l'alcalde d'Alella sis homes mobilitzats. La nounada República estava destinada a afrontar els dos grans conflictes oberts: la tercera guerra Carlina i la guerra de Cuba.

L'avinentesa de l'abdicació del monarca italià féu créixer el carlisme, tant políticament com per la proliferació de les partides. Malgrat que no hi hagués fets bèl·lics d'envergadura en els escenaris del poble i les rodalies, des de 1872 l'alcalde del Masnou mostrava la seva preocupació per la paralització del comerç i les interrupcions del ferrocarril i el telègraf, i la defensa esdevingué un tema recurrent, amb connexions amb els pobles i les columnes properes. Amb un ambient enterbolit per les sospites, la vida quotidiana se'n ressentí, amb robatoris, requisos d'armes i cavalls, control sobre els forasters, i fins i tot amb la prohibició de disparar focs artificials durant la Festa Major. El trasllat de les famílies acomodades a Barcelona acabà paralitzant moltes activitats econòmiques i creant una situació alarmant, amb carrers sencers sense veïns.

Un dels temes més recurrents foren les dificultats per a l'allistament dels mossos, alguns pròfugs, d'altres absents per viatge marítim, i a mesura que s'entrava en la darrera fase de la guerra, les mesures coercitives anaven en augment. A més, l'alcalde i els veïns, 68 dels quals eren familiars dels pròfugs, romaniens detinguts a la presó de Mataró en qualitat d'ostatges⁵⁷. A més de vetllar per la incorporació dels nois a les quintes, els ajuntaments també estaven obligats a proveir les necessitats de l'exèrcit al seu pas per la població, des de la palla per a les caballeries fins al carbó i al pa per als soldats.

A les eleccions, que havien de renovar totalment el consistori, celebrades en un context de guerra, la participació davallà notablement.

La primera sessió del nou consistori, el 31 d'agost, fou tumultuosa, amb discussions sobre l'actuació del consistori anterior, els comptes i la manera de reduir despeses, però amb un èmfasi especial en el funcionament de l'escorxador. De fet, els guanyadors eren els liberals de l'ala més conservadora i destinats, la majoria, a tenir una trajectòria política que s'allargà més enllà del període democràtic. A més, la dinàmica municipal, prou entorpidida pels efectes de la guerra, visqué dos ensurts seriosos: els segrestos de l'alcalde i els regidors, i les extorsions monetàries.

La imperiosa necessitat dels carlins de recaptar diners amb certa regularitat generà una dinàmica d'extorsions a gent rica liberal i segrestos d'autoritats per part de partides que actuaven, sovint, al marge de tot control centralitzat. Són conegudes les accions de violència en aquest sentit a Mataró i Granollers, però

54. 10-5-1872. AMM, caixa 97.

55. 14-6-1872. AMM, caixa 97.

56. AMM, caixa 8980-8982.

57. Ordre Ministeri Governació 31-1-1874. AMM, caixa 98.

també al Masnou; la nit del dia 6 de juny de 1874, foren segrestats l'alcalde Joan Alsina i un regidor, en una acció ràpida i sorprenent, per una partida que havia actuat amb violència a Badalona i que atacà el tren i en saquejà la correspondència. A Òrrius, amb l'arribada de les forces militars, els carlins es dispersaren per la muntanya i els ostatics foren rescatats. No havia passat gaire temps quan, el dia 10 de setembre, dues partides carlines força nombroses s'endugueren armes i uns cinquanta cavalls, trencaren el telègraf i s'emportaren un veí i l'alcalde tercer, el comerciant Pau Pons Casals, en *Pau del Vi*, dels quals, dies després, encara s'ignorava el parador.

Aquestes accions acabaren sense morts ni ferits, però no s'evitaren les exaccions, per a les quals 134 masnovins aportaren bestretes, que els foren retornades progressivament, fins al 1878. Però aquesta actuació era condemnada per les autoritats militars i civils: «...los Sres. Alcaldes, como los Concejales y otras personas de los pueblos no ocupados por las tropas de S.M. se prestan con extremada y punible docilidad, á hacer efectivas las exacciones de dinero que piden las partidas carlistas, ya á la colectividad de vecinos, ya sólo á los que como liberales están señalados...»⁵⁸

Desconeixem l'impacte al poble del cop d'estat del general Pavía, el 3 gener de 1874, que generà resistències de la milícia en diversos indrets de Catalunya, finalment desarmades i derrotades per l'acció militar. Amb Serrano com a cap del nou règim republicà autoritari, bona part dels càrrecs de les institucions locals foren substituïts per homes afins al conservadorisme, però aquest no fou el cas del Masnou, on es mantingué el mateix consistori.

Els esforços polítics en aquesta etapa s'orientaren a posar fi a la guerra, i les despeses de les obres de fortificació, de l'armament i dels utensilis feren disminuir el minso erari municipal. Anul·lada la milícia, les mesures de defensa locals entraren en una nova fase, amb la formació de les *rondas volantes*, a les quals corresponien les tasques de vigilància i inspecció i de combat a les partides carlines recaptatòries. La Ronda del Masnou, activa al llarg dels anys 1874 i 1875, tenia el número 2 i la seva guarnició estava instal·lada en una casa desallotjada. Va ser significatiu de la nova orientació política el restabliment del Cuerpo de Somatenes de Cataluña, i el batlle masnoví, Joan Alsina, amb una comissió de propietaris contribuents, assistí, el 15 de novembre de 1874, a Mataró, a una reunió convocada pel comandant militar de Mataró per tal de posar les bases per a l'organització del sometent armat obligatori a la comarca.

ELECCIONS DEL 13, 14 I 15 DE JULIOL DE 1873

	NOM	PROFESSIÓ	VOTS
Col·legi 1	Joan Vila Monràs	Rajoler	148
	Francesc Casals Pagès	Marí	148
	Francesc Bosch Estapé	Marí	147
	Joan Riera Pagès	Marí	147
	Jacint Hombravella Pujadas	Marí	143
	Pau Pons Casals	Comerciant	142
	Mariano Coll Pujadas	Pagès	44
	Josep Sampera Sampera	Marí	43
	Pau Estapé Maristany	Fabricant	43
	Josep Pere Isern Maristany	Marí	43
	Gabriel Bertran Pagès	Marí	42
	Josep Marcó Martí	Fabricant de licors	38
	Leonor Pla Olivé	Marí	3
	Antoni Antich Illa	Traginer	2
	Josep Maria Roca	???	2
	Josep Mora Olivé	Marí	2
	Salvador Millet Olivé	Marí	2
	Isidre Pla Bertran	Marí	1
	Antoni Castellà Pla	Marí	1
	Tomàs Fàbregas Rosés	Pagès	1
	Pere Suñol Casellas	Xocolater	1
	Gabriel Sanjuan Ramentol	Marí	1
	Sebastià Mirambell Gorgollon	Marí	1
	Pere Soler Martí	???	1
	Duran	???	1
	Joanet del Cafè	???	1
	Bandarra	???	1
	Jaume Casals Estapé	Marí	1
	Josep Maristany Feu	Cafeter	1
	Josep Pagès Garriga	???	1
Josep Ballester Duran	Fuster	1	
Francesc Casals Estapé	Marí	1	
Francesc Pons Rosés	???	1	
Gabriel Borràs Costa	Comerciant	1	
Joan Oms Truch	???	1	
Tomàs Bertran Maristany	Marí	1	
Isidre Bertran Maristany	Marí	1	
Josep Bosch Maristany	???	1	
Salvador Bosch Ferrer	Sabater	1	
Antoni Bosch Forgas	???	1	
Antoni Bertran Fàbregas	Pagès	1	
Col·legi 2	Joan Alsina Sensat	Marí	136
	Pere Orta Millet	Marí	136
	Agustí Maristany Rosés	Marí	136
	Josep Berdaguer Xeis	Ebenista	136
	Josep Canudas Horta	Paleta	136
	Jaume Alsina Torres	Marí	136
	Pere Suñol Casellas	Xocolater	49
	Isidre Pla Bertran	Marí	33
	Antoni Castellà Pla	Marí	33
	Tomàs Fàbregas Rosés	Pagès	33
	Pere Màrtir Soler Mitjans	Pagès	33
	Gabriel Sanjuan Ramentol	Marí	2
	Jacint Hombravella Pujadas	Marí	2
	Joan Riera Pagès	Marí	2
	Francesc Poch Estapé	???	2
	Francesc Casals Pagès	Marí	2
	Joan Vila Monràs	Rajoler	2
	Pau Pons Casals	Comerciant	2

En negreta, els regidors electes.

Electors: 1.485 (816 col·legi 1 + 669 col·legi 2). Votants: 377 (196 col·legi 1 + 181 col·legi 2). Participació: 25,39%

58. 15-9-1875. AMM, caixa 99.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 24 D'AGOST DE 1873			COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 31 D'AGOST DE 1873
NOM	PROFESSION	CÀRREC	COMISSIÓ
Joan Alsina Sensat	Marí	Alcalde (*)	
Pere Orta Millet	Marí	Tinent d'alcalde 1r	Comissió 1a. Pressupostos, arbitris i comptes
Pau Pons Casals	Comerciant	Tinent d'alcalde 2n	Comissió 3a. Policia urbana i rural
Agustí Maristany Rosés	Marí	Síndic	Comissió 1a. Pressupostos, arbitris i comptes
Josep Berdaguer Xeis	Ebenista	Interventor	Comissió 3a. Policia urbana i rural
Joan Vila Monràs	Rajoler	Regidor	Comissió 1a. Pressupostos, arbitris i comptes
Francesc Casals Pagès	Marí	Regidor	Comissió 3a. Policia urbana i rural
Francesc Bosch Estapé	Marí	Regidor	Comissió 1a. Pressupostos, arbitris i comptes
Jacint Hombravella Pujadas	Marí	Regidor	
Joan Riera Pagès	Marí	Regidor	Comissió 2a. Obres, camins i servituds
Josep Canudas Horta	Paleta	Regidor	Comissió 2a. Obres, camins i servituds
Jaume Alsina Torres	Marí	Regidor	Comissió 2a. Obres, camins i servituds

(*) Escollit en el càrrec per 7 vots a favor, davant de 4 per a Joan Vila Monràs.

Eren signes clars del període que venia, caracteritzat pel restabliment de l'ordre i l'autoritat, i que posava fi a les temptatives de bastir un nou model d'estat democràtic. El cop d'estat del general Pavía contra la Primera República, el 3 de gener de 1874, en

va ser el primer acte, seguit del govern dictatorial en mans de Serrano, que proscriví republicans federals i carlins del joc polític i endegà una persecució implacable del moviment obrer, organitzat en els rengles de la Primera Internacional.

7

LA RESTAURACIÓN DE LA MONARQUÍA ALFONSINA (1875-1901)

Don Agustín Maristany Sensat, Alcalde Constitu-
cional de esta Villa

Hago saber:

Que con el fin de prevenir y evitar toda clase de
confusión con motivo de las expansiones propias de la
época del Carnaval, he creído conveniente dictar las dis-
posiciones siguientes:

Primera: Durante los días de Carnaval, se permitirá
andar por las calles con disfraces y careta previo el cor-
respondiente permiso de esta Alcaldía, que se expedirá
a uno de los individuos de la comparsa para el núme-
ro total de los que la compongan.

Segunda: No se consentirán disfraces que atenten a la
decentia pública o remeden órdenes o instituciones reli-
giosas o militares, quedando prohibido el uso de toda
clase de arma, aun cuando la propiedad del traje lo
exija.

Tercera: Para la celebración de bailes de máscaras
públicos, los dueños de los cafés o de los salones, deberán
obtener con anticipación el permiso de esta Alcaldía,
que les dictará las reglas conducentes para que se
guarde el orden mas completo. De ello, serán respon-
sables, los dueños de los establecimientos donde se cele-
bren los expresados bailes.

Los que infrinjan cualquiera de estas dis-
posiciones, serán corregidos con los medios que la
ley concede a mi autoridad.

Masnou 27 Enero de 1895.

Agustín Maristany Sensat

El 1875 començà el llarg període de la Restauració. Amb la llibertat d'expressió restringida i els partits desestructurats o prohibits, Antonio Cánovas del Castillo, mentor d'Alfons XII i artífex del nou règim, orientà la seva política a pacificar el país, sotmès a les guerres carlina i cubana, i a garantir l'ordre i l'estabilitat.

7.1. ELS REGIDORS AL SERVEI DEL NOU RÈGIM

Per tal d'assegurar la fidelitat de les corporacions locals, aquestes havien de confegir-se al marge dels procediments electorals, amb la seva renovació total o parcial; en general, els nomenaments es feien després de consultes dels governadors civils als notables dels pobles.

L'Ajuntament masnoví, presidit per Joan Alsina, començà el nou camí el 3 de gener de 1875, amb els regidors següents:

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 3 DE GENER DE 1875			
NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	CÀRREC
Joan Alsina Sensat	Marí	Conservador	Alcalde
Francesc Casals Pagès	Marí	???	Regidor
Francesc Bosch Estapé	Marí	???	Regidor
Joan Riera Pagès	Marí	???	Regidor
Jacint Hombravella Pujadas	Marí	???	Regidor
Pau Pons Casals	Comerciant	Conservador	Regidor
Pere Orta Millet	Marí	Conservador	Regidor
Agustí Maristany Rosés	Marí	Conservador	Regidor
Josep Berdaguer Xeis	Ebenista	Conservador	Regidor
Josep Canudas Horta	Paleta i constructor	Conservador	Regidor
Joan Vila Monràs	Rajoler	???	Regidor
Jaume Alsina Torres	Marí	Conservador	Regidor

A diferència del que havia succeït a la majoria de poblacions, aquests regidors eren els mateixos que havien governat durant la darrera etapa del Sexenni democràtic i conformaven un grup de poder notable que, endinsat en anys anteriors, es mantingué amb força en el futur. Però aquesta continuïtat en l'exercici dels càrrecs també tenia paral·lelisme amb la realitat de la vida municipal a les darreres dècades, quan bona part dels càrrecs es trobava de viatge marítim o de negocis a Barcelona, i ni tan sols s'arribava a la majoria suficient per prendre acords; dels 12 regidors, només 5 assistien als plens.

Fins a la promulgació de la Llei municipal es visqué en un parèntesi d'interinitat, atès que la fi de la tercera guerra Carlina era la fita prioritària del govern. La població masnovina encara era lluny de recuperar-se dels seus efectes, amb una emigració alarmant cap a Barcelona i la paralització de moltes activitats econòmiques, a més d'un reguitzell de vídues, orfes i mutilats. No és d'estranyar la satisfacció del consistori masnoví per la fi del conflicte, que se celebrà amb festes públiques i amb l'anada d'una representació a les Corts per saludar el monarca, el 20 de març de 1876, dia en què presidia la desfilada triomfal a Madrid. Pocs dies abans que la nova monarquia quedés segellada amb la promulgació d'una nova Constitució, Alfons XII concedí al Masnou el títol de vila, comunicació que arribà a l'Ajuntament l'11 de juny de 1876.

L'obra municipal es desenvolupà en unes condicions de precarietat per manca de personal i pobresa de l'erari municipal. No obstant això, s'encetaren qüestions conflictives que seguirien ocupant bona part de les energies en els anys venidors, entre elles, el trasllat de les restes del cementiri vell al nou, el futur de l'Escola de Nàutica i la compra dels terrenys per a un nou escorxador.

7.2. LA NOVA LLEI ELECTORAL I LA NOVA LLEI MUNICIPAL

La Llei electoral, aprovada el 8 de febrer de 1877, acabà amb la pràctica democràtica del Sexenni. Tan sols eren electors els veïns caps de família de més de 25 anys amb casa oberta i dos anys mínims de residència fixa i amb satisfacció de contribució per immobles, conreu, ramaderia, indústria o comerç, amb un any d'anterioritat a la formació de les llistes electorals; els empleats civils de l'Estat, província o municipi en actiu, i els cessants que percebessin havers; els jubilats de l'exèrcit o l'armada; i aquells que, amb dos anys de residència al municipi, justifiessin la seva capacitat professional o acadèmica amb títols oficials. El cas masnoví fou peculiar, atesa l'alta proporció d'electors per capacitats, en atorgar-se aquesta categoria a pilots i capitans, fins i tot en nombre superior a les poblacions marineres veïnes. L'anàlisi dels 478 electors masnovins de 1879 per als comicis a diputats a les Corts ens alerta que 153 ho eren com a contribuents i 323 com a capacitats; però és encara més singular que 303 fossin

qualificats com a pilots de manera genèrica⁵⁹, xifra que deu anys després varià substancialment, tot i el manteniment de la preeminència del grup⁶⁰. Per ser elegible encara hi havia més restriccions: quatre anys de residència fixa al municipi i estar entre els dos primers terços de la llista de contribuents⁶¹, restricció que encara augmentà més a partir de la nova Llei electoral promulgada per Romero Robledo, el 28 de desembre de 1878, que reservava el dret d'elector als majors de 25 anys, amb una satisfacció d'una quota anual mínima de 25 pessetes per territorial o 50 per industrial; als funcionaris amb sou superior a les 2.000 pessetes anuals, i als pertanyents a alguna corporació eclesiàstica⁶².

Al consistori del Masnou li corresponien dotze regidors escollits en els dos districtes, el Masnou i Ocatà, en què es dividia el terme, i els electors podien dipositar el seu vot durant els tres dies que durava l'acte electoral. Segons la llei electoral, regia el sistema de majories i minories, és a dir, que si havien d'escollir-se sis regidors per col·legi, com en el cas del Masnou, quan la renovació era total, cada elector podia votar-ne només quatre, per tal de facilitar així que quedés opció per a les minories o l'oposició. Aquest requisit, en general, no es complia, fos per la disciplina de vot imposada pels partits, repartint els noms a votar entre els electors, en el que es coneix com l'acaparament, o bé concorrent-hi només una llista. Cal afegir, a més, l'alta abstenció, sols trencada en ocasions excepcionals.

Però, en aquesta llarga etapa restauracionista, el marc legislatiu electoral no és suficient per explicar la realitat política. El funcionament del sistema es bastia de dalt a baix i era el govern qui conformava les cambres, ja que les eleccions es convocaven un cop era nomenat un nou govern. Els comicis, a més, no tenien legitimitat per la manca de competència partidista, ja que fins i tot les minories hi estaven representades com a fruit de pactes, sense oblidar el que era fonamental, l'existència de forces marginades i vetades a la participació —bona part del republicanisme i també del carlisme—, sense oblidar l'ampli espectre del moviment obrer, allunyat de la farsa electoral i procliu, amb el pas dels anys, al seguiment de l'apoliticisme anarquista. Els dos partits governants, conservadors i liberals, corresponien al model de partits de notables, amb una minsa base militant i regits pel personalisme en la direcció. El seu funcionament s'estructurava d'acord amb els comitès locals, que designaven els regidors i

els diputats provincials i treballaven pel triomf dels candidats a les Corts. En definitiva, la majoria política a les cambres i a les corporacions locals s'ajustava al color polític del govern, i el Ministeri de Governació i els governadors civils empraven tota mena de procediments per garantir els resultats previstos. Era el dictat de la mesocràcia i del clientelisme, on no mancaven violències i coaccions del cacic, però on, sobretot, s'intercanviaven serveis i favors personals entre els votants i el candidat. Però la violència i el diner podien no ser suficients si no es comptava amb el control de l'aparell administratiu, des dels empleats municipals fins als jutges locals i de tots aquells que poguessin intervenir en la modificació dels censos o de les llistes de les quotes contributives, o en el que es coneix com a tupinades, falsificació d'actes, rodes d'electors o sufragi exercit per difunts. Al Masnou, malgrat que a les actes d'escrutini mai no hi constaven protestes, els tripijocs electorals hagueren també d'existir⁶³ i es donaren situacions particulars amb dures batalles i confrontacions personalistes, i fins i tot resultats allunyats del rigor del torn governamental.

El 2 d'octubre de 1877, el nou edifici polític es completà amb la Llei municipal. Aquesta no diferia substancialment del que recollia la Constitució de 1869, ni del que regulaven les lleis municipals i provincials del 20 d'agost de 1870, amb el benentès que el nou cap de govern no volia donar una imatge de trencament total amb el període democràtic, sinó sobretot allunyar la imatge de les juntes revolucionàries, que en molts pobles suprimiren els ajuntaments. Per la seva dilatada vigència, val la pena aturar-se en els seus trets més rellevants. El govern del municipi quedava encomanat a l'Ajuntament i a la Junta Municipal, i els consistoris estaven formats per l'alcalde —nomenat pel rei en municipis de més de 30.000 habitants—, els tinents d'alcalde —en nombre igual al dels districtes administratius—, i els regidors; mentre que les juntes municipals quedaven compostes pels regidors i un nombre igual de vocals associats, designats per sorteig entre els contribuents, dividits per seccions i agrupats per professions o activitats industrials. Al Masnou van establir-se set seccions i, al llarg dels anys, hi hagué algunes variacions en el nombre de representants de cada secció, en paral·lel a la disminució de la població i als canvis en la composició professional de la vila, amb una disminució progressiva del nombre de naviliers.

59. Butlletí Oficial de la Província, 21-1-1879 i 7-1-1886.

60. Butlletí Oficial de la Província, 24-3-1889.

61. Llei electoral, 8-2-1877, article 41.

62. Id. article 15.

63. Entre els casos constatats, les eleccions a diputats provincials de setembre de 1884, o les denúncies sobre els comicis municipals de setembre de 1886.

Sent les atribucions municipals de gran amplitud, els regidors eren els encarregats d'estudiar, deliberar i resoldre els afers en ple, a través dels dictàmens de les tres comissions permanents –Hisenda, Governació i Foment–, a més de les especials que es podien crear. Tanmateix, el tret polític més aclaridor era la concepció jeràrquica, uniformitzadora i centralitzada de la gestió. L'alcalde era el darrer graó de la jerarquia territorial i qualsevol acord consistorial podia ser rectificat pel seu vet, però ell mateix necessitava la ratificació de la Junta Municipal en temes cabdals, com els pressupostos i l'aprovació dels comptes, les tarifes dels serveis (com el de l'escorxador), els repartiments dels consums o l'aprovació de mesures extraordinàries. L'expressió màxima de la jerarquia corresponia a la capacitat del governador civil per suspendre l'alcalde i els regidors⁶⁴, generalment al·legant el concepte genèric d'extralimitacions, i procedir al nomenament d'uns de nous. Aquesta fou la base legal per a les suspensions i recomposicions que afectaren el Masnou en els anys d'alternança entre liberals i conservadors en el govern d'Espanya, amb l'objectiu de garantir la identitat entre poder local i central. I no era menor el pes del delegat d'Hisenda de la província, també amb capacitat d'intervenció, per posar límits al sistema impositiu local i per vetllar que aquest no es contradigués amb el sistema tributari estatal.

Tanmateix, malgrat l'accés al càrrec per via electoral o per nomenament, els regidors servien els interessos dels blocs de poder local i, fos com a homes de partit o homes de palla, estaven integrats en unes estructures que ultrapassaven els localismes i es relacionaven amb el poder central, a través de la seva implicació en els processos electorals, que col·locaven els representants a les institucions superiors, la Diputació Provincial, les Corts i el Senat. No endebades, tal com funcionava el sistema, el control dels ajuntaments era el primer pas per assolir les altres majories parlamentàries, procés no mancat, però,

ELECCIONS DEL 7, 8 I 9 DE FEBRER DE 1877

	NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	VOTS
Col·legi 1	Gabriel Bertran Pagès	Marí	Conservador	101
	Joan Alsina Sensat	Marí	Conservador	70
	Josep Marcó Martí	Fabricant de licors	Conservador	64
	Joan Sala Truch	Marí	Conservador	64
	Ignasi Cullell Roca	Paleta	Liberal	57
	Mateu Truch Llimona	Marí	Liberal	56
	Leonor Pla Olivé	Marí	Liberal	31
	Antoni Antich Illa	Traginer	Conservador	31
	Mariano Coll Pujadas	Pagès	Liberal	30
	Grau Maristany Mora	Marí	Liberal	29
	Josep Pere Isern Maristany	Marí	Liberal	26
	Pere Roca Lloveras	Forner	???	5
	Col·legi 2	Gabriel Sanjuan Ramentol	Marí	Conservador
Joan Orta Maristany		Marí	Conservador	62
Joan Maristany Corchs		Marí	Conservador	51
Francesc Galceran Villa		Serraller	Conservador	62
Pere Màrtir Soler Mitjans		Pagès	Conservador	58
Joan Maristany Alsina		Marí	Conservador	48
Jaume J. Maristany Alsina		Marí i fabricant	Conservador	23
Jaume Olivé Pagès		Marí	Liberal	11
Josep Mirambell Martí		Marí	Liberal	10
Joan Alsina Sensat		Marí	Conservador	8
Antoni Coll Sala		Forner	???	8
Pere Suñol Casellas		Xocolater	Conservador	8
Antoni Pla Castellà		???	???	8
Gabriel Bertran Pagès		Marí	Conservador	3
Pau Ferrer Casals		Marí	Liberal	2
Mateu Olivé Alsina	Marí	???	1	

En negreta, els regidors electes per cadascun dels districtes.
Electors: 667. Votants: 291. Participació: 43,62%

d'un joc d'equilibris, d'avinences o conflictes entre l'organització central del partit i els cercles locals, en els quals no sempre es produïa una integració fàcil dels regidors. I és per aquesta raó que en les pàgines següents hi ha força referències a les conteses electorals no municipals.

7.3. LES ELECCIONS DE 1877 I EL DOMINI CONSERVADOR

Amb una alta participació, els resultats dels comicis per renovar totalment el consistori s'ajustaren a les previsions. La majoria dels regidors eren conservadors i alguns no eren nous en la política municipal, mentre que d'altres estaran destinats a formar part de consistoris posteriors de la mateixa línia política,

64. Llei municipal, articles 189, 190 i 191.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE MARÇ DE 1877				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 3 DE MARÇ DE 1877
NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Gabriel Sanjuan Ramentol	Marí	Conservador	Alcalde (*)	Comissió 1a. Pressupostos, arbitris i comptes
Mateu Truch Llimona	Marí	Liberal	Tinent d'alcalde 1r (**)	Comissió 3a. Policia urbana i rural
Josep Marcó Martí	Fabricant de licors	Conservador	Tinent d'alcalde 2n (**)	Comissió 1a. Pressupostos, arbitris i comptes
Ignasi Cullell Roca	Paleta	Liberal	Síndic	Comissió 2a. Obres, camins i servituds
Joan Orta Maristany	Marí	Conservador	Interventor (***)	Comissió 1a. Pressupostos, arbitris i comptes
Pere Màrtir Soler Mitjans	Pagès	Conservador	Dipositari (***)	Comissió 3a. Policia urbana i rural
Gabriel Bertran Pagès	Marí	Conservador	Regidor	Comissió 3a. Policia urbana i rural
Joan Alsina Sensat	Marí	Conservador	Regidor	Comissió 2a. Obres, camins i servituds
Joan Sala Truch	Marí	Conservador	Regidor	Comissió 1a. Pressupostos, arbitris i comptes
Joan Maristany Corchs	Marí	Conservador	Regidor (****)	Comissió 2a. Obres, camins i servituds
Francesc Galceran Villa	Serraller	Conservador	Regidor	Comissió 2a. Obres, camins i servituds
Joan Maristany Alsina	Marí	Conservador	Regidor	Comissió 3a. Policia urbana i rural

(*) Escollit alcalde per 5 vots a favor, davant de 2 de Mateu Truch i Gabriel Bertran i 1 de Joan Alsina. Gabriel Sanjuan era absent en el moment de la constitució per viatge marítim i no va assumir el càrrec fins al gener de 1878. El febrer de 1879 el va tornar a deixar per un nou viatge, a Montevideo. En totes dues absències, el primer tinent d'alcalde, Mateu Truch, es va fer càrrec de l'alcaldia de manera interina.

(**) Escollits en el càrrecs per 5 vots a favor

(***) Escollit en el càrrec en una votació el 3 de març de 1877.

(****) Absent en l'acte de constitució per viatge marítim.

bé per elecció o per nomenament governamental. L'1 de març de 1877 prenen possessió, amb l'excepció de Gabriel Sanjuan i Joan Maristany Corchs, absents per viatge marítim, en una sessió a la que, en representació del consistori anterior, només assistí l'alcalde sortint, Joan Alsina Sensat, que ara s'incorporava com a regidor electe.

Alejandro de Oleza Pando continuà amb la mateixa funció de secretari, i s'acordà fer sessions ordinàries els diumenges al matí.

Si l'elecció d'una majoria de regidors afins al canovisme havia resultat previsible, no succeí el mateix en els comicis per a diputats a Corts del dia 20 d'abril de 1879. El triomf del liberal Francesc Taulina davant el candidat governamental Joaquim Valentí fou el senyal dels conflictes que enterbolirien la vida del poble durant molts anys, amb fortes divisions i una sorollosa manifestació a favor de l'oponent Taulina, que acabà per superar en vots el candidat oficial.

7.4. ELS CONSISTORIS LIBERALS. ELS TEMPS DE LES TURBULENCIES

Els comicis de l'11, 12 i 13 de maig de 1879 iniciaven la dinàmica de la renovació de la meitat del consistori. Pel fet d'haver-hi entrat tots els regidors en la mateixa data, es va recórrer a un sorteig per saber el nom dels sis regidors sortints, que en realitat foren cinc, ja que existia la vacant de l'alcalde Gabriel Sanjuan Ramentol, del col·legi d'Ocata. Els noms dels cessants foren: Joan Sala Truch i Gabriel Bertran Pagès, del col·legi del Masnou, i Joan Orta Maristany, Francesc Galceran Vila i Pere Màrtir Soler Mitjans, del col·legi d'Ocata.

Amb una participació força alta, els resultats no s'ajustaren a les previsions governamentals, ja que gairebé tots els regidors escollits eren de tendència liberal, i aquesta dissensió amb el corrent dominant portà ben aviat a una intervenció governamental.

Aquesta anomalia en relació amb les previsions no ha d'interpretar-se com un símptoma de l'ascens de la formació de Sagasta com a partit de relleu ni com a resultat de les divisions obertes entre les distintes famílies del partit canovista, sinó sobretot per les disputes en la població i per les ganes d'alguns sectors de passar comptes amb els consistoris anteriors. La candidatura triomfant, anomenada dels *heraldistes*, per tenir en *El Eco del Heraldo* el seu mitjà de propaganda, enarborava la bandera de la moralitat i les economies i identificava els contrincants, els *pamperos*, en al·lusió a *El Pampero*, l'altre setmanari local, com a representants del caciquisme i l'autocràcia.

La nova correlació de forces començà sent favorable als *heraldistes*, amb sis regidors per cinc dels *pamperos*. A més, als liberals entrants se'ls va unir Cullell, antic regidor conservador al qual no es va acceptar la dimissió, presentada per motius de salut als dos dies de la celebració de les eleccions, i que a partir d'aleshores s'alinearà en totes les votacions en els rengles *heraldistes*. Pocs canvis hi hagué en aquest consistori, excepte la renúncia del conservador Joan Alsina Sensat, el 13 de novembre de 1879, per haver estat escollit diputat provincial, notícia rebuda amb gran alegria pels seus rivals *heraldistes* a l'Ajuntament⁶⁵, tot i el desencís dels liberals del districte, que havien proposat el farmacèutic masnoví Pere Genové Colomer com a diputat provincial⁶⁶.

Els nous regidors, si bé no eren saba nova en la política local, havien confegit la seva singularitat a partir de les seves diferències amb els governants dels darrers anys, estratègia ben adient per esdevenir esperó per als enfrontaments. Les amenaces i els insults pels carrers sovintejaven, alhora que les disputes es reproduïen i s'atiaven a través de la premsa local: *El Escudo de Masnou* i *El Pampero*, que representaven els sectors conservadors, i *El Heraldo de Masnou* i *El Eco del Heraldo*, defensors dels liberals. Segons apuntaven els *heraldistes*, els regidors anteriors, anomenats *valentinistes*, en trobar-se agrupats a l'emparrada del diputat a les Corts per Mataró Joaquim Valentí, van començar a practicar una oposició agressiva i a declarar la guerra al nou consistori.

ELECCIONS DE L'11, 12 I 13 DE MAIG DE 1879

	NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	VOTS
Col·legi 1	Josep Pere Isern Maristany	Marí	Liberal	57
	Pau Estapé Maristany	Fabricant	Liberal	52
	Marcel·lí Llimona Mirambell	Boter	???	27
	Sebastià Mirambell Gorgollon	Marí	???	1
	Jaume Olivé Estapé	???	???	1
Col·legi 2	Jaume Olivé Pagès	Marí	Liberal	88
	Pau Ferrer Casals	Marí	Liberal	87
	Josep Millet Sust	Marí	Liberal	86
	Pere Suñol Casellas	Xocolater	Liberal	60
	Josep Pagès Orta	Ramader	???	56
	Pere Orta Millet	Marí	Conservador	2
	Pere Màrtir Soler Mitjans	Pagès	Conservador	2
	Agustí Maristany Rosés	Marí	Conservador	2
	Jaume Ferrer Casals	Marí	???	1
	Pere Llampallas Creixell	Propietari	Liberal	1
	Leonor Pla Olivé	Marí	Liberal	1
	Bru Mora Farnés	Marí	???	1

En negreta, els regidors electes per cadascun dels districtes.
Electors: 665. Votants: 234. Participació: 35,72%

Ja des de les primeres sessions, el debat sobre els comptes de l'Ajuntament anterior, la relació professional d'Antoni Font Mercè amb la duana, la compra dels terrenys de l'escorxador, el futur de l'Escola de Nàutica, vinculat a la crisi de la marina i les polèmiques entorn de la venda de carn presagiaven un futur no gaire plàcid. Les divisions profundes culminaren amb la destitució de l'alcalde, Josep Pere Isern Maristany, quan ni tan sols feia un any de la seva presa de possessió. Fou encausat criminalment i inhabilitat per ocupar càrrec públic el mes de juny de 1880 pel que fou conegut com l'afer de les gallines⁶⁷, emmarcat en el rerefons dels enfrontaments.

A penes un mes després de la seva presa de possessió, l'alcalde Isern, per atendre un deute no consignat en el pressupost per obres practicades a l'escorxador, proposà crear un arbitri sobre les gallines, que provocà resistències i aldarulls de les venedores. Després d'un recurs per considerar que l'Ajuntament havia incomplert les condicions per establir un impost sobre qualsevol article de menjar, l'afer arribà al governador civil i, amb un llarg recorregut judicial, acabà amb la suspensió del batlle, el 15 de juny de 1880, i la seva substitució pel primer tinent d'alcalde, Jaume Oliver Pagès.

65. *El Eco del Heraldo*, núm. 12, 16-11-1879.

66. *El Clamor de la Marina*, 20-7-1879.

67. A *La Revolta de les Gallines - El Masnou de 1880-86* (Katelani, Vilassar de Mar, 2002), de Joan Muray i Rubió, s'hi reproduïen alguns dels articles apareguts als setmanaris locals sobre aquest tema, però hi manca una interpretació política de l'afer.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE JULIOL DE 1879				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 2 DE JULIOL DE 1879
NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Josep Pere Isern Maristany	Marí	Liberal	Alcalde (*)	
Jaume Olivé Pagès	Marí	Liberal	Tinent d'alcalde 1r (*)	Pressupostos, repartiments, arbitris i comptes
Pau Estapé Maristany	Fabricant	Liberal	Tinent d'alcalde 2n (*)	Establiments públics d'instrucció, beneficència, correccions, pòsits, obres, higiene urbana i sanitat
Pere Suñol Casellas	Xocolater	Liberal	Síndic	Estadística, personal, amillament cadastral, consums, contribució, territorial, industrial, repartiments
Ignasi Cullell Roca	Paleta	Liberal	Interventor (**)(***)	Establiments públics d'instrucció, beneficència, correccions, pòsits, obres, higiene urbana i sanitat
Pau Ferrer Casals	Marí	Liberal	Dipositari (**)	Pressupostos, repartiments, arbitris i comptes
Josep Marcó Martí	Fabricant de licors	Conservador	Regidor	Establiments públics d'instrucció, beneficència, correccions, pòsits, obres, higiene urbana i sanitat
Josep Millet Sust	Marí	Liberal	Regidor	Pressupostos, repartiments, arbitris i comptes
Joan Maristany Corchs	Marí	Conservador	Regidor (***)	Estadística, personal, amillament cadastral, consums, contribució, territorial, industrial, repartiments
Mateu Truch Llimona	Marí	Liberal	Regidor	Estadística, personal, amillament cadastral, consums, contribució, territorial, industrial, repartiments
Joan Alsina Sensat	Marí	Conservador	Regidor (****)	
Joan Maristany Alsina	Marí	Conservador	Regidor	

(*) Escollit en el càrrec amb 6 vots a favor, davant d'1 de Pau Ferrer Casals i 4 en blanc. Josep Pere Isern va ser destituït com a alcalde el 15 de juny de 1880 i substituït en el càrrec pel primer tinent d'alcalde Jaume Olivé Pagès. Josep Pere Isern va retornar a l'Alcaldia el 23 d'abril de 1881. Els tinentes d'alcalde obtingueren els mateixos vots.

(**) Càrrecs escollits el 2 de juliol de 1879.

(***) Ignasi Cullell va morir el 10 de març de 1881. La seva plaça va quedar vacant.

(****) Absent en l'acte de constitució per viatge marítim. Va dimitir com a regidor el 13 de novembre de 1879, en haver estat escollit diputat provincial.

El consistori iniciava una nova etapa, breu i inestable, ja que, el mes d'abril de 1881, Isern retornaria a la batllia. Foren uns mesos durant els quals les passions seguien desfermades al carrer, en contrast amb la posició dels regidors, delerosos d'allunyar-se d'unes batalles que, al seu entendre, només havien servit per ridiculitzar el consistori i crispar els masnovins. D'altra banda, la correlació de forces del consistori també havia variat. Pau Estapé i Pere Suñol s'havien aproximat als *pamperos*, que se sentien més forts des de la destitució de l'alcalde i que amenaçaven de portar més gent als tribunals. La nova conjuntura fou aprofitada per tancar les investigacions sobre els comptes municipals dels plens anteriors, des de 1865, i intentar posar fi a les sospites denunciades per la premsa *heraldista*.

Amb el transcurs dels mesos, la inestabilitat al consistori es feia cada cop més palesa, però, ben aviat, el 8 febrer de 1881, hauria de produir-se el relleu

governamental a Espanya, que donava inici a l'etapa liberal. Al voltant de Sagasta havia nascut una nova formació, batejada com el Partit Fusionista, per la diversitat d'elements aglutinats, tot i que la línia del partit s'allunyà de la puresa dels vells constitucionalistes. De fet, era l'oposició domesticada que convenia a Cánovas, per legitimar el sistema com a representatiu i per contenir les temptacions revolucionàries de l'esquerra. Sagasta, al front de l'executiu, endegà un complex joc d'equilibris per no contrariar les diferents sensibilitats dins el fusionisme i per no espantar els grups conservadors, però era també el moment per abordar el dret de l'exercici de les llibertats, fins aleshores diferit, amb unes primeres mesures encaminades a garantir la llibertat de càtedra, la llibertat d'expressió i la premsa lliure. De les famílies republicanes, solament Castelar, amb el seu possibilisme, s'avingué a donar suport a Sagasta, mentre que la resta optaven pel retraïment o bé per la insurrecció.

A l'Ajuntament masnoví, els conservadors pugnaven per mantenir prerrogatives, mentre els liberals se sentien forts, tot esperant que en poc temps podrien reconquerir el control del poder local. Una de les seves primeres actuacions fou la demanda de la reposició d'Isern al nou governador civil⁶⁸. En aquesta nova perspectiva, la campanya per a les eleccions a diputats a les Corts sobrepassava el localisme i quedà inserida de ple en la competició municipal del mes de maig. Els afers masnovins tingueren cabuda en *La Vanguardia*, *Órgano del Partido Constitucional de la Provincia*, apareguda l'1 de febrer de 1881, en la qual col·laborà Fermín de Antonio, destacat membre del comitè local liberal i futur secretari de l'Ajuntament, un cop destituït Alejandro de Oleza, al front del càrrec des de 1870.

El retard, fins a l'agost de 1881, en la convocatòria per a les generals ocasionà que se celebressin abans les municipals. Pocs dies abans, el 23 d'abril de 1881, Isern tornava a l'Alcaldia, un cop dictada sentència absolutòria. En l'interval entre la seva restitució i la proclamació del nou consistori, es reactivaren els debats referits a l'Escola de Nàutica, de la desaparició de la qual Isern era prominent defensor.

Poques eleccions com les celebrades els dies 2, 3 i 4 de maig de 1881 estigueren marcades per una campanya electoral tan intensa. No hi mancaren ni els fulls volants i fins i tot *El Eco del Heraldo* va reprendre la seva publicació⁶⁹, amb la finalitat de donar suport a les candidatures que acabaren triomfant i contrarestar la circulació de llistes de candidats enganyoses, atribuïdes a maniobres dels *pamperos*, que tenien el seu feu a les taules del Casino.

En aquest ambient arribaren els dies electorals, amb algun incident a la mesa del segon col·legi, en l'acte d'escrutini per a l'elecció de mesa.

Amb una alta participació, triomfaren els candidats liberals i, el 7 de juny de 1881, el nou consistori quedà constituït exclusivament per homes d'aquesta tendència, amb els sis regidors que hi entraven, sumats als que hi continuaven. Ignasi Cullell havia estat baixa per defunció i la plaça del conservador Joan Alsina Sensat també seguia vacant, en continuar com a diputat provincial.

ELECCIONS DEL 2, 3 I 4 DE MAIG DE 1881

	NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	VOTS
Col·legi 1	Josep Torres Pibernat	Marí	Liberal	85
	Agustí Oliveras Borrel	Minaire	Liberal	83
	Grau Maristany Mora	Marí	Liberal	82
	Mariano Coll Pujadas	Pagès	Liberal	81
	Antoni Antich Illa	Traginer	Conservador	3
	Jaume Casals Estapé	Marí	Conservador	3
	Joan Millet Millet	Marí	???	1
	Tomàs Alsina Mirambell	Marí	Conservador	1
Col·legi 2	Pere Llampallas Creixell	Propietari	Liberal	94
	Josep Mirambell Martí	Marí	Liberal	93
	Tomàs Alsina Mirambell	Marí	Conservador	49
	Joan Millet Millet	Marí	???	48
	Josep Mirambell Mirambell	???	???	1

En negreta, els regidors electes per cadascun dels districtes.

Electors: 620 (283 col·legi 1 + 337 col·legi 2). Votants: 269 (115 col·legi 1 + 154 col·legi 2).

Participació: 43,39%

Els mesos següents, en les convocatòries a diputats a Corts i senadors es referendà la victòria liberal al consistori. La renovació dels aparells politicoadministratius de l'Estat, amb la pràctica coneguda com a cessantia, que atorgava càrrecs segons el color governamental, i el paper del liberal Venancio González, seguidor dels mateixos procediments de manipulació que abans havia endegat Romero Robledo des del partit conservador, en van garantir l'èxit.

El nou Ajuntament començà amb forta empenta, tot intentant marcar diferències amb la dinàmica absentista del consistori anterior. L'assistència dels regidors fou notable, es van haver de convocar poques sessions extraordinàries i es van concedir només dues llicències: una d'un mes a Pere Llampallas i una altra a Jaume Oliver, per motius de salut. Fins i tot la majoria dels regidors assistiren, el 1882, a la col·locació de la primera pedra del monument a Colom a Barcelona, projectat per Gaietà Buïgas Monravà, aleshores arquitecte municipal, que havia rellevat del càrrec el seu sogre, Miquel Garriga Roca, l'autor de les cases consistorials. La nova empenta no aconseguí, però, apaivagar les tensions. El màxim grau d'intranquil·litat es visqué la matinada del 10 de febrer de 1882, quan uns desconeguts calaren foc a la pólvora col·locada a la finestra del dormitori del primer tinent d'alcalde, Pau Ferrer Casals, alhora que a la finestra del segon tinent, Pere Llampallas Creixell, hi foren disparats dinamita i projectils des d'un canó de 24 mil·límetres de calibre, cosa que provocà una forta detonació que alertà tot el poble.

68. *El Eco del Heraldo*, núm. 42, 15-2-1881.

69. Núm. 51, 28-4-1881.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 7 DE JUNY DE 1881				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 3 DE JULIOL DE 1881
NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Josep Pere Isern Maristany	Marí	Liberal	Alcalde (*)	
Pau Ferrer Casals	Marí	Liberal	Tinent d'alcalde 1r (**)	Pressupostos, repartiments, arbitris i comptes Establiments públics d'instrucció, beneficència, correccions, pòsits, obres, higiene urbana i sanitat
Pere Llampallas Creixell	Propietari	Liberal	Tinent d'alcalde 2n (**)	Estadística, personal, amillament cadastral, consums, contribució, territorial, industrial, repartiments
Josep Torras Pibernat	Marí	Liberal	Síndic (***)	Pressupostos, repartiments, arbitris i comptes
Jaume Olivé Pagès	Marí	Liberal	Interventor (****)	Pressupostos, repartiments, arbitris i comptes
Agustí Oliveras Borrell	Minaire	Liberal	Regidor	Establiments públics d'instrucció, beneficència, correccions, pòsits, obres, higiene urbana i sanitat
Grau Maristany Mora	Marí	Liberal	Regidor	Estadística, personal, amillament cadastral, consums, contribució, territorial, industrial, repartiments
Pere Suñol Casellas	Xocolater	Liberal	Regidor	Estadística, personal, amillament cadastral, consums, contribució, territorial, industrial, repartiments
Mariano Coll Pujadas	Pagès	Liberal	Regidor	Establiments públics d'instrucció, beneficència, correccions, pòsits, obres, higiene urbana i sanitat
Pau Estapé Maristany	Fabricant	Liberal	Regidor	Estadística, personal, amillament cadastral, consums, contribució, territorial, industrial, repartiments
Josep Mirambell Martí	Marí	Liberal	Regidor	Establiments públics d'instrucció, beneficència, correccions, pòsits, obres, higiene urbana i sanitat
Josep Millet Sust	Marí	Liberal	Regidor	Pressupostos, repartiments, arbitris i comptes

(*) Escollit en el càrrec per 9 vots a favor, davant d'1 de Pau Ferrer i 1 en blanc.
(**) Escollits en el càrrec per 9 vots a favor.
(***) Escollit en el càrrec per 9 vots a favor, davant d'1 d'Agustí Oliveras i 1 en blanc.
(****) Escollit en el càrrec el 3 de juliol de 1881.

El regidors ocuparen bona part de les sessions consistorials discutint les grans controvèrsies heretades, l'arbitri de les gallines i les irregularitats administratives i econòmiques, a les quals s'afegiren les discussions entorn de l'Escola de Nàutica, finalment clausurada el 1881, l'escorxador i les desavinences amb el rector de la parròquia. Però ja hi havia signes que anunciaven el relleu governamental en un futur proper, cosa que rescabalaria els grups conservadors de l'encalçament a què estaven sotmesos.

Amb els partits governamentals fraccionats, les eleccions no despertaren gaire expectació i, en gene-

ELECCIONS DEL 4, 5 I 6 DE MAIG DE 1883

	NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	VOTS
Col·legi 1	Felicià Bertran Mirambell	Marí	Liberal	123
	Francesc Sanjuan Bertran	Marí	Liberal	121
	Josep Pere Isern Maristany	Marí	Liberal	3
Col·legi 1	Pau Ferrer Casals	Marí	Liberal	99
	Joaquim Ramentol Botey	Calafat	Liberal	84
	Josep Martí Maristany	Marí	Liberal	74
	Lluís Maristany Rosés	Marí	Liberal	72

En negreta, els regidors electes per cadascun dels districtes.
Electors: 557 (275 col·legi 1 + 282 col·legi 2). Votants: 235 (124 col·legi 1 + 111 col·legi 2).
Participació: 42,19%

ral, passaren sense pena ni glòria a tot el país, però al Masnou desvetllaren més interès, com ho reflek-

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE JULIOL DE 1883				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 2 DE JULIOL DE 1883
NOM	PROFESSION	FILIACIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Pau Ferrer Casals	Marí	Liberal	Alcalde (*)	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes)
Josep Torras Pibernat	Marí	Liberal	Tinent d'alcalde 1r (*)	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes)
Pere Llampallas Creixell	Propietari	Liberal	Tinent d'alcalde 2n (*)	Estadística, personal i contribucions
Felicià Bertran Mirambell	Marí	Liberal	Síndic (**)	Estadística, personal i contribucions
Josep Martí Maristany	Marí	Liberal	Interventor (***)	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes)
Joaquim Ramentol Botey	Calafat	Liberal	Dipositari (**)(****)	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correccions, policia urbana i rural, i sanitat
Agustí Oliveras Borrell	Minaire	Liberal	Regidor	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correccions, policia urbana i rural, i sanitat
Francesc Sanjuan Bertran	Marí	Liberal	Regidor	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes)
Mariano Coll Pujadas	Pagès	Liberal	Regidor	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correccions, policia urbana i rural, sanitat, estadística, personal i contribucions
Lluís Maristany Rosés	Marí	Liberal	Regidor (****)	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correccions, policia urbana i rural, sanitat, estadística, personal i contribucions
Josep Mirambell Martí	Marí	Liberal	Regidor	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correccions, policia urbana i rural, i sanitat
Grau Maristany Mora	Marí	Liberal	Regidor	

(*) Escollit en el càrrec amb 10 vots a favor i 1 en blanc.
(**) Escollit en el càrrec el dia 2 de juliol de 1883, amb 10 vots a favor i 1 en blanc
(***) L'1 de setembre de 1883, Josep Martí va rebre un permís indefinit per viatge marítim. Va ser substituït en el càrrec d'interventor, de manera interina, per Grau Maristany.
(****) Joaquim Ramentol va ser votat com a síndic i rellevat l'endemà per Bertran. També va ser substituït com a dipositari interí per Lluís Maristany el 22 de setembre de 1883.
(*****) Absent

teix una major participació que en les anteriors. Els resultats foren els previsibles, amb la victòria dels candidats liberals.

L'absència del secretari Fermín de Antonio es cobrí amb l'auxiliar Francesc Maristany. I pel que fa a l'obra de govern, no hi hagué temps a endegar una tasca significativa, ja que la ruta dels nous regidors estava destinada a ser curta; al cap de set mesos serien suspesos pel governador civil, a conseqüència del relleu de Sagasta per Cánovas al govern central.

El cap de govern Sagasta, atacat des de la dreta i l'esquerra, dimití i passà a ocupar la presidència de les Corts. Un govern pont, constituït el 13 d'octubre de 1883, va intentar conciliar les distintes famílies liberals, quan ja s'estaven sentint veus a favor del sufragi universal i la reforma de la constitució, tot i que aquestes propostes no eren defensades amb unanimitat pels mateixos liberals. Havia arribat el torn dels conservadors.

7.5. ELS EFECTES DE LA PUJADA AL GOVERN DELS CONSERVADORS: LA SUSPENSIO DEL CONSISTORI LIBERAL

El dia 18 de gener de 1884, Cánovas accedí a la presidència del Consell de Ministres. Ben aviat comencen a circular rumors de suspensió de la corporació i les sospites es confirmaren després de la visita d'un delegat del governador civil per examinar la documentació. Poc va trigar a arribar l'ordre de cessament enviada per l'autoritat provincial i la formació d'un consistori interí.

Els homes que rellevaren el consistori liberal eren ben coneguts per la seva trajectòria anterior: cinc procedien del govern conservador format després de les eleccions de febrer de 1877 i els altres tenien també una trajectòria en les administracions del passat.

La suspensió del consistori no havia tingut cap altre objecte que ajustar el color polític de l'Ajunta-

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 23 DE FEBRER DE 1884				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 24 DE FEBRER DE 1884
NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Antoni Font Mercé	Farmacèutic	Conservador	Alcalde (*)	Estadística, personal i contribucions
Jaume J. Maristany Alsina	Marí i fabricant	Conservador	Tinent d'alcalde 1r (*)	Estadística, personal i contribucions
Josep Pagès Manau	Marí	Conservador	Tinent d'alcalde 2n (*)	Estadística, personal i contribucions
Gabriel Bertran Pagès	Marí	Conservador	Síndic (*)	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correcció, policia urbana i rural, i sanitat
Jaume Casals Estapé	Marí	Conservador	Interventor (**)	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correcció, policia urbana i rural, i sanitat
Pere Màrtir Soler Mitjans	Pagès	Conservador	Dipositari	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correcció, policia urbana i rural, i sanitat
Joan Maristany Corchs	Marí	Conservador	Regidor	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes)
Pere Orta Millet	Marí	Conservador	Regidor (**)	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes)
Joan Sala Truch	Marí	Conservador	Regidor	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correcció, policia urbana i rural, i sanitat
Agustí Maristany Rosés	Marí	Conservador	Regidor	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes)
Pere Suñol Casellas	Xocolater	Conservador	Regidor	Estadística, personal i contribucions
Joan Alsina Sensat	Marí	Conservador	Regidor (***)	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes)

(*) Escollit en el càrrec per 9 vots a favor i 1 en blanc.
(**) No van assistir a la sessió de constitució, però van acceptar el càrrec per escrit.
(***) Joan Alsina va renunciar el 19 d'octubre de 1884, en ser escollit diputat provincial.

ment al del partit governant, amb vista a l'anunciada dissolució de les Corts. Efectivament, al districte i al Masnou guanyà el candidat conservador per ocupar-ne l'escó, mentre que l'Ajuntament cessava totes les vies legals per retornar a la situació anterior, però quedaren tancades el 30 de maig de 1884, quan sortiren publicades les reials ordres i els informes emesos pel Consell d'Estat de confirmació de la suspensió⁷⁰.

En consonància amb la nova orientació política, Fermín de Antonio fou cessat de la secretaria, per considerar-lo incompatible amb la bona marxa de l'Ajuntament i, si no autor, almenys inspirador dels fets objecte d'investigació, els comptes municipals. Ocupà el lloc de manera interina Carles Aroca de Valle de Molina, de tendència conservadora, que ben aviat denuncià irregularitats en la rectificació de les llistes electorals feta pel seu antecessor. La guerra entre el secretari destituït i Aroca no havia fet més que començar. Alhora, l'expedient contra els regidors suspesos s'anava engrossint, amb una insistència especial en les obres practicades al safareig

públic, en l'arrendament de l'abastiment de carns i en irregularitats en l'expedició de cèdules personals. Però el més determinant fou la restricció pressupostària, presentada com un efecte de la política de la corporació anterior, que, a l'entendre de l'oposició, afectava especialment els serveis municipals de beneficència.

En un context de crisi del Partit Conservador, els partits d'oposició al govern van veure la possibilitat de preparar un front únic per a les eleccions municipals, que triomfà a les ciutats principals, entre elles Barcelona. No obstant això, la divisió en els rengles liberals, entre sagastins i els seguidors de Rius i Taulet, era notòria i havia d'influir en el fet que, al Masnou, les eleccions dels dies 4, 5 i 6 de maig passessin sense pena ni glòria, amb els fusionistes desencantats i dividits, optant al retraïment, i els republicans possibilistes també sense cap interès per concórrer-hi. Els mesos previs a les eleccions municipals hi hagué un fet significatiu: la sortida a la llum de *La Voz del Litoral*, el periòdic que agrupava els seguidors d'Emilio Castelar a la comarca i òrgan del Partit Republicà Històric del

70. *La Vanguardia*, 31-5-1884.

districte electoral. Al Masnou devia haver-n'hi seguidors, com ho prova l'existència d'una corresponsalia al diari que es felicità per l'aparició del periòdic⁷¹ i que anuncià, més endavant, l'elecció de Tomàs Alsina com a president del Partido Republicano Histórico de Masnou.⁷²

Atès que el consistori existent havia estat nomenat, per renovar-ne la meitat calgué procedir a sorteig, celebrat el 28 de juny. Només foren cinc els regidors interins sortints, ja que se'n mantingué un més de la meitat, en existir la vacant de Joan Alsina Sensat, escollit diputat provincial. Finalment, deixaren el càrrec Pere Orta Millet, Jaume J. Maristany, Joan Maristany Corchs, Pere Suñol Casellas i Joan Sala Truch.

ELECCIONS DEL 4, 5 I 6 DE MAIG DE 1885

	NOM	PROFESSION	FILIACIÓ	VOTS
Col·legi 1	Antoni Antich Illa	Traginer	Conservador	52
	Pau Estapé Maristany	Fabricant	Conservador	51
	Grau Poch Estapé	Boter	Conservador	50
	Josep Pagès Bertran	Marí	Conservador	41
	Antoni Font Mercé	Farmacèutic	Conservador	2
	Gabriel Bertran Pagès	Marí i propietari	Conservador	1
Col·legi 2	Francesc Curós Llaugé	Marí i comerciant	Conservador	86
	Joan Curell Bertran	Marí	Conservador	82
	Josep Pagès Bertran	Marí	Conservador	4

En negreta, els regidors electes per cadascun dels districtes.

Electors: 580 (269 col·legi 1 + 311 col·legi 2). Votants: 181 (95 col·legi 1 + 86 col·legi 2). Participació: 31,21%

Amb una dinàmica municipal en estat de decaïment, amb la recurrència a les sessions extraordinàries per manca de quòrum, el consistori dirigí les seves

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE JULIOL DE 1885				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 5 DE JULIOL DE 1885
NOM	PROFESSION	FILIACIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Joan Curell Bertran	Marí	Conservador	Alcalde (*)	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes)
Pau Estapé Maristany	Fabricant	Conservador	Tinent d'alcalde 1r (**)	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correcció, policia urbana i rural, i sanitat
Francesc Curós Llaugé	Marí i comerciant	Conservador	Tinent d'alcalde 2n (***)	Estadística, personal i contribucions
Grau Poch Estapé	Boter	Conservador	Síndic (****)	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes)
Josep Pagès Bertran	Marí	Conservador	Interventor	
Pere Màrtir Soler Mitjans	Pagès	Conservador	Dipositari	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correcció, policia urbana i rural, i sanitat
Agustí Maristany Rosés	Marí	Conservador	Regidor	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes)
Antoni Antich Illa	Traginer	Conservador	Regidor	Estadística, personal i contribucions
Josep Pagès Manau	Marí	Conservador	Regidor	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes) Estadística, personal i contribucions
Antoni Font Mercé	Farmacèutic	Conservador	Regidor	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correcció, policia urbana i rural, i sanitat
Gabriel Bertran Pagès	Marí i propietari	Conservador	Regidor	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correcció, policia urbana i rural, i sanitat
Jaume Casals Estapé	Marí	Conservador	Regidor	Estadística, personal i contribucions

(*) Escollit en el càrrec per 9 vots a favor, davant de 2 de Pau Estapé.
(**) Pau Estapé, absent en l'acte de constitució, va ser escollit en el càrrec per unanimitat.
(***) Escollit en el càrrec per 10 vots a favor, davant d'1 de Gabriel Bertran.
(****) Escollit en el càrrec per 10 vots a favor, davant d'1 d'Agustí Maristany, que va assumir el càrrec de manera interina per absència de Grau Poch.

71. *La Voz del Litoral*, 18-1-1885.

72. Ídem, 21-3-1886.

energies sobretot a intentar pal·liar els efectes del brot epidèmic de còlera de l'estiu de 1885. I just quan es començaven a perfilar signes de millora en la situació sanitària, la mort del rei segellà una greu crisi política al consistori, que el deixà reduït a la mínima expressió.

7.6. LA LLARGA ETAPA DEL GOVERN LIBERAL

El 26 de novembre de 1885, les campanes de l'església del Masnou tocaren a mort i se suspengueren totes les celebracions al llarg d'una setmana. El dia abans, a El Pardo, la tuberculosi havia llevat la vida a Alfons XII. En una sessió municipal extraordinària, el consistori expressà el seu dolor pel traspàs i acordà assistir al respons que se celebraria a la parròquia. Amb la regència en mans de la seva vídua, Maria Cristina, el govern conservador presentà la dimissió, però existia el perill que la situació d'interinitat donés lloc a temptatives republicanes o carlistes, i Cánovas no estava disposat a córrer cap risc, atesa també la precarietat interna de la seva formació. Així fou com, a la seu de la presidència del govern, el dia abans de la mort del rei, havia vist la llum el Pacte d'El Pardo. L'acord obria pas a una nova etapa liderada pel cap del Partit Fusionista, ara anomenat Liberal, i el 27 de novembre començava el període conegut com a *Parlamento largo*, durant el qual les crisis de govern no impediren que la reina anés renovant la confiança a Sagasta. Ben aviat es dissolgué el parlament i es convocaren eleccions parlamentàries, el 4 abril de 1886, i senatorials, el dia 25.

Fou l'inici d'un procés de liberalització formal, amb l'aprovació per les noves Corts d'alguns decrets per marcar la singularitat del nou govern. Sagasta va presentar uns trenta projectes de llei, des de la modernització administrativa fins al servei militar obligatori, entre els quals reeixiren la Llei de jurats per a determinats delictes⁷³ i la d'associacions⁷⁴, amb un ampli marge de tolerància, nou marc que propicià la fundació de la UGT a Barcelona en el congrés del PSOE del mes d'agost de 1888 i el primer intent de vaga general, l'any següent, a partir del seguiment de les consignes de la Segona Internacional de celebrar l'1 de maig reivindicant les vuit hores de jornada laboral. I pel que fa al sistema electoral, la nova llei de sufragi universal marcà una fita: amb la seva promulgació, el 9 de juny de 1890, serien electors tots els espanyols

majors de 25 anys, amb plens drets civils i veïns amb almenys dos anys de residència.

Dos problemes de llarga trajectòria planaren damunt els governs liberals i afectaren les relacions amb Catalunya. D'una banda, la guerra amb Cuba i, per extensió, a Filipines i Puerto Rico, i de l'altra, la política econòmica lliurecanvista, amb la politització progressiva del tema a Catalunya, que generà debats i protestes a tots els racons i arribà també al Masnou.

Aquests canvis decisoris en la política espanyola deixaren l'Ajuntament masnoví en una greu situació de crisi i disgregació, amb renúncies als càrrecs, llicències... L'alcalde accidental, Antoni Antich —al front del càrrec des del 27 de novembre de 1885 per la renúncia de Joan Curell, per trasllat de domicili a Barcelona—, féu una anàlisi contundent de la realitat que travessava el consistori i es lamentava que al Masnou s'hagués arribat a aquella situació per interessos discrepants i manca total de cohesió; de fet, afegia, no existia Ajuntament. La dimissió de l'alcalde Curell no havia pogut evitar-se, però el consistori el convencé per mantenir-se com a regidor i finalment ocupà l'Alcaldia de manera interina Pau Estapé Maristany, un cop renuncià a la llicència concedida, a l'espera de la resolució del governador civil sobre la situació del consistori masnoví.

No era aliè a aquesta situació el retorn al poder del Partit Liberal. Els regidors nomenats per al consistori interí de 1884 consideraven que havien de dimitir, amb l'argument que els seus nomenaments havien estat de caràcter polític i que no volien representar cap dificultat al governador civil en uns moments delicats per a la nació. Cursades les dimissions a l'autoritat provincial, el 29 de desembre de 1885, el desenllaç havia de trigar unes setmanes a arribar. En aquest parèntesi, els regidors interins no assistiren gairebé a cap sessió ni desenvoluparen cap responsabilitat municipal, mentre que la investigació de les administracions del passat no tenia cap interès en les circumstàncies del moment. L'alcalde Estapé, per la seva trajectòria, que havia transitat des de les afinitats amb els *heraldistes* a l'alineació amb els conservadors, pogué representar l'esperit de treva o coexistència que millor s'avenia a les circumstàncies.

Finalment, l'Audiència Territorial de Barcelona, el 13 de febrer de 1886, va dictar una interlocutòria de sobreseïment a la causa dels regidors suspesos, amb la consegüent reintegració immediata en els seus càrrecs, però aquesta no es produí, ja que l'alcalde no aconseguí cap resposta efectiva a les seves con-

73. 20-5-1888.

74. 30-6-1887.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 7 DE MAIG DE 1886				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 18 MAIG DE 1886
NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Pau Estapé Maristany	Fabricant	Conservador	Alcalde (*)	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correcció, policia urbana i rural, i sanitat
Lluís Maristany Rosés	Marí	Liberal	Dipositari	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes)
Antoni Antich Illa	Traginer	Conservador	Regidor	Estadística, personal i contribucions
Pau Ferrer Casals	Marí	Liberal	Regidor	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correcció, policia urbana i rural, i sanitat
Joan Curell Bertran	Marí	Conservador	Regidor	Estadística, personal i contribucions
Felícia Bertran Mirambell	Marí	Liberal	Regidor	Estadística, personal i contribucions
Francesc Curós Llaugé	Marí i comerciant	Conservador	Regidor	Estadística, personal i contribucions
Josep Martí Maristany	Marí	Liberal	Regidor	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes)
Grau Poch Estapé	Boter	Conservador	Regidor	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes)
Joaquim Ramentol Botey	Calafat	Liberal	Regidor	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correcció, policia urbana i rural, i sanitat
Josep Pagès Bertran	Marí	Conservador	Regidor	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes)
Francesc Sanjuan Bertran	Marí	Liberal	Regidor	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correcció, policia urbana i rural, i sanitat

(*) Nomenat de manera interina, en no aconseguir majoria absoluta per al càrrec en cap de les dues votacions. En ambdues va obtenir 6 vots a favor, per 5 de Pau Ferrer.

sultes al governador. Per a la solució calia esperar la celebració de les eleccions a diputats a les Corts, el 4 d'abril de 1886, totalment immerses en el plet de la reposició del consistori suspès, tal com s'esperava de la influència de l'electe davant l'autoritat provincial. Aquesta contesa, convocada per garantir la majoria pels liberals, palesà la discrepància entre les seves distintes faccions, representades al districte mataroní pel candidat Marian Batlles de Lis, afí a Rius i Tauler, i pel sagastí Lluís Soler Pla. Al Masnou, les eleccions enardiren un altre cop el poble, amb maniobres en totes direccions i amb el punt de mira cap a la reposició dels regidors suspesos, però la retirada del candidat Batlles facilità el triomf de Soler.

El nou consistori restituit estava format pels regidors electes de 1885, conservadors, i els de 1883, liberals, però estava destinat a tenir una durada curta, ja que l'esperava una nova recomposició l'agost de 1886.

La dinàmica dels enfrontaments féu via des de l'inici del mandat. El primer pols entre els sectors conservadors i liberals es produí arran de la restitució del secretari, Fermín de Antonio, que acabà sent destituït el 19 juny de 1886 i substituït pel seu rival, Carles de Aroca. No obstant això, aquesta victòria del sector conservador no amagava la consciència d'interinitat en la ment dels regidors, amb la celebració

gairebé sempre de sessions extraordinàries per manca de quòrum. El 4 d'agost de 1886 eren declarades nul·les les eleccions de maig de 1885, i el nou governador civil, Lluís Antúnez, ordenà el cessament dels regidors electes per deixar pas als suspesos el febrer 1884, que no havien estat restituits. Era el primer pas per a unes noves eleccions, que se celebrarien al cap de poques setmanes.

La constitució del nou Ajuntament significà la sortida dels regidors conservadors electes el 8 d'agost de 1885 (Pau Estapé, Francesc Curós, Antoni Antich, Gerard Poch, Joan Curell, i Josep Pagès), la continuïtat dels liberals electes el 1883, a excepció de Joaquim Ramentol, que havia dimitit (Pau Ferrer, Lluís Maristany, Felícia Bertran, Josep Martí Maristany i Francesc Sanjuan) i la reincorporació dels regidors electes el 1881 i suspesos el febrer de 1884 (Josep Torras, Pere Llampallas, Gerard Maristany, Agustí Oliveras, Mariano Coll i Josep Mirambell), tots ells de perfil liberal. Amb un caràcter transitori en espera dels resultats de les eleccions a punt de celebrar-se, fou un retorn complet a la situació anterior als nomenaments de 1884, ja que es reincorporà també com a secretari Fermín de Antonio.

El nou procés electoral era el resultat de l'anul·lació dels comicis celebrats el maig de 1885. Els re-

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 8 D'AGOST DE 1886				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 9 D'AGOST DE 1886
NOM	PROFESSION	FILIACIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Pau Ferrer Casals	Marí	Liberal	Alcalde	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes)
Josep Torras Pibernat	Marí	Liberal	Tinent d'alcalde 1r	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes)
Pere Llampallas Creixell	Propietari	Liberal	Tinent d'alcalde 2n	Estadística, personal i contribucions
Felicià Bertran Mirambell	Marí	Liberal	Síndic	Estadística, personal i contribucions
Lluís Maristany Rosés	Marí	Liberal	Dipositari (*)	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correcció, policia urbana i rural, i sanitat
Josep Martí Maristany	Marí	Liberal	Comptador	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes)
Grau Maristany Mora	Marí	Liberal	Comptador suplent	Estadística, personal i contribucions
Agustí Oliveras Borrell	Minaire	Liberal	Regidor	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correcció, policia urbana i rural, i sanitat
Francesc Sanjuan Bertran	Marí	Liberal	Regidor	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes)
Mariano Coll Pujadas	Pagès	Liberal	Regidor	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correcció, policia urbana i rural, sanitat, estadística, personal i contribucions
Josep Mirambell Martí	Marí	Liberal	Regidor	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correcció, policia urbana i rural, i sanitat

(*) Deixà el càrrec al cap de pocs dies per motius de salut i fou substituït per Josep Torras.

gidors que havien de ser rellevats eren els més antics en la corporació, escollits el 1881 i suspesos el 1884, tots ells d'adscripció liberal (Josep Torras, Marià Coll, Agustí Oliveras, Gerard Maristany, Josep Mirambell i Pere Llampallas), mentre que es mantenien els electes el 1883, també liberals (Pau Ferrer, Joaquim Ramentol Botey, Josep Martí, Lluís Maristany, Felicià Bertran i Francesc Sanjuan).

Aquest consistori estava destinat a governar menys d'un any, atesa la convocatòria regular de renovació bianual de maig de 1887. Però ja abans que se celebressin les eleccions previstes, l'antic secretari, Carles de Aroca, presentà una querella al Jutjat d'Instrucció de Mataró perquè els comicis de setembre de 1886 fossin anul·lats. Fou l'origen d'un llarg expedient⁷⁵, que finalment

ELECCIONS MUNICIPALS DEL 18, 19 I 20 DE SETEMBRE DE 1886

	NOM	PROFESSION	FILIACIÓ	VOTS
Col·legi 1	Josep Maristany Galceran	Marí	Liberal	141
	Joan Cullell Roca	Marí	Liberal	127
	Ezequiel Pagès Maristany	Marí	Liberal	90
	Josep Ballester Duran	Fuster	Liberal	68
Col·legi 2	Antoni Castellà Pla	Marí	Liberal	110
	Manuel Ferrer Pagès	Marí	Liberal	102
	Manuel Maristany Maristany	Marí	Liberal	7
	Joan Cullell Roca	Marí	Liberal	2
	Joan Maristany Galceran	Marí	???	1
	Josep Ballester Duran	Fuster	Liberal	1
	Pantaleó Martí Mirambell	Marí	???	1
	Jaume Rosés Matas	Pescador	Conservador	1

En negreta, els regidors electes per cadascun dels districtes.
Electors: 566 (264 col·legi 1 + 302 col·legi 2). Votants: 292 (179 col·legi 1 + 113 col·legi 2).
Participació: 51,59%.

es resolgué donant validesa a les eleccions. La seva denúncia s'emmarcava en la seva estratègia en con-

75. Expediente para declarar nulas las elecciones de septiembre de 1886. AMM, caixa 1025.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 12 D'OCTUBRE DE 1886				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 13 D'OCTUBRE DE 1886
NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Pau Ferrer Casals	Marí	Liberal	Alcalde (*)	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correcció, policia urbana i rural, i sanitat
Joan Cullell Roca	Marí	Liberal	Tinent d'alcalde 1r (**)	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes)
Josep Maristany Galceran	Marí	Liberal	Tinent d'alcalde 2n (*)	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes)
Felicià Bertran Mirambell	Marí	Liberal	Síndic (*)	Estadística, personal i contribucions
Manuel Ferrer Pagès	Marí	Liberal	Dipositari (***)	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correcció, policia urbana i rural, i sanitat
Ezequiel Pagès Maristany	Marí	Liberal	Interventor (****)	Estadística, personal i contribucions
Joaquim Ramentol Botey	Calafat	Liberal	Regidor	Estadística, personal i contribucions
Josep Ballester Duran	Fuster	Liberal	Regidor	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correcció, policia urbana i rural, i sanitat
Francesc Sanjuan Bertran	Marí	Liberal	Regidor	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes)
Antoni Castellà Pla	Marí	Liberal	Regidor	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes)
Josep Martí Maristany	Marí	Liberal	Regidor	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correcció, policia urbana i rural, i sanitat
Lluís Maristany Rosés	Marí	Liberal	Regidor	Estadística, personal i contribucions

(*) Escollit en el càrrec per 9 vots a favor i 1 en blanc.
(**) Escollit en el càrrec per 10 vots a favor.
(***) Manuel Ferrer, escollit en el càrrec el 13 d'octubre de 1886, va ser substituït de manera interina com a dipositari per Antoni Castellà, en obtenir, el novembre de 1886, un permís il·limitat per viatge a Puerto Rico.
(****) Escollit en el càrrec el 13 d'octubre de 1886, per 10 vots a favor.

tra dels consistoris liberals, que l'havien foragitat de la seva plaça, i es basava en vicis de nul·litat –falsedats i infraccions– que atribuïa al secretari Fermín de Antonio. La denúncia fou estudiada en la sessió del 29 de desembre de 1886 de la Comissió Provincial, que decidí anul·lar les eleccions, no per les irregularitats denunciades, ja que a les actes no hi figurava cap protesta, sinó pel fet que la data dels comicis no havia estat fixada per la comissió, tal com era prescriptiu en el cas de les convocatòries extraordinàries. En conclusió, se'n manava la repetició els dies 17, 18 i 19 de gener de 1887. Però el tema no va acabar aquí i arribà al Ministeri de Governació, que dictà la legalitat de les eleccions⁷⁶. La resolució de l'afer mostra com la netedat del procés electoral era irrellevant. La legalitat estava salvada si les actes apareixien impecables i sense reclamacions, i l'important era deixar clar que el govern es trobava al vèrtex de la piràmide jeràrquica.

Pel que fa a la situació econòmica, no hi havia

novetats que permetessin albirar cap millora: seguien els deutes amb Hisenda, impossibles de liquidar, i el venciment inexorable dels pagaments de consums, que els veïns no satisfien ni per la via del constrenyiment. Començà, aleshores, a plantejar-se com a solució per acabar amb la pobresa de l'erari vendre finques de propis, però pel seu poc valor s'acabà per prendre una decisió de volada: la venda del solar destinat a escorxador.

Les aigües no estaven calmades en la vida social del poble i emergiren les desavinences amb la fundació de la Liga Masnouense de Contribuyentes, el mes de març de 1887, amb l'objectiu de contribuir a fer regnar la tranquil·litat a la vila i procurar la moralitat de l'Administració, a més de fer constar que els seus fins no eren polítics. No devia ser vist de la mateixa manera per l'alcalde Ferrer, a la vista de l'informe que va fer arribar al governador, en el qual mostrava els propòsits dels adversaris com a merament polítics, a mode de grup de pressió⁷⁷.

76. Reials ordres 19-4-87 i 25-4-1887.

77. 9-4-1887. AMM, caixa 109.

ELECCIONS MUNICIPALS DEL 2, 3 I 4 DE MAIG DE 1887

	NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	VOTS
Col·legi 1	Adrià Soler Bonet	Confiter	Liberal	92
	Domènec Sanjuan Casals, <i>Calcetes</i>	Marí	Liberal	91
	Casimir Fontanills Maristany, <i>Lluïsa</i>	Marí	Liberal	1
Col·legi 2	Francesc Sala Coll	Marí	Liberal	67
	Bernat Pons Tudurí	Negociant	Liberal	67
	Manuel Maristany Maristany, <i>den Tila</i>	Marí	Liberal	66
	Pere Maristany Alsina, <i>Soberano</i>	Marí	Liberal	55

En negreta, els regidors electes per cadascun dels districtes.
Electors: 528 (248 col·legi 1 + 280 col·legi 2). Votants: 177 (92 col·legi 1 + 85 col·legi 2).
Participació: 33,52%

Les moltes ocupacions dels regidors determinaren el recurs a les sessions de segona convocatòria i fins i tot la decisió de traslladar els plens a les deu del matí del diumenge. Tampoc no faltaren els permisos habituals. El 17 de novembre es concediren dos mesos a Pere Maristany Alsina per motius de

salut. L'alcalde Joan Cullell també obtingué llicències: quinze dies per motius de salut, deu per negocis i vuit per ocupacions a la companyia d'assegurances de Barcelona on treballava. Altres permisos foren el de sis mesos a Antoni Castellà Pla per viatge de negocis i el de quatre mesos al primer tinent d'alcalde, Josep Maristany Galceran, per atendre afers a Buenos Aires. Ben aviat, el secretari, Fermín de Antonio, presentà la dimissió per qüestions personals i fou substituït per Rodolfo Gosalbo Mas.

Els nous integrants del consistori s'estrenaven a la palestra pública i estaven mancats de l'apassionament de molts dels seus antecessors. Començava un període sense conflictes, amb propòsits de concòrdia, i el punt final a la revisió dels comptes anteriors era el millor senyal de l'inici d'una nova etapa. A mesura que

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE JULIOL DE 1887

COMISSIÓ MUNICIPAL
CONSTITUÏDES EL 2 DE JULIOL DE 1887

NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Joan Cullell Roca	Marí	Liberal	Alcalde (*)	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes) Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correcció, policia urbana i rural, i sanitat
Josep Maristany Galceran	Marí	Liberal	Tinent d'alcalde 1r (**)	Estadística, personal i contribucions
Manuel Ferrer Pagès	Marí	Liberal	Tinent d'alcalde 2n (***)	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correcció, policia urbana i rural, i sanitat
Ezequiel Pagès Maristany	Marí	Liberal	Síndic (****)	
Manuel Maristany Maristany	Marí	Liberal	Dipositari (****)	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes)
Pere Maristany Alsina	Marí	Liberal	Interventor (*****)	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correcció, policia urbana i rural, i sanitat
Josep Ballester Duran	Fuster	Liberal	Regidor	Establiments públics, instrucció, beneficència, obres, correcció, policia urbana i rural, i sanitat
Adrià Soler Bonet	Confiter	Liberal	Regidor	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes)
Domènec Sanjuan Casals	Marí	Liberal	Regidor	Estadística, personal i contribucions
Antoni Castellà Pla	Marí	Liberal	Regidor (*****)	Hisenda (pressupostos, arbitris i comptes)
Francesc Sala Coll	Marí	Liberal	Regidor (*****)	Estadística, personal i contribucions
Bernat Pons Tudurí	Negociant	Liberal	Regidor	Estadística, personal i contribucions

(*) Escollit en el càrrec per 7 vots a favor, 1 en blanc i 2 per a Josep Maristany Galceran.

(**) Escollit en el càrrec per 8 vots a favor i 2 en blanc.

(***) Escollit en el càrrec per 7 vots a favor, 2 en blanc i 1 per a Pere Maristany Alsina.

(****) Escollit en el càrrec per 8 vots a favor, davant 1 per a Manuel Maristany i 1 per a Josep Ballester.

(*****) Escollits en el càrrec el 2 de juliol de 1887.

(*****) Absents en la sessió de constitució per viatge marítim.

s'acostava el final del mandat, amb les eleccions bianuals previstes per al 5 de maig de 1889, al funcionament de tràmit que acostumava a donar-se en aquestes circumstàncies, encara s'afegí l'ajornament de la convocatòria fins al desembre, de manera que els regidors governaren amb la sensació tan sols de pròrroga.

Mentrestant, les eleccions per escollir quatre diputats provincials celebrades el 9 de setembre de 1888 donaren les majories als candidats li-

ELECCIONS MUNICIPALS DE L'1 DE DESEMBRE DE 1889				
	NOM	PROFESSION	FILIACIO	VOTS
Col·legi 1	Antoni Antich Illa	Traginer	Conservador	45
	Josep Curell Casals	Marí	Conservador	45
Col·legi 2	Grau Poch Estapé	Boter	Conservador	54
	Jaume Rosés Matas	Pescador	Conservador	54
Col·legi 3	Jeroni Alsina Ferrer	Marí	Conservador	51
	Tomàs Curell Maristany	Marí	Conservador	51

En negreta, els regidors electes per cadascun dels districtes.
Electors: 466 (147 col·legi 1 + 160 col·legi 2 + 159 col·legi 3). Votants: 150 (45 col·legi 1 + 54 col·legi 2 + 51 col·legi 3). Participació: 33,52%

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 5 DE GENER DE 1890				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 12 DE GENER DE 1890
NOM	PROFESSION	FILIACIO	CÀRREC	COMISSIO
Francesc Sala Coll	Marí	Liberal	Alcalde (*)	Ram de governació
Pere Maristany Alsina	Marí	Liberal	Tinent d'alcalde 1r (*)	Serveis d'Hisenda
Domènec Sanjuan Casals	Marí	Liberal	Tinent d'alcalde 2n (*)	Ram de Foment
Manuel Maristany Maristany	Marí	Liberal	Síndic (*)	Ram de governació
Grau Poch Estapé	Boter	Conservador	Custodi dels béns municipals	Ram de governació
Antoni Antich Illa	Traginer	Conservador	Interventor	Ram de governació
Adrià Soler Bonet	Confiter	Liberal	Regidor	Serveis d'Hisenda
Josep Curell Casals	Marí	Conservador	Regidor (**)	Ram de Foment
Jeroni Alsina Ferrer	Marí	Conservador	Regidor (**)	Serveis d'Hisenda
Bernat Pons Tudurí	Negociant	Liberal	Regidor	Ram de Foment
Jaume Rosés Matas	Pescador	Conservador	Regidor	Ram de Foment
Tomàs Curell Maristany	Marí	Conservador	Regidor	Serveis d'Hisenda

(*) Escollits en el càrrec per 9 vots a favor i 1 en blanc.
(**) Absents en la sessió de constitució.

berals, resultats contrastats amb els dels comicis municipals de l'any següent, a partir dels quals l'entrada dels conservadors al consistori apareixia com un preludi al canvi governamental que posaria fi als llargs anys de mandats liberals.

Només iniciar-se el nou mandat, es concedí una llicència de dos mesos a Manuel Maristany, per afers personals. Més endavant es concediren nous permisos, un de tres mesos a l'alcalde per motius familiars i un altre de cinc, una vegada més, a Manuel Maristany, aquest cop per navegar.

Tot i la incorporació de regidors conservadors en un consistori liberal, el clima de l'Ajuntament es veié envoltat d'un aire de temperància i tranquil·litat,

en el context dels darrers mesos de govern liberal a Espanya, en espera de noves eleccions generals. A vegades, la corporació tan sols es reunia per aprovar l'acta de la sessió anterior, i el major objectiu era fer quadrar els comptes, enmig del manteniment dels problemes crònics, des de la venda de carn fins als deutes als professors de l'extinta Escola de Nàutica.

7.7. LA PRÀCTICA REGULAR DE L'ALTERNANÇA

Feia tan sols mig any que s'havia constituït el nou consistori quan, el 5 de juliol de 1890, s'estrenava

un nou Consell de Ministres presidit per Cánovas, en una situació política prou consolidada que permetia l'alternança en el govern de forma gairebé matemàtica. Malgrat que no fossin del seu grat, el líder conservador hagué de desenvolupar amb reglaments les lleis aprovades pels seus antecessors liberals. El 26 de juny de 1890, el sufragi s'havia ampliat a tots els homes per a les eleccions a Corts, i el 5 de novembre de 1890, per a les conteres provincials i municipals. A partir de la implantació del sufragi universal masculí, tot i sense negar que els grans nuclis industrials foren pioners a fer el sufragi més veraç, les formes de control i la manipulació fins i tot s'accentuaren, amb procediments grollers, com la compra de vots per agents dedicats a recaptar fidelitats electorals, però les organitzacions locals dels partits també hagueren d'esmerçar més esforços i negociacions per garantir l'elecció. Tal com era d'esperar, els resultats de les eleccions a diputats a les Corts de l'1 de febrer de 1891 s'ajustaren al color del govern, fenomen que també es produí al Masnou.

Però el més determinant d'aquesta darrera dècada del segle

XIX fou la magnitud dels reptes, que no tan sols afectaven el relleu de lideratges, sinó també les imprescindibles preses de posició davant el problema social i l'eclosió dels regionalismes. L'altre gran motiu de neguit per al govern era Cuba, que ocupava bona part dels debats parlamentaris, amb projectes de reformes i intents autonomistes que no satisfieien ningú.

A causa de l'aplicació del sufragi universal masculí, el nombre d'electors al Masnou augmentà a 840 homes, dels quals només resultaven elegibles 179, 87 pel col·legi 1 i 92 pel 2, i com a altra novetat el consistori es reduí de 12 a 11 regidors, a causa de la baixa poblacional. En la renovació calia escollir dos

ELECCIONS MUNICIPALS DEL 10 DE MAIG DE 1891

	NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	VOTS
Col·legi 1	Mateu Oliver Maristany	Marí	Conservador	48
	Josep Sust Pagès	Marí	Conservador	42
Col·legi 2	Francesc Fàbregas Alsina	Marí	Conservador	52
	Pau Pagès Orta	Marí	Conservador	52
	Pere Màrtir Font Homs	Llauner	Conservador	35

En negreta, els regidors electes per cadascun dels districtes.

Electors: 840 (449 col·legi 1 + 391 col·legi 2). Votants: 177 (90 col·legi 1 + 87 col·legi 2).

Participació: 21,07%

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE JULIOL DE 1891

COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 5 DE JULIOL DE 1891

NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Josep Curell Casals	Marí	Conservador	Alcalde (*)	Ram de Governació
Mateu Oliver Maristany	Marí	Conservador	Tinent d'alcalde 1r (*)(**)	Serveis d'Hisenda
Tomàs Curell Maristany	Marí	Conservador	Tinent d'alcalde 2n (*)(***)	Ram de Foment
Antoni Antich Illa	Traginer	Conservador	Síndic (*)****)	Ram de Governació
Josep Sust Pagès	Marí	Conservador	Custodi dels béns municipals (****)	Ram de Foment
Grau Poch Estapé	Boter	Conservador	Interventor	Serveis d'Hisenda
Jaume Rosés Matas	Pescador	Conservador	Regidor	Ram de Governació
Francesc Fàbregas Alsina	Marí	Conservador	Regidor	Ram de Foment
Pau Pagès Orta	Marí	Conservador	Regidor (*****)	Ram de Governació
Pere Màrtir Font Homs	Llauner	Conservador	Regidor	Serveis d'Hisenda
Jeroni Alsina Ferrer	Marí	Conservador	Regidor	Serveis d'Hisenda

(*) Escollits en el càrrec per 8 vots a favor i 1 en blanc.

(**) El gener de 1893, la Comissió Provincial va acceptar la dimissió de Mateu Oliver, que el 30 de setembre de 1893 va ser substituït en la primera tinença d'alcaldia per Jaume Rosés, després d'un procés llarg i enrevessat.

(***) Tomàs Curell va morir el 15 d'octubre de 1891. Va ser substituït en la segona tinença d'alcaldia per Francesc Fàbregas i en la Comissió de Foment, per Pere Màrtir Font.

(****) Antoni Antich va presentar la dimissió per motius de salut. Va ser reemplaçat en la sindicatura per Pau Pagès, el 30 de setembre de 1893.

(*****) Josep Sust va presentar la renúncia temporal com a custodi. Va ser substituït de manera interina per Grau Poch el 29 de juliol de 1893.

(*****) Pau Pagès no va prendre possessió de l'escó fins al 20 de setembre de 1891, en trobar-se de viatge marítim a Amèrica.

regidors per a una secció i tres per a l'altra, però com que en la convocatòria anterior havien estat elegits sis regidors, es procedí a sortejar quina secció n'elegiria un de menys, que resultà ser la del Masnou, de la qual sortí un regidor, sense que se li renovés l'escó.

L'ampliació del sufragi no havia estimulat la participació, fins i tot fou més baixa que en convocatòries anteriors, i tampoc no es produí el mateix fenomen que a Barcelona i a Mataró, on les distintes famílies republicanes competiren aliades amb els liberals. Els resultats al Masnou s'ajustaren a les previsions del torn conservador.

La dinàmica del consistori seguí amb un ritme de baixa intensitat, amb moltes llicències i canvis en les responsabilitats a les comissions. Un dels motius de preocupació fou la seguretat pública pels rumors sobre la marxa de la Guàrdia Civil del poble. Finalment traslladats els cinc guàrdies a Premià, l'Ajuntament comprà algunes armes i s'endegaren gestions per a la instal·lació d'un lloc per a Mossos d'Esquadra, que reeixiren amb l'arribada de dos mossos, gràcies a les gestions del diputat provincial masnoví Pere Genové.

El nou color polític al govern d'Espanya, amb Sagasta de nou com a cap del gabinet, des de l'11 de desembre de 1892, deixava els ajuntaments amb la percepció que el temps dels conservadors havia passat. Amb els comicis municipals ajornats, tots els partits tenien la vista posada en les properes eleccions generals, que s'havien de celebrar el 5 març de 1893, en les quals decidiren concórrer els partits Republicà Democràtic Federal de Pi Margall, el Progressista de Ruiz Zorrilla i el Centralista de Salmerón, sota el nom d'Unió Republicana. Els republicans del districte electoral de Mataró hi donaren suport i hi presentaren com a candidat el metge Antoni Franqueza Sivilla, i al Masnou l'acord estigué referendat pel fondista federal Antoni Roig Borràs. Tot i el desenllaç previsible, amb la majoria de diputats pels candidats ministerials, la Unió Republicana es mostrà forta en alguns indrets ben significatius, com Madrid. Garantida la majoria liberal a les Corts, mancava la seva correspondència als ajuntaments, i aquests entraren en un interval d'espera fins als comicis que havien de celebrar-se el mes de novembre de 1893.

Però en aquests pocs mesos que faltaven per a les eleccions, sortí a la llum l'estafa comesa pel secretari Rodolfo Gosalbo Mas. Al cap de pocs dies de la constitució del consistori, ja havien circulat fulls ofensius vers ell i la corporació, però el consistori li féu confiança i seguí en el càrrec. El maig de 1893 tor-

naren a escampar-se anònims referits a la seva gestió, en els quals s'explicava el gran deute del municipi a Hisenda per irregularitats en la liquidació dels consums, de la qual cosa ell era l'encarregat. En aquesta ocasió es comprovà la certitud de les acusacions, mentre se'n constatava també la desaparició i la de l'empleat auxiliar, Lorenzo Gosalbo Perales, el seu pare. Mentrestant, ocupà la secretaria interina Josep Cabús Vila, fins al nomenament de Miquel Carbó Pérez. La causa legal, a la qual l'Ajuntament es personà com a acusació particular, tingué un llarg curs i deixà en situació precària la corporació, atesa la quantitat defraudada, al voltant de les 40.000 pessetes. La sentència contra l'exsecretari Gosalbo arribà dos anys més tard, amb una condemna de sis mesos i un dia de presidi correccional per cadascun dels tres delictes d'estafa, i a un any, vuit mesos i vint-i-un dies per infidelitat en custòdia de documents, sense que se li abonés el temps que havia complert de presó preventiva⁷⁸. Complí la pena a la colònia penitenciària de Ceuta, des d'on s'adreça reiteradament a l'Ajuntament per aconseguir suport en la seva petició d'indult.

Quan se celebraren les eleccions municipals, feia gairebé un any que s'havia produït el relleu de Cánovas al govern, i els liberals, inquietats pels bons resultats del republicans a les eleccions de diputats a les Corts, les havien anat ajornant. Hi havia, a més, altres motius d'inquietud per al govern: l'onada d'atemptats dels anys noranta, que desencadenà inspeccions i registres a totes les poblacions, i la vaga de contribuents a Catalunya, el mateix 1893, amb l'exigència de zel als alcaldes, en ser considerada un delictes d'ordre públic. No fou aliè a la insubmissió fiscal el procés de maduració del catalanisme, expressat a les Bases de Manresa, presentades sota l'impuls de la Unió Catalanista el març de 1892, i en les quals participà, en representació del Masnou, Antoni Sunyol Pla, antic president del Centre Català Masnoví.

No obstant això, el fet que més marcà la celebració dels comicis fou la incorporació a files, per combatre en terres nord-africanes, dels reservistes masnovins, que reberen socors a partir d'una subscripció impulsada des del Casino⁷⁹. Al pas del tren, l'Ajuntament hissà la bandera, com ho feren també el Casino i les altres societats, mentre la gent saludava amb mocadors els soldats que responien des dels vagons. Era el preàmbul del que s'aniria repetint els propers anys, un cop esclatés la guerra de Cuba, amb les tòpiques apel·lacions a la defensa de l'honor nacional des dels sectors afins al règim.

78. AMM, caixa 120 i *La Vanguardia*, 14-2-1895.

79. *La Vanguardia*, 23-11-1893.

Les eleccions del novembre de 1893 foren les primeres que inclogueren candidats menestrals i jornalers, allunyats del perfil habitual de mariners i propietaris. Entre ells es trobaven Joaquim Santacana Grau, Jaume Orta Oliver i Antoni Roig Borràs, proposats a la Junta Electoral de Mataró per un seguit d'electors. Fou, ni més ni menys, la primera aparició de republicans a la lluita electoral, vinculada a la refundació del Comitè Republicà Democràtic Federal de la vila, que havia deixat d'estar actiu des de l'etapa d'Antoni Escarpenter. Des de l'estiu de 1892 n'ocupava la presidència el fondista Antoni Roig Borràs; la vicepresidència, Felip Riera Rollant; la tresoreria, Francesc Ramentol Pou; la secretaria, Bertomeu Andiañach Horta, i el càrrec d'arxiver, Josep Masagué Ambrós.⁸⁰

Els resultats no donaren sorpreses i les regidories quedaren adjudicades als addictes al partit liberal governant, tant en les majories com en les minories. La irrupció de saba nova tampoc no aconseguí fer augmentar la participació electoral.

La secretaria seguí ocupada per Miquel Carbó i es nomenà temporer d'oficines Francesc Maristany García, amb el vot en contra del regidor Raspall, que no considerava necessari aquest càrrec. A diferència del que succeí en el mandat anterior, en l'exercici del

ELECCIONS MUNICIPALS DEL 23 DE NOVEMBRE DE 1893				
	NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	VOTS
Col·legi 1	Jaume Rosés Truch	Marí	Liberal	114
	Artur Raspall Suñol	Forner	Liberal	112
	Salvador Bosch Ferrer	Sabater	Liberal	62
	Salvador Arimon Giró	Marí	Liberal	60
	Miquel Ballester Corbera	Forner	???	23
	Joaquim Santacana Grau	Conductor de carro	Republicà federal	13
	Antoni Roig Borràs	Cuiner	Republicà federal	13
	Antoni Roig Grau	???	???	1
	Col·legi 2	Agustí Maristany Sensat	Marí	Liberal
Grau Maristany Maristany		Marí	Liberal	60
Josep Isern Curell		Marí	Liberal	52
Jaume Orta Oliver		Paleta	Republicà federal	20
Felip Riera Rutllan		Ebenista	Republicà federal	16
Artur Raspall Suñol		Forner	Liberal	3
Joan Pagès Orta, Caca		Marí	???	1
Salvador Bosch Ferrer		Sabater	Liberal	1
En negreta, els regidors electes per cadascun dels districtes. Electors: 931 (491 col·legi 1 + 440 col·legi 2). Votants: 249 (128 col·legi 1 + 121 col·legi 2). Participació: 26,74%				

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE GENER DE 1894				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 7 DE GENER DE 1894
NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Agustí Maristany Sensat,	Marí	Liberal	Alcalde (*)	Comissió de Governació
Josep Sust Pagès	Marí	Conservador	Tinent d'alcalde 1r (**)	Comissió d'Hisenda
Francesc Fàbregas Alsina	Marí	Conservador	Tinent d'alcalde 2n (**)	Comissió de Governació Comissió de Foment
Jaume Rosés Truch	Marí	Liberal	Síndic (**)	Comissió de Foment
Pere Màrtir Font Homs	Llauner	Conservador	Síndic suplent (**)	Comissió de Foment
Pau Pagès Orta	Marí	Conservador	Interventor	Comissió d'Hisenda
Artur Raspall Suñol	Forner	Liberal	Custodi dels béns municipals	Comissió de Governació
Salvador Bosch Ferrer	Sabater	Liberal	Regidor	Comissió d'Hisenda
Salvador Arimon Giró	Marí	Liberal	Regidor	
Grau Maristany Maristany	Marí	Liberal	Regidor	Comissió de Governació
Josep Isern Curell	Marí	Liberal	Regidor	Comissió d'Hisenda

(*) Escollit en el càrrec per 10 vots a favor i 1 en blanc.
(**) Escollits en el càrrec per 10 vots a favor.

80. *El Nuevo Ideal*, 2-7-1892

nou consistori no sovintejaren les dimissions i les llicències concedides foren de poca durada. Tot i això, l'assistència a les sessions i a les comissions seguí sent poc satisfactòria: regularment només hi participaven entre set i vuit regidors, de manera que l'alcalde hagué de recordar l'obligatorietat de l'assistència i manà que a les actes constés la causa de les absències.

Seguí la precarietat financera de l'Ajuntament, que, ultra els efectes de l'estafa de Gosalbo, estava relacionada amb la contínua disminució de població, i el consistori persistia per tal d'aconseguir una rebaixa en la contribució territorial, al·legant, ensems amb aquest descens demogràfic, la crisi crònica dels sectors mariner i agrícola, i l'existència d'un nombre significatiu de propietaris forasters sense casa oberta. La guerra amb Cuba acabà d'empitjorar la situació, per les demandes del govern d'avançament de les liquidacions. Al final del mandat arribà una bona notícia: una rebaixa en el contingent de consums i el reintegrament de la diferència des de 1888.

En els mesos finals, el consistori entrà en una fase rutinària i ensopida davant els canvis en el govern central, recuperat pels conservadors, d'acord amb el sistema de torn. Els comicis se celebraren quan la guerra contra la insurrecció cubana estava totalment formalitzada i els trasllats de tropes eren continus, no tan sols a l'illa antillana, sinó també a les Filipines. Amb

una baixíssima participació, foren guanyades, com era habitual, pels candidats del partit en el govern central, sense que les opcions antibel·licistes de socialistes i republicans es deixessin notar en els escassos votants. Fins i tot bona part dels sectors populars s'havia deixat guanyar pel fervor bel·licista i patriòtic.

En les eleccions municipals anteriors, al districte 1 de la vila s'havia escollit un regidor més dels que corresponien, per cobrir la vacant del dimissionari Antoni Antich. Per aquest motiu, en els comicis de 1895 calgué fer un sorteig entre els quatre regidors escollits per a aquell districte, Rosés, Raspall, Arimon i Bosch, i fou a aquest darrer a qui pertocà deixar el consistori.

La poca competència electoral es correspongué amb una manca d'implicació dels regidors durant el mandat, amb la majoria de sessions celebrades sense quòrum, fins al punt que l'alcalde Martí amenaçà de san-

ELECCIONS MUNICIPALS DEL 12 DE MAIG DE 1895				
	NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	VOTS
Col·legi 1	Eugeni Millet Maristany	Marí	Conservador	41
	Eugeni Pujadas Matheu	Confiter	Conservador	27
Col·legi 2	Josep Martí Maristany	Marí	Conservador	57
	Tomàs Gibernau Maristany	Marí	Conservador	57
	Claudi Vidal Millet	Propietari	Conservador	42

En negreta, els regidors electes per cadascun dels districtes.
Electors: 901 (481 col·legi 1 + 420 col·legi 2). Votants: 146 (68 col·legi 1 + 78 col·legi 2).
Participació: 16,20%

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE JULIOL DE 1895				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 4 DE JULIOL DE 1895
NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Josep Martí Maristany	Marí	Conservador	Alcalde (*)	Comissió de Governació
Artur Raspall Suñol	Forner	Liberal	Tinent d'alcalde 1r (*)	Comissió d'Hisenda
Salvador Arimon Giró	Marí	Liberal	Tinent d'alcalde 2n (*)	Comissió de Foment
Agustí Maristany Sensat	Marí	Liberal	Síndic (*)	Comissió de Governació
Grau Maristany Maristany	Marí	Liberal	Síndic suplent (*)	Comissió d'Hisenda
Josep Isern Curell	Marí	Liberal	Interventor i custodi dels béns municipals	Comissió de Foment
Eugeni Millet Maristany	Marí	Conservador	Regidor	Comissió d'Hisenda
Jaume Rosés Truch	Marí	Liberal	Regidor	Comissió de Governació
Comissió d'Hisenda				
Eugeni Pujadas Matheu	Confiter	Conservador	Regidor	Comissió de Foment
Tomàs Gibernau Maristany	Marí	Conservador	Regidor (**)	Comissió de Governació
Claudi Vidal Millet	Propietari	Conservador	Regidor	Comissió de Foment

(*) Escollits en el càrrec per 9 vots a favor i 1 en blanc.
(**) Absent en la sessió de constitució per trobar-se de viatge a Amèrica, no va prendre possessió del càrrec fins al 22 d'agost de 1895.

cionar⁸¹ Agustí Maristany i Claudi Vidal per les seves absències reiterades, i recordà insistentment als membres del consistori que no podien faltar a les sessions sense justificació legal. En la mateixa línia, s'oposà a la concessió de llicència per negocis a ultramar a Agustí Maristany, amb l'argument que dos regidors ja en tenien una de concedida i que amb la seva es passarien els límits de la llei, que limitava les absències a una quarta part del consistori. Finalment, però, l'alcalde hagué de claudicar, tot i el seu vot en contra, en considerar la majoria de regidors que es podia interpretar la llei de manera laxa. El mateix succeí quan l'alcalde Martí no aconseguí amb el seu vot negar la llicència per temps indeterminat i per motius de salut a Claudi Vidal. En conseqüència, les llicències s'anaren concedint tal com era costum i afectaren els regidors Millet, en dues ocasions, i Gibernau. El mateix alcalde en gaudí per raons de salut i va ser substituït en la seva absència per Artur Raspall.

Durant el mandat hi hagué un esdeveniment singular: la celebració d'un míting federal en la campanya per a les eleccions a les Corts del 12 d'abril de 1896, que, pel fet de no haver-se produït actes anàlegs en molt temps, va tenir força impacte. Al míting, presidit per Baldomer Lostau, es va presentar el veterà candidat mataroní Antoni Franqueza Sivilla, al qual donaren suport els federals masnovins, liderats per Esteve Duran, que havia substituït Antoni Roig i Bertomeu Andinach. Franqueza i Lostau s'esplaiaren amb crítiques a la monarquia i al centralisme i amb demandes de reformes socials, i, pel que fa al conflicte cubà, les paraules de Lostau atribuïren a la monarquia i als seus governs la pèrdua de les colònies, ja que amb la seva política les havia conduïdes a la rebel·lió. Però el resultat de les eleccions donaren la victòria al conservador Bartomeu Bosch Puig.

Les reclamacions d'Hisenda pels pagaments retardats seguien a l'ordre del dia, però s'obrí la possibilitat de liquidar-los a partir de la Llei de condonacions i moratòries, aprovada el 6 d'abril de 1895, que preveia una bonificació del 70% dels deutes anteriors a 1878 i del 50% per als posteriors. L'Ajuntament pogué liquidar els deutes i també reeixí en la reducció de l'impost de consums, però seguia la disminució progressiva dels

ingressos, de manera que la contenció en les despeses seguí marcant la política municipal.

La tònica habitual d'un decaïment progressiu de la dinàmica consistorial a mesura que el mandat s'esgotava es complí de nou, tot i que ben aviat hagueren de viure's dos esdeveniments de gran gravetat: l'assassinat de Cánovas i la darrera fase de la guerra d'independència colonial.

ELECCIONS MUNICIPALS DEL 9 DE MAIG DE 1897

	NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	VOTS
Col·legi 1	Pau Estapé Maristany	Fabricant	Conservador	116
	Tomàs Alsina Mirambell	Marí, Fabricant	Conservador	102
	Baldomer Comas Mayoral	Fuster	Conservador	38
	Gaietà Cubells Domènech	???	???	26
Col·legi 2	Grau Coll Rosés	Marí	Conservador	80
	Miquel Amat Lluch	Propietari	Liberal	67
	Josep Bosch Fontrodona	Marí i industrial	Conservador	61
	Francesc Torrus Comas	Empleat	???	49
	Pau Estapé Maristany	Fabricant	Conservador	3
	Baldomer Comas Mayoral	Fuster	Conservador	3
	Gaietà Cubells Domènech	???	???	2
	Tomàs Alsina Mirambell	Marí i fabricant	Conservador	2

En negreta, els regidors electes per cadascun dels districtes.

Electors: 968 (492 col·legi 1 + 476 col·legi 2). Votants: 277 (143 col·legi 1 + 134 col·legi 2).

Participació: 28,61%

Tot i la bona disposició per treballar, no faltà l'advertiment de l'alcalde que no es podia abusar de la concessió de llicències, així com l'anunci que es farien dues sessions setmanals, els dimarts i el divendres a les cinc de la tarda, si hi havia molts temes. No obstant això, les sessions acabaren per reduir-se a la dels dimarts i se seguí aplicant la concessió de permisos habitual. El primer cas plantejat fou la petició de llicència per malaltia de Josep Martí Maristany, el juliol de 1897, amb una reacció ben singular de l'alcalde Estapé, quan comentà que se l'havia trobat al carrer poc abans de començar la sessió i que, per tant, no hi havia motiu per a la seva absència, que, a més, privaria el consistori dels seus coneixements com a anterior alcalde. En no obtenir la llicència sol·licitada, Martí insistí a ser excusat del càrrec, al·legant ser major de seixanta anys, i finalment la seva renúncia fou acceptada. Ben aviat es concediren més llicències i permisos: a Eugeni Millet per negocis i a l'alcalde per prendre aigües a Caldetes. Però fou sobretot el final del mandat el període més afectat per les baixes. A més d'una llicència al regidor Coll, va ser el mateix

81. Llei municipal, article 98.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE JULIOL DE 1897				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 8 DE JULIOL DE 1897
NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Pau Estapé Maristany	Fabricant	Conservador	Alcalde (*)	Comissió 1a. Governació
Josep Bosch Fontrodona	Marí i industrial	Conservador	Tinent d'alcalde 1r (**)	Comissió 2a. Hisenda
Tomàs Alsina Mirambell	Marí i fabricant	Conservador	Tinent d'alcalde 2n (***)	Comissió 3a. Foment
Eugeni Pujadas Matheu	Confiter	Conservador	Síndic (****)	Comissió 1a. Governació
Eugeni Millet Maristany	Marí	Conservador	Síndic suplent (*****)	Comissió 2a. Hisenda
Baldomer Comas Mayoral	Fuster	Conservador	Interventor	Comissió 1a. Governació
Grau Coll Rosés	Marí	Conservador	Custodi dels béns municipals	Comissió 2a. Hisenda Comissió 3a. Foment
Josep Martí Maristany	Marí	Conservador	Regidor (*****)	Comissió 1a. Governació
Miquel Amat Lluch	Propietari	Liberal	Regidor	Comissió 2a. Hisenda Comissió 3a. Foment
Tomàs Gibernau Maristany	Marí	Conservador	Regidor	Comissió 3a. Foment
Claudi Vidal Millet	Propietari	Conservador	Regidor	Comissió 1a. Governació

(*) Escollit en el càrrec per 9 vots a favor, davant d'1 per a Josep Martí.
(**) Escollit en el càrrec per 8 vots a favor, davant d'1 per a Tomàs Alsina i 1 en blanc.
(***) Escollit en el càrrec per 7 vots a favor, davant d'1 per a Tomàs Gibernau, 1 per a Josep Bosch i 1 en blanc. Tomàs Alsina va presentar la renúncia per baixa del padró per traslladar-se a Argentina. La dimissió va ser acceptada el 16 de març de 1899.
(****) Escollit en el càrrec per 8 vots a favor, davant d'1 per a Baldomer Comas i 1 en blanc.
(*****) Escollit en el càrrec per 7 vots a favor, davant d'1 per a Miquel Amat i 2 en blanc.
(*****) Josep Martí va presentar la renúncia al càrrec, que va ser acceptada per la comissió provincial el 27 d'agost de 1897.

alcalde qui va posar el consistori en una situació difícil, en anunciar que, per motius de salut, hauria de renunciar al càrrec, però les consideracions dels companys sobre les dificultats que la seva marxa duria al municipi van fer-lo desistir, a canvi d'un mes de permís. Contràriament, sí que fou efectiva la renúncia de Tomàs Alsina Mirambell, a causa de la seva baixa del padró de veïns per haver-se traslladat a l'Argentina. Tot i la minva dels efectius del consistori, l'assistència als plens fou més regular i la recurrència a les sessions extraordinàries, més excepcional que en altres mandats.

Tot just feia un mes que s'havia constituït el nou consistori quan, el 8 d'agost de 1897, Cánovas moria per efecte de les bales disparades per l'anarquista Michele Angiolillo, que s'erigí en venjador de les penes de mort derivades de l'atemptat al carrer barceloní de Canvis Nous. Després d'un breu govern d'interinatge, la reina regent encarregava a Sagasta la formació de govern, que quedà nomenat el 4 d'octubre i al qual pertocà afrontar la fase final de la guerra de Cuba.

La ruptura de relacions amb els Estats Units era el preàmbul de la guerra no tan sols a Cuba, sinó tam-

bé a Puerto Rico i a les Filipines, a les quals els Estats Units també reconegueren la independència. Els esdeveniments se succeïren amb rapidesa: la derrota de l'esquadra espanyola, el 3 de juliol de 1898 a Santiago, la rendició, pocs dies després, de Puerto Rico i les Filipines, i, finalment, la signatura del Tractat de París, el 10 de desembre de 1898, que s'avenia a totes les condicions nord-americanes.

La guerra, llarga i mortífera, marcà la dinàmica del poble i es cobrà el seu tribut de soldats, amb l'anticipació de l'ingrés en caixa dels mossos i la crida dels reservistes a les armes, sempre que no poguessin acollir-se a la injusta redempció per diners. Amb aquest context no és estrany el nombre força elevat de pròfugs i desertors, una cinquantena des del 1895⁸². A més, la guerra havia entrat a la vida quotidiana, amb rogacions, obertura de subscripcions, llistes de morts i greus interrogants sobre el futur dels repatriats, que havien anat arribant des del mes de març de 1898. La majoria, afectats de disenteria i anèmia, catarros gastrointestinals, paludisme i febres intermitents, estaven necessitats d'una cura i una alimentació restauradora, i eren beneficiaris de 2,50 pessetes durant

82. CUSACHS I CORREDOR, Manuel. *La guerra de Cuba (1895-1898). Repercussions a la comarca del Maresme*. Club d'Opinió Jaume Llavina, Mataró, 1998, pàg. 227-228.

els dies en què ho dictaminava el facultatiu⁸³. La mancança d'un establiment per acollir els repatriats esperonà la construcció de la Casa Benèfica, però, de moment, l'Ajuntament, en coordinació amb la Junta de Sanitat, optà per comprar alguns llits i paraments per instal·lar-los en una casa dels afores llogada com a llatzeret.

Amb una obra de govern de rigor econòmic i amb plantejaments per trobar sortida a necessitats peremptòries d'ordre social, un asil i una nova escola, a més del trasllat definitiu del cementiri vell, durant aquest mandat, a l'Ajuntament masnoví, com a totes les institucions del país, s'escenificaren els trasbalsos d'ordre econòmic, social i cultural aparellats a la guerra, i els anuncis de canvis polítics, amb la pujada del conservador Silvela al front de l'executiu i les aproximacions als antics contendents liberals.

Un cop finalitzades les conferències de pau a París, es produí de nou un relleu en el govern. L'1 de març de 1899, Sagasta lliurà la seva dimissió a la reina i tres dies després Silvela esdevingué el nou cap d'un gabinet fruit d'una aliança de forces diverses: la Unió Conservadora, que havia vist la llum el 31 de desembre de 1897. El país es trobava al final d'una etapa i tothom reclamava un cop de timó; una de les conseqüències més notables fou la presa de consciència de la burgesia, les classes mitjanes i els intel·lectuals, que coincidien en els propòsits regeneracionistes a cavall dels dos segles. Modernització, descentralització, rectificació de la política exterior, arraconament dels vells líders i mobilització de l'opinió pública estaven en boca de tothom. Polavieja, de la mà del mateix Silvela, encarà els propòsits regeneracionistes en el govern i endegà moviments d'apropament al catalanisme, que quallaren amb la inserció de Manuel Duran i Bas al Ministeri de Justícia, en un procés paral·lel al produït amb el nomenament de Bartomeu Robert com a alcalde de Barcelona.

Els grans desajustos estructurals entre Catalunya i Espanya es feren palesos arran de la uniformització prevista al projecte de Codi Civil, aprovat l'1 de maig de 1889, que provocà campanyes de protesta i un ampli moviment social en la defensa de les peculiaritats del dret català. Alhora, es catalanitzaven moltes institucions culturals i professionals, i s'esperonava la intervenció dels catalanistes, sobretot de la mà del conservador Manuel

Duran i Bas. Al costat de les entitats més representatives del món econòmic i jurídic, el Centre Català del Masnou participà a l'acte de protesta contra el projecte de llei, organitzat per la Lliga de Catalunya al Teatre Novedades i presidit per Lluís Domènech i Montaner⁸⁴. La presència d'aquest centre palesava el sorgiment al Masnou d'una nova dinàmica sociopolítica, de caire catalanista.

El 18 de maig de 1899, seguint el procés rutinari després d'un canvi de govern, se celebraren noves eleccions municipals. La fórmula de sumar forces entre les formacions que fins aleshores s'alternaven en el govern quallà amb la Unió Conservadora, davant la crisi dels partits dinàstics i l'esmoreïment de l'electorat, però al Masnou, com a la majoria de poblacions, no aconseguí trencar l'atonía.

ELECCIONS MUNICIPALS DEL 18 DE MAIG DE 1899

	NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	VOTS
Col·legi 1	Pere Pagès Millet	Marí	Unió Conservadora	52
	Francesc Torrús Comas	Empleat	Unió Conservadora	47
	Josep Pons Millet	Botiguer	Unió Conservadora	46
Col·legi 2	Victorià Pagès Fàbregas	Marí	Unió Conservadora	70
	Josep Botey Puig	Metge	Unió Conservadora	66
	Emili Alsina Roca	Marí	Unió Conservadora	58
	Joan Pagès Orta, Caca	Marí	???	2

En negreta, els regidors electes per cadascun dels districtes.

Electors: 915 (473 col·legi 1 + 442 col·legi 2). Votants: 171 (73 col·legi 1 + 98 col·legi 2).

Participació: 18,68%

Tots els nous regidors s'estrenaven com a càrrecs electes. La seva entrada corregia, tot i que encara no de manera gaire notòria, les composicions socials anteriors del consistori, amb la presència d'un metge, un empleat i un botiguer. Les llicències no sovintejaren en aquest mandat i tan sols en gaudiren en dues ocasions per motius de salut l'alcalde Victorià Pagès i el regidor Pau Estapé. Com era habitual, el decaïment augmentà amb el transcurs del temps i, a finals de mandat, l'escassa assistència a moltes de les sessions arribà a l'extrem que algunes se celebraven només amb la presència de l'alcalde.

El trasllat de les restes del cementiri vell féu dedicar moltes energies al consistori, amb enfrontaments entre l'alcalde anterior, Pau Estapé, i l'actual, Victorià Pagès, i no culminà fins al mes d'octubre de 1901. D'altra banda, el procés de construcció de la Casa Benèfica prenia una forta empenta a partir

83. AMM, caixa 767.

84. *La Vanguardia*, 25-3-1899.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE JULIOL DE 1899				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 6 DE JULIOL DE 1899
NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Victorià Pagès Fàbregas	Marí	Unió Conservadora	Alcalde (*)	Comissió 1a. Governació
Josep Bosch Fontrodona	Marí i industrial	Conservador	Tinent d'alcalde 1r (**)	Comissió 1a. Governació Comissió 3a. Foment
Josep Botey Puig	Metge	Unió Conservadora	Tinent d'alcalde 2n (***)	Comissió 2a. Hisenda
Emili Alsina Roca	Marí	Unió Conservadora	Síndic (****)	Comissió 1a. Governació
Miquel Amat Lluch	Propietari	Liberal	Síndic suplent (*****)	Comissió 1a. Governació Comissió 3a. Foment
Baldomer Comas Mayoral	Fuster	Conservador	Interventor	Comissió 2a. Hisenda
Grau Coll Rosés	Marí	Conservador	Custodi dels béns municipals (*****)	Comissió 2a. Hisenda
Josep Pons Millet	Botiguer	Unió Conservadora	Regidor	Comissió 2a. Hisenda
Pere Pagès Millet	Marí	Unió Conservadora	Regidor	Comissió 1a. Governació
Pau Estapé Maristany	Fabricant	Conservador	Regidor	Comissió 3a. Foment
Francesc Torrús Comas	Empleat	Unió Conservadora	Regidor	Comissió 3a. Foment

(*) Escollit en el càrrec amb 8 vots a favor, davant de 2 per a Josep Botey i 1 en blanc.
(**) Escollit en el càrrec amb 8 vots a favor, davant d'1 per a Grau Coll, 1 per a Pau Estapé i 1 per a Victorià Pagès.
(***) Escollit en el càrrec per 10 vots a favor, davant d'1 per a Pau Estapé.
(****) Escollit en el càrrec per 9 vots a favor, davant d'1 per a Pere Pagès i 1 per a Miquel Amat.
(*****) Escollit en el càrrec per 9 vots a favor, davant d'1 per a Baldomer Comas i 1 per a Pere Pagès.
(*****) Grau Coll va renunciar com a custodi el 3 de gener de 1901. Va ser substituït per Baldomer Comas.

de la formació del seu Patronat, el 1899, any en què també s'endegaren millores significatives a l'escorxador del carrer de l'Esperança, abandonada del tot la idea de seguir les obres paralitzades al solar adquirit per ubicar-hi un nou edifici.

Els darrers mesos de mandat del consistori presidit per Victorià Pagès coincidiren amb canvis significatius i profunds en la política espanyola i catalana. Fruit del pas del sentiment a la doctrina, germinà el catalanisme polític, que quallà amb el naixement de la Lliga Regionalista, el 25 d'abril de 1901, com a fusió de diverses entitats. Fou el trencament definitiu amb els governs d'Espanya, un cop fracassades les experiències per participar-hi del catalanisme conservador. La fi del regeneracionisme en el govern i, sobretot, el distanciament cada cop més gran de Catalunya respecte a Espanya iniciaren un cicle d'esgotament dels partits dinàstics com a vehicles de defensa dels interessos dels sectors econòmics catalans, d'altra banda emparats i enfortits en el corporativisme de les seves associacions econòmiques i culturals.

Amb el desgast del govern, el liberal Sagasta, un cop més, arribava al poder el 7 de març de 1901, poc abans que els comicis legislatius del 19 de maig de 1901 marquessin una inflexió en la història electoral i política de Catalunya. A la ciutat de Barcelona, per primera vegada, els dos partits dinàstics eren vençuts

pel catalanisme i el republicanisme, amb quatre diputats per a la Lliga Regionalista, dos per a la Coalició Republicana, i tan sols un escó per als liberals, justament en la persona del masnoví Pere Grau Maristany Oliver. Però el singular fenomen barceloní no tingué paral·lelisme ni a la comarca ni al Masnou, on els electors atorgaren el vot al liberal Modesto Sánchez Ortíz, el director de *La Vanguardia*, sense que influís la presentació de l'industrial masnoví Pau Estapé Maristany, com a independent, però amb el suport dels regionalistes. Era una prova clara del pes que tradicionalment havien tingut els liberals en el districte i de la influència de Pere Grau Maristany, home fort dels seus rengles. La pugna havia quedat plantejada en dos fronts: l'un, representat per liberals i federals, encarnats per Sánchez, i l'altre, per conservadors i carlins, que donaven suport a Estapé.

En els comicis municipals del novembre de 1901, s'optà per la continuïtat, si bé la presència de dos republicans significava una novetat important.

Abans de constituir-se el nou consistori, al cap de pocs dies de la celebració de les eleccions, l'alcalde plantejà dubtes a la resta de regidors sobre si el procediment per a la renovació de la meitat del consistori havia estat correcte. El problema venia d'un error a les eleccions de 1899, quan es van assignar tres regidors al primer districte, quan en realitat n'hi corresponien quatre, a causa de la vacant deixada per

Tomàs Alsina el 1897; en conseqüència, havia tingut menys representació de la que li pertocava. Per als comicis de 1901 s'havia realitzat un sorteig per saber quin regidor havia de sortir d'aquest districte i resultà ser Josep Pons Millet; segons el parer de l'alcalde, Pons n'havia resultat perjudicat, a més de ser injusta per al districte. Endegades consultes sobre el tema a la Diputació, aquesta donà com a correcte el sorteig, ja que es tractava d'un fet consumat que podria rectificar-se en el proper bienni, en cas d'haver-se incorregut en error.

En aquest mandat no sovintejarren els permisos: en foren concedits dos a l'alcalde, per motius de salut i un a Victorià Pagès, de quinze dies, per prendre banys a la Garriga.

Als pocs mesos de la constitució del nou Ajuntament tingueren lloc els actes de celebració de la majoria d'edat d'Alfons XIII, el 17 de maig de 1902, i la seva coronació com a rei l'endemà, esdeveniments als quals se sumà el consistori, col·locant un dossier al retrat del rei al saló de sessions, ornamentant i il-

luminant la façana de les cases consistorials i fent onejar la bandera espanyola durant els dos dies de commemoració, a més d'atorgar ajuts als pobres nascuts el dia de l'aniversari reial. Els federals del districte denunciaren l'adhesió monàrquica del consistori masnoví com una excepció, ja que sols s'havien avingut a les celebracions 24 pobles de la província.⁸⁵

Els dos grans temes del mandat que deixaren

ELECCIONS MUNICIPALS DEL 10 DE NOVEMBRE DE 1901

	NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	VOTS
Districte 1	Josep Martí Casals	Marí	Liberal	53
	Miquel Ramentol Pujadas	Fuster	Liberal	34
	Artur Roig Borràs	Pintor	Republicà	18
	Francesc Isern Hombravella	???	???	1
Districte 2	Bonaventura Ferrer Ferrer	Marí	Liberal	73
	Josep Sust Buscarons	Tallant	Republicà	55
	Leonor Pla Olivé (*)	Marí	Liberal	17
	Miquel Ramentol Pujadas	Fuster	Liberal	4

En negreta, els regidors electes per cadascun dels districtes.

Electors: 864 (448 districte 1 + 416 districte 2). Votants: 126 (53 districte 1 + 73 districte 2). Participació: 14,58%

(*) Leonor Pla es va declarar, el 21 de novembre, incapacitat per al càrrec de regidor, en no satisfer cap contribució i no complir, per tant, els requisits legals per a l'escó. La comissió provincial va acceptar la seva renúncia el 12 de desembre, setmanes abans de la constitució del nou Ajuntament.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE GENER DE 1902

COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES L'1 DE GENER DE 1902

NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Josep Martí Casals	Marí	Liberal	Alcalde (*)	Comissió 1a. Governació
Bonaventura Ferrer Ferrer	Marí	Liberal	Tinent d'alcalde 1r (**)	Comissió 1a. Governació Comissió 3a. Foment
Victorià Pagès Fàbregas	Marí	Unió Conservadora	Tinent d'alcalde 2n (***)	Comissió 2a. Hisenda
Josep Sust Buscarons	Tallant	Republicà	Síndic	Comissió 3a. Foment
Artur Roig Borràs	Pintor	Republicà	Síndic suplent (****)	Comissió 1a. Governació
Pere Pagès Millet	Marí	Unió Conservadora	Interventor	Comissió 2a. Hisenda
Miquel Ramentol Pujadas	Fuster	Liberal	Regidor	Comissió 3a. Foment
Josep Botey Puig	Metge	Unió Conservadora	Regidor	Comissió 2a. Hisenda
Emili Alsina Roca	Marí	Unió Conservadora	Regidor	Comissió 1a. Governació
Francesc Torrus Comas	Empleat	Unió Conservadora	Regidor	Comissió 2a. Hisenda Comissió 3a. Foment

(*) Escollit en el càrrec per 9 vots a favor, davant d'1 per a Bonaventura Ferrer.

(**) Escollit en el càrrec per 9 vots a favor, davant d'1 per a Pere Pagès.

(***) Escollit en el càrrec per 6 vots a favor, davant de 2 per a Pere Pagès, 1 per a Josep Botey i 1 per a Emili Alsina.

(****) Artur Roig va morir el 18 d'octubre de 1902. Va ser substituït en el càrrec de síndic suplent per Miquel Ramentol.

85. *El Nuevo Ideal*, 24-5-1902.

major empremta foren el projecte per a la nova escola i la inauguració de la Casa Benèfica, el 1902, fita que motivà la concessió del títol de Benèfica a la vila⁸⁶; en una sessió extraordinària, el 29 de juny de 1903, es col·locà una placa de marbre amb el text del títol a la sala consistorial, volent fer de la so-

lemnitat un estímul als veïns per seguir fent bones obres. S'havia entrat en la fase definitiva per dotar el poble d'edificis singulars de serveis, alhora que el llarg procés de trasllat del cementiri vell també havia culminat.

---

86. Reial decret 25-11-1902.

8

LA RESTAURACIÓ DURANT EL REGNAT D'ALFONS XIII (1902-1923)

CENTRO DE UNION REPUBLICANA DE MASNOU CORRELIGIONARIOS:

Tiempo es ya de que los pueblos rurales salgan de su indiferentismo y sacudan de sí el yugo del caciquismo opresor que aun les domina, asociándose y tomando parte activa en ese gran movimiento político que en las capitales se observa encaminado al logro de la regeneración de nuestra estimada patria.

Por ello pues este Centro, con motivo de su fiesta inaugural, ha organizado para la tarde del domingo 5 de Agosto próximo

UN GRAN MITIN

de propaganda Republicana en el que tomará parte, además de otros valiosos elementos del partido republicano, el preclaro hijo de esta Villa

D. Luis Juli y Casals

A dicho importante acto quedan invitados todos los socios y correligionarios de este Distrito, y cuantos sientan verdadero amor á los ideales de libertad y democracia.

En obsequio á los oradores tendrá lugar en dicho día y local Social un **FRATERNAL BANQUETE** en el que podrán tomar parte cuantos lo deseen.

El precio por cubierto en dicha fiesta será de 5 pesetas y se admitirán inscripciones hasta el día 31 del actual mes, en el local de este Centro, de 8 á 10 de la noche todos los días.

Masnou 26 de Julio de 1906

SALUD Y FRATERNIDAD.
La Comisión Organizadora,

Encetat el segle XX, tot i la continuïtat del règim, trasbalsos derivats de la crisi de 1898 i noves manifestacions de desafecció i protesta social mostraven les dificultats amb què havia de mantenir-se la monarquia, que finalment tan sols pogué tenir uns anys de pròrroga sota un règim dictatorial.

8.1. EL MANTENIMENT DEL PODER TRADICIONAL

El Masnou no seguí el procés iniciat a la ciutat de Barcelona, on des de 1901 s'havia trencat el torn del caciquisme per donar pas a una nova dinàmica en el sistema de partits que havien governat les institucions locals des de 1875. Va ser a partir de les eleccions legislatives del mes d'abril de 1901 i de les municipals del novembre del mateix any quan la competència partidista quedà establerta entre republicans i catalanistes conservadors, representats, els primers, per la Coalició Republicana i, els segons, per un partit de nova creació, la Lliga Regionalista. A partir d'aleshores, liberals i conservadors quedaren reduïts a un paper residual, però aquesta ruptura a la capital catalana i a altres ciutats no tingué paral·lelisme al conjunt de Catalunya. Al Masnou, van caldre força anys perquè es trenquessin les rutines dels partits dinàstics tradicionals en l'exercici del poder local.

Arran de la dimissió de Sagasta a final de 1902, una nova etapa començava en la política espanyola; ja no es tractava de la clàssica alternança, sinó que era el final de la seva llarga trajectòria política, pocs dies abans de la seva mort, el 5 de gener de 1903. Amb l'absència del seu líder, el Partit Liberal entrava en una fase de dissidències que afavorí l'enfortiment dels rivals conservadors, amb Silvela de nou al poder i decidit a fer front a les greus crisis socials que trasbalsaven el país, de les quals havia estat un clar exponent la vaga general de 1902. Secundat per Antonio Maura al front del Ministeri de Governació, s'enllestia un nou programa regeneracionista, tot plantejant la netedat dels processos

electorals com a única via per dotar de representativitat les institucions.

El període transcorregut entre el canvi de govern i les eleccions a diputats a les Corts del 26 d'abril de 1903 permeté l'enfortiment i la reorganització del nou partit, la Lliga Regionalista, així com passos decisoris en el procés de reunificació del republicanisme. La campanya dels republicans prengué una certa volada al Masnou, on s'havia constituït la Coalició Republicana⁸⁷ que celebrà un míting, el dia 13 d'abril, amb oradors de primera línia del republicanisme català, Alejandro Lerroux, Josep M. Vallès Ribot i Lluís Juli Casals⁸⁸, nascut al Masnou. Però el resultat de les eleccions no es correspongué amb les seves expectatives, ja que el guanyador al poble fou Salvador Maristany Sensat, masnoví que es presentava com a independent.

A les eleccions municipals es presentaren dos candidats republicans, Esteve Duran i Gerard Poch, avalats per un nombre de veïns considerable, que per la seva professió estaven força allunyats de la classe política tradicional, però no aconseguïren cap regidoria, en contrast amb el que succeí a la ciutat de Barcelona, on el triomf de la Unió Republicana fou esclatant, en aconseguir col·locar tots els 18 candidats de la seva llista, enfront dels set escons de la Lliga Regionalista.

Martí Casals, com a batlle sortint, es lamentà de no haver pogut veure complert l'ideal de l'escola

ELECCIONS MUNICIPALS DEL 8 DE NOVEMBRE DE 1903

	NOM	FILIACIÓ	VOTS
Districte 1	Llorenç Sampera Sampera	Catalanista	116
	Joan Pons Bonamusa	Independent	87
	Pere Coll Pagès	Liberal	82
	Pere Castellsagué Massip	Liberal	62
	Esteve Duran Amat	Republicà	34
	Salvador Arimon Giró	Liberal	7
	Antoni Raspall Suñol	Liberal	6
Districte 2	Prudenci Curell Bertran, Perus	Liberal	87
	Josep Sala Sensat	Liberal	74
	Tomàs Fàbregas Maristany	Liberal	72
	Grau Poch Maristany	Republicà	41
	Artur Raspall Suñol	Liberal	2
	Llorenç Sampera Sampera	Catalanista	2
	Josep Pons Bonamusa	Independent	2
	Esteve Duran Amat	Republicà	2
	Salvador Arimon Giró	Liberal	1

En negreta, els càrrecs finalment electes per cadascun dels districtes electorals.
Electors: 820 (421 col·legi 1 + 399 col·legi 2). Votants: 309 (150 col·legi 1 + 159 col·legi 2).
Participació: 37,68 %

87. *El Nuevo Ideal*, 25-4-1903.

88. *El Nuevo Ideal*, 18-4-1903.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE GENER DE 1904				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES L'1 DE GENER DE 1904
NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	CÀRREC COMISSIÓ	
Josep Martí Casals	Marí	Liberal	Alcalde (*) i regidor	Comissió 1a. Governació
Bonaventura Ferrer Ferrer	Marí	Liberal	Tinent d'alcalde 1r (**) i regidor	Comissió 1a. Governació Comissió 3a. Foment
Tomàs Fàbregas Maristany	Marí	Liberal	Tinent d'alcalde 2n (***) i regidor	Comissió 2a. Hisenda
Llorenç Sampera Sampera	Marí	Catalanista	Síndic (****) i regidor	Comissió 1a. Governació Comissió 3a. Foment
Josep Sala Sensat	Marí	Liberal	Síndic suplent (****) i regidor	
Pere Coll Pagès	Marí	Liberal	Interventor i regidor	Comissió 2a. Hisenda
Prudenci Curell Bertran	Marí	Liberal	Custodi dels béns municipals i regidor	Comissió 1a. Governació
Joan Pons Bonamusa	Picapedrer	Independent	Regidor	Comissió 2a. Hisenda
Josep Sust Buscarons	Tallant	Republicà	Regidor	
Pere Castellsagué Massip	Foner	Liberal	Regidor	Comissió 3a. Foment
Miquel Ramentol Pujadas	Fuster, pagès	Liberal	Regidor	Comissió 2a. Hisenda Comissió 3a. Foment

(*) Reelegit en el càrrec per 10 vots a favor, davant d'1 per a Bonaventura Ferrer Ferrer.
(**) Escollit en el càrrec per 10 vots a favor, davant d'1 per a Tomàs Fàbregas Maristany.
(***) Escollit en el càrrec per 10 vots a favor, davant d'1 per a Josep Sala Sensat.
(****) Escollit en el càrrec per 10 vots a favor i 1 en blanc. Sampera va demanar el relleu en el càrrec per malaltia el 17 de maig de 1905. Va ser substituït per Josep Sala.
(*****) Escollit en el càrrec per 10 vots a favor, davant d'1 per Joan Pons Bonamusa.

construïda i manifestà, un cop reelegit en el càrrec, responsabilitat que no li corresponia en haver complert la seva missió en els dos anys anteriors, que *«tenia grandes deseos de dejar este sillón presidencial, por no tener que continuar punzándose con las espinas de que se halla provisto, haciéndole menos cómodo que el destinado a vosotros»*⁸⁹, però que se sotmetia al resultat de la votació, tot confiant en el suport del consistori, atesa la seva voluntat de fer una política de fraternitat i unió. Martí hagué de ser substituït pel primer tinent d'alcalde en força ocasions, per diverses llicències al llarg de 1904, una de les quals per temps indefinit per viatge a l'estranger, del qual tornà amb paludisme, i que determinà la seva absència fins a finals d'any.

Un dels primers actes oficials als quals assistiren Martí i els regidors Pons, Coll, Sala i Castellsagué fou la recepció d'Alfons XIII a la Diputació, el dia 7 d'abril de 1904, primer acte d'honor al monarca i que va desencadenar dissensions en el si de les files regionalistes pel que alguns van jutjar com un acte de submissió. L'endemà, el monarca passà pel poble, en tren, i s'aturà durant sis minuts a l'estació del Masnou, on fou home-

natjat per una comitiva formada per totes les autoritats i associacions. Eren dies en què sovintejaren aquest tipus d'actes, atesa la tensió viscuda arran de l'atemptat a Maura, el dia 12 a Barcelona, fet que provocà un telegrama de repulsa del consistori masnoví.

Hom vivia en una realitat que basculava entre les mostres d'acatament monàrquic i les reivindicacions catalanistes per part de la Lliga Regionalista, mentre que els republicans, sota el lideratge de Lerroux anaven guanyant terreny a les corporacions locals. No obstant això, aquests fenòmens no tingueren paral·lisme al Masnou, on els governants es distanciaren de les iniciatives reivindicatives. Fins i tot decidiren no respondre a la invitació de l'alcalde d'Esparreguera d'assistir a una assemblea d'alcaldes o representants municipals per demanar la supressió de la Diputació provincial o la reforma de la seva llei, el setembre de 1904. Referendà aquesta posició d'inhibició l'acord de seguir la postura de la majoria de poblacions catalanes, davant la circular de la Lliga Regionalista de Barcelona per subscriure una protesta contra els atemptats a l'autonomia dels municipis⁹⁰. Tanmateix, tot i no quallar en cap canvi en la dinàmica consisto-

89. 1-1-1904. AMM, caixa 8997-8998.

90. 12-7-05. AMM, caixa 8997-8998.

rial, hi hagué mostres de germinació de la nova realitat política catalana: el 31 de juliol de 1904 es féu un míting a El Circo, amb oradors de la Unió Catalanista de Barcelona, amb la intenció de donar a conèixer els ideals catalanistes, segons expressaren els seus promotors, Gabriel Estapé Millet i Claudi Vidal.

Foren uns anys amb una forta empenta constructiva, sobretot en reformes a les cases masnovines tradicionals, de manera que el treball de les sessions municipals quedava acaparat pels permisos d'obres particulars, a més de dedicar petits pressupostos addicionals per pal·liar el problema crònic del mal estat del clavegueram, les voreres i els empedrats. Hi hagué una iniciativa innovadora de la SA Tranvías de BCN a San Andrés y Extensiones: la construcció d'una línia de tramvia de Badalona al Masnou; no obstant això, el projecte s'anà ajornant i l'Ajuntament tampoc no hi tenia cap interès, atesa la circulació de molts trens diaris i l'augment del trànsit de vehicles. En canvi, era vist com un dels problemes que calia resoldre la manca d'una instal·lació per atendre ferits o accidents, de pas pel poble, i en estar ja inaugurada la Casa Benèfica, s'encetaren negociacions per ubicar-hi una casa de socors, d'acord amb un conveni amb l'Ajuntament, en vigor des de 1904, però no mancat de dificultats, en la definició dels seus termes, al llarg dels anys.

I si bé moltes reformes seguien pendents, com la del mercat del Masnou, en aquest mandat es posà la primera pedra de l'escola pública, el 16 d'agost de 1904, en un acte presidit per Pere Grau Maristany, fill predilecte del poble i aleshores delegat regi d'Ensenyament. Fou el tret de sortida per posar fi a dècades de precarietat per als escolars i mestres masnovins. El nou edifici, sufragat amb un emprèstic de veïns, entrà en funcionament el curs 1905-1906.

Amb força sessions en segona convocatòria, s'arribà a la contesa electoral següent, que quedaria marcada pels fets del Cu-Cut i les seves conseqüències. Atès que del consistori anterior havien de romandre cinc regidors, en pertocava escollir-ne sis. Era conseqüència del fet que el 1903 se n'havien votat set, quatre per al districte primer i tres per al segon, ja que Artur Roig i Leonor Pla, escollits el 1901, no havien exercit, el primer per defunció i el segon per ser declarat incapacitat, quan en realitat en corresponien cinc, tres per al districte primer i dos per al segon. Calia, per tant, renovar tots els escollits el 1901, i dos

més de 1903; un cop realitzat el sorteig, tocà abandonar el consistori a Llorenç Sampera, del districte primer, i a Josep Sala, del segon.

Per tal de garantir l'obtenció de les majories i les minories, els monàrquics recorregueren al sistema d'acaparament i, per facilitar la tasca del votant, s'imprimiren paperetes que combinaven els noms dels candidats. Al districte primer: Grau Maristany Oliver - Pere Sust Estapé; Felicià Coll Pujol - Grau Maristany Oliver; Felicià Coll Pujol - Pere Sust Estapé. I al segon: Josep Ferrer Ferrer - Joan Vidal Pagès; Joan Vidal Pagès - Josep Sala Sensat; Josep Sala Sensat - Josep Ferrer Ferrer.

Els resultats globals afavoriren els monàrquics, en coalició amb independents. No fou un cas excepcional; en altres poblacions de la comarca i a la mateixa capital, Mataró, on no s'havia produït l'eclosió de republicans i regionalistes, sovintejaren les candidatures que es presentaven sota el lema de «bona administració».

Poques foren les llicències concedides: un mes de llicència a l'alcalde per malaltia a la família, poc després de la constitució de l'Ajuntament, i tres al síndic Pere Coll, més endavant.

ELECCIONS MUNICIPALS DEL 12 DE NOVEMBRE DE 1905

	NOM	FILIACIÓ	VOTS
Districte 1	Grau Maristany Oliver	Conservador	97
	Felicià Coll Suñol	Independent	78
	Pere Sust Estapé	Conservador	66
	Francesc Isern Hombravella	???	10
	Antoni Sanjuan Pou	???	10
	Joan Altafulla Vicens	???	1
	Amadeu Ventura Sampera	???	1
	Jaume Bertran Estapé	???	1
	Grau Poch Maristany	Republicà	1
Districte 2	Josep Ferrer Ferrer	Independent	89
	Joan Vidal Pagès	Liberal	73
	Josep Sala Sensat	Liberal	72
	Joan Pagès Orta	???	15
	Jaume Gibernau Duran	???	14
	Antoni Grau Colomé	???	2
	Grau Alsina Olivé	???	1
	Francesc Isern Hombravella	???	1
Antoni Sanjuan Pou	???	1	

En negreta, els càrrecs finalment electes per cadascun dels districtes electorals.
Electors: 794 (433 col·legi 1 + 361 col·legi 2). Votants: 271 (136 col·legi 1 + 135 col·legi 2).
Participació: 34,13%

El continuisme en l'exercici del poder local contrastà, no obstant això, amb els intents de donar impuls al republicanisme amb què s'identificava una part de la població. El dia 5 d'agost de 1906 s'inaugurà el Centre de la Unió Republicana del Masnou, que comptava amb 62 socis, amb un gran míting que

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE GENER DE 1906				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 3 DE GENER DE 1906
NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	CÀRREC COMISSIÓ	
Tomàs Fàbregas Maristany	Marí	Liberal	Alcalde (*) i regidor	Comissió 1a. Governació
Grau Maristany Oliver	Marí	Conservador	Tinent d'alcalde 1r (**) i regidor	Comissió 1a. Governació Comissió 3a. Foment
Prudenci Curell Bertran	Marí	Liberal	Tinent d'alcalde 2n (***) i regidor	Comissió 2a. Hisenda
Pere Coll Pagès	Marí	Liberal	Síndic (****) i regidor	
Josep Sala Sensat	Marí	Liberal	Síndic suplent (****) i regidor	Comissió 1a. Governació
Felicià Coll Suñol	Pagès	Independent	Interventor i regidor	Comissió 2a. Hisenda Comissió 3a. Foment
Pere Sust Estapé	Marí	Conservador	Dipositari i regidor	Comissió 3a. Foment
Josep Ferrer Ferrer	Empleat	Independent	Regidor	Comissió 1a. Governació
Pere Castellsagué Masip	Forner	Liberal	Regidor	Comissió 2a. Hisenda
Joan Vidal Pagès	Llauner	Liberal	Regidor	Comissió 2a. Hisenda
Joan Pons Bonamusa	Picapedrer	Independent	Regidor	Comissió 3a. Foment

(*) Escollit en el càrrec per 9 vots a favor, davant de 2 de rebuts per Grau Maristany.
(**) Escollit en el càrrec per 10 vots a favor, davant d'1 de rebut per Pere Coll.
(***) Escollit en el càrrec per 8 vots a favor, davant de 2 de rebuts per Pere Castellsagué i 1 de Joan Pons.
(****) Escollit en el càrrec per 7 vots a favor, davant de 2 de rebuts per Josep Sala Sensat i 1 de rebut per Joan Pons i Pere Sust.
(*****) Escollit en el càrrec per 11 vots a favor.

aplegà grans figures del Partit Republicà Radical, Jordi Vinaixa, Joan Baluguera, Jesús Valera, Serrano Clavero, Jaume Anglés, Josep Ulled i el masnoví Lluís Juli Casals, nomenat president honorari del nou centre. Cartells roigs de grans dimensions anunciaven l'acte amb una proclama que volia despertar l'apatia de l'electorat: «*Correligionarios: Tiempo es ya de que los pueblos rurales salgan de su indeferentismo y sacudan de sí el yugo del caciquismo opresor, asociándose y tomando parte activa en ese gran movimiento político que en las capitales se observa encaminado al logro de la regeneración de nuestra estimada patria.*»⁹¹ L'acte se celebrà amb normalitat, tot i la presència de dos delegats governatius que l'alcalde havia demanat al governador civil. Tanmateix, la indiferència seguí marcant la rutina electoral, però entre les autoritats locals es notà un cert temor, atès que de cara a un míting lliurepensador, també al mateix centre de la Unió Republicana, el febrer de 1907, l'alcalde demanà al governador civil disposar de forces de la Guàrdia Civil.

El més significatiu d'aquesta legislatura fou el moviment de Solidaritat Catalana, confegit després que el Congrés aprovés, el 23 de març de 1906, la Llei de jurisdiccions, segons la qual els delictes contra

l'exèrcit i els símbols d'Espanya serien jutjats per tribunals militars. Va ser la culminació als atacs de militars contra les seus del setmanari *Cu-Cut* i del diari regionalista *La Veu de Catalunya*, arran de la publicació d'un acudit, després de l'eufòria de la Lliga Regionalista pel seu triomf a Barcelona en les eleccions municipals recents del mes de novembre, que l'exèrcit considerà insultant. Amb l'excepció dels republicans radicals i els monàrquics, Solidaritat Catalana aplegà la majoria de partits catalans, que es presentaren units a les eleccions provincials i a les Corts de 1907, fet que significà un impuls decisiu de cara a les reivindicacions catalanistes. L'Ajuntament masnoví s'adherí a l'acte organitzat per la coalició, el mes de maig de 1906, d'homenatge als diputats i senadors oposats a la Llei de jurisdiccions, però en la mateixa sessió del 9 de maig s'acordà destinar 10 pessetes a l'àlbum impulsat per l'Ajuntament de Madrid destinat al rei i a la seva futura esposa, en el qual, juntament amb la signatura de l'alcalde, hi havia de constar la completa adhesió del municipi.

Amb la substitució del liberal Moret pel conservador Antoni Maura com a cap de govern, ressuscitaren de nou els vells temes regeneracionistes, entre els quals les reformes en l'Administració local i en

91. AMM, caixa 139.

la Llei electoral, per a les quals Maura cercà aliats en les noves formacions dretanes distanciades de l'oligarquia tradicional, com la Lliga Regionalista. En aquesta conjuntura d'espera de canvis legislatius, les eleccions municipals de 1907 quedaren ajornades, alhora que es començaven a percebre fractures en el moviment solidari, patentitzades per l'apropament dels regionalistes a les forces dinàstiques, per la divisió en el si del republicanisme i per la radicalització dels conflictes socials, amb l'empenta que havia significat la fundació de Solidaritat Obrera, alternativa a Solidaritat Catalana, i que arrossegava les classes populars identificades amb el republicanisme radical.

Al costat de la destinada a ser una unió del catalanisme efímera, en aquesta legislatura començà a plantejar-se el tema de les mesures laïcistes que podien dur a terme els ajuntaments. L'Ajuntament de Barcelona, la majoria del qual era en mans del republicanisme radical, es trobava inserit de ple en els debats sobre la secularització de la vida pública, i acordà elevar a les Corts i al govern la proposta de neutralització dels cementiris, i va instar els altres consistoris a sumar-se a la proposta. En el cas masnoví, els regidors optaren per no pronunciar-se sobre la qüestió.

Quant a l'obra municipal, el dipositari Pere Sust plantejà posar fi als desajustos que hi havia entre l'efectiu de caixa i les liquidacions del llibre de caixa. Sense posar en dubte l'honradesa dels antecessors, aquestes omissions de comptabilitat les atribuïa a despeses no consignades abans de 1901, l'impost d'utilitats que havien de pagar els empleats i que satisfia l'Ajuntament per compensar el seu baix sou, i els industrials que treballaven per a l'Ajuntament, a la vista dels seus preus ajustats; reconeguda la diferència, es consignà com a crèdit pel pressupost proper. I com a obra significativa, l'estiu de 1907, s'inicià la construcció d'un nou cos a la Casa Benèfica, destinat a asil per a malalts pobres, gràcies al donatiu de Bonaventura Fontanills Rosés i al paper intermediari de l'alcalde Tomàs Fàbregas.

El ritme bianual electoral es trencà, a l'espera de l'aprovació de la nova legislació electoral. Així, el 1907 no hi hagué comicis, mentre que l'any 1909 n'hi hagué dues convocatòries. La nova normativa⁹² introduïa el dret d'electors als homes de més de 23 anys; acabava amb la restricció econòmica per ser elegible; establia l'obligatorietat del vot amb previsió de sancions econòmiques, tot i que no arribà a aplicar-se; arbitrava mecanismes de control del cens electoral, amb l'exclusió dels alcaldes de les juntes locals, i facilitava la fiscalització del procés a través d'interventors i

d'apoderats dels candidats. No obstant això, un dels aspectes més cridaners de la reforma maurista fou la formulació de l'article 29: a les circumscripcions en què el nombre de candidats no fos superior als escons a escollir, aquells quedaven proclamats automàticament, sense celebrar l'elecció. És ben clar que aquest article obria la porta a les pressions dels cacics per impedir la concurrència de candidatures i privava les minories d'al·licient per competir. Al Masnou, la proclamació de candidats per l'article 29 acabaria per esdevenir una pràctica freqüent.

ELECCIONS MUNICIPALS DEL 2 DE MAIG DE 1909 (*)

	NOM	FILIACIÓ
Districte 1	Paulí Sampera Sampera	Conservador
	Joan Grau Martí	Conservador
Districte 2	Pere Maristany Pagès	Conservador
	Geroni Millet Martí	Conservador
	Marcel·lí Comellas Fàbregas	Conservador

(*) Proclamats per l'article 29, segons edicte del president de la Junta Municipal del Cens Electoral, el 25-4-1909.

De l'acció del nou consistori, poc podia esperar-se'n, ateses les mancances de numerari. Així ho havia manifestat l'alcalde sortint, Tomàs Fàbregas, en reconèixer la poca millora en els serveis, com l'enllumenat públic, a causa de despeses no previstes i d'una disminució en els ingressos per arbitris i pels consums, vinculada a la decadència de la població i a l'entrada de productes de contraban. De fet, del superàvit de 1907 s'havia passat a dèficit. En resum, minses satisfaccions en el seu mandat, però considerava que l'acció benèfica d'alguns masnovins a favor del poble havia esmorteït les deficiències, en clara referència a Bonaventura Fontanills Rosés, que havia sufragat un nou pavelló a l'asil i la capella del cementiri. El 3 de desembre de 1926 es col·locà una làpida commemorativa a la casa on nasqué, en recordatori de les seves obres.

Durant el mandat d'aquest consistori tingueren lloc els fets de la Setmana Tràgica, desencadenada a partir de l'11 de juliol i motivada per l'enviament de tropes reservistes al Marroc. Sense arribar a la gravetat del que havia succeït a Barcelona i a altres poblacions, els seus efectes també es deixaren sentir al poble, amb algunes accions destructives a la via del tren, fets que generaren la consegüent protesta de l'Ajuntament, el 4 d'agost de 1909: «*El Ayuntamiento ha visto con hondo sentimiento los recientes sucesos ocurridos en Barcelona y en otras varias poblaciones*

92. Decret 8-8-1907.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE JULIOL DE 1909 (*)				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 7 DE JULIOL DE 1909
NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Grau Maristany Oliver	Marí	Conservador	Alcalde (*) i regidor	Comissió 1a. Governació
Josep Ferrer Ferrer	Empleat	Independent	Tinent d'alcalde 1r (**) i regidor	Comissió 1a. Governació Comissió 3a. Foment
Pere Sust Estapé	Marí	Conservador	Tinent d'alcalde 2n (***) i regidor	Comissió 2a. Hisenda
Pere Maristany Pagès	Marí	Conservador	Síndic (****) i regidor	Comissió 1a. Governació
Paulí Sampera Sampera	Marí	Conservador	Custodi dels béns municipals i regidor	Comissió 2a. Hisenda Comissió 3a. Foment
Felícia Coll Suñol	Pagès	Independent	Interventor i regidor	Comissió 3a. Foment
Joan Grau Martí	Marí	Conservador	Regidor	Comissió 1a. Governació
Joan Vidal Pagès	Llauner	Liberal	Regidor	Comissió 2a. Hisenda
Geroni Millet Martí	Marí	Conservador	Regidor	Comissió 3a. Foment
Marcel·lí Comellas Fàbregas	Fornier	Conservador	Regidor	Comissió 2a. Hisenda

(*) El consistori va quedar reduït a 10 regidors, en ser exonerat del càrrec Josep Sala i Sensat, el 9 de juny de 1909, i no renovar-se la vacant deixada per aquest regidor, que inicialment havia de continuar a la corporació.
 (*) Escollit en el càrrec per 9 vots a favor, davant d'1 de rebut per Josep Ferrer.
 (**) Escollit en el càrrec per 8 vots a favor, davant d'1 de rebut per Joan Grau i Pere Sust.
 (***) Escollit en el càrrec per 9 vots a favor, davant d'1 de rebut per Geroni Millet.
 (****) Escollit en el càrrec per 8 vots a favor, davant d'1 de rebut per Geroni Millet i Paulí Sampera.

*de la provincia; protestando y abominando de los incendios y saqueos perpetrados en distintos puntos; y del derribo y destrucción de la cerca de esta línea férrea dentro de esta morigerada villa, que solo puede concebirse llevaron á cabo gente sediciosa extraña á esta población y animada de instintos perjudiciales á la misma.»*⁹³ L'arribada de guàrdies civils a Mataró a bord del canoner *Temerario* acabà amb la intensitat de la revolta a la capital del Maresme i permeté la represa del serveis de trens, el 3 d'agost, tot i que la suspensió de les garanties constitucionals afectà durant força temps la vida política, sobretot per la prohibició dels diaris obreristes i republicans.

La guerra del Rif es cobrava el seu tribut arreu, amb les lleves i l'arribada de ferits. Les habituals recollides de diners entre els masnovins en contingències extraordinàries, en aquesta ocasió, estigueren organitzades per la Junta Regional de Señoras, però també es repetí la contribució dels benefactors del poble, en aquesta ocasió el marquès d'Allella, Romà Fabra Puig, el fabricant i ric estiuiejant a la seva finca de l'arrabal d'Allella, que pagà el pavelló hospital de la Casa Benèfica. Com a prova d'agraïment per aquesta contribució i pels seus donatius i diverses millores al barri del camí d'Allella, l'Ajuntament proposà canviar el nom d'aquesta via pel de Romà Fabra, però aquest demanà una demora fins acabar les obres previstes als edificis del

carrer, i més tard proposà que fos el seu pare, Camil Fabra, qui rebés el reconeixement. El solemne acte d'homenatge no arribà fins al 21 de juliol de 1912. Una comitiva, des de les cases consistorials, formada pel consistori i per dos veïns d'Allella de Mar, Josep García Cunill i Josep Ventura Sampera, es dirigiren a la finca Bellesguard, per marxar plegats a la tribuna preparada pels discursos i procedir al descobriment de la làpida amb el seu nom. L'ocasió fou coronada amb un donatiu de Fabra de 500 pessetes per als pobres.

El mandat del consistori fou molt breu, atesa la renovació de la meitat dels membres al mes de desembre, per ajustar de nou el ritme electoral, trencat per l'ajornament de 1907. En vigílies de la renovació consistorial, al mes de novembre, l'11 de novembre de 1909 l'Ajuntament rebé la concessió reial del títol d'Il·lustríssim, per haver construït les escoles. Cansament de les pràctiques electorals tradicionals, que ja no engrescaven els electors, o poca maduració de les propostes republicanes o regionalistes, el fet és que, des d'aquesta convocatòria fins al 1917, hi hagué quatre renovacions sense ni tan sols celebrar els actes electorals. Els regidors que conformaren els consistoris foren escollits per l'article 29, que determinava el nomenament sense elecció. Foren anys en què la continuïtat no podia ser més palesa, atès que els futurs regidors eren proposats per membres dels consistoris anteriors.

93. 4-8-1909. AMM, caixa 8999-9000.

Com a conseqüència de la dura repressió que se guí als fets de la Setmana Tràgica, les eleccions municipals quedaren determinades per les campanyes a favor de l'amnistia protagonitzades pels republicans, que obtingueren un clar triomf a la majoria de poblacions, entre les quals hi havia Mataró, on fins aleshores els monàrquics havien governat l'Ajuntament. No obstant això, al Masnou prosseguí la tònica de l'apatia, amb manca de llistes electorals i amb el procediment de la proposta de candidats per antics regidors. Tomàs Fàbregas Maristany i Bonaventura Ferrer Ferrer proposaren els candidats del districte

ELECCIONS MUNICIPALS DEL 12 DE DESEMBRE DE 1909 (*)		
	NOM	FILIACIÓ
Districte 1	Felicià Gibernau Sust Antoni Sanjuan Pou Josep Pujadas Truch	Conservador Lliga Regionalista Catalanista
Districte 2	Jaume Maristany Colomer Josep Pagès Bertran Grau Maristany Maristany	Nacionalista Independent Independent

(*) Proclamats per l'article 29, per un edicte del 5 de desembre de 1909 del president de la Junta Municipal del Cens Electoral.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE GENER DE 1910				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 5 DE GENER DE 1910
NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Felicià Gibernau Sust	Marí	Conservador	Alcalde (*) i regidor	Comissió 1a. Governació
Pere Maristany Pagès	Marí	Conservador	Tinent d'alcalde 1r (**) i regidor	Comissió 3a. Foment
Josep Pagès Bertran	Marí	Independent	Tinent d'alcalde 2n (*) i regidor	Comissió 2a. Hisenda
Antoni Sanjuan Pou	Comerciant	Lliga Regionalista	Síndic (*) i regidor	Comissió 1a. Governació Comissió 3a. Foment
Paulí Sampera Sampera	Marí	Conservador	Custodi dels béns municipals i regidor	Comissió 2a. Hisenda
Joan Grau Martí	Marí	Conservador	Interventor i regidor	
Josep Pujadas Truch	Poeta i forner	Catalanista	Regidor	
Geroni Millet Martí	Marí	Conservador	Regidor	Comissió 3a. Foment
Jaume Maristany Colomer	Comerciant	Nacionalista	Regidor	Comissió 1a. Governació Comissió 3a. Foment
Marcel·lí Comellas Fàbregas	Forner	Conservador	Regidor	Comissió 2a. Hisenda
Grau Maristany Maristany	Marí	Independent	Regidor	Comissió 1a. Governació Comissió 2a. Hisenda

(*) Escollits en el càrrecs per 10 vots a favor i 1 en blanc.
 (**) Escollit en el càrrec per 10 vots a favor, davant d'1 de rebut per Jaume Maristany. Pere Maristany va renunciar a l'escó el 7 de desembre de 1910, per haver-se domiciliat a Barcelona. Va ser substituït en la primera tinença d'alcaldia per Marcel·lí Comellas.

primer i Salvador Arimon Giró i Prudenci Curell, els del segon.

Al cap de pocs dies, Grau Maristany obtingué dos mesos de permís per desgràcies familiars i Joan Grau gaudí d'una llicència de tres mesos per anar a l'estranger. La precarietat del consistori era tan palesa que, al cap de pocs mesos de constituir-se, s'encetà un debat sobre la fixació de l'hora per celebrar les sessions. Els uns estaven malalts, els altres eren a Barcelona, d'altres no volien fer-les en diumenge, d'altres al·legaven que no podien romandre fins tard a l'Ajuntament, i finalment es decidí fer-les a les vuit del matí dels dimecres.

El 1910 hi hagué la primera proposta per portar energia elèctrica al poble per part de la Cía. Barcelo-

nesa de Electricidad, fet que generà els estudis corresponents i debats sobre la bondat del transport aeri o subterrani, però no va ser fins al 1913 quan s'aprovà la distribució de força i enllumenat d'Energia Elèctrica de Catalunya; enllestida per a les cases consistorials, al cap de pocs mesos, encara havia de trigar a ser usada als altres edificis públics, com ara l'escola, que no en disposà fins al 1917.

Si bé el poble havia perdut la seva identitat de la navegació comercial, en canvi començà a contemplar-se a les seves aigües la pràctica de regates, impulsades pel Reial Club Marítim de Barcelona, que construïa cada any per a aquesta finalitat un embarcador provisional. La necessitat de disposar d'una seu social originà contínues peticions d'ajut a l'Ajuntament, que

no prosperaren per manca de recursos municipals. Havien començat també les gestions per construir un port de defensa a la platja, per desenvolupar-hi la pesca i per a refugi de petites embarcacions, però era tan sols l'inici d'un llarg camí. Per aconseguir subvenció estatal, l'Ajuntament al·legava davant la Direcció General d'Obres Públiques la gran contribució satisfeta en el passat per la marina i la possibilitat d'obtenció de donatius particulars.

En la convocatòria de 1911 calia cobrir tres regidors al districte primer, però, en haver-hi tan sols dos candidats, aquests foren proclamats per l'article 29, el dia 5 novembre, mentre que l'elecció sols es dué a terme per al tercer regidor. Per al districte segon no calgué fer cap elecció, ja que els dos que tocaven foren proclamats per al mateix article i el mateix dia 5 de novembre. De fet, els regidors ja ni tan sols no s'adscriuen a cap tendència política i apel·laven tan sols a l'administració del municipi.

ELECCIONS MUNICIPALS DEL 12 DE NOVEMBRE DE 1911 (*)

	NOM	FILIACIÓ	VOTS
Districte 1	Jaume Gibernau Duran	???	0
	Felicià Maresma Coll	???	0
	Salvador Estapé Millet	???	110
	Josep Ventura Estapé	???	36
	Antoni Grau Colomé	???	23
	Joan Altafulla Vicens	???	3
Districte 2	Josep Martí Maristany	???	0
	Josep Riera Forgas	???	0

(*) Al Masnou, en aquestes eleccions, només es va votar l'elecció del tercer regidor del districte 1, ja que els altres dos regidors d'aquest districte, així com els dos del districte 2, van ser proclamats per l'article 29 pel president de la Junta Municipal del Cens, el 5 de novembre de 1911.

En negreta, els càrrecs finalment electes per cadascun dels districtes electorals, ja sigui per nomenament directe o per votació.

Electors: 448. Votants: 172. Participació: 38,39 %

(Dades referides només a l'elecció del tercer regidor del districte 1, l'única realitzada per votació).

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE GENER DE 1912				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 5 DE GENER DE 1912
NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Jaume Maristany Colomer	Comerçant	Nacionalista	Alcalde (*)	Comissió 1a. Governació
Salvador Estapé Millet	Dependent	???	Tinent d'alcalde 1r (*)	Comissió 3a. Foment
Jaume Gibernau Duran	Escrivent	???	Tinent d'alcalde 2n (*)	Comissió 1a. Governació Comissió 2a. Hisenda
Antoni Sanjuan Pou	Comerçant	Lliga Regionalista	Síndic (*)	Comissió 2a. Hisenda Comissió 3a. Foment
Josep Martí Maristany	Marí	???	Interventor i síndic suplent (*)	Comissió 3a. Foment
Josep Pagès Bertran (**)	Marí	Independent	Custodi dels béns municipals	Comissió 2a. Hisenda Comissió 3a. Foment
Felicià Maresma Coll	Comerçant	???	Regidor	Comissió 1a. Governació
Josep Riera Forgas	Forner	???	Regidor	Comissió 1a. Governació
Felicià Gibernau Sust	Marí	Conservador	Regidor	
Josep Pujadas Truch	Poeta i forner	Nacionalista	Regidor	Comissió 2a. Hisenda
Grau Maristany Maristany (***)	Marí	Independent	Regidor	

(*) Escollits en el càrrecs per 9 vots a favor i 1 en blanc.
(**) Josep Pagès Bertran va presentar la dimissió irrevocable com a dipositari el 28-12-1913. Va ser substituït en el càrrec per Josep Riera Forgas.
(***) Grau Maristany va presentar la seva renúncia el 20-3-1912 en traslladar-se a Barcelona.

Només resultar escollit, el nou alcalde, Jaume Maristany, donà les gràcies als companys per la seva confiança, però no deixà de manifestar que haurien de ser ells qui li agraïssin el sacrifici que suposava exercir el càrrec. Tampoc no hi hagué indicis d'una nova dinàmica en aquesta legislatura, per la celebració gairebé sempre de sessions extraordinàries i pel nombre de llicències que allunyaren l'alcalde i els regidors dels seus setials. De fet, el càrrec d'alcalde estigué

gairebé sempre en mans del primer tinent d'alcalde, Salvador Estapé Millet. Fins i tot quan, l'abril de 1913, aquest demanà permís per afers particulars, desistí per la inoportunitat en un moment en què s'esperava una possible visita del rei per assistir a les regates.

En contrast amb la inèrcia de la vida municipal, Catalunya estava immersa en ple procés per a l'obtenció de la institució mancomunatària. Una de les conseqüències de la Setmana Tràgica havia estat la

caiguda del govern Maura, arran de la campanya desencadenada contra ell per la duresa de les mesures repressives pels fets del mes de juliol. Substituit pel liberal Canalejas, fou a ell a qui correspongué endegar de nou propostes descentralitzadores, en el marc de la dinàmica política catalana regionalista i les seves demandes mancomunatàries, per a les quals comptaven amb l'aliança del republicanisme nacionalista. El pragmatisme del president de la Diputació barcelonina, Enric Prat de la Riba, permeté un apropament al dinastisme i l'avanç de les gestions en pro de la mancomunitat catalana. Amb el projecte de llei en debat a les Corts, hi hagué una intensa campanya per a la seva aprovació, al llarg de l'estiu de 1912, i l'Ajuntament masnoví no estalvià la tramesa d'un telegrama de felicitació al president del Consell Ministres, i als diputats a les Corts Francesc Cambó, Pere Corominas i Alfons Sala per la seva defensa de la llei. Cambó, aleshores diputat per Castellterçol, féu arribar el seu agraïment amb les paraules següents: «Nosaltres no hem fet més que interpretar a mida de nostres forces la voluntat dels catalans»⁹⁴, com també ho féu el representant del districte de Terrassa, el monàrquic Alfons Sala Argemí: *«por la obra de paz y de justicia que en bien de Cataluña y de España acaba de realizar el Congreso, aprobando el proyecto de Mancomunidades»*⁹⁵.

Però, en plena discussió al Senat, el projecte es deturà a causa de la mort de Canalejas, assassinat el 12 novembre de 1912 per l'anarquista Pardiñas, fet que meresqué un telegrama de protesta del consistori al nou president del Consell de Ministres, Eduardo Dato. La campanya pel projecte de Mancomunitat prosseguí i també l'Ajuntament s'hi pronuncià a favor amb la comunicació següent al president del Consell de Ministres: *«Ha de satisfacer las aspiraciones de Cataluña asi como a las demás regiones de España, el dia que su implantación sea de carácter general, y sin que su actuación por hoy perjudique en nada a la Patria en general ni región alguna determinada.»*⁹⁶ El decret d'autorització a les diputacions provincials a mancomunar-se administrativament arribà el 18 de desembre de 1913, i el 6 d'abril de 1914 tenia lloc l'assemblea constituent de la Mancomunitat de Catalunya, que presidí Prat de la Riba.

Les eleccions de 1913 es desenvoluparen amb la mateixa tònica d'apatia, i els homes destinats a ocupar les regidories, no pretenien altra cosa que gestionar els afers locals amb voluntat de continuisme.

ELECCIONS MUNICIPALS DEL 9 DE NOVEMBRE DE 1913 (*)

	NOM	FILIACIÓ
Districte 1	Pere Sust Estapé	Independent
	Pere Castellsagué Massip	Independent
	Miquel Matalí Rossell	Independent
Districte 2	Santiago Rosés Mitjans	Regionalista
	Pere Vidal Sust	Independent
	Pere Colomé Casals	Independent

(*) Proclamats per l'article 29, segons edicte del president de la Junta Muniapl del Cens de 2-11-1913.

Constituïda la Mancomunitat de Catalunya, el seu Consell Permanent demanà un informe sobre els serveis de l'Ajuntament i les millores que considerava necessàries. Des del Masnou es respongué sentir-se ben atès, excepte per la limitació que supossava la manca de telèfon, que podria auxiliar en els negocis dels veïns a Barcelona. Quan, el juliol de 1915, la Mancomunitat començà a organitzar la Setmana Municipal de l'Escola de Funcionaris de l'Administració Local, hi assistiren, de manera regular i al llarg de totes les edicions, l'alcalde i el secretari.

No obstant això, el que hauria de marcar la dinàmica de la vida política van ser els efectes de la Primera Guerra Mundial. Tot i la neutralitat d'Espanya en el conflicte, que meresqué un telegrama de felicitació del consistori masnoví al govern *«por su labor en favor de la neutralidad ante el actual conflicto europeo, política que considera la más patriótica para los intereses de nuestra querida España.»*⁹⁷, les seves conseqüències econòmiques i socials tingueren greus efectes. L'onada de prosperitat per a la burgesia i tota una munió de nous rics, arran de l'augment de les exportacions i de la proliferació de negocis de tota mena, anà aparellada a un deteriorament de les condicions de vida de les classes populars, a causa de la inflació que encarí els productes de primera necessitat. La conflictivitat social era a l'ordre del dia, sense que hi manquessin els atemptats, contra els quals es pronunciaven de manera contundent els membres del consistori masnoví.

Acabà d'empitjorar la situació una nova epidèmia de tifus. El mes de novembre de 1914, s'escampà per Barcelona i arribà també al poble, fet que obligà a extremer les mesures, amb la prohibició de l'entrada de roba bruta i la desinfecció de la dels malalts. Destinats a aquesta finalitat els safarejos públics, diversos propi-

94. 6-7-1912. AMM, caixa 148.

95. 8-7-1912. AMM, caixa 148.

96. 8-10-1913. AMM, caixa 9004-9006.

97. 21-9-1914. AMM, caixa 9004-9006.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE GENER DE 1914				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 5 DE GENER DE 1914
NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Jaume Gibernau Duran	Escrivent	???	Alcalde (*)	Comissió 1a. Governació
Pere Sust Estapé	Marí	Independendent	Tinent d'alcalde 1r (*)	Comissió 3a. Foment
Josep Martí Maristany	Marí	???	Tinent d'alcalde 2n (*)	Comissió 2a. Hisenda
Santiago Rosés Mitjans	Comerciant	Regionalista	Síndic (*)	Comissió 2a. Hisenda
Miquel Matalí Rossell	Confiter	Independent	Síndic suplent (*)	Comissió 1a. Governació
Pere Castellsagué Massip	Fornier	Independent	Interventor	Comissió 2a. Hisenda Comissió 3a. Foment
Pere Vidal Sust	Comerciant	Independent	Custodi dels béns municipals	Comissió 2a. Hisenda
Salvador Estapé Millet	Dependent	???	Regidor	Comissió 1a. Governació
Pere Colomé Casals	Pagès	Independent	Regidor	Comissió 3a. Foment
Josep Riera Forgas	Fornier	???	Regidor	Comissió 1a. Governació
Felicià Maresma Coll	Comerciant	???	Regidor	Comissió 3a. Foment

(*) Escollits en els càrrecs per 9 vots a favor i 1 en blanc.

etaris d'aigües n'oferiren per abastir els veïns i també Pere Grau Maristany permeté usar els seus del carrer Lavadero per a ús comunal. Era un avís de les dificultats que haurien de suportar les classes desfavorides, en contrast amb l'optimisme dels grups dominants, que planejaven projectes de modernització del país, com l'Exposició d'Indústries Elèctriques i l'establiment de zones neutrals, als quals s'adherí l'Ajuntament masnoví.

Mentre que en altres pobles de la comarca, per a les eleccions de 1915, es conformà una candidatura que unia republicans radicals, republicans nacionalistes i liberals, que dugué a una posició de retraïment de conservadors i regionalistes, al Masnou no es produí cap fenomen similar i els regidors ocuparen, altre cop, el càrrec per l'article 29.

ELECCIONS MUNICIPALS DEL 14 DE NOVEMBRE DE 1915 (*)	
NOM	FILIACIÓ
Districte 1 Tomàs Coll Olivé Carles Maristany Pagès Jaume Pagès Pagès	Independent Regionalista Independent
Districte 2 Gabriel Sanjuan Hombravella Josep Ramentol Doria	Independent Independent

(*) Proclamats per l'article 29, segons edicte del president de la Junta Municipal del Cens de 7 de novembre de 1915.

El 19 de juliol de 1917, en el context de la crisi política, militar i social que embolcallava el país, hi

hagué reunions de diputats i senadors en diversos indrets d'Espanya. A Barcelona, parlamentaris de la Lliga Regionalista, amb la participació dels republicans, de la vessant nacionalista i radical, i d'alguns membres del Partit Conservador, es constituí l'Assemblea de Parlamentaris, amb l'objectiu de formular demandes autonomistes, en el marc d'unes corts constituents que plantegessin una nova estructura de l'Estat. La prohibició del govern Dato i els obstacles per fer de l'Ajuntament de Barcelona la seu de l'assemblea no van impedir la reunió al restaurant del parc de la Ciutadella, durant la qual gairebé setanta parlamentaris es pronunciaren per un nou programa de govern. L'Ajuntament del Masnou, l'1 d'agost, s'adherí als acords de l'Assemblea, seguint la petició dels diputats provincials Lluís Ferrer Barberà, Josep de Caralt Fradera i Joan Roqué. Tot i la frustració immediata, no havia de passar gaire temps perquè Alfons XIII admetés un govern de concentració, en el qual tinguren cabuda dos membres de la Lliga, Felip Rodés i Joan Ventosa Calvell, realitat que marcava la fi de l'exercici del torn entre liberals i conservadors, però també el distanciament de la Lliga del republicanisme, atesa la seva opció de classe, davant la creixent radicalització social. Era un signe clar de la crisi del dinastisme, que per a la Lliga Regionalista fou una oportunitat per incidir en la seva estratègia intervencionista a la política espanyola que tingué en Francesc Cambó el seu emblema.

Justament en aquesta tesitura de conflictivitat, alguns diputats provincials demanaren la suspensió del cos dels Mossos d'Esquadra, proposta que provo-

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE GENER DE 1916				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 3 DE GENER DE 1916
NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Pere Sust Estapé	Marí	Conservador	Alcalde (*)	Comissió 1a. Governació
Carles Maristany Pagès	Marí	Regionalista	Tinent d'alcalde 1r (*) (**)	Comissió 3a. Foment
Santiago Rosés Mitjans	Comerciant	Regionalista	Tinent d'alcalde 2n (*)	Comissió 2a. Hisenda
Miquel Matalí Rossell	Confiter	Conservador	Síndic (*)	Comissió 2a. Hisenda
Gabriel Sanjuan Hombravella	Comerciant	Independent	Síndic suplent (*)	Comissió 3a. Foment
Pere Castellsagué Massip	Forner	Independent	Interventor	Comissió 2a. Hisenda Comissió 3a. Foment
Pere Vidal Sust	Comerciant	Independent	Custodi dels béns municipals	Comissió 2a. Hisenda
Tomàs Coll Olivé	Marí	Independent	Regidor	Comissió 1a. Governació
Jaume Pagès Pagès	Marí	Independent	Regidor	Comissió 1a. Governació
Josep Ramentol Doria	Jornaler	Independent	Regidor	Comissió 3a. Foment
Pere Colomé Casals	Pagès	Liberal	Regidor	Comissió 1a. Governació

(*) Escollits en els càrrecs per 9 vots a favor i 1 en blanc.
(**) El 5-11-1917 renuncià a causa del seu trasllat a Barcelona.

cà un escrit de l'Ajuntament masnoví i altres de la comarca al president de la Diputació de cara al seu manteniment, pels serveis que prestaven i la confiança que mereixien a les autoritats. La vaga general de l'agost de 1917 havia tingut una certa repercussió al poble, com ho prova el fet que un grup de veïns es posés a disposició de l'Alcaldia, que agrai la seva col·laboració, així com també a les societats del poble. Va ser en aquests anys quan començaren a haver-hi moviments associatius de l'obrerisme masnoví, com la Sociedad de Peones de Albañiles, que endegà una vaga, el mes de juny de 1916, per obtenir un augment en el seu jornal.

L'agost de 1917 moria Prat de la Riba a Castellterçol, succés que féu onejar la bandera de les cases consistorials a mitja asta i l'assistència a l'enterrament del primer tinent d'alcalde, Carles Maristany Rosés, i dels regidors Santiago Rosés, Miquel Matalí, Pere Vidal, Jaume Pagès, Josep Ramentol i el secretari; sense que manquessin diversos telegrams de l'Alcaldia a la família, a la Diputació i a la Mancomunitat, aquest darrer en els termes següents: «L'Alcalde de Masnou, en nom propi i en el de l'Ajuntament que presideix, envia a la Diputació i a la Mancomunitat de Catalunya l'expressió del mes greu dolor per la mort de l'home eminent, a qui la terra catalana li serà sempre deudora d'haver consagrat tota la intel·ligència i tota sa activitat i energies a l'enlairament i purificació de

l'esperit Catalá. Pere Sust.»⁹⁸ L'entitat que agrupava els regionalistes del poble, Gent de Masnou, agrai a l'Ajuntament totes les mostres de dol.

8.2. ELS CANVIS EN LA NOVA DINÀMICA POLÍTICA

Les eleccions de novembre de 1917 marcaren el canvi d'inflexió en la política municipal, amb l'enfrontament de la candidatura anomenada anticaciquista, que recollia homes propers al regionalisme i independents, amb la conformada per la que significava la continuïtat amb les velles rutines.

El míting de propaganda electoral regionalista per a les eleccions a diputats provincials, que se celebrà el 10 de març de 1917 al Café Las Delicias i que comptà amb la participació d'oradors singulars de la formació lliguera, encapçalats per Francesc Cambó, era l'anunci d'una nova dinàmica al poble, palesa també amb la celebració d'una conferència pública sobre «Nacionalisme» impartida al mateix local per Salvador Millet Millet. No va ser aliena a aquesta sortida a la llum dels sectors regionalistes la constitució de l'associació nacionalista Gent de Masnou, el mes de maig de 1917, presidida per Santiago Rosés Mitjans.

98. 2-8-1917. AMM, caixa 155.

El mateix alcalde, Pere Sust, s'havia adreçat a les entitats del poble per tal que de cadascuna d'elles sorgís un candidat per fornir el proper consistori. El Centro Coral Unión Masnouense (Casinet), el Casino i La Calàndria declinaren la invitació, tot argumentant que el tractament de qüestions polítiques contravenia els seus estatuts, però Gent de Masnou s'implicà en la campanya electoral, a partir de reunions i mítings, com el celebrat al local conegut com Ca l'Inglés, al carrer de La Colomina, el dia 10 de novembre.

Els treballs per confegir la candidatura havien estat arduos, però, finalment, la presentació dels candidats tingué lloc en un acte a l'associació Gent de Masnou; tots ells eren gent jove, convençuts que, amb el seu triomf, s'obriria una ocasió excepcional per donar resposta a nous requeriments polítics i socials, tot posant fi al domini tradicional. De fet, els aspirants eren saba nova i

comptaven amb el suport de les entitats: Jaume Pagès, del Casino; Isidre Bertran, president del Centre Coral; Jaume Itxart, president de La Calàndria, i Josep Xuriach, expresident de La Cooperativa Tèxtil⁹⁹.

ELECCIONS MUNICIPALS DE L'11 DE NOVEMBRE DE 1917			
	NOM	FILIACIÓ	VOTS
Districte 1	Pere Sust Estapé	Independent	128
	Josep Xuriach Català	Candidatura anticaciquista	120
	Jaume Itxart Ballester	Candidatura anticaciquista	116
	Marià Fernández Oliveras	Candidatura caciquista	108
	Josep Galvany Alsina	Candidatura caciquista	99
	Jaume Pagès Pla	Candidatura anticaciquista	1
	Isidre Bertran Maristany	???	1
Districte 2	Jaume Pagès Pla	Candidatura anticaciquista	129
	Isidre Bertran Maristany	Candidatura anticaciquista	129
	Frederic Gibernau Maristany	Conservador maurista	104
	Josep Duran Sampera	Candidatura caciquista	98
	Francesc Pagès Fàbregas	???	29

En negreta, els càrrecs finalment electes per cadascun dels districtes electorals.
Electors: 785 (426 col·legi 1 + 359 col·legi 2). Votants: 522 (289 col·legi 1 + 233 col·legi 2).
Participació: 66,5 %

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE GENER DE 1918				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 5 DE GENER DE 1918
NOM	PROFESSION	FILIACIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Pere Sust Estapé	Comerçant	Independent	Alcalde (*)	Comissió 1a. Governació
Jaume Pagès Pla	???	Lliga Regionalista	Tinent d'alcalde 1r (**)	Comissió 2a. Hisenda
Frederic Gibernau Maristany	Marí	Conservador maurista	Tinent d'alcalde 2n (***)	Comissió 3a. Foment
Tomàs Coll Olivé	Marí	Independent	Síndic (****)	Comissió 1a. Governació Comissió 2a. Hisenda
Isidre Bertran Maristany	Jornaler	Conservador maurista	Síndic suplent (*****)	Comissió 2a. Hisenda
Jaume Itxart Ballester	Jornaler	Republicà regionalista	Interventor	Comissió 3a. Foment
Gabriel Sanjuan Hombravella	Comerçant	Independent	Custodi dels béns municipals	Comissió 2a. Hisenda
Carles Maristany Pagès	Marí	Regionalista	Regidor (*****)	Comissió 3a. Foment
Josep Xuriach Català	Escrivent	Independent	Regidor	Comissió 1a. Governació
Jaume Pagès Pagès	Marí	Independent	Regidor	Comissió 1a. Governació
Josep Ramentol Doria	Jornaler	Independent	Regidor	Comissió 3a. Foment

(*) Escollit en el càrrec per 7 vots a favor, davant de 4 de rebuts per Carles Maristany.
(**) Escollit en el càrrec per 6 vots a favor, davant de 5 de rebuts per Frederic Gibernau.
(***) Escollit en el càrrec per 11 vots a favor. Frederic Gibernau va renunciar al càrrec el 29 de setembre de 1919, per trasllat a Barcelona.
(****) Escollit en el càrrec per 6 vots a favor, davant de 5 de rebuts per Isidre Bertran.
(*****) Escollit en el càrrec per 7 vots a favor.
(*****) Carles Maristany va renunciar al càrrec el 9 de febrer de 1918, per trasllat a Barcelona.

99. Diario de Mataró y su comarca, 25-XI-1917.

Amb la victòria de l'anomenada candidatura anticaciquista, impulsada, en bona part, per la Lliga Regionalista, s'aconseguí no fer prevaldre el procediment de l'article 29, un dels pilars del caciquisme.

Les negociacions entre els guanyadors de la candidatura anticaciquista per distribuir els càrrecs havien comportat problemes i no reeixiren les propostes inicials, de manera que la sessió constituent no fou plàcida. Consideraven com a primer requisit el relleu de l'alcalde Pere Sust, però no va ser possible, en entendre de Jaume Pagès Pla, el líder dels opositors, per la manca d'acceptació de l'Alcaldia de Carles Maristany Pagès i de Jaume Pagès Pagès. Aquests al·legaren les seves possibles absències, raó que, segons Jaume Pagès, els havia d'haver portat a l'abstenció, igual com en el cas de Tomàs Coll, que, amb el mateix argument, es va negar a acceptar l'Alcaldia, però, en canvi, accedí a acceptar la Sindicatura. També Pagès criticà l'actitud de Xuriach, que durant les eleccions estava identificat en la lluita contra la política caciquista i va compartir la lluita i la glòria del triomf, però que en els moments de prova havia incomplert la seva paraula. Itxart també recriminava l'actitud de Xuriach, per haver-se mostrat el mateix dia de les eleccions contrari a l'alcalde, per acabar donant suport sense reserves a la política contrària. Xuriach es defensà tot dient que no havia deixat de complir cap compromís per anul·lar el caciquisme i fer bona administració i justícia, sinó que tan sols s'atenia a les conclusions de la comissió electoral, sobre la no-adquisició de compromisos per a la designació de càrrecs.

Un reguitzell d'acusacions mútues que portaren Jaume Pagès Pla a pronunciar aquestes paraules adreçades a Xuriach: *«El hombre que en un momento solemne proclama palabras enérgicas contra los de la política contraria, y ahora obra de común acuerdo con ellos no tiene derecho a ostentar el cargo de concejal.»*¹⁰⁰ Finalment, el mateix Pagès, tot proclamant el caràcter de minoria del seu grup, afirmava la seva estratègia de protesta i publicitat en les decisions perjudicials per a la majoria de la població i de suport a l'alcalde, sempre que la seva actuació estigués inspirada en el bé de la població.

Si bé l'acord inicial de la minoria després d'aquesta turbulenta sessió fou la renúncia als càrrecs, aquest fet no es produí, i Jaume Pagès Pla va ocupar la primera tinença d'alcaldia, tal com afirmava que li havien demanat el seu partit i un gran nombre d'electors; féu el mateix Bertran com a suplent de síndic; gest que l'alcalde els agrai.

Hi hagué força llicències, a l'alcalde, a Sanjuan, a Pagès Pagès i a Coll, però el més significatiu foren les renúncies al càrrec de Carles Maristany Pagès i de Frederic Gibernau Maristany. Una nova dinàmica es féu palesa des del primer moment, sense sessions extraordinàries i amb un seguiment minuciós dels temes, corresponent el major protagonisme a Jaume Pagès i a Jaume Itxart. Ambdós demanaven contínuament informació —fins i tot les actes des de 1913— i el repartiment dos dies abans als domicilis de l'ordre del dia de les sessions per poder discutir bé els afers, sense que manquessin desacords sobre la poca fidelitat de les actes i acusacions sobre tracte desconsiderat vers els veïns. Pagès, a més, volia tenir coneixement precís de les seves atribucions com a tinent d'alcalde, per evitar els casos en què algun empleat es negà a complir les seves ordres. Les sessions no deurién desenvolupar-se amb calma, atès que s'amenaçà amb sancions al públic que hi assistís amb bastó.

Les primeres reunions del consistori es dedicaren a l'anàlisi del dèficit de l'erari municipal des de 1917, en vies d'augmentar per la disminució d'ingressos. Tant Itxart com Pagès feren constar en acta que els nous regidors no eren responsables dels actes dels anteriors i de les seves equivocacions, malgrat que no hi hagués dubtes de la seva bona fe i honradesa. Pere Sust confiava de cobrir el dèficit amb els ingressos que aportarien els estiujants i amb la paralització de l'amortització de l'emprèstit de les escoles. També provocà debat el fet que els llibres de comptes no es trobessin a l'Ajuntament, sinó a casa d'un empleat resident a Barcelona, irregularitat a la qual l'alcalde al·legava que cap dels funcionaris de la casa no estava capacitat per a la tasca comptable.

Alguns dels temes del passat que reberen més atenció per part de la minoria d'oposició fou l'escorxador. Segons la majoria, la construcció del nou edifici havia estat paralitzada a causa de l'anormal situació del país per la guerra europea, i no va ser fins al 1917 quan va començar a funcionar; no obstant això, Itxart considerava que una de les raons del dèficit de l'erari era haver venut per un preu massa baix els terrenys on s'ubicava el vell i el cost excessiu de les seves obres, evitable si hi hagués hagut exposició pública.

Tampoc no escaparen a les crítiques el problema de l'aigua i el tracte de favor de l'Ajuntament als propietaris dels manants. I un dels temes que s'encetaren, destinat a tenir una llarga durada, fou la urbanització del torrent Umbert per part de La Indus-

100. 1-1-1917. AMM, caixa 9007-9009.

tria Lonera, pels forts desacords entre el seu gerent, Josep Puig Marcó, i el regidor Itxart. Aquest mateix denuncià també el rector per cobrar en l'expedició de certificats de pobresa o ajuts de beneficència «*produce pésimo efecto que por los representantes de una religión todo amor y caridad, no se tenga en consideración ni a los infelices que necesitan sus servicios para ingresar en un asilo*»¹⁰¹, crítica a la que se sumà Pagès, amb la matisació que no es podien fer extensius a tots els religiosos els defectes d'alguns.

De fet, l'activitat i el protagonisme de l'oposició dugueren l'alcalde a demanar a la majoria que seguís l'exemple de la minoria, i arribà a amenaçar amb la penalització dels regidors que no assistien a les sessions sense justificar-ho o que presentessin la dimissió. Però l'èmfasi dels primers mesos no es mantingué amb la mateixa intensitat durant tot el mandat: a finals de 1918, començaren a haver-hi algunes sessions extraordinàries i algunes de les ordinàries amb poca assistència.

Els processos electorals també mereixien l'atenció dels opositors. Davant la circulació de notícies que es produïen il·legalitats en els comicis a diputats a Corts, demanaven imparcialitat i neutralitat i garantia de llibertat per a l'emissió de vot dels empleats municipals, i fins i tot sancions per als qui faltessin a aquest dret de ciutadania. L'objecte de crítica era el mateix alcalde, que havia assistit a un banquet electoral juntament amb altres alcaldes, recriminació a la qual Sust respongué que la seva participació havia estat com a particular.

No faltà la implicació dels nous regidors en els projectes polítics catalans. Acabada la Primera Guerra Mundial, amb el despertar de les nacions en el nou mapa d'Europa, des de la Mancomunitat i també des dels cercles republicans, al llarg de 1918 revifaren campanyes a favor de l'autonomia municipal, constatada la poca influència de les reivindicacions formulades a l'Assemblea de Parlamentaris de l'estiu de 1917, tot aprofitant l'avinentsa del nomenament de Francesc Cambó com a ministre de Foment en el gabinet de salvació nacional de Maura. Cambó i Maura reberen la felicitació del consistori masnoví, l'abril de 1918, i tant Pagès com Itxart aconseguiren fer aprovar per unanimitat la seva proposta que un dels primers projectes de llei de les noves Corts fos la reforma de l'Administració local i la concessió de més autonomia per als municipis, a més del reconeixement de l'autonomia per a Catalunya i les altres

regions d'Espanya que ho sol·licitessin. En el marc de la Quarta Setmana Municipal s'endegà el plebiscit als municipis sobre la reforma de la Llei municipal, a la qual el Masnou mostrà el seu acord, el 22 de juny de 1918. Però el projecte fallí i no serà fins a la Llei municipal republicana de 1934 que hi quedaran recollits alguns aspectes.

Tot i el decaïment de les reivindicacions autonomistes a causa de la radicalització de la lluita social, hi hagueren altres iniciatives, com les Bases d'autonomia presentades al govern per la Mancomunitat de Catalunya, i la convocatòria de l'Assemblea General de Municipis per ratificar un plebiscit municipal per a l'autonomia integral de Catalunya, l'octubre de 1919; l'Ajuntament masnoví s'adherí a la proposta i envià com a representant a l'assemblea l'alcalde Pere Sust. Uns mesos després, una nova elecció de Pere Grau Maristany com a diputat a les Corts, ara com a monàrquic independent, però afí a la Lliga Regionalista, determinà la felicitació de l'Ajuntament, acompanyada del desig que el seu vot, si arribava el cas, fos favorable a l'autonomia de Catalunya, petició a la qual el diputat respongué de forma positiva¹⁰².

L'ambient catalanitzador quallà en l'acord unànim de col·locar la senyera al balcó de les cases consistorials, mantenint l'espanyola al lloc habitual, un cop Jaume Pagès el defensés, amb l'argument que en diverses poblacions veïnes, com Vilassar de Mar i Mataró, hi havia el costum d'hissar la bandera catalana en festes, al costat de l'espanyola «*como estamos en pleno periodo catalanista, pues las ideas autonomistas se difunden y arraigan por todo el país con una fuerza indestructible, no ve lejano el día de que sea obligatorio el izar dicha bandera, por cuyo motivo y para evitar el caso de una imposición propone se haga*»¹⁰³.

Aquest nou context catalanista esperonà diverses iniciatives d'homenatge a Prat de la Riba. D'una banda, l'Ajuntament s'adherí a la proposta de Pagès per col·locar una làpida a la casa nadiua del polític traspassat a Castellterçol, però el més significatiu fou la celebració de la Diada Prat de la Riba el dia 21 de setembre de 1919, amb molta assistència de públic, diputats provincials i de les Corts, entre ells el comte de Lavern, i càrrecs de l'Ajuntament barceloní i la Mancomunitat, durant la qual s'atorgà el seu nom als carrers de Correo i Deseada, principal via del poble i enclavament de les societats recreatives. El canvi fou fruit d'una proposta inicial de Gent de Masnou, amb

101. 24-5-1919. AMM, caixa 9007-9009.

102. 7-6-1919. AMM, caixa 9007-9009.

103. 18-11-1918. AMM, caixa 9007-9009.

el suport del mateix Pagès, de donar el nom del polític a la plaça de la Llibertat, però l'oposició de molts veïns, que opinaven «que es feia un tort a la paraula llibertat»¹⁰⁴, portà el regidor Bertran a demanar-ne la rectificació. Pagès i Itxart combregaren amb la proposta, amb la prevenció que el disgust dels ciutadans potser es devia al joc d'uns quants, sempre protestataris a tota innovació, o bé a una oposició política a Prat de la Riba. Finalment, s'acordà unir els carrers del Correo i la Deseada per donar-los el seu nom.

En aquesta legislatura, fou ben palès el descontentament social, amb les peticions recurrents d'augment de sou per part dels paletes peons, els acomiadaments d'oficials paletes i els efectes del locaut de la Federació Patronal sobre les fàbriques de filats i teixits del poble. Al regidor Itxart li correspongué el paper de la defensa de la classe obrera de la vila, enfrontat sovint amb Xuriach, que acusava de voler-se erigir en representant de la gent desfavorida, quan en realitat la seva posició era utilitzada com a plataforma política i en representava sols una petita part. Sovint, el discurs d'Itxart era titllat de radical per part de la majoria, però tenia en Pagès el seu defensor, que atribuïa el seu estil a la manca d'instrucció i no a cap mala intenció.

L'augment del preu dels aliments bàsics, del transport i dels combustibles afectaren directament la vida quotidiana. A causa de l'escassetat de carbó, calgué disminuir notablement l'enllumenat i alguns trens deixaren de circular, mentre que els veïns protestaven per la puja del cost del gas. La situació no millorà, ans el contrari, l'Ajuntament hagué d'intervenir en conflictes que anaren en augment, amb inspeccions de Pagès i Itxart a la plaça per evitar fraus en el pes i la venda de contraban de les patates i que originaren incidents amb freqüència la primavera de 1919. També augmentà el preu del peix i sovintejaren les queixes pel cost i la baixa qualitat de la carn, però el pa fou el producte en què es notà més la carestia i l'escassetat. En alguna ocasió, no hi hagué venda d'aquest aliment, i l'Ajuntament obligà els forners a facilitar-se farina els uns als altres, però la situació crítica esperonà l'enemistat entre ells, l'ocultació i les vendes a gent forana, en detriment dels masnovins. Freqüents discussions sobre l'alt preu, comparat amb altres municipis, enmig de mesures centralitzadores, acabà amb la intervenció d'un regidor dins el gremi de forners, obligats a pagar un dipòsit per garantir la compra de farina. L'estiu de 1919, per pal·liar l'escassetat, es negocià la compra d'un vagó de farina de Salamanca.

La puja dels lloguers i la manca d'habitatges socials començà a palesar-se com un dels problemes principals del Masnou, fins al punt que molts obrers es veïen obligats a emigrar, amb el consegüent perjudici agrícola i industrial. Itxart defensava la construcció de cases barates, sota l'impuls d'una societat constructora, a base d'un emprèstit popular, tal com es féu amb les escoles, però les societats financeres eren refractàries a tractar amb els ajuntaments. De moment, l'Ajuntament tan sols podia mitjançar amb els propietaris, perquè no abusessin de la situació, en els casos de veïns pobres. La vaga de paletes dificultava també les gestions. L'agost de 1919, el president de la patronal del ram de la construcció reuní els alcaldes i amenaçà amb locaut a Premià i als pobles on hi hagués paletes federats, que es féu efectiu el dia 9, mesura extrema i injusta que calia evitar, en l'opinió de Pagès i Itxart. Finalment, no afectà el Masnou, ja que la societat de paletes era independent, però no mancaren alguns incidents al carrer entre paletes i patrons.

Acabà d'agreujar la situació l'epidèmia de grip de la tardor de 1918. A part dels trasllats clandestins de malalts des de Barcelona, els obrers de La Lonera i els veïns del seu barri en foren els més afectats, i calgué suspendre els espectacles i l'activitat escolar, fins que al mes de novembre començà a decreixer l'epidèmia, encara que hi hagué rebrots fins a començament de 1921. De fet, la situació era prou crítica per als treballadors, i els conflictes i les amenaces de vaga fins i tot feren perillar la celebració de la Festa Major de 1919.

En els comicis de 1920, havien de cobrir-se cinc vacants ordinàries i una d'extraordinària per la renúncia de Frederic Gibernau, i se celebraren en un context d'eufòria de la Lliga Regionalista, que es beneficià de la crisi dels republicans radicals i dels monàrquics, conjuntura que es féu palesa amb l'activitat dels líders regionalistes per la comarca, a través d'actes i conferències on no mancà la presència de Cambó.

La sessió constituent, igual com passà en l'anterior, es veié tenyida de polèmica. Començà amb la discussió entorn de l'hora de la sessió, quan la proposta de Joan Pagès Oliver de fer-la el dimecres a les 18 hores fou replicada per Itxart, en manifestar que, com a obrer, no podria assistir-hi ni ell ni tampoc el públic. Hi afegí que, si la seva consideració no es tenia en compte, caurien pel seu propi pes les manifestacions de pau de Pere Sust i Jaume Gibernau, i es veié referendat per Pagès Pla, que afirmà la intenció de voler eliminar la minoria del consistori. Finalment, s'acordà celebrar les sessions el dissabte a les 18 hores.

104. 11-11-1918 AMM, caixa 9007-9009.

L'elecció d'alcalde fou igualment controvertida. Els regidors de la minoria, encapçalats de nou per Pagès Pla, estaven disposats a votar Joan Bertran, a canvi de tenir en les seves mans la primera tinença d'alcaldia, però finalment no s'arribà a cap acord. Bertran afirmà que, si bé mai no s'havia sentit un home públic, per esperit de servei hauria acceptat el càrrec, amb el vot de tots, cosa que Pagès Pla li negà, per compromisos polítics i per tossuderia. No faltà l'opinió d'aquest, tot afirmant que li negaren el vot per dignitat i no

ELECCIONS MUNICIPALS DEL 8 DE FEBRER DE 1920			
	NOM	FILIACIÓ	VOTS
Districte 1	Jaume Gibernau Duran	Independent	162
	Joan Pagès Oliver	Regionalista	148
	Teodor Estapé Millet	???	105
	Antoni Sanjuan Pou	Regionalista	102
	Josep Juriol Batlle	Independent	66
Districte 2	Manuel Colomé Casals	Monàrquic	151
	Joan Bertran Maristany	Independent	147
	Sadurní Jordana Parera	Nacionalista	123
	Pere Pagès Pagès	???	117

En negreta, els càrrecs finalment electes per cadascun dels districtes electorals.
Electors: 821 (476 col·legi 1 + 345 col·legi 2). Votants: 616 (345 col·legi 1 + 271 col·legi 2).
Participació: 75,03 %

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 D'ABRIL DE 1920				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 10 D'ABRIL DE 1920
NOM	PROFESSIÓ	FILIACIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Pere Sust Estapé	Comerciant	Independent	Alcalde (*)	Comissió 1a. Governació
Jaume Gibernau Duran	Escriptor	Independent	Tinent d'alcalde 1r (*)	Comissió 2a. Hisenda
Joan Pagès Oliver	Dependent	Regionalista	Tinent d'alcalde 2n (*)	Comissió 3a. Foment
Josep Xuriach Català	Escriptor	Independent	Síndic (**)	Comissió 1a. Governació Comissió 2a. Hisenda
Manuel Colomé Casals	Pagès	Monàrquic	Síndic suplent (***)	Comissió 3a. Foment
Josep Juriol Batlle	Jornaler	Independent	Interventor (****)	Comissió 1a. Governació
Joan Bertran Maristany	???	Independent	Custodi dels béns municipals (****)	Comissió 2a. Hisenda Comissió 3a. Foment
Jaume Itxart Ballester	Jornaler	Republicà	Regidor	Comissió 1a. Governació
Sadurní Jordana Parera	Pagès	Nacionalista	Regidor	
Jaume Pagès Pla	???	Regionalista	Regidor	Comissió 2a. Hisenda
Isidre Bertran Maristany (*****)	Jornaler	Conservador maurista	Regidor	Comissió 3a. Foment

(*) L'1 d'abril de 1910 van assumir el càrrec de manera interina, en obtenir només una majoria relativa de 5 vots a favor i 5 en blanc. El 10 d'abril es repetiria la votació, amb un resultat de 6 vots a favor i 5 en blanc, i el càrrec assumit de manera definitiva.
(**) Escollit en el càrrec per 7 vots a favor i 4 en blanc.
(***) Escollit en el càrrec per 6 vots a favor, davant d'1 de Josep Juriol i 4 en blanc.
(****) Escollit en el càrrec per 6 vots a favor.
(*****) Isidre Bertran va morir el febrer de 1921.

per política. De fet, es dirimia la majoria municipal i en aquest joc hi tenia un paper clau l'electe Sadurní Jordana, que, segons la minoria, havia rebut tot tipus d'afalacs dels seus contraris per desmembrar el grup, tal com havia passat en l'anterior consistori amb el cas de Josep Xuriach.

La pau i la concòrdia no havien de caracteritzar el consistori. Isidre Bertran, integrant de la minoria, procedí a la lectura d'un al·legat escrit, fet inusual, a l'entendre de la majoria, en un consistori on tots es

consideraven amics. El mateix Bertran manifestà que els desitjos de la minoria havien estat evitar les eleccions i intentar fer una candidatura comuna per l'article 29, per evitar les coaccions i els partidismes que havien enterbolit el poble. La realitat, tanmateix, els duria a mirar la majoria amb prevenció i a oposar-se enèrgicament a anomalies o arbitrarietats, sense fer oposició per sistema. La discussió derivà en altercats, amb les acusacions de Pagès Pla a la majoria per haver guanyat amb vots de fora del poble, cosa que li

restava legitimitat, atès que, tot i el mateix valor dels vots, tenien més valor aquells dels que tenien interessos a la població i votaven a consciència, que els dels que, potser, dos anys enrere, ni tan sols sabien que el Masnou existia. Gibernau replicà que, si els atribuïen el triomf per la compra de vots, havien d'haver-ho denunciat a la Junta Municipal del Cens, sense deixar de recordar que tampoc Xuriach i Jordana eren fills del Masnou.

Un cop proclamat alcalde Sust, Jaume Gibernau li oferí col·laboració i Jaume Pagès Pla avançà que, com a la legislatura anterior, li donarien suport en allò que consideressin encertat.

Enmig de les tensions de les primeres sessions, davant la circulació de rumors que no s'havien sabut administrar els fons municipals, Jaume Pagès Pla, Isidre Bertran i Jaume Itxart van proposar la publicació i fixació al tauler d'anuncis de l'estat de l'erari, des de l'1 de gener de 1918 fins al 31 de març de 1920, tot recordant que la minoria trobà un dèficit d'11.000 pessetes enfront del superàvit actual de 800 pessetes.

Una de les primeres iniciatives del nou consistori fou l'acceptació de la proposta de Pagès Pla, l'1 de maig de 1920, d'usar el català tant en discursos orals com en textos escrits, i de redactar-hi també els documents no oficials, tot i que quedava a criteri de l'Ajuntament determinar-ne el caràcter. Però aquesta unanimitat no significava que el mandat pogués desenvolupar-se amb normalitat, atès el seu difícil començament. Algunes sessions no pogueren celebrar-se per manca d'assistència, i tornaren les tensions quan es canvià la sessió de dissabte a dilluns, fet que provocà la retirada de Joan Bertran, Josep Juriol, Pages Oliver, Josep Xuriach i Manuel Colomé, mentre que Jaume Itxart retornava la citació per justificar la seva absència.

Un moment de tensió especial es visqué el setembre de 1920, arran de l'agressió d'un veí a Isidre Bertran, acompanyada d'amenaçes i insults per a tot l'Ajuntament, advertint que assistiria a la sessió per veure quin regidor gosava tractar del joc prohibit. Pagès Pla no estalvià criticar la majoria i l'alcalde per feblesa i poca defensa del prestigi de l'Ajuntament; mentre que, per Sust, l'incident era fruit de l'estat social i va afegir que, si no fos pel suport de la majoria i de l'opinió pública, deixaria el càrrec sense donar compte de res als regidors.

Les divisions afectaren la mateixa Festa Major de 1920, celebrada en dos espais diferents: els jardins del Casino, el nom del qual per a Itxart era un anatema i una negació de la concòrdia, i l'hort de Can Casas (La Calàndria). La desunió es repetí l'any següent, un cop fracassats els intents de cercar un lloc neutral, tot i que finalment l'Ajuntament se'n féu càrrec amb la instal·lació de l'embelat a La Calàndria, amb l'advertiment de Pagès Pla que Gent de Masnou, entitat

política, s'inhibiria de la festa oficial, per ser impropï de l'Ajuntament fer-se càrrec de la festa amb tantes divergències entre el veïnat.

El Masnou no podia sostreure's de la gravetat de la situació d'uns anys marcats pel fenomen de les lluites socials, amb aturades a les dues fàbriques principals, Estapé Hermanos i La Industrial Lonera, i a les més petites de gèneres de punt. L'ascens espectacular de la CNT va fer possible l'èxit de la vaga general de 1919, arran del conflicte de La Canadencia i la intransigència de la patronal a les reivindicacions obreres anà acompanyada del foment dels atemptats contra els dirigents sindicals a través dels Sindicats Lliures i de les mesures de connivència dels governadors civils i els cossos policials, dinàmica paral·lela als atemptats dels grups anarquistes contra patrons i polítics. El mateix cap de govern, Eduardo Dato, caigué sota les bales anarquistes el 1921, fet que provocà el telegrama de condòl per l'Ajuntament, així com l'acord consistorial, a proposta de Pagès Oliver, d'adherir-se a l'homenatge a Martínez Anido, impulsat per les entitats econòmiques de Barcelona, per la seva tasca a favor de la pau i tranquil·litat. En el seu mandat com a governador civil, Martínez havia estat el protector dels pistolers de la patronal contra la CNT i l'impulsor de l'aplicació de la Llei de fugues i de nombroses deportacions. També l'alcalde de Barcelona, el regionalista Antoni Martínez Domingo, va ser víctima d'un atemptat, el mes de juny de 1921, amb motiu del qual hi hagué una protesta del consistori masnoví.

Mentrestant, la pobresa s'estenia entre molts veïns, pel gran augment de preus, alguns dels quals ni tans sols podien pagar l'ús del safareig, cost que l'Ajuntament acabà per abonar a l'arrendatari, ensems que havien d'augmentar els socors als pobres; també seguí pujant el preu del pa i la seva mala qualitat, i la divisió de classes es palesava en l'existència de *pan de lujo*, elaborat amb farina de mercat lliure, mentre que la resta estava intervenida per l'Estat. Una vaga de carreters i forners agreujà la manca de pa a Barcelona i l'arribada al Masnou de forasters per adquirir-lo provocà incidents.

I no faltà el desastre de les guerres del Rif, amb les crides dels joves a files, entre els quals alguns treballadors de La Lonera, als quals l'empresa seguí abonant els salaris. L'aixecament de les tribus rifenyes, liderades per Abd-el-Krim, havien desencadenat cruels enfrontaments, que culminaren amb el conegut com a desastre d'Annual, el juliol de 1921, en què foren massacrats milers de soldats espanyols, entre ells un caporal masnoví. Des de l'any 1918, el contingent que pertocà al Masnou fou de 81 homes, i en vistes a enviar-los ajuts, s'organitzaren festes i subscripcions, amb especial relleu a la Festa del Soldat, celebrada el 18 de setembre de 1921.

La defensa de les classes populars seguia encapçalada per Itxart, el qual, juntament amb Pagès Pla, progressivament decantat vers el republicanisme, re-

prengué el debat i les propostes sobre el problema de l'habitatge obrer, amb desnonaments llastimosos. Itxart reclamava clemència als propietaris, molts dels quals eren forasters, però l'Ajuntament al·legava que no era de la seva incumbència legal, i que tan sols intentaria escenes desagradables i desordres. L'1 de maig de 1920 es formà una comissió municipal d'estudi, però els pocs resultats portaren a la formació d'una associació d'inquilins, presidida per Itxart, que no parava de denunciar la desídia de l'Ajuntament «*por ser este Ayuntamiento un ayuntamiento de propietarios que solo se preocupa de cosas baladis y olvida las verdaderamente importantes*»¹⁰⁵, tot referint-se als desnonaments, violents en alguns casos, i als arguments de la majoria de no tenir capacitat legal ni diners. Joan Bertran considerava el projecte de les Cases Barates inassequible sense la intervenció de l'Estat i els projectes dificultosos, ja que els propietaris no secundaven una obra tan patriòtica i humana, per l'alt cost dels solars. Finalment, el 15 de juny de 1922, es constituí la Cooperativa Casas Baratas La Masnouense, destinada a tenir una trajectòria llarga i accidentada.

El mandat acabava amb poquíssima assistència a les sessions, enmig d'una campanya electoral que tampoc no augurava gaire pau, en la darrera etapa constitucional abans del cop d'estat de Primo de Rivera. El febrer de 1922 pertocava escollir tres regidors per districte, per compensar el que s'havia escollit de més el 1920, a causa de la vacant de Frederic Gibernau Maristany. Prèviament, es féu un sorteig per fer cessar un regidor, que fou Manuel Colomé Casals.

ELECCIONS MUNICIPALS DEL 5 DE FEBRER DE 1922			
	NOM	FILIACIÓ	VOTS
Districte 1	Josep Xuriach Català	Lliga Regionalista	167
	Pau Bertran Collell	Lliga Regionalista	164
	Jaume Curell Sampera	Lliga Regionalista	162
	Josep Estrada Farreras	Republicà	133
	Jaume Itxart Ballester	Republicà	130
	Vots en blanc		2
Districte 2	Jaume Pagès Pla	Republicà	166
	Miquel Matalí Font	Independent	156
	Manuel Colomé Casals	Lliga Regionalista	120
	Joan González Tortos	Lliga Regionalista	118
	Jaume Curell Sampera	Lliga Regionalista	2

En negreta, els càrrecs finalment electes per cadascun dels districtes electorals.
Electors: 862 (495 col·legi 1 + 367 col·legi 2). Votants: 661 (379 col·legi 1 + 282 col·legi 2).
Participació: 76,68 %

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 D'ABRIL DE 1922				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 8 D'ABRIL DE 1922
NOM	PROFESSION	FILIACIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Jaume Curell Sampera	Metge	Lliga Regionalista	Alcalde (*)	Comissió 1a. Governació
Jaume Gibernau Duran	Escrivent	Independent	Tinent d'alcalde 1r (*)	Comissió 2a. Hisenda
Joan Pagès Oliver	Dependent	Lliga Regionalista	Tinent d'alcalde 2n (*)	Comissió 3a. Foment
Josep Xuriach Català	Escrivent	Lliga Regionalista	Síndic (*)	Comissió 2a. Hisenda
Josep Juriol Batlle	Jornaler	Independent	Interventor (**)	Comissió 1a. Governació
Joan Bertran Maristany	???	Independent	Custodi dels béns municipals (***)	Comissió 2a. Hisenda Comissió 3a. Foment
Pau Bertran Collell	???	Lliga Regionalista	Regidor	Comissió 3a. Foment
Jaume Pagès Pla (****)	???	Republicà	Regidor	Comissió 2a. Hisenda
Miquel Matalí Font	Comerciant	Independent	Regidor	Comissió 1a. Governació
Manuel Colomé Casals	Pagès	Lliga Regionalista	Regidor	Comissió 1a. Governació
Sadurní Jordana Parera	Pagès	Nacionalista	Regidor	Comissió 3a. Foment

(*) Escollit en el càrrec per 8 vots a favor i 3 en blanc.
(**) Escollit en el càrrec per 7 vots a favor.
(***) Escollit en el càrrec per 9 vots a favor.
(****) Jaume Pagès va presentar la renúncia el 18 d'abril de 1923, per traslladar-se a Barcelona.

105. 23-7-1921. AMM, caixa 9012-9014.

El triomf correspongué a la llista auspiciada per la Lliga, en consonància amb l'estratègia de cercar suport en els carlins i els liberals autonomistes, que en el cas del Masnou tenien en Pere Grau Maristany un dels seus líders, com a fundador de la Federació Monàrquica Autonomista.

En la sessió inaugural, Jaume Itxart, regidor sortint, recordava que, per la seva condició d'obrer manual, la seva elecció no hauria estat possible sense l'impuls de La Calàndria. També esmentà els enfrontaments dels primers anys, minorats amb el pas del temps, i la seva frustració per no haver reeixit en el projecte de les Cases Barates, tot i haver tingut el regidor Bertran al seu costat; en conseqüència, demanava al consistori que ho seguís intentant, mentre ell cooperaria des de la presidència de la Societat d'Inquilins. Joan Bertran, abans de deixar el consistori, també insistí en el poc ambient favorable en la població, en la manca d'harmonia a l'Ajuntament i en la minsa contribució dels propietaris.

L'alcalde Curell no fou votat per unanimitat. Miquel Matalí ho justificà per la ruptura de la neutralitat promesa durant la campanya i per la seva militància i suport d'una entitat política, tal com quedà palesat en l'homenatge que rebé, després de ser escollit candidat: «*La presencia de algunos directores o prohombres del regionalismo catalán, que pronunciaron discursos de tonos extremadamente políticos ¿no quiere decir también que se rompe aquella tan predicada neutralidad?*» El nou alcalde replicà que havia acceptat el càrrec per no desatendre l'opinió de molts veïns i per deure de ciutadania, a més d'informar que no va assistir al banquet al·ludit i que conservava la seva independència «*más que republicanos, catalanistas y otros distintivos políticos deberíamos llamarnos y conocernos por masnouenses á secas*»¹⁰⁶. Pagès Pla, que seguia al consistori com a reelegit, dubtava que Jaume Curell tingués prou llibertat, per haver acceptat anar en una llista que havia practicat l'acaparament, per barrar el pas a Itxart i Josep Estrada, al districte primer.

Els conflictes socials seguien a l'ordre del dia, amb estats d'excepció, augment del preu de les subvencions, vagues..., amb el problema afegit de la repatriació de soldats que, havent complert el servei, encara eren al Marroc, tema que comportà la sol·licitud de sis diputats catalans per repatriar les tropes d'Àfrica, deixant sols 30.000 homes fins a substituir-los per voluntaris. La petició motivà l'estranyesa de Pagès Pla, ja que, excepte Macià i Companys, tots eren partidaris de la guerra, i valorava el gest com una

estratagema política; en canvi, el mes de novembre de 1922, sol·licitava la celebració d'un referèndum per definir la política espanyola al Marroc, proposta que merescué l'aprovació del consistori.

Un altre posicionament crític de Pagès, amb el suport de Miquel Matalí, va dirigir-se contra l'augment de dietes als diputats, en un context de despeses a l'Àfrica i d'augment de la tributació: «*Mientras el país se lamenta y teme que no pueda soportar los nuevos gastos vienen los Sres. Diputados votándose para si mismos una consignación importante, acto que rechaza la nación en su totalidad y que como una mínima expresión de la misma debe el Ayuntamiento manifestarlo al Gobierno y mayormente estando en la conciencia nacional que los Diputados no actúan de manera que se hagan acreedores a esta consideración del país.*»¹⁰⁷ No manifestà la mateixa opinió Xuriach, que considerava la llei una conquesta democràtica, ja que obria les portes a la classe obrera, entre la qual es comptava. Finalment s'envià un telegrama conciliant les opinions.

La divergència ideològica es manifestà amb la defensa que Frederic Gibernau féu de Maura i Romanones per la dissolució de les Juntes de Defensa, i de Sánchez Guerra per la seva enèrgica actitud, fent-los mereixedors de felicitació, a la qual se sumà l'adreçada al cap de la Legió Millan Astray, a proposta de Pau Bertran¹⁰⁸.

Els darrers mesos del consistori foren de simple compliment dels tràmits, fins a l'extrem que Pagès Pla criticava l'Ajuntament per projectar i acordar molt sense que es traduís en realitzacions, i avisava de la seva retirada si no es rectificava, sense que rebés altra resposta del cap de la majoria Gibernau que els acords es complien a mesura que es podia.

El context de final d'una etapa determinà que les reivindicacions catalanistes quedessin en un segon pla. Quan el Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria s'adreçà a tots els ajuntaments, l'octubre de 1922, perquè subscriuissin la demanda de considerar Catalunya una nació i d'assolir govern propi, l'Ajuntament denegà la petició pel seu caràcter extremadament polític; i quan es planejava l'homenatge a Rafael de Casanovas l'Onze de Setembre de 1923, Gibernau posà «*la condición de que no se interprete este acto de paisanaje como una desconsideración a nuestra madre España*»¹⁰⁹. Però ni ell ni cap dels companys de consistori no imaginaven que tardarien molts anys a celebrar un altre Onze de Setembre.

106. 1-4-1922. AMM, caixa 9010-9011.

107. 29-7-1922. AMM, caixa 9010-9011.

108. 18-11-1922. AMM, caixa 9010-9011.

109. 31-8-1923. AMM, caixa 9012-9014.

9

LA DICTADURA DE PRIMO DE RIVERA (1923-1930)

Ayuntamiento, substituyéndolos con los señores
Asociados de la Junta Municipal.

Y debiendo procederse a la elección de Alcalde y demás cargos Concejales, suspende la Sesión por cinco minutos para ponerse de acuerdo los señores Concejales.

Terminada esta primera parte de la sesión, firman la presente los señores que cesan en el Ayuntamiento, con el Sr. Comandante Militar y conserje, el Secretario, de que certifica

El Comandante Militar Presidente

Florencio Conde

Jaime Cuell

Jaime Gibernau

Pablo Portu

José Turiso

Juan Buitán

José Llopis

Manuel Colomé

Miguel Gual

Florencio Conde

Reanudada la Sesión, bajo la misma presidencia del Sr. Comandante Militar, Alférez D. Florencio Conde, procediéndose a la elección de Alcalde en votación secreta por medio de papeletas que los señores Concejales fueron depositando una por una, dispuesta a este objeto, de conformidad con los art.º 53 y 54 del R.º D.º

Constitució de l'Ajuntament nomenat pel Comandant Militar, 2 d'octubre de 1923.

El cop d'estat de Miguel Primo de Rivera, el 12 de setembre de 1923, obrí pas al desmantellament del sistema constitucional i a la seva substitució per un règim militar, enmig de la declaració de l'estat de guerra, la suspensió de les garanties constitucionals i dels partits polítics i una fèrria censura. Primo de Rivera, com a capità general de Barcelona, estava ben relacionat amb els sectors monàrquics i els elits de la burgesia econòmica catalana, que reclamaven una acció contundent contra l'agitació social que s'havia ensenyorit dels carrers de la ciutat des de 1917. Les investigacions a les Corts a la recerca de responsabilitats pel desastre del Rif acabaren de decidir el general, que, en connivència amb els conspicus sectors monàrquics, maldava per salvar Alfons XIII.

Els sectors del catalanisme conservador ben aviat reberen els embats de la política anticatalanista del dictador, però de moment l'objectiu de la pacificació social passà en primer terme, com ho mostrà l'entusiasta rebuda a Primo quan arribà a Barcelona des de Madrid, on havia posat en marxa els contactes per a l'èxit del cop.

9.1. ELS CONSISTORIS NOMENATS

En el marc de l'eliminació de totes les institucions representatives, el 30 de setembre de 1923, el Directori Militar dictà l'ordre de suprimir els ajuntaments consti-

tuits a les darreres eleccions de 1922. Dos dies després, el fet es consumà al Masnou en una sessió municipal extraordinària, presidida per Florencio Conde Gazen, alferes de la secció de carrabiners de Premià de Mar, en la qual foren convocats el darrer consistori i els vocals associats de la Junta Municipal. Comunicada la destitució dels regidors i comminats a abandonar la sala, foren substituïts pels vocals associats i, després d'una interrupció de cinc minuts, s'escolliren els càrrecs.

Les paraules del nou alcalde, Tuneu, demanant cooperació als regidors, dels quals es prometia company i amic, no podien ser més explícites sobre la nova realitat: *«por las condiciones en que han sido llevados al gobierno y administración del pueblo por un Gobierno que ya ha expuesto su programa esencialmente moralizador»*¹¹⁰.

Feble va ser la reacció davant un acte de tanta envergadura política. Les autoritats municipals, en el context general del país abocat al final d'una etapa, no gaudien de gaire popularitat i la Lliga Regionalista, que dominava a la major part de les institucions catalanes, es mantingué a l'expectativa, fins que el procés de desmantellament arribà també a la Mancomunitat. A finals de gener de 1924, les manifestacions anticatalanes del dictador eren prou explícites, i les diputacions passaren a mans d'homes afins al dictador, amb objectius i línies d'actuació contràries a la tasca mancomunatària anterior, fins a arribar a la suspensió de la institució catalana el juliol de 1925.

AJUNTAMENT INTERÍ CONSTITUÏT EL 2 D'OCTUBRE DE 1923			COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 3 D'OCTUBRE DE 1923
NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Víctor Tuneu Folch	Farmacèutic	Alcalde (*)	Comissió 1a. Governació
Joan Llampallas Alsina	Propietari	Tinent d'alcalde 1r (*)	Comissió 2a. Hisenda
Felicià Raspall Suñol	Propietari	Tinent d'alcalde 2n (*)	Comissió 3a. Foment
Joan Torres Rusiñol	Estanquer	Síndic (*)	Comissió 1a. Governació
Antoni Grau Colomé	Carboner	Síndic suplent (*)	Comissió 3a. Foment
Gabriel Sanjuan Hombravella	Comerciant	Dipositari (**)	Comissió 1a. Governació Comissió 2a. Hisenda
Claudi Vidal Millet	Propietari	Interventor (***)	Comissió 1a. Governació
Francesc Vilarrosal Font	???	Regidor	Comissió 3a. Foment
Isidre Teuler Crehuet	Industrial	Regidor	Comissió 2a. Hisenda
Frederic Mas Ubach	Paleta	Regidor	Comissió 3a. Foment
Rossend Ramentol Ballester	Fornier	Regidor	Comissió 2a. Hisenda

(*) Escollits per 10 vots a favor i 1 en blanc.
(**) Claudi Vidal va morir el 21 de març de 1924. No va ser substituït en els seus càrrecs.
(***) Escollit per 10 vots en la sessió de constitució de les comissions del 3 d'octubre de 1923.

110. 2-10-1923. AMM, caixa 9012-9014.

Els mesos a venir, l'Ajuntament, amb consciència de la seva interinitat, desenvolupà una tasca gairebé reduïda a la concessió de permisos d'obres, sense que manquessin les adhesions al nou règim, amb assistència de l'alcalde i els regidors a actes protocol·laris, com la recepció en honor d'Alfons XIII al Saló de Cent, organitzada per l'alcalde de Barcelona, Fernando Álvarez de la Campa, el novembre de 1923, o l'assistència a les conferències o reunions amb el delegat governatiu de Mataró, com la celebrada el dia 9 de març de 1924, amb presència del capità general i el governador civil al Clavé Palace de la capital de la comarca. Tanmateix, no mancava el control sobre la classe obrera, ateses les demandes d'informació del mateix delegat a l'alcalde sobre les alteracions a les fàbriques o vagues que es produïssin al poble.

9. 2. ELS AJUNTAMENTS CORPORATIUS

El consistori interí fou substituït per un de definitiu el 8 d'abril de 1924, després d'una sessió extraor-

dinària¹¹¹. Començava una nova etapa en la història de les institucions locals, un cop aprovat l'Estatut municipal, obra de José Calvo Sotelo. Derogada la vella Llei municipal de 1877, es tractava de consolidar i donar impuls a les institucions locals, amb mesures que anaven des de l'agilització del govern, amb una reducció del paper del Ple i un augment de les competències a la Comissió Permanent, formada per l'alcalde i els tinent d'alcalde, que donaven compte dels seus acords a les sessions plenàries per a la seva ratificació; d'atorgar noves competències, com la construcció de cases barates; i de possibilitar la municipalització dels serveis o l'emissió de deute. Tot i l'objectiu d'atorgar major eficàcia als cossos municipals, l'Estatut, inspirat en el model del feixisme mussolinià pel protagonisme reservat als regidors corporatius, generà crítiques per la seva orientació fortament polititzada; no endebades, els ajuntaments esdevingueren una plataforma per inserir-hi els homes de la Unión Patriótica Nacional, afins al dictador i representatius dels sectors benestants dominants. Primo de Rivera, en un intent de consolidar la seva

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 8 D'ABRIL DE 1924 (*)			COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 8 D'ABRIL DE 1924
NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Joan Llompallas Alsina	Propietari	Alcalde (**)	Comissió Permanent Municipal Comissió 1a. Governació
Victor Tuneu Folch	Farmacèutic	Tinent d'alcalde 1r (**)	Comissió Permanent Municipal Comissió 2a. Hisenda
Joan Torres Rusiñol (***)	Estanquer	Tinent d'alcalde 2n (**)	Comissió Permanent Municipal Comissió 3a. Foment
Antoni Grau Colomé	Carboner	Tinent d'alcalde suplent (**)	Comissió 3a. Foment
Rosend Ramentol Ballester	Forner	Tinent d'alcalde suplent (**)	Comissió 1a. Governació
Gabriel Sanjuan Hombravella (***)	Comerciant	Dipositari (**)	Comissió 2a. Hisenda
Felicià Raspall Suñol (***)	Propietari	Regidor	Comissió 1a. Governació
Isidre Teuler Crehuet	Industrial	Regidor	Comissió 2a. Hisenda
Frederic Mas Ubach	Paleta	Regidor	Comissió 3a. Foment
Francesc Vilarrosal Font	???	Regidor	
Pere Colomé Casals	Pagès	Regidor corporatiu interí	Comissió 1a. Governació
Xavier Ferrer Pielias	Paleta	Regidor corporatiu interí	Comissió 3a. Foment
Ramon Bosch Besso	Paleta	Regidor corporatiu interí	Comissió 2a. Hisenda

(*) Continuen, amb càrrecs redistribuïts, els mateixos regidors que a l'Ajuntament l'interí d'octubre de 1923, a excepció del difunt Claudi Vidal Millet. El 29 d'abril de 1924 es van sumar al consistori 3 regidors corporatius interins, nomenats pel delegat governatiu del partit judicial de Mataró.

(**) Escollits en el càrrec per 9 vots a favor i 1 en blanc.

(***) Gabriel Sanjuan va dimitir com a dipositari per motius de salut el 29 de juliol de 1927. Va ser substituït en el càrrec per Alfredo Cortel Gómez, que havia entrat al consistori el 16 de febrer de 1926, per omplir la vacant de Felicià Raspall, mort el 14 de juliol de 1925. Cortel Gómez va presentar la renúncia com a dipositari el 30-8-1927 i va ser substituït, de manera interina, per Joan Torres Rusiñol.

111. Reial ordre circular, 28-3-1924.

dictadura, havia fet el pas decisiu de substituir el Directori militar pel Directori civil, d'acord amb aquest partit, únic, també segons el tall feixista.

La Comissió Permanent Municipal, formada per l'alcalde i els tinents d'alcalde, es mantingué igual fins al 6 de novembre de 1928, quan aquests foren substituïts per Joan Torres i Pere Colomer.

Amb les paraules de l'alcalde Llampallas sobre la seva intenció política d'inspirar-se en l'esperit de la llei i el dictat de la consciència i d'aconseguir el bé i la tranquil·litat de la població, s'estrenava el consistori, amb l'elaboració del projecte de Carta municipal, referida als temes econòmics, com un dels primers objectius¹¹². Una de les primeres actuacions foren les obres de reforma i restauració de les cases consistorials. Des de la seva erecció, tan sols hi havia hagut petits canvis, entre els més singulars, el tancament dels pòrtics de la façana de llevant i la instal·lació d'una font l'any 1868. En aquesta ocasió, l'arquitecte municipal Pere Jordi Bassegoda Musté fou l'encarregat d'enluir les façanes, dignificar la sala de sessions i projectar la col·locació dels plafons de terra cuita amb la data de construcció de l'edifici i de la restauració, 1845 i 1925.

Hi hagué canvis en la secretaria, ja que, per malaltia de Josep Canudas, l'ocupà de manera accidental Josep Sala Maristany del 20 de juliol de 1926 al 7 de juny de 1927, fins que, un cop jubilat Canudas, el 8 de maig de 1928, el lloc s'adjudicà a Josep M. Bernacho Isús. El 1928 hi hagué alguns canvis en la composició del consistori.

A l'alcalde Llampallas li correspongué participar en les eleccions, com a compromissari, per escollir la representació municipal a l'Assemblea Nacional Consultiva. Un dels intents de consolidació del règim havia estat la creació, el 1927, d'aquesta assemblea, privada de tota funció legislativa i composta per membres amb caràcter vitalici, a més dels nomenats per les corporacions, entre elles els ajuntaments.

La identificació amb el règim era fonda i, al llarg de la Dictadura, el consistori no estalvià mostrar-la com un dels signes del poble. S'endegaren campanyes per formar la militància de la Unió Patriòtica i el mateix delegat governatiu, Lluís Jovell, féu una conferència a l'Ajuntament sobre el nou partit i convidà els assistents a «*formar parte de dicha agrupación en bien de nuestra querida España, por ser la que ha de salvarla*»¹¹³. Segons informà l'Ajuntament, molts

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 19 DE NOVEMBRE DE 1928 (*)			COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 19 DE NOVEMBRE DE 1928
NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Joan Llampallas Alsina	Propietari	Alcalde i regidor	Comissió Permanent Municipal Comissió 1a. Governació
Joan Torres Rusiñol	Estanquer	Tinent d'alcalde 1r i regidor	Comissió Permanent Municipal Comissió 1a. Governació Comissió 2a. Hisenda Comissió 3a. Foment
Pere Colomé Casals	Pagès	Tinent d'alcalde 2n i regidor	Comissió Permanent Municipal Comissió 1a. Governació
Francesc Vilarrosal Font	???	Regidor	
Antoni Grau Colomé	Carboner	Regidor	Comissió 2a. Hisenda
Isidre Teuler Crehuet	Industrial	Regidor	Comissió 3a. Foment
Rosend Ramentol Ballester	Fornier	Regidor	Comissió 1a. Governació
Frederic Mas Ubach	Paleta	Regidor	Comissió 2a. Hisenda
Xavier Ferrer Pielias	Paleta	Regidor	Comissió 3a. Foment
Ramon Bosch Besso	Paleta	Regidor	

(*) Reestructuració del consistori arran del pas dels regidors corporatius a regidors directes. Tots els regidors continuen del consistori d'abril de 1924. A la mateixa data morí Víctor Tuneu.

112. Reglament 9-7-1924, sobre organització i funcionament dels ajuntaments.

113. 23-9-1924. AMM, caixa 9012-9014.

dels assistents s'hi adheriren i s'endegà el mecanisme d'inscripció a la mateixa secretaria. I com a mostra d'agraïment a Calvo Sotelo per l'Estatut Municipal, l'Ajuntament masnoví féu costat a la proposta del de Huelva d'atorgar-li un premi, ensems que endegava la creació del Montepio General de Empleados Municipales, un dels aspectes que recollia l'Estatut. També, quan els dies 11, 12 i 13 de setembre de 1926 se celebrà un plebiscit nacional a favor del marquès d'Estella i la Unió Patriòtica, per referendar que «*en España se prosiga la labor de saneamiento y tonificación hace tres años comenzada*»¹¹⁴, l'Ajuntament el valorà com un gran èxit al Masnou, ja que pogueren enviar-se plectres amb les signatures de 1.756 veïns dels dos sexes. I pocs dies després s'enviaven a Jerez de la Frontera, poble natal del dictador, 100 pessetes per al monument que se li erigiria, amb la valoració següent: «*el patrio de los tiempos actuales a quien más agradecimiento debe España, por haberla redimido del decaimiento moral en que estaba sumida y salvado de la anarquía y desmoralización en todos los ramos de la vida nacional, con el gesto glorioso del día 13 de septiembre de 1923, que formará época en nuestra historia patria*»¹¹⁵.

El zel vers les adhesions patriòtiques no defalliren, i especialment rellevant va ser la posició davant la campanya encapçalada per Vicente Blasco Ibáñez i altres intel·lectuals que des de França publicaren, el desembre de 1924, el manifest «*Una nación secuestrada*». L'Ajuntament masnoví s'afegí a l'onada de protestes i de patriotisme, amb un telegrama al president de la Unió Patriòtica de Madrid «*por la campaña indigna y asquerosa desde el extranjero contra la Patria y el Rey de algunos españoles desnaturalizados*»¹¹⁶, i assistí a la manifestació patriòtica, el dia 25 de desembre a Barcelona, per honorar Espanya i el rei, a la qual va convidar els veïns i les corporacions, tal com recomanà Milans del Bosch. Però no acabaren aquí els actes d'adhesió. Pocs dies després, es convocà una sessió extraordinària per informar sobre la comunicació de les autoritats perquè els ajuntaments exercissin zel i patriotisme per desvirtuar la propaganda antipatriòtica. Gabriel Sanjuan protestà per les vils calúmnies contra la pàtria i el rei: «*El Rey es el padre espiritual de la familia española y la más legítima encarnación de la patria, estas ofensas las reciben como propias todos los buenos españoles.*» Al mateix temps, es produïa l'adhesió

entusiasta a la proposta de l'Ajuntament de Madrid, amb el nomenament d'Alfons XIII i Victòria Eugènia alcalde i alcaldessa honoraris del Masnou, el 24 de gener de 1927. Com a colofó, una comissió formada per l'alcalde i els regidors Torres i Sanjuan viatjaren a Madrid per homenatjar el rei pel seu sant, «*porque con su patriótica intervención en este acto histórico desvirtuaban ciertos prejuicios, tan infundados como injustos...*»¹¹⁷

Gest d'adhesió i felicitació, obertura de subscripcions i recollides de signatures arribaven a tots els nivells de les institucions de govern i a personalitats de l'entorn monàrquic: els presidents de la Diputació Provincial; el capità general de Catalunya, Emilio Barrera Lugando, declarat fill adoptiu i predilecte del poble; el baró de Viver i el comissari regi de l'Exposició Internacional, marquès de Foronda; Manuel Aunos i Martínez Anido, ministres de Treball i Governació... I no faltaven l'assistència a tots els actes polítics de la comarca referits a la commemoració del cop d'estat o de la creació de la Unió Patriòtica la compra de retrats reials o el repartiment de bons de menjar per als pobres en ocasions d'aniversaris reials. El governador civil Milans del Bosch, en la seva visita durant la Festa Major de 1926, fou rebut a l'envelat amb la Marxa Reial i homenatjat per les autoritats i els socis de la Unió Patriòtica.

Justament el so de la Marxa Reial havia originat un conflicte amb la parròquia, en l'ofici de Sant Pere de 1925. Tot i la religiositat que impregnava totes les celebracions i la vida quotidiana, i les visites pastorals habituals del bisbe, el rector, adduint ordres superiors, no va acatar l'ordre de l'Ajuntament que en el moment d'alçar l'hòstia sonés la Marxa Reial, com en anys anteriors. L'incident fou considerat una ofensa «*la disposición del Cura-Párroco no solo es una ofensa para la primera autoridad local, sino también al alma nacional, por ser dicho himno símbolo sagrado de la Patria...*»¹¹⁸ i va ser comunicat al governador civil.

La mort del comte de Lavern, el mes de juliol de 1926, va significar l'organització de múltiples actes: una sessió extraordinària del consistori, l'assistència de la corporació a l'enterrament, amb les societats del poble, amb l'encesa de faroles cobertes amb gasa negra en el trajecte... Al cap de pocs mesos, va aprovar-se donar al carrer de Quintana el nom de Pere Grau, i s'atengué la instància de veïns per col·locar una làpida a la casa on havia nascut. El 21 de juny de l'any

114. 14-9-1926. AMM, caixa 9015-9016.

115. 19-10-1926. AMM, caixa 9015-9016.

116. 23-12-1924. AMM, caixa 9012-9014.

117. 13-1-1925 AMM, caixa 9012-9014.

118. 2-7-1925. AMM, caixa 9012-9014.

següent es penjà un retrat, donat per la marquesa, a la sala de sessions, l'1 de juliol de 1927. En un acte de solemnitat pública es fixà la làpida, amb una lectura encomiàstica de Bonaventura Bassegoda, i el 24 del mateix mes el sometent homenatjava Pere Grau Maristany al cementiri.

Si el manifest de 1924 dels intel·lectuals exiliats no estalviava crítiques als desastres de la guerra rifeña, Primo de Rivera, el 1927, pogué sobreposar-s'hi i segellar el seu poder. El conflicte havia experimentat un gir fonamental a partir de l'acord amb França, el juliol de 1925, que determinà l'inici de les operacions militars, al mes de setembre. Dos anys després, el desembarcament d'Alhucemas i la rendició d'Abdel-Krim en marcaven el final, però sense que pogués esborrar-se l'alt preu en patiment i vides. Des del Masnou hi havia hagut iniciatives vinculades a les campanyes d'ajut als soldats, trameses de licors i estrenes, festes i subscripcions... Fou especialment rellevant la Festa pel Mutilat a l'Àfrica, el 26 de maig de 1925, organisme presidit per Elena de Barrera, esposa del capità general, durant la qual Barrera i el governador civil, Joaquim Milans del Bosch, visitaren La Industria Lonera, convidats pel seu gerent, Josep Puig Marcó, per anar després a rebre els honors a l'Ajuntament. Finida la campanya del Marroc, se celebraren amb gran esplendor la Festa de la Raça i de la Pau, el 12 d'octubre, amb la participació de supervivents de la campanya de 1909 i llicenciats, als quals s'honorà amb un banquet, i no hi mancà la missa amb els escolars ni els telegrams d'adhesió a la monarquia i al govern.

A banda de les concordances polítiques amb el règim, els anys de la dictadura primoriverista estigueren marcats per una forta dinàmica constructiva, en consonància amb els grans plans d'obres públiques del dictador, que feia convergir amb la seva política els interessos de financers i constructors. Al Masnou, hom parlava de l'esperit expansiu de la població i de febre d'eixample, amb propietaris que sol·licitaven permís d'urbanització per convertir els seus terrenys erms o les seves vinyes en solars, altres que en cedien per a nous carrers o per a prolongacions. Alhora, els propietaris estaven a l'aguait de cara a la defensa dels seus interessos, sobretot pel que fa a la percepció de lloguers i a les exempcions tributàries, però aconseguiren satisfacció a part de les seves reivindicacions, amb la liberalització del preu dels lloguers i amb subvencions per al foment de la construcció.

Al mal crònic de la manca d'habitatges obrers al poble, s'hi sumaven els greus problemes que ge-

neraven les onades migratòries, amb l'expansió del barraquisme i la pràctica dels rellogats en el conjunt de Barcelona i la seva àrea d'influència. Les lleis paternalistes dictades pel règim obriren les portes a la construcció de les Cases Barates, tot i la lentitud del seu ritme i el seu abast limitat. Existia al Masnou, des de l'etapa anterior, la Sociedad Cooperativa Masnouense, que endegà la construcció de cinc cases de planta baixa en un terreny de la seva propietat, prop de l'escorxador, i compres de sòl al nou eixample, el passeig central del qual rebé el nom de Romà Fabra, pels seus mèrits en l'eixample iniciat per la Cooperativa; justament la cessió de terrenys per part d'aquesta societat determinà la urbanització de la plaça al final d'aquell carrer, amb el nom d'Alfons XIII. El dia 28 de desembre de 1926, Eduardo Aunós, ministre de Treball, Indústria i Comerç, visità les Cases Barates i les escoles, i fou honorat amb un xampany d'honor a l'Ajuntament i una estada al celler de Josep Garcia, Champ Sors. Pocs dies després, el 27 de gener de 1927, acollint-se a la nova llei sobre cases barates, es constituí la Sociedad Casas Baratas La Masnouense, afiliada a la Federació de Cases Barates de Catalunya i Balears, que l'any 1929 tenia en projecte la construcció de 62 cases.

Tanmateix, hom assistia a les acaballes del règim. Ni el mateix Alfons XIII ni l'exèrcit ni el catalanisme conservador que, de bell antuvi, havia donat suport al dictador, seguiren apostant per la seva continuïtat. Intents insurreccionals, protestes estudiantils i animadversió de bona part de la població, que reclamava el joc constitucional, acabaren per posar fi al projecte de Primo de Rivera de salvaguardar la monarquia caduca i desgastada. En pocs mesos es forniren les bases per a un nou sistema de partits que protagonitzaria el relleu de la monarquia per la república.

9.3. VERS EL RESTABLIMENT DE LA NORMALITAT CONSTITUCIONAL

El 20 de gener de 1930, el dictador renuncià al poder i s'instal·là a París, on moriria al cap de pocs mesos. Començava un lent retorn a la normalitat constitucional, de la mà dels governs de Berenguer i Aznar, en l'etapa coneguda com la Dictablanda.

El dia 25 de febrer havien de cessar els ajuntaments i ser substituïts segons una fórmula¹¹⁹ que preveia consistoris mixtos entre grans contribuents i

119. Reial decret 15-2-1930.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 26 DE FEBRER DE 1930			COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 27 DE FEBRER DE 1930
NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Joaquim Cusí Furtunet (*)	Farmacèutic i industrial	Alcalde (***) i regidor	
Lluís Nogues Camarasa (*)	Farmacèutic	Tinent d'alcalde 1r (****) i regidor	Comissió 1a. Governació
Miquel Matalí Font (**)	Comerciant	Tinent d'alcalde 2n (****) i regidor	Comissió 2a. Hisenda
Joaquim Vila Bori (*)	Comerciant	Dipositari (****) i regidor	Comissió 2a. Hisenda
Pere Rosés Carretero (*)	Comerciant	Comptes? (****) i regidor	Comissió 2a. Hisenda
Joan Matalí Rossell (*)	Confiter i fabricant	Regidor	Comissió 3a. Foment
Josep García Cunill (*)	Fabricant	Regidor	Comissió 3a. Foment
Jaume Gibernau Duran (**)	Escrivent	Regidor	Comissió 3a. Foment
Josep Juriol Batlle (**)	Jornaler	Regidor	Comissió 1a. Governació
Josep Xuriach Català (**)	Escrivent	Regidor	
Manuel Colomé Casals (**)	Pagès	Regidor	
Sadurní Jordana Parera (**)	Pagès	Regidor	Comissió 1a. Governació

(*) Regidors seleccionats majors contribuents de les poblacions. (**) Regidors procedents de les eleccions anteriors.
 (***) Escollit amb 12 vots a favor i 1 en blanc.
 (****) Càrrecs designats el 26 de febrer de 1930.

regidors amb més nombre de vots des de les eleccions de 1917. Al Masnou, foren nomenats set dels majors contribuents i sis dels regidors anteriors, els quals, en una sessió presidida per l'alcalde Joan Llampallas i pel secretari Josep M. Bernacho Isús, formaren el nou Ajuntament.

Només format el nou Ajuntament, el regidor Jaume Gibernau, que procedia del consistori de 1920, no s'estalvià de manifestar que, salvant el respecte als majors contribuents, hauria preferit un ajuntament democràtic, format pel mateixos que el componien abans de la Dictadura, però reconeixia també la bona voluntat del govern per arribar a la normalitat; i pel que fa al nou alcalde, Cusí, tot i el poc temps de residència al poble, Gibernau considerava que l'elecció era fruit d'haver-se guanyat l'afecte de tothom.

En paral·lel a la reinstauració dels ajuntaments, també hi hagué relleu a les diputacions. Joan Maluquer Viladot, un dels estiuejants il·lustres de la vila, havia estat nomenat president de la institució provincial barcelonina i el consistori masnoví decidí nomenar-lo fill adoptiu pels bons serveis al poble, i per l'afecte i el respecte que li manifestaven els veïns. El dia 24 de

setembre se li lliurà un pergami, en presència de les autoritats locals i provincials, i Maluquer respongué al gest amb aquestes paraules: «*Si antes espontáneamente había servido muy gustosamente a Masnou, de hoy en adelante uniré a su anterior espontaneidad el hondo agradecimiento por el inmerecido honor que el pueblo por mediación del Ayuntamiento le ha dispensado.*»¹²⁰

Foren mesos de represa democràtica, amb amnisties, exhibició de senyeres i ús públic de la llengua catalana, però en vista que la reinstauració de la Mancomunitat trigava a arribar, l'Ajuntament masnoví s'adherí a la petició de la Diputació per al seu restabliment. Mentrestant, els partits de l'oposició enllestien programes i estratègies, convençuts que en les eleccions municipals convocades per al 12 d'abril de 1931 es dirimiria, no tan sols el futur de les corporacions locals, sinó una regeneració total de la vida política. La maduració de l'oposició republicana havia quedat manifesta en el Pacte de Sant Sebastià, signat l'agost de 1930 pels dirigents dels partits, que acabarien per ser clau en el futur govern provisional de la II República.

120. 23-4-1930. AMM, caixa 9012-9014.

10

LA SEGONA REPÚBLICA (1931-1936)

PROGRAMA DE FESTES

que
l'Associació Catalanista del Masnou
celebrarà el proper diumenge, dia 29
d'abril del 1934, per a commemorar
les diades de Sant Jordi i la Verge
de Montserrat, Patrons de Catalunya,
de manera que la inauguració del nou
local social al carrer del Catorze d'Abril.

ASSOCIACIÓ
CATALANISTA
LLIGA CATALANA
MASNOU

A LES DEU DEL MATÍ

Ofici Solemne a l'església de Sant Pere de la
Vila en honor dels Sants Patrons, en el qual
es farà la tradicional ofrena de roses beneides.
Ocuparà la Sagrada càtedra el Rev. Doctor
Manuel Rovira, Prev.

A LES DOTZE

Acte patriòtic en el nou local social. Hi pren-
dran part: Vicenç Solé de Sojo, Antoni
Alvareda, Frederic Roda Ventura i Antoni
Miracle Mercader, de Lliga Catalana.

A LES DUES DE LA TARDA

Apat de germanor en el mateix local.
Presidirà el molt il·lustre fill adoptiu de la vila,
Joan Maluquer i Viladot.

A. I. T.

Confederación Nacional del Trabajo

Se convoca a todos los obreros y obreras de Masnou a la

Asamblea Magna

que tendrá lugar Domingo 12 de Julio a las 10 de la mañana, en el local las
Delicias, para tratar la siguiente

ORDEN DEL DÍA:

- 1.º Dar cuenta de los trabajos realizados por la comisión.
- 2.º Necesidad de constituir el Sindicato Unico de trabajadores de Masnou.
- 3.º Asuntos Generales.

En este acto tomarán parte varios compañeros de Badalona.
Esperando que asistireis dando la demostración que queremos poner fin a
los desmanes y atropellos de la burguesía y que deseais en el campo de la
tuleta patronal.

Os saluda fraternalmente

La Comisión

Programes d'actes
de la CNT (1931)
i de la Lliga Catalana
(1934).

El 14 d'abril significà l'eclosió del desig de canvi, d'alliberament dels poders tradicionals per enfilars el camí de la modernització i la justícia social; tot i així, d'una banda, les resistències als canvis i, de l'altra, les expectatives no satisfetes en el mateix grau per a tots els grups socials, feren d'aquests anys una etapa il·lusió i convulsa.

10.1. LES ELECCIONS DEL 12 D'ABRIL DE 1931

Els comicis que havien d'obrir pas al nou règim republicà foren convocades per l'alcalde Cusí el 5 d'abril i se celebraren el 12 d'abril segons els mateixos requisits electorals de la Llei municipal de 1877 i de la Llei electoral de 8 d'agost de 1907. Al Masnou li corresponien 12 regidors, vuit per a la majoria i quatre per a la minoria.

La victòria per als partits republicans, entre ells el Partit Catalanista Republicà¹²¹, fou notable, amb 725 vots, enfront dels 218 dels candidats que es presentaven com a independents, malgrat la seva afinitat amb la Lliga Regionalista, resultat que no diferí del succeït a molts pobles i ciutats de Catalunya, igual com a la resta de l'Estat, on la victòria dels partits d'adscripció republicana a les grans urbs desencadenaria un canvi polític transcendent. Immediatament després que es coneguessin els resultats i els esdeveniments arreu d'Espanya, al Masnou es proclamà la República, el dia 14 d'abril, per iniciativa

de Joaquim Cusí Furtunet, president del Comitè Republicà, nomenat el mateix dia. I dos dies després, a les 12 del migdia, tenia lloc el solemne i transcendent acte de constitució del consistori, presidit pel mateix Cusí, com a ciutadà president. Les seves paraules apuntaren que el nou Ajuntament es mantingués sempre compenetrat, treballés en pro de la població i consolidés el nou règim republicà.

ELECCIONS MUNICIPALS DEL 12 D'ABRIL DE 1931

DISTRICTE	NOM	PARTIT	VOTS
1 (secció 1 + secció 2)	Jaume Itxart Ballester	ERC	182 (124+58)
	Tomàs Ferrer Sust	ERC	181 (121+60)
	Antoni Duran Mora	Lliga Regionalista	181 (107+74)
	Joaquim Vila Bori	ERC	173 (117+56)
	Pere Ferrer Casals	ERC	164 (113+51)
	Salvador Vidal Majó	Partit Republicà Radical	149 (80+69)
	Pere Andinach Comellas	Lliga Regionalista	143 (89+54)
	Pau Bertran Collell	Lliga Regionalista	139 (77+62)
	Josep Duran Terrades	???	128 (80+48)
	Teodor Estapé Millet	???	116 (67+49)
	Josep Arisa Rovira	???	116 (65+51)
	Joan Rossell Maristany	???	112 (61+51)
	Francesc Maristany Millet	Republicà federal	2 (0+2)
	Agustí Gibernau Maristany	Independent	1 (1+0)
	Jaume Cot Pinos	Lliga Regionalista	1 (1+0)
	Pere Maristany Martí	Independent	1 (1+0)
	Pere Antoni Millet Vilà	ERC	1 (0+1)
Josep Itxart	???	1 (0+1)	
Miquel Matalí Font	Lliga Regionalista	1 (0+1)	
2 (secció única)	Agustí Gibernau Maristany	Independent	169
	Francesc Maristany Millet	Republicà federal	133
	Pere Antoni Millet Villà	Partit Catalanista Republicà	122
	Jaume Cot Pinos	Independent	121
	Pere Maristany Martí	Independent	116
	Antoni Rosés Comas	Partit Catalanista Republicà	108
	Simó Corominas Sala	???	103
	Marcel·lí Alsina Fontanills	???	100
	Josep Puig Rodon	???	89
	Domènec Grau Brunat	???	71
	Josep Solé Sabrià	???	71

En negreta, els càrrecs finalment electes per cadascun dels districtes electorals.

Habitants: 4.324. Electors: ??? (592 districte 1 - 372 secció 1 + 220 secció 2 - + ??? districte 2). Votants: ??? (459 districte 1 - 283 secció 1 + 176 secció 2 - + 326 districte 2). Participació: ???% (???% districte 1 - 76,08% secció 1 + 80% secció 2 - + ??? % districte 2)

121. Constituint formalment el 22 de març de 1931, a partir de la fusió d'Acció Catalana i Acció Catalana Republicana, amb la pretensió d'ocupar l'espai entre el conservadorisme de la Lliga i l'obrerisme i populisme d'ERC.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 16 D'ABRIL DE 1931				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 18 D'ABRIL DE 1931
NOM	PROFESSIÓ	PARTIT	CÀRREC	COMISSIÓ
Francesc Maristany Millet	Marí	Republicà federal	Alcalde (*)	Comissió 1a. Governació
Tomàs Ferrer Sust	Comerciant	ERC	Tinent d'alcalde 1r (*)	Comissió 2a. Hisenda
Pere Antoni Millet Villà	Comerciant	Partit Catalanista Republicà	Tinent d'alcalde 2n (*)	Comissió 3a. Foment Cultura
Antoni Rosés Comas	Pagès	Partit Catalanista Republicà	Síndic (*) i conseller 1r	Cultura
Antoni Duran Mora	Pagès	Lliga Regionalista	Interventor (*) i conseller 2n	Comissió 2a. Hisenda
Joaquim Vila Bori	Comerciant	ERC	Dipositari i conseller 3r	Comissió 2a. Hisenda
Jaume Itxart Ballester	Jornaler	ERC	Conseller 4rt	Cultura
Agustí Gibernau Maristany	Marí	Independent	Conseller 5è	Comissió 1a. Governació
Pere Ferrer Casals	Cessant	ERC	Conseller 6è	Comissió 3a. Foment
Salvador Vidal Majó	Toneler	Partit Republicà Radical	Conseller 7è	Comissió 1a. Governació
Jaume Cot Pinos	Pagès	Independent	Conseller 8è	Comissió 3a. Foment
Pere Maristany Martí	Marí	Independent	Conseller 9è	Comissió 3a. Foment Cultura

(*) Càrrecs escollits per 11 vots a favor i 1 en blanc.

Jaume Itxart, el regidor que va obtenir més vots, va rebre les ensenyes i les anà lliurant a la resta de regidors, i va remarcar la cordialitat que havia de regnar entre els regidors i els desitjos de treballar en bé del poble i a favor de la República.

El nou alcalde, en el seu discurs, recordà que el seu pare també havia tingut el càrrec que a ell l'honorava i prometé vetllar per la prosperitat del Masnou i per la continuació de la República. El seu crit de «Visca la República!» fou contestat per tots. Decidida la celebració de les sessions els divendres, a les 19.30 hores, tot seguit s'enviaren telegrams de felicitació als poders instituits, al ciutadà governador civil Lluís Companys i al president de la República Catalana, Francesc Macià, i es pronunciaren vots per a la naixent República Espanyola.

Francesc Maristany ocupà pocs mesos l'Alcaldia, fet que motivà la recomposició dels càrrecs municipals i de les comissions. Maristany dimití el 9 de novembre de 1931 per problemes de salut, però va continuar com a regidor a petició de la resta de membres de la corporació.

Durant els primers mesos de vida del consistori, hi hagué dos esdeveniments importants en la política catalana i espanyola: les eleccions a les corts constituents, el 28 de juny de 1931, i el procés vers l'aprovació de l'Estatut de Catalunya. A les eleccions del Masnou, la majoria fou per als candidats d'ERC, i el major nombre de vots l'obtingué Amadeu Hurtado, mentre

que Josep M. Trias de Bes, de la Lliga Regionalista, la segona llista més votada, en fou el beneficiari següent. Altres partits, com Acció Catalana Republicana i el Partit Republicà Radical, quedaren molt lluny dels resultats dels dos grans partits contendents, mentre que els vots obtinguts pels partits d'adscripció comunista foren insignificants.

El 22 de juliol, en una sessió extraordinària, el consistori respongué afirmativament al plebiscit a favor de l'Estatut de Catalunya, conegut com l'Estatut de Núria, i el dia 2 d'agost de 1931 fou votat en referèndum popular. L'aclaparadora majoria de vots positius a tot Catalunya es produí també al poble, on la votació fou precedida per una àmplia propaganda i els seus resultats, celebrats amb les entitats. Però era l'inici d'un camí ple d'obstacles, tal com palesà el contingut de la Constitució aprovada el desembre de 1931, que definia Espanya com un estat integral, i els tensos debats a les Corts, que acabaren amb l'aprovació de l'Estatut el 9 de setembre de 1932, allunyat de la proposta federalista dels ponents reunits a Núria. En l'interval, les autoritats masnovines no deixaven perdre cap ocasió per traslladar la voluntat unànime del poble per a la seva aprovació, com es féu en els actes de celebració del primer aniversari del 14 d'abril, i en l'assistència de tot el consistori a la manifestació pro Estatut, el dia 24 del mateix mes a Barcelona. El mateix dia en què quedà aprovat l'Estatut, l'Ajuntament envià un telegrama de felicitació a Alcalá Zamora i el 25 de setembre una

RECOMPOSICIÓ DE L'AJUNTAMENT DE 9 DE NOVEMBRE DE 1931				RECOMPOSICIÓ DE LES COMISSIONS MUNICIPALS DE 13 DE NOVEMBRE DE 1931
NOM	PROFESSIÓ	PARTIT	CÀRREC	COMISSIÓ
Tomàs Ferrer Sust	Comerciant	ERC	Alcalde (*)	Comissió 1a. Governació Comissió 2a. Hisenda
Pere Antoni Millet Villà	Comerciant	Partit Catalanista Republicà	Tinent d'alcalde 1r (*)	Comissió 3a. Foment Cultura
Agustí Gibernau Maristany	Marí	Independent	Tinent d'alcalde 2n (**)	
Antoni Rosés Comas	Pagès	Partit Catalanista Republicà	Síndic i conseller	Comissió 3a. Foment
Antoni Duran Mora	Pagès	Lliga Regionalista	Interventor i conseller	Comissió 1a. Governació
Joaquim Vila Bori	Comerciant	ERC	Dipositari i conseller	Comissió 2a. Hisenda
Jaume Itxart Ballester	Jornaler	ERC	Conseller	
Francesc Maristany Millet	Marí	Republicà federal	Conseller	Comissió 2a. Hisenda Cultura
Pere Ferrer Casals	Cessant	ERC	Conseller	Cultura
Salvador Vidal Majó	Toneler	Partit Republicà Radical	Conseller	Comissió 1a. Governació
Jaume Cot Pinos	Pagès	Independent	Conseller	Comissió 3a. Foment Cultura
Pere Maristany Martí	Marí	Independent	Conseller	Comissió 3a. Foment

(*) Escollits en els càrrecs amb 10 vots a favor i 1 en blanc.
(**) Escollit per 7 vots a favor, davant d'Antoni Duran i Antoni Rosés, que en van obtenir 1 cadascú.

comissió municipal assistí a la recepció a Azaña i a altres parlamentaris en l'acte de lliurament de l'Estatut, que tingué lloc a la capital catalana. Fou el tret de sortida per a l'obertura del Parlament de Catalunya, que meresqué també la felicitació dels representants masnovins al president de la Generalitat.

En les eleccions del 20 de novembre de 1932 per conformar la cambra catalana, al Masnou seguí la tendència d'atorgar més confiança a ERC, amb un màxim de 514 vots per a un dels candidats de la seva llista, tot i que s'escurçà la diferència amb la Lliga Regionalista, que n'obtingué 307. L'inici de la tasca opositora de la minoria regionalista al Parlament hauria de tenir la seva correspondència a l'Ajuntament masnoví, on el regidor Itxart féu constar en acta la seva disconformitat amb la proposta del diputat Lluís Duran Ventosa d'examinar la gestió des de la constitució de la Generalitat fins a la presa de possessió del parlament actual.

10.2. L'OBRA MUNICIPAL

Un nou nomenclàtor per als carrers havia d'expressar el sentit del canvi de règim. Una primera proposta va ser objecte de discussió, no tant per les noves deno-

minacions, sinó sobre l'oportunitat del moment. Amb opinions sobre un possible ajornament de l'acord, a l'espera de garantir l'estabilitat del nou règim i de fer una consulta al poble, i amb d'altres que defensaven la comunió amb el sentir dels altres pobles i del mateix Masnou, l'acord va ser aprovat el 8 de maig de 1931 i el mes de setembre s'hi introduïren més canvis.

La realització de l'arquiteig de la caixa municipal també fou una de les primeres accions, a més del compromís d'un control estricte de les compres i despeses i de la situació diària de caixa, del pagament de factures a trenta dies i de la presentació al públic dels comptes trimestrals. I el dia 5 de juny de 1931 s'acordà la redacció de les actes en català. Altres mesures immediates foren la revisió de tots els nomenaments realitzats des de l'inici de la Dictadura que no responguessin a concurs o oposició o que no respectessin la relació d'antiguitat, la fixació de la plantilla municipal i l'aprovació d'un nou reglament per als empleats i la reorganització dels serveis, amb la creació d'un de nou, el d'estadística.

De fet, fins a les discussions que començaren a adquirir molta entitat a causa de la distància ideològica entre ERC i LLC, hi hagué una dinàmica de treball intensa, amb molta assistència dels regidors als plens, un tractament minucios de tots els temes i l'inici d'un gran nombre de projectes, cosa que comportà la re-

unió setmanal de les comissions. Una mostra de la nova dinàmica fou l'edició d'un opuscle amb la memòria anual per repartir entre les entitats i el públic¹²², iniciativa que merescué l'entusiasme de tots els regidors i que l'alcalde considerava un deure de companyia com a màxim responsable de la gestió i una mostra que la confiança dipositada pel poble no havia estat desaproveitada. Segons detallava la memòria, el nou consistori va complir el compromís adquirit sobre la renovació dels serveis, endegà una política mancada de projectes enlluernadors que comprometessin l'era municipal, enfortí la hisenda i donà feina als obrers del poble afectats per la crisi de treball; en un termini de deu a quinze anys, obres noves i de conservació, classificades en urgents i ajornables, havien d'aconseguir una vila arranjada i embellida.

Els efectes de la crisi econòmica de 1929 i les seqüeles del dèficit arrossegat per les grans obres de la dictadura primoriverista foren greus obstacles per endegar la política reformista republicana. La crisi de la construcció es deixà notar entre els obrers masnovins i l'atur forçós esdevingué un mal crònic que el govern municipal maldà per pal·liar amb diverses mesures, com la demanda de crèdit a l'Institut Català contra l'atur forçós, l'atorgament de prioritat als masnovins en els llocs de treball o la construcció d'una casa per sortejar amb combinació amb la Loteria Nacional, per aconseguir fons destinats a aminorar l'atur forçós. A causa de la paralització d'obres particulars, els treballadors sense feina havien de recórrer a l'Ajuntament a la recerca d'ajut, que els llogava per a les obres d'immediata resolució, sobretot clavegueres i voreres.

Atès que calia destinar una part del pressupost municipal a satisfer necessitats d'assistència social, un altre eix de la nova política fou la voluntat de donar una nova orientació a la beneficència, concepte que havia de substituir-se pel de justícia social. No faltaren reformes en l'administració del cementiri i la intervenció directa de l'Ajuntament en l'ensenyament, a través de la creació d'un Patronat escolar.

10.3. LES DISSENSIONS

La nova majoria consistorial, en coherència amb el seu ideari i els principis constitucionals, endegaren

el procés de laïcització de l'esfera pública. Una de les primeres mesures fou no assistir en incorporació a la processó de Corpus i la prohibició de realitzar el seguici fora de l'església, mesura que generà la protesta d'alguns veïns, que durant segles havien fet de l'espai públic l'escenari de les manifestacions religioses. Però el que fou causa de més enfrontaments va ser l'aplicació de les lleis laïcistes a l'ensenyament.

El Decret de 23 de gener de 1932 establia la incautació dels béns de la dissolta Companyia de Jesús, que era propietària d'uns terrenys a la partida Umbert, gestionats des d'aleshores per un Patronat¹²³. Quan les Corts aprovaven la Llei de confessions i congregacions religioses, que prohibia la impartició d'ensenyament als ordes religiosos¹²⁴, una comissió mixta, formada per regidors i pares de família, havia d'encarregar-se de la reorganització de l'ensenyament a la vila, amb la construcció de nous grups escolars i la implicació ciutadana a través del Patronat Pro-escoles Municipals. L'oposició dels regidors de Lliga Catalana¹²⁵ i del Partit Catalanista Republicà va ser frontal, fins a provocar la dimissió de Pere Antoni Millet i Antoni Duran, de la Comissió Mixta, que foren substituïts per Jaume Itxart i Joaquim Vilà; Millet també es retirà del Consell Local de primer ensenyament, en el qual fou rellevat per Itxart. Mesos abans, Salvador Vidal ja havia presentat la dimissió de conseller, el 21 de novembre de 1931, per disconformitat amb la política de l'Ajuntament, tot i que no li fou acceptada, per manca de fonament i contrària a la llei, fins que aconseguí renunciar al càrrec en fixar la seva residència a Teià, el 28 de novembre de 1933.

De moment, i enmig de grans debats, s'habilitaren nous locals per a escoles i s'amplià la capacitat de l'escola pública, amb la creació de més graus, ensems que es posaven en marxa més parvularis i guarderies i es creava l'Escola d'Arts i Oficis. Com a resposta a la política municipal, el curs 1934-1935 s'obria el col·legi particular Sant Jordi per aplegar els fills de les famílies reticents a les mesures laïcistes.

No van ser únicament les mesures laïcistes les que anaren enterbolint la vida del consistori. Els canvis en les pràctiques tradicionals eren notoris: el proveïment d'aigua, les urbanitzacions de terrenys, el nou cadastre de finques rústiques o l'adquisició del parc Malet. La proposta de canviar l'escut perquè no hi figuressin les claus ni la tiara i de fer desaparèixer

122. Del 16 d'abril al 31 de desembre 1931. La gestió del municipi del Masnou. Memòria de la presidència als senyors consellers. Llegida i aprovada el 15-1-1932 per tots els consellers. La gestió del municipi II. Memòria de la presidència als senyors consellers. Gener-desembre 1932. Publicada per acord 10-3-1933. AMM, història local, carpeta 2.

123. 10-6-1932.

124. Decret Ministeri Instrucció Pública 7-6-1933.

125. El 1933 hi hagué una reorganització de la Lliga Regionalista, sota l'impuls de Cambó, i canvià el seu nom per Lliga Catalana.

el castell i el lleó, símbols d'esclavitud, de la façana de l'Ajuntament, també va ser rebutada per la minoria regionalista, amb els arguments del seu caràcter històric i artístic, i de la conservació per Espanya i altres nacions dels seus atributs històrics i de la figura de Sant Pere com a patró dels marins. En canvi, la discussió encetada l'estiu de 1932 sobre la cobertura o l'ampliació amb un nou pis de la plaça del mercat o sobre la construcció d'un nou mercat a La Colomina acabà amb l'acord per a la primera opció, cosa que permeté l'acabament de l'obra, el març de 1933, i la construcció posterior de la marquesina.

Però un dels enfrontaments més greus de la minoria amb la majoria es produí arran de la urbanització La Colomina, als terrenys de Barrera, que va provocar les dimissions de Pere Ferrer, Jaume Cot, Antoni Duran i Antoni Rosés al si de les comissions. Com a conseqüència d'aquestes dimissions, el 2 de juny de 1933 es reorganitzaren les comissions:

RECOMPOSICIÓ DE LES COMISSIONS MUNICIPALS DEL 2 DE JUNY DE 1933	
Governació	Agustí Gibernau Maristany Jaume Itxart Ballester Joaquim Vila Bori
Foment	Pere Antoni Millet Villà Agustí Gibernau Maristany Jaume Itxart Ballester
Hisenda	Tomàs Ferrer Sust Joaquim Vila Bori Francesc Maristany Millet
Cultura	Pere Antoni Millet Villà Pere Maristany Martí Joaquim Vila Bori
Proveïments	Tomàs Ferrer Sust Joaquim Vila Bori Pere Maristany Martí

«Que l'Ajuntament que vingui a reemplaçar-nos vagi disposat a treballar per a la vila tal com ens creiem haver-ho fet nosaltres, és el que desitgem»¹²⁶, amb aquestes paraules l'alcalde Tomàs Ferrer conclouïa la memòria anual de 1933. Atès que l'atur forçós era el problema més greu, insistia en la necessitat de conscienciar el consistori vinent de la importància de donar feina a tothom, fonamental per a la germanor de la vila. També reconeixia que la gestió municipal finia amb greus carences per atendre totes les necessitats

culturals i escolars i d'assistència social. Moltes de les gestions havien quedat paralizades per la crisi de govern i la dissolució de les Corts; no obstant això, afirmava que l'opció modesta d'ampliar les escoles nacionals havia reeixit i els parvularis municipals havien superat totes les previsions pel nombre d'infants assistents. Justament per haver estat el primer poble de Catalunya i Espanya d'instituir parvularis municipals, el Masnou fou honorat amb el títol de Benemèrit Ajuntament de Catalunya.

La renovació bianual dels consistoris que preveia la llei s'anà ajornant a l'espera de l'aprovació de la Llei municipal de Catalunya pel Parlament Català, però això no estalvià el recrudiment dels debats al consistori masnoví, durant la tardor de 1933, reflex de les tensions que embolcallaven la política general.

Les eleccions generals del 19 de novembre de 1933 donaren el triomf a les forces republicanes dretanes en el conjunt de l'Estat i, a Catalunya, a la Lliga Catalana, defensora dels interessos propietaris, enmig dels debats al Parlament Català sobre la Llei de contractes de conreu i d'una forta conflictivitat social, assolí el triomf en tres de les cinc circumscripcions catalanes, mentre que la força fins aleshores hegemònica, ERC, patia una davallada notable. En aquests comicis, el cens electoral quedà renovat totalment, a partir de la concessió del dret de vot a les dones, segons la nova llei electoral del 27 de juliol de 1933, que recollia el principi d'igualtat reconegut a la Constitució. Al Masnou, el nombre d'electors se situava en 2.437, dels quals votaren 1.972 persones. El màxim nombre de vots, 935, fou atorgat a ERC, mentre que la Lliga n'obtenia 799, i tenien poca incidència els adreçats a les altres candidatures.

El mateix dia de la jornada electoral, davant de l'Ajuntament es formà una manifestació de protesta pels resultats, acte fortament criticat pel lligaire Antoni Duran en titllar-lo de partidista, a més de denunciar que al col·legi del carrer de Mestres Villà s'hi havia anat a votar amb banderes i en manifestació. L'alcalde Ferrer Sust relativitzà els fets, en considerar-los actes expansius, difícils de preveure, sense que es produïssin aldarulls, ja que el grup es va retirar quan se li demanà. Però nous incidents es produïren el 18 de desembre, arran de la revolta anarcosindicalista en diversos indrets de Catalunya i, en aquesta ocasió, vetllar per l'ordre esdevingué la prioritat de l'Ajuntament, amb l'auxili del Sometent, els Mossos i els Carrabiners.

Acabava l'any amb molt poca assistència dels regidors, però un fet hi posava final de manera luctuosa:

126. Gener-desembre 1933. La gestió del municipi del Masnou III. Memòria de la presidència als senyors consellers. Aprovada 8-1-1934. AMM, caixa 1.

ELECCIONS MUNICIPALS DEL 14 DE GENER DE 1934

NOM	PARTIT	VOTS						Total
		Districte 1			Districte 2			
		S1	S2	S3	S1	S2	S3	
Tomàs Ferrer Sust Pere Estapé Pagès Josep Puig Godas Jaume Itxart Ballester Joan Pagès Oliver Gabriel Pla Sanjuan Jaume Espinasa Puig Bonaventura Bosch Bellagarda Suplents Bartomeu Andiañach Orta Joan Galceran Saleta Joan Pablo Dolores Josep Xifré Massa	Centre Catalanista d'ERC de Masnou	310	236	301	147	100	268	1.362
Joaquim Piera Estefa Frederic Gibernau Maristany Joan Arimon Millet Josep Lloberas Oliveras Francesc Casals Bertran Joan Tió Mas Antoni Oliveras Colomer Grau Coll Rosés Suplents Josep Rossell Pujadas Joan Humet Vallès Josep Torrellas Sabater Joan Ramentol Doria	Candidatura de Defensa Ciutadana. Lliga Catalana	165	247	149	135	141	115	952
Vots nuls		4	1	0	1	0	0	6
Vots en blanc		1	1	4	9	3	4	22

En negreta, els càrrecs finalment electes per cadascuna de les llistes electorals.

Habitants: 4.604

Electors: 3.200? (1720 districte 1 -606 secció 1 + 585 secció 2 + 529 secció 3-
+ ??? districte 2 -??? secció 1 + 294 secció 2 + ??? secció 3-)

Votants: 2.342 (1419 districte 1 -480 secció 1 + 485 secció 2 + 454 Secció 3-
+ 923 districte 2 -292 secció 1 + 244 secció 2 + 387 secció 3-)

Participació: ???% (???% districte 1 -79,21% secció 1 + 82,91% secció 2 + 85,82% secció 3-
+ ???% districte 2 -??? secció 1 + 82,99% secció 2 + ??? secció 3-)

la mort del president Macià, el 25 de desembre de 1933. Suspensa la sessió municipal durant 15 minuts, en rebre la notícia, el 5 de febrer de 1934 se celebrà una vetllada necrològica.

Les eleccions municipals, inicialment convocades per al 17 de desembre de 1933, no se celebraren fins al 14 de gener de 1934. La nova Llei municipal, aprovada el 5 de gener de 1934 pel Parlament català, no diferia gaire de la normativa electoral per a la cambra legislativa. El dret electoral se situava a partir dels 23 anys, amb dos anys de residència al municipi. Únicament podien presentar llistes els partits o grups d'electors i, a partir del sistema majoritari, s'atorgava representativitat atenuada per a les minories als municipis grans, i als municipis menors de 10.000 habitants, com el cas del Masnou, el 65% dels llocs de

representació anaven a la llista més votada i la resta, a la llista que seguia amb nombre de vots, menyspreant les altres que no obtinguessin el 5% dels sufragis. Les llistes comprenien tants noms com regidors a elegir i es partia del districte únic, en un intent d'acabar amb les influències localistes. Al Masnou, vuit regidors correspondrien a la llista més votada i els altres quatre, a la resta de formacions.

No hi mancà la nota d'humor amb l'aparició d'una «*Candidatura de triunfo*», que en les seves paperetes, iguals a les dels partits, prometia «*Votándola conseguiréis el mejoramiento económico de vuestro hogar*» i oferia un ampli assortiment de possibilitats, des del «*Calamar Aceite Albo, Merluza Albo Escabeche al Mejillón Natural Albo o Pastel-Salmón Trufado Albo*» tot oferint com a «*Colegios electorales: Es-*

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'1 DE FEBRER DE 1934				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 5 DE FEBRER DE 1934
NOM	PROFESSION	PARTIT	CÀRREC	COMISSIÓ
Tomàs Ferrer Sust	Comerciant	ERC	Alcalde (*)	
Jaume Itxart Ballester	Jornaler	ERC	Alcalde 2n (**)	Governació i Hisenda
Josep Puig Godas	Paleta	ERC	Alcalde 3r (**)	Foment
Bonaventura Bosch Bellagarda	Serraller	ERC	Alcalde 4t (**)	Cultura i Assistència Social
Pere Estapé Pagès	Jornaler	ERC	Conseller	Cultura
Joan Pagès Oliver	Dependent	ERC	Conseller	Hisenda
Gabriel Pla Sanjuan	Comerciant	ERC	Conseller	Foment
Jaume Espinasa Puig	Comerciant	ERC	Conseller	Governació i Assistència Social
Joaquim Piera Estefa	Fabricant	Lliga Catalana	Conseller	Governació
Frederic Gibernau Maristany	Marí	Lliga Catalana	Conseller	Hisenda i Assistència Social
Joan Arimon Millet	Agent	Lliga Catalana	Conseller	Cultura
Josep Lloveras Oliveras	???	Lliga Catalana	Conseller	Foment

(*) Escollit amb 11 vots a favor i 1 en blanc.
(**) Escollits amb 8 vots a favor i 4 en blanc.

tablecimientos y Colmados de comestibles finos»¹²⁷.

Amb l'adjudicació dels vuit regidors de majoria a ERC, amb Pere Estapé com a cap, i els quatre de minoria a Lliga Catalana, encapçalada per Joaquim Piera, comença una nova etapa, destinada a ser breu.

La tensió que es vivia a Catalunya a causa de la dicotomia entre unes Corts estatals dominades per la dreta i la majoria en mans d'ERC al Parlament català atia les diferències en l'àmbit local. Mentre la majoria s'adheria a la petició del president de la Generalitat a Niceto Alcalá Zamora perquè dissolgués les Corts, la minoria de la Lliga hi votava en contra, però el pas dels mesos no feren altra cosa que empitjorar la situació, quan la Lliga apostà per fer una oposició obstructiva a les institucions, arran de l'aprovació de la Llei de contractes de conreu al Parlament català, el 21 de març de 1934. La Lliga Catalana, en concordança amb els propietaris aplegats a l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre, s'absentà de l'òrgan català i impugnà la Llei davant el Tribunal de Garanties Constitucionals de la República. I el 14 de maig, la majoria republicana de l'Ajuntament masnoví, en veu de Pere Estapé, féu patent la seva protesta per aquesta actuació, que jutjaven poc patriòtica i contrària a l'esperit català de la corporació, a més d'afegir que calia evitar que els assumptes de Catalunya fossin esmenats a fora, men-

tre que el cap de la Lliga, Joaquim Piera, considerava que el tema no corresponia a l'Ajuntament, pel seu caràcter polític. La votació es resolgué d'acord amb la correlació de forces: 8 vots a favor i 4 en contra. Les discordances no s'apaivagaren, ans al contrari; el 14 de juny, l'Ajuntament s'adherí a la denúncia del govern català sobre la traïdora posició envers Catalunya de la Lliga, que, d'altra banda, no estava present a la sessió. De fet, les absències dels consellers de la Lliga eren habituals, de manera que, a la tardor de 1934, l'alcalde els amenaçà amb les sancions previstes per la Llei municipal. Poca va ser l'activitat municipal en aquest context de crisi, si n'exceptuem algunes iniciatives, com la catalanització dels rètols dels establiments i dels carrers o la col·locació dels retrats de Macià i Companys a la sala de sessions.

El moviment insurreccional d'octubre de 1934, en què convergiren la revolució obrera d'Astúries, la convocatòria de vaga general a Espanya i la proclamació de l'Estat Català pel president Companys, el dia 6, davant la dretització del govern de la República i l'amenaça d'acabar amb l'autonomia catalana, tingué unes fortíssimes repercussions polítiques i socials. Com en altres poblacions catalanes, l'Ajuntament masnoví va ser ocupat per un grup de joves d'ERC i d'Estat Català, la nit del 6 al 7 d'octubre, que procla-

127. Jutjat municipal.

maren la República Catalana, ensems que aixecaven barricades a la carretera d'Alella i minaven alguns punts, al costat de la riera de Teià; però ben aviat la insurrecció defallí, a l'espera de reforços que no arribaren, i s'endegà la retirada cap a la muntanya.

A més de la detenció immediata d'Azaña i de Companys, al costat de tots els membres del govern de la Generalitat i molts altres càrrecs, de la suspensió de l'Estatut d'Autonomia i de les dures mesures repressives contra els miners asturians, els efectes es deixaren notar de seguida als consistoris.

10.4. LA SUSPENSIÓ DEL CONSISTORI

El 13 d'octubre de 1934, els consellers masnovins foren convocats a una sessió extraordinària, de la qual donà fe l'acta, redactada en castellà. A la sessió, presidida pel comandant d'Artilleria Francisco Álvarez-Builla Pérez, delegat del comandant general de la 4a División Orgánica Militar de la Región, ell mateix recordava el deure de complir la llei. Hi eren presents tots els consellers, menys Bonaventura Bosch, indisposat, i Pere Estapé Pages, il·localitzable, ambdós d'ERC. L'alcalde anterior, Tomàs Ferrer, en nom d'aquesta formació, demanà reunir-se per separar majories i minories, petició que fou concedida

per quinze minuts, després de la qual presentaren la dimissió cinc consellers d'ERC (Tomàs Ferrer, Jaume Itxart, Joan Pagès, Bonaventura Bosch i Pere Estapé), que els fou acceptada.

El nou alcalde, Joaquim Piera, demanà adhesió incondicional al govern i estricta compliment de les lleis i normes de l'Administració municipal. A partir d'aleshores, les sessions passaren a celebrar-se a porta tancada, fins al mes de maig de l'any següent, quan el govern considerà que havien cessat les circumstàncies generadores de la decisió.

Aquest consistori es mantingué fins al 3 de maig de 1935, quan quedà designat un nou Ajuntament, els membres del qual passaren a anomenar-se consellers gestors¹²⁸. A més, els tres regidors d'ERC foren substituïts per d'altres de la Lliga i del Partit Republicà Radical. Al cap d'uns dies, el 14 de maig, s'acceptà la renúncia de Francesc Fontanills Maristany i Martí Cabús, que foren substituïts per Jaume Gibernau Puntí i Francesc Pujadas Pons.

Després d'un mes de permís, el mes de juliol de 1935, l'alcalde Piera presentava la seva dimissió irrevocable, el 6 de setembre, per motius de feina, i l'Alcaldia quedà en mans de Frederic Gibernau, des del dia 13 del mateix mes.

El període de govern d'aquests consistoris, nomenats arran dels Fets d'octubre de 1934, fou breu, poc més de quinze mesos. De bell antuvi, els efectes

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 13 D'OCTUBRE DE 1934				RECOMPOSICIÓ DE LES COMISSIONS MUNICIPALS DE 23 D'OCTUBRE DE 1934
NOM	PROFESSION	PARTIT	CÀRREC	COMISSIÓ
Joaquim Piera Estefa	Fabricant	Lliga Catalana	Alcalde	
Frederic Gibernau Maristany	Marí	Lliga Catalana	Alcalde 2n (*)	Governació i Hisenda
Joan Arimon Millet	Agent	Lliga Catalana	Alcalde 3r (*)	Cultura
Josep Puig Godas	Paleta	ERC	Alcalde 4t (*)	Foment
Josep Lloveras Oliveras	???	Lliga Catalana	Regidor	Foment
Francesc Casals Bertran (**)	Enginyer	Lliga Catalana	Regidor	Governació
Joan Tió Mas	Agricultor	Lliga Catalana	Regidor	Cultura i Assistència Social
Antoni Oliveras Colomer	???	Lliga Catalana	Regidor	Cultura i Assistència Social
Grau Coll Rosés	Marí	Lliga Catalana	Regidor	Governació i Hisenda
Josep Rossell Pujadas	Comerciant	Lliga Catalana	Regidor	Hisenda
Gabriel Pla Sanjuan	Comerciant	ERC	Regidor	Foment
Jaume Espinasa Puig	Comerciant	ERC	Regidor	Assistència Social

(*) Escollits en el càrrec el 14 d'octubre, amb 10 vots a favor i 1 en blanc.
(**) Francesc Casals Bertran va morir abans d'acabar el mandat, el 14 de febrer de 1935.

128. Decret Generalitat de Catalunya 26-4-1935.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 3 DE MAIG DE 1935				COMISSIÓNS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 14 DE MAIG DE 1935
NOM	PROFESSIÓ	PARTIT	CÀRREC	COMISSIÓ
Joaquim Piera Estefa	Fabricant	Lliga Catalana	Alcalde (*)	
Frederic Gibernau Maristany	Marí	Lliga Catalana	Alcalde 2n (*)	Governació i Hisenda
Joan Arimon Millet	Agent	Lliga Catalana	Alcalde 3r (*)	Cultura i Sanitat
Jaume Gibernau Puntí	???	CEDA	Alcalde 4t (**)	Assistència Social, Hisenda i Sanitat
Josep Lloveras Oliveras	???	Lliga Catalana	Conseller gestor	Foment i Sanitat
Francesc Pujadas Pons	Contractista d'obres	Lliga Catalana	Conseller gestor (***)	Foment i Cultura
Joan Tió Mas	Agricultor	Lliga Catalana	Conseller gestor	Foment, Cultura i Assistència Social
Antoni Oliveras Colomer	???	Lliga Catalana	Conseller gestor	Governació i Assistència Social
Grau Coll Rosés	Marí	Lliga Catalana	Conseller gestor	Governació, Assistència Social i Hisenda
Pere G. Maristany Costa	???	???	Conseller gestor	Foment
Salvador Vidal Majó	Toneler	Partit Republicà Radical	Conseller gestor	Cultura
Josep Juriol Batlle	Jornaler	Independent	Conseller gestor	Sanitat

(*) Escollits per 7 vots a favor i 1 en blanc.
(**) Jaume Gibernau Puntí va entrar al consistori el 14 de maig, per substituir el regidor Francesc Fontanills Maristany, tot just designat uns dies abans i que va dimitir en aquella data. Gibernau Puntí va ser nomenat alcalde 4t el mateix dia 14, en guanyar una segona votació pel càrrec per 8 vots a favor i 1 en blanc. La primera votació, celebrada el 3 de maig, havia quedat sense efecte, en obtenir Josep Lloveras Oliveras, el candidat proposat, només 2 vots a favor i 6 en blanc.
(***) Francesc Pujadas Pons va entrar al consistori el 14 de maig, per substituir el regidor Martí Cabús Matamala, tot just designat el 3 de maig i que va dimitir dies després.

RECOMPOSICIÓ DE L'AJUNTAMENT DEL 25 DE SETEMBRE DE 1935				RECOMPOSICIÓ DE LES COMISSIÓNS MUNICIPALS DEL 30 DE SETEMBRE DE 1935
NOM	PROFESSIÓ	PARTIT	CÀRREC	COMISSIÓ
Frederic Gibernau Maristany	Marí	Lliga Catalana	Alcalde (*)	
Joan Arimon Millet	Agent	Lliga Catalana	Alcalde 3r (**) i dipositari suplent	Cultura i Sanitat
Jaume Gibernau Puntí (***)	???	CEDA	Alcalde 4t (**)	Assistència Social
Joan Tió Mas	Agricultor	Lliga Catalana	Conseller (**)	Governació, Foment, Cultura i Assistència Social
Grau Coll Rosés	Marí	Lliga Catalana	Alcalde 2n i dipositari	Governació, Assistència Social i Hisenda
Josep Lloveras Oliveras	???	Lliga Catalana	Conseller gestor	Foment, Hisenda i Sanitat
Francesc Pujadas Pons	Contractista d'obres	Lliga Catalana	Conseller gestor	Foment, Cultura i Hisenda
Antoni Oliveras Colomer	???	Lliga Catalana	Conseller gestor	Governació i Assistència Social
Pere G. Maristany Costa	???	???	Conseller gestor	Foment
Salvador Vidal Majó	Toneler	Partit Republicà Radical	Conseller gestor	Cultura
Josep Juriol Batlle	Jornaler	Independent	Conseller gestor	Sanitat
Joaquim Piera Estefa	Industrial	Lliga Catalana	Conseller gestor	

(*) Escollit per 7 vots a favor.
(**) En una primera votació per a l'elecció d'alcaldes 2n, 3r i 4t, Joan Arimon, Jaume Gibernau i Joan Tió van obtenir 6 vots a favor i 1 en blanc. En no aconseguir la majoria absoluta, es va haver de repetir la votació, el 25 de setembre, en la qual tots tres van obtenir 7 vots a favor i 1 en blanc.
(***) Jaume Gibernau va dimitir el 15-12-1935.

repressius es feren notar, amb la suspensió de feina i sou a l'empleat municipal del Negociat d'Estadística Miquel Colomer Juriol, que havia estat detingut a Mataró i processat a causa dels esdeveniments; i, en sentit contrari, l'Ajuntament donà 100 pessetes per a la subscripció per a les víctimes del 6 d'octubre en compliment del seu deure. Tampoc no mancaren els exilis forçats de treballadors del poble que romangueren durant força mesos a França, ensems que s'intensificà el control damunt els militants d'Estat Català i ERC i els sindicalistes, amb la concessió de dos mossos d'esquadra més, i la sol·licitud de permís perquè els agents poguessin dur armes curtes i llargues en actes de servei; i fins i tot es prohibí de manera taxativa que el públic entrés a les oficines municipals, de manera que quedaren limitades les gestions tan sols a la finestreta.

Com a obra de govern estrictament municipal cal destacar la revisió de la comptabilitat per un tècnic de la Generalitat per reflectir la situació en el moment de la presa de possessió, atesa la informació apareguda a *La Veu de Catalunya*, el diari portaveu de la Lliga, que alertava sobre el greu estat de l'erari, comentari que provocà el disgust dels consellers. Un canvi significatiu atenye l'orientació escolar laica de l'etapa anterior, amb traves al funcionament de l'Escola del Treball i l'ajut al Patronat de l'Escola Sant Jordi; en canvi, fou palesa la continuïtat en la dinàmica de planejar noves urbanitzacions i obres. Algunes de les iniciatives polítiques foren la col·locació del retrat del marquès del Masnou a la sala de sessions, la felicitació a Joan Maluquer Viladot pel seu nomenament interí com a governador general de Catalunya i president de la Generalitat, i la baixa de la Federació Catalana de Municipis per integrar-se a la Unió de Municipis Catalans.

10.5. L'AJUNTAMENT DURANT EL FRONT D'ESQUERRES

Les eleccions a diputats a les Corts del 16 de febrer de 1936 se celebraren en un context altament polaritzat, entre el Front d'Esquerres de Catalunya i el

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 18 DE FEBRER DE 1936

NOM	PROFESSIÓ	PARTIT	CÀRREC
Tomàs Ferrer Sust	Comerciant	ERC	Alcalde
Jaume Itxart Ballester	Jornaler	ERC	Alcalde 2n
Josep Puig Godas	Paleta	ERC	Alcalde 3r
Bonaventura Bosch Bellagarda	Serraller	ERC	Alcalde 4t
Pere Estapé Pagès (*)	Jornaler	Estat Català	Conseller
Joan Pagès Oliver	Dependent	ERC	Conseller
Gabriel Pla Sanjuan	Comerciant	ERC	Conseller
Jaume Espinasa Puig	Comerciant	ERC	Conseller
Joaquim Piera Estefa (**)	Fabricant	Lliga Catalana	Conseller
Frederic Gibernau Maristany	Marí	Lliga Catalana	Conseller
Joan Arimon Millet	Agent	Lliga Catalana	Conseller
Josep Lloveras Oliveras	???	Lliga Catalana	Conseller

(*) Pere Estapé va presentar la dimissió el 28 de maig de 1936 com a cap de la majoria d'ERC per constituir-se com a cap de la minoria d'Estat Català.
 (**) Joaquim Piera va presentar la dimissió el 28 de maig de 1936, que no li va ser acceptada.

Front Català d'Ordre, amb un marcat paral·lelisme en el conjunt d'Espanya. Enmig de la mobilització social a favor de l'amnistia, el Front d'Esquerres prometia el renaixement dels principis inspiradors del primer bienni republicà i la reinstauració de les institucions autonòmiques, amb el retorn dels càrrecs que romaniens empresonats. L'alternativa era la coalició de les dretes, que aplegava, emparats sota el pilar de la Lliga Catalana, els carlins, els republicans radicals i els grups propers als corrents feixistes europeus. Al Masnou, l'Ajuntament vivia una situació pràcticament interina, amb molt poca assistència dels regidors a les sessions, i amb denúncies per part dels empleats municipals de pressions de persones afins a la Lliga per obtenir el seu vot.

La victòria del Front Popular a Espanya i del Front d'Esquerres a Catalunya fou inqüestionable i, al Masnou, el màxim nombre de vots, 1.420, fou per al candidat del Front d'Esquerres, mentre que per al Front Català d'Ordre fou de 1.085. Restablert l'Estatut d'Autonomia i el govern de la Generalitat, una de les primeres mesures¹²⁹ fou la reposició dels consellers que havien pres possessió l'1 de febrer de 1934.

A més de seguir l'adscripció a la Federació de Municipis de Catalunya, com a mesura immediata es restituí el personal despatxat i es deixà sense efecte el pressupost aprovat pel consistori anterior, i es demanaren explicacions al cap de minoria de la Lliga per la

129. Decret 17-2-1936.

gestió econòmica des del 16 d'octubre de 1934 fins al 16 de febrer de 1936. La resposta de Jaume Gibernau i Joan Arimon en el sentit d'haver actuat tan sols amb criteris administratius, sense subjecció a cap partit, no estalvià les tensions entre els dos partits que componien el consistori. No obstant això, els temes més conflictius foren la represa de l'estudi per substituir l'ensenyament religiós, amb l'ampliació de l'escola pública i l'adquisició de solars, la nova estructuració del dissolt Consell de Cultura, la investigació sobre les subvencions donades a l'Escola Sant Jordi i el retorn als ajuts a la Biblioteca Enciclopèdica Popular. A més d'enllestir gestions per construir un edifici per

a Correus i Telègrafs i estudis per a la municipalització de les aigües, una fita singular en aquests mesos fou l'autorització per a l'obertura de la Cooperativa de Consum El Masnou, integrada en la Federació de Cooperatives de Catalunya, amb l'objectiu de millorar la condició econòmica i social dels obrers.

Tot i que la vida municipal estigué tan sols subjecta a les tensions polítiques habituals entre els dos partits majoritaris, ni l'obra ni els projectes del govern d'ERC ni la tasca opositora de la Lliga Catalana no pogueren tirar endavant, arran dels canvis radicals que estaven a punt d'esdevenir, amb el cop d'estat iniciat el 17 de juliol.

11

GUERRA I REVOLUCIÓ

(1936-1939)

Comité de Ayuda
a Euzkadi y Norte

AJUSTAMENT CONSTITUCIONAL
DE LA VILA DE MASNOU
Entrada n.º 214 Echa 30/11/37
Servicio n.º Echi

Pelayo. num. 56
Teléfono 19276

Barcelona, 29 de noviembre de 1937.

Compañero Alcalde de
MASNOU (Barcelona)

Estimado compañero: Salud.

Te rogamos atiendas al compañero portador de la presente, [redacted], evacuado del Norte, procurando atenderle en lo que de ti solicite, si ello te es posible.

En la seguridad de que así lo harás, aprovecha la ocasión para saludarte y quedar tuyo y de la causa,

Por el C. de A. a E. y N.,
El Secretario,

[Handwritten mark]

Barra

Blanca Bern González 15 años
Juana " " 13 años
José M. " " 11 años

Maternidad de Bilbao

Buete

COMITÉ DE AYUDA
A EUZKADI Y NORTE
Pelayo, 56-2.º-1.º
Tel. 19276

Carta del Comitè d'Ajuda a Euskadi i Nord adreçada a l'alcalde, 1937.

Després de diversos cops d'estat fallits, que havien començat al cap de poc temps de proclamada la República, com la sublevació del General Sanjurjo el 1932, el juliol de 1936 estava en boca de tots que hi havia una nova conspiració en marxa, sobretot arran dels resultats que havien donat la victòria al Front Popular. Tanmateix, ningú no esperava el caràcter dels esdeveniments, que desembocarien en una guerra i una revolució. La postura del govern presidit per Casares Quiroga i del mateix president de la República, Azaña, de romandre a l'expectativa per avortar el cop immediatament després del seu esclat, coincidia també amb la dels partits i dels grups sindicals mobilitzats. Les notícies que el cop d'estat havia triomfat a les colònies africanes corregueren paral·leles a les que anunciaven la seva expansió per la Península, al cap de poques hores. La indecisió del govern i les matances dels rebels a les zones que anaven controlant determinaren el protagonisme de sindicats i partits, que s'erigiren en defensors de la República i prengueren a les seves mans la defensa dels carrers, tot acusant el govern de Madrid de feblesa.

11.1. ELS GOVERNS MUNICIPALS

A Catalunya, la rebel·lió fou sufocada, no sense la participació decisiva de grups armats que combateren al costat de les forces de l'ordre lleials. De bell antuvi, al Masnou, partits i sindicats d'esquerra, ERC, Unió Socialista de Catalunya, la UGT i el Partit Socialista Unificat, formació acabada de fundar, el 23 de juliol, i liderada al Masnou per Manuel Boadella Font, i sobretot la CNT i les Joventuts Llibertàries, la sindical amb més força, tal com reconeixien la resta de grups, es mobilitzaren per aixafar el cop i evitar l'entrada al poble d'elements facciosos, atesa la posició colpista de la caserna de Mataró. Barricades a la carretera, registres a la recerca d'armes, dinamitació dels ponts de les carreteres d'Allella i Teià..., fins que s'organitzà de manera més metòdica el control de la línia fèrria i els accessos al poble, quan arribaren alguns sindica-

AJUNTAMENT INTERÍ CONSTITUÏT EL 28 DE JULIOL DE 1936

NOM	PROFESSION	PARTIT	CÀRREC
Tomàs Ferrer Sust	Comerciant	ERC	Alcalde
Jaume Itxart Ballester	Jornaler	ERC	Alcalde 2n
Josep Puig Godas	Paleta	ERC	Alcalde 3r
Bonaventura Bosch Bellagarda	Serraller	ERC	Alcalde 4t
Pere Estapé Pagès	Jornaler	Estat Català	Conseller
Joan Pagès Oliver	Dependent	ERC	Conseller
Gabriel Pla Sanjuan	Comerciant	ERC	Conseller (*)
Jaume Espinasa Puig	Comerciant	ERC	Conseller
Miquel Colomer Juriol	Pintor	ERC	Conseller (**)
Joan Pablo Dolores	Llauner	ERC	Conseller
Josep Xifré Massa	Fornier	ERC	Conseller
Manuel Boadella Font	Jornaler	PSUC	Conseller
Ernest Torres Salellas	Marmolista	PSUC	Conseller
Aureli Gázquez Roldán	Geòmetra	PSUC	Conseller

(*) Gabriel Pla Sanjuan va renunciar a la segona meitat d'agost de 1936. La seva conselleria va quedar vacant.

(**) Miquel Colomer Juriol va ser substituït per Jaume Parés Fluriach en incorporar-se a les milícies antifeixistes.

listes amb armes de la caserna barcelonina de Sant Andreu. A l'octubre es retiraren totes les barricades de la carretera, excepte la de la cruïlla amb Allella. Alguns homes del poble s'incorporaren ben aviat a les milícies de voluntaris que partiren al front d'Aragó, enquadrats en columnes de la CNT-FAI, el POUM, el PSUC o ERC.

Enmig del fervor revolucionari d'aquells que vegeren el triomf del 19 de juliol com l'inici d'una nova era, en la qual es bastiria un nou poder popular, aixecat sobre les cendres de l'antic ordre, representat pels propietaris, els patrons i l'església, com ho exemplifica la crema de l'església de Sant Pere al Masnou, les patrulles de control també protagonitzaren accions criminals. Un dels homes assassinats, el 4 de setembre de 1936, fou Joan Llampallas Alsina, que havia ocupat l'Alcaldia durant la Dictadura de Primo de Rivera.

El cop d'estat del 18 de juliol transformà totalment els governs municipals de Catalunya. La primera mesura decretada per la Generalitat¹³⁰ fou el cessament dels consellers no afectes al Front d'Esquerres, en el cas del Masnou, els de minoria de la Lliga Catalana, que eren Joaquim Piera, Frederic Gibernau, Joan Arimon i Josep Lloberas, i l'entrada dels suplents de la llista d'ERC i de tres més proposats pel Front Popular. El 16 d'agost es decidí que l'alcalde,

130. Decret 22-7-1936. Conselleria Governació, Generalitat de Catalunya.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 3 DE SETEMBRE DE 1936				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 3 SETEMBRE DE 1936
NOM	PROFESSIÓ	PARTIT	CÀRREC	COMISSIÓ
Tomàs Ferrer Sust	Comerciant	ERC	President	
Jaume Itxart Ballester	Jornaler	ERC	Alcalde 2n	President de Finances i Governació
Josep Puig Godas	Paleta	ERC	Alcalde 3r	President de Foment i Obres Vocal de Treball
Bonaventura Bosch Bellagarda	Serraller	ERC	Alcalde 4t	President de Cultura
Joan Pagès Oliver	Dependent	ERC	Dipositari	Vocal d'Agricultura i Finances
Jaume Espinasa Puig	Comerciant	ERC	Conseller	President d'Assistència Social Vocal de Governació
Pere Estapé Pagès (*)	Jornaler	ERC	Conseller	
Joan Pablo Dolores	Llauner	ERC	Conseller	Vocal d'Agricultura, Foment i Obres i Treball
Josep Xifré Massa	Fornier	ERC	Conseller	Vocal d'Assistència Social i Cultura
Manuel Boadella Font	Jornaler	PSUC (**)	Conseller	President de Treball Vocal d'Assistència Social i Foment i Obres
Aureli Gázquez Roldán	Geòmetra	PSUC (**)	Conseller	President d'Agricultura Vocal de Foment i Obres i Governació
Ernest Torres Salellas	Marmolista	PSUC (**)	Conseller	Vocal de Cultura i Finances

(*) Absent en la sessió de constitució.
(**) Proposats pel Front Popular.

Tomàs Ferrer, romangués tot el dia a l'Ajuntament, cobrant el sou de la seva feina a Barcelona.

Amb tot, el poder real al poble estava en mans del Comitè Revolucionari, en el qual la CNT tenia la majoria, juntament amb representants d'ERC i el PSUC, que fou l'impulsor de les mesures revolucionàries de les primeres setmanes, entre les quals destaquen la incautació de convents, escoles religioses i entitats socials, el control dels que eren considerats facciosos, i l'establiment d'un tribunal de justícia popular, que poc després s'adaptà als requisits del Decret de la Generalitat sobre els tribunals de justícia popular¹³¹ i quedà presidit pel jutge municipal. Les patrulles de control, nodrides també amb gent de fora del poble, cometeren actes de violència i assas-

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 20 D'OCTUBRE DE 1936			
NOM	PROFESSIÓ	PARTIT / SINDICAT	CÀRREC (*)
Joan Juan Sales	Vidrier	CNT	President i conseller de Defensa
Aureli Gázquez Roldán	Geòmetra	PSUC	Vicepresident i conseller de Sanitat
Lluís Ballell Torra	Matalasser	PSUC	Dipositari i conseller d'Assistència Social
Joan Juan Alonso	Vidrier	CNT	Conseller d'Obres i Treball
Miquel Colomer Juriol	Pintor	CNT	Conseller d'Economia
Josep del Valle Arana	Escriptor	CNT	Conseller de Finances
Josep Gomila Mayans	Jornaler	CNT	Conseller de Proveïments
Salvador García Pons	???	CNT	Conseller d'Agricultura
Salvador Marfà Martí	Mecànic	ERC	Conseller d'Habitació
Ernest Torres Salellas	Marmolista	PSUC	Conseller de Cultura

(*) El 20 d'octubre es van votar els càrrecs de president, vicepresident i dipositari, tots tres per unanimitat, mentre que en la sessió del 28 d'octubre es van distribuir els càrrecs als consellers.

sinats, que afectaren més de vint persones, gent singular de partits de dreta i d'organitzacions catòliques.

Al llarg del període, els governs municipals estigueren subjectes a molta mobilitat, determinada per la situació de guerra i pels canvis en la correlació de

131. 10-9-1936.

forces i les negociacions entre elles.

Aquest Ajuntament governà pocs mesos, ja que, el 20 d'octubre de 1936, s'executava el Decret de la Generalitat del 9 del mateix mes, que detallava la designació dels consells municipals pels partits polítics i les organitzacions sindicals.

Com a secretari habilitat exercí Tomàs Ferrer Sust, que percebia la mateixa retribució que cobrava al seu lloc de treball, i a la sessió de l'endemà s'adjudicaren els càrrecs als consellers i es nomenà un delegat per al Comissariat de Propaganda de la Generalitat.

La CNT era conscient del seu pes a la vila, però no deixà de remarcar que no volia fer ús de la seva potència i, en consideració a la col·laboració de la resta de forces polítiques i sindicals en els objectius revolucionaris, el 13 de novembre de 1936 renuncià a les conselleries de Finances, Economia i Proveïments, instà Acció Catalana Republicana a designar el seu representant i acordà deixar vacants els llocs que corresponien als representants del POUM i els rabassaires. Joan Juan Sales dimití de l'Alcaldia, i deixà en mans del seu sindicat, la CNT, formular la proposta considerada més convenient. Joan Juan Alonso proposà Salvador Marfà d'ERC, que acceptà i fou nomenat per unanimitat.

La Conselleria de Finances, que encapçalava Lluís Pérez, d'Acció Catalana, estava desatesa i els consellers demanaren reiteradament al partit el nomenament d'algú altre que s'hi pogués dedicar. Finalment, un cop

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 13 DE NOVEMBRE DE 1936

NOM	PROFESSION	PARTIT / SINDICAT	CÀRREC
Salvador Marfà Martí	Mecànic	ERC	President (*)
Joan Juan Sales	Vidrier	CNT	A2 i conseller de Defensa
Aureli Gázquez Roldán	Geòmetra	PSUC	A3 i conseller de Sanitat
Lluís Ballell Torra	Matalasser	PSUC	Dipositari i conseller d'Assistència Social
Joan Juan Alonso (**)	Vidrier	CNT	Conseller d'Obres i Treball
Lluís Pérez de la Torre	Topògraf	Acció Catalana	Conseller de Finances
Enric Puig Xaragai	Paleta	CNT	Conseller de Proveïments
Salvador García Pons (**)	???	CNT	Conseller d'Agricultura
Ernest Torres Salellas	Marmolista	PSUC	Conseller de Cultura

(*) L'alcalde, Salvador Marfà, va dimitir el gener de 1937, i fou substituït com a alcalde accidental per Joan Juan Sales.

(**) En les votacions per presidir aquests departaments, la CNT obtingué 5 vots i el PSUC, 2.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 15 DE FEBRER DE 1937

NOM	PROFESSION	PARTIT / SINDICAT	CÀRREC
Salvador García Pons	???	CNT	Alcalde (*) i conseller d'Agricultura
Aureli Gázquez Roldán	Geòmetra	PSUC	Alcalde 2n i conseller de Sanitat (**)
Agustí Espinet Freixa	Jornaler	ERC	Alcalde 3r i conseller de Proveïments (***)
Joan Juan Alonso	Vidrier	CNT	Dipositari i conseller d'Obres i Treball (****)
Antoni Llobera Pagès	???	???	Conseller d'Assistència Social
Lluís Pérez de la Torre	Topògraf	Acció Catalana	Conseller de Finances (****)
Joan Juan Sales	Vidrier	CNT	Conseller de Defensa (*****)
Ernest Torres Salellas	Marmolista	PSUC	Conseller de Cultura (*****)
Josep Parés Fluriach	Paleta	???	Conseller d'Habitació (*****)
???	???	???	Conselleria d'Aigües
???	???	???	Departament de Serveis Públics

(*) L'alcalde Salvador García va presentar la dimissió el 6 de març de 1937, al·legant que no podia atendre l'Alcaldia i la Conselleria d'Agricultura al mateix temps. Fou substituït com a batlle per Joan Juan Sales.

(**) El 24 de maig de 1937, la Conselleria de Sanitat va passar a mans d'Ernest Torres i el 26 de juliol següent, a Agustí Espinet.

(***) Agustí Espinet va presentar la dimissió com a conseller de Proveïments el 26 de juliol de 1937. Va ser substituït per Aureli Gázquez.

(****) L'estiu de 1937, Joan Juan Alonso va dimitir com a conseller d'Obres i Treball. Va ser substituït per Josep Parés.

(*****) Lluís Pérez va presentar la dimissió com a conseller de Finances el 5 de març de 1937. Va ser substituït pel comerciant Jaume Maristany Antich, també d'Acció Catalana, que al seu torn va ser substituït, el maig de 1937, per Aureli Gázquez, que va quedar en el càrrec de manera interina.

(*****) La Conselleria de Defensa es va dissoldre després dels fets de Maig de 1937.

(*****) El 24 de maig de 1937, la Conselleria de Cultura va passar a mans d'Aureli Gázquez. Ernest Torres tornaria al càrrec el 26 de juliol següent.

(******) La Conselleria d'Habitació va ser dissolta l'estiu de 1937.

acceptada la seva dimissió, el 5 de març de 1937, el president del partit, Teodor Estapé, proposà Jaume Maristany Antich, que tampoc no acudia a l'Ajuntament, de manera que ocupà provisionalment la conselleria Aureli Gázquez, des del mes de maig de 1937.

El gener de 1937 s'obrí una crisi, provocada per les polèmiques sobre el funcionament de les conselleries de Proveïments i Defensa, i de re-
criminacions de Joan Juan Sales a l'alcalde Marfà sobre la seva actitud en els primers dies de la guerra, quan el Comitè Revolucionari, al qual pertanyia el mateix Marfà, estava cercant armes. Un llarg debat d'ordre moral i polític, en el qual participaren totes les formacions, acabà amb el reconeixement que Marfà havia estat l'únic d'ERC de sortir al carrer el 19 de juliol, però això no impedí el vot de censura de la CNT. L'alcalde Marfà, tot expressant que sempre s'havia sentit a

gust amb la CNT, per la seva força i valentia, i la seva disposició a lluitar al seu costat, manifestà que ni posaria barreres a gent més avançada que ell ni obstacles a la constitució d'un nou ajuntament. Acabaren per dimitir tots els consellers d'ERC, que nomenà nous representants, i exercí l'Alcaldia accidental Joan Juan Sales, fins a la reorganització del 15 de febrer de 1937, en què fou escollit Salvador García Pons.

La dinàmica de debat i les rivalitats partidistes comportaren que s'acceptés la proposta de Gázquez que en totes les conselleries hi hagués representants de tots els partits i sindicats¹³², ensems que les funcions del consistori anaren variant, en la mesura que la guerra i els objectius revolucionaris generaven noves necessitats.

Els fets de Maig, amb enfrontaments armats a Barcelona des del dia 3 al 7, tingueren conseqüències de gran transcendència; d'una banda, la pèrdua de poder de la Generalitat a favor del govern central; els canvis en l'hegemonia, que passà de la CNT al PSUC, i la il·legalització del POUM. Al Masnou no hi hagué xocs violents i totes les armes en mans de la CNT i ERC es lliuraren a la guàrdia local. A l'Ajuntament, a més d'una crítica contundent a aquella mena

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 26 D'OCTUBRE 1937 (*)

NOM	PROFESSION	PARTIT / SINDICAT	CÀRREC
Joan Juan Sales	Vidrier	CNT	Alcalde (**) i conseller de Presidència i Governació
Francesc Vila Silva	Jornaler	ERC	Alcalde 2n, tinent d'alcalde 1r i conseller de Finances (***)
???	???	PSUC	Alcalde 3r i tinent d'alcalde 2n (****)
???	???	ACR	Tinent d'alcalde 3r (****)
Joan Pablo Dolores	Llauner	ERC	Dipositari i conseller de Cultura
Aureli Gázquez Roldán	Geòmetra	PSUC	Conseller d'Assistència Social
Jaume Maristany Antich	Comerciant	ACR	Conseller d'Habitació
Manuel Gomila Giralt	Comerciant	PSUC	Conseller de Proveïments
Salvador García Pons	???	CNT	Conseller de Sanitat
Antoni Cot Cecilia	Cambrer	ERC	Conseller de Serveis Públics
Josep Gomila Mayans	Jornaler	CNT	Conseller d'Obres i Treball
Pere Missé Fernández	???	PSUC	Conseller d'Agricultura

(*) D'acord amb el Decret de la Generalitat del 8 d'octubre.

(**) Escollit alcalde per 7 vots a favor i 1 en blanc.

(***) Escollit per 6 vots a favor i 3 en contra del PSUC.

(****) Càrrec reclamat pel PSUC i que va quedar vacant en espera de realitzar les consultes pertinents.

(*****) Càrrec reservat a Acció Catalana Republicana.

de guerra civil dins el mateix bàndol, es produïren discussions sobre la seguretat al poble, atès que podia arribar gent de fora o aguditzar-se la crisi amb incidents en relació amb els queviures, que podien alterar l'ordre públic. Una proposta de l'alcalde d'establir patrulles locals de vigilància, quatre de nit i dues de dia, no fou acceptada ni per ERC ni pel PSUC, de manera que es dissolgueren les patrulles i la vigilància quedà a càrrec dels empleats municipals. També se suprimiren les atribucions de defensa i es notà una influència progressiva dels comunistes i d'ERC dins el consistori.

Després de molt temps sense celebrar sessions per les circumstàncies, el consistori patí força canvis en l'atribució dels càrrecs, però el més determinant fou que les dificultats econòmiques es començaren a notar fins al punt d'haver de desenvolupar-se una política molt restrictiva.

Les tensions semblaven estar superades, atès que es reprengueren les sessions públiques, amb la mateixa periodicitat quinzenal anterior, i fins i tot ACR, que s'havia retirat al mes de juny, es reincorporà al consistori. Però, al cap de pocs dies, Gázquez impugnà Salvador García, de la CNT, amb l'argument de no

132. Els representants proposats per la UGT foren Josep Maria Vendrell, Defensa; Pere Missé, Agricultura; Josep Domènech, Treball; Ramon Vilalta, Habitació; Esteve Geladó, Aigües. 26-2-1937 AMM, caixa 9017-9018.

portar el temps reglamentari a la població¹³³, acció força incomprensible, ja que el mateix García havia ocupat abans l'Alcaldia, sense cap objecció. D'altra banda, aquest al·legà que vivia al Masnou des del mes de maig de 1934 i acusà Gázquez de no figurar tampoc al padró. La picabaralla no era altra cosa que fruit de les desavinences entre el PSUC i la CNT, que tingueren el seu moment àlgid quan el PSUC anuncià que no volia cap conselleria, sense que això significés no col·laborar en les comissions. Tot i la demanda de la CNT al PSUC perquè deposés aquesta actitud, la crisi era un fet, després que ERC afirmés que si el PSUC no rectificava, es retirarien de l'Ajuntament. Gázquez argumentava un pacte entre ERC i la CNT per relegar el seu partit, cosa que García negà,

sobretot en moments en què calia, més que mai, la col·laboració de tots. Ajornada la discussió, el 12 de novembre es nomenaren les conselleries i la CNT cedí Agricultura al PSUC, ensems que es creava la Conselleria d'Habitació; i com a caps de minoria provisionals actuaven Joan Pablo, per ERC, i Salvador García, per la CNT. Però el conseller d'ACR seguia sense assistir a les sessions, cosa que el partit explicà per la seva disconformitat amb el fet que aquestes no fossin públiques, posició rebutjada per la resta de grups, que veien com ACR tampoc no es presentava a altres organismes, com la Junta Agrària.

Una nova recomposició tingué lloc el 4 de març de 1938, després de la dimissió de l'alcalde, el 25 de febrer de 1938, mobilitzat per la lleva de 1929. Amb l'objecció d'ERC i del PSUC a l'elecció de Salvador García, de la CNT, i la discussió sobre si ACR tenia dret a seguir, per les seves absències sense causa justificada, una nova proposta de donar l'Alcaldia a Jaume Galtes Cucurella, de la CNT, tampoc no reeixí,

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 4 DE MARÇ DE 1938

NOM	PROFESSION	PARTIT / SINDICAT	CÀRREC
Francesc Vila Silva	Jornaler	ERC	Alcalde (*) i conseller de Presidència i Governació
Salvador García Pons	???	CNT	Alcalde 2n (**) i conseller de Sanitat (***)
Manuel Gomila Giralt	Comerciant	PSUC	Alcalde 3r i conseller de Proveïments
Jaume Maristany Antich	Comerciant	ACR	Alcalde 4t i conseller d'Habitació
Josep Gomila Mayans	Jornaler	CNT	Conseller d'Obres i Treball (****)
Pere Missé Fernández	???	PSUC	Conseller d'Agricultura (*****)
Aureli Gázquez Roldán	Geòmetra	PSUC	Conseller d'Assistència Social (*****)
Joan Pablo Dolores	Llauner	ERC	Conseller de Cultura (*****)
Antoni Cot Cecilia	Cambrer	ERC	Conseller de Serveis Públics
Jaume Galtes Cucurella	???	CNT	Conseller de Finances (***)

(*) Escollit alcalde per 8 vots en segona votació, ja que en la primera no va obtenir la majoria absoluta.

(**) Escollit amb 6 vots.

(***) Jaume Galtes va dimitir com a conseller de Finances el 24 d'abril de 1938. El nomenament del cenetista Miquel Colomer Juriol per substituir-lo va ser impugnat per ERC i PSUC, i, finalment, el 19 setembre de 1938, Salvador García es va fer càrrec de la Conselleria de manera interina. Aleshores, García va ser substituït en la Conselleria de Sanitat pel paleta Francesc Lloret Domènech, també de la CNT.

(****) Josep Gomila Mayans va dimitir com a conseller d'Obres i Treball el 24 d'abril de 1938. Va ser substituït per Miquel Martínez Barreto.

(*****) Pere Missé va dimitir com a conseller d'Agricultura el 13 de maig de 1938. Rafael Picó Ripoll, el primer candidat proposat com a substitut, no va arribar a prendre possessió i Missé va ser finalment reemplaçat pel jornaler Antoni Pascual Sigró.

(*****) Aureli Gázquez va ser destituït el 22 de juliol de 1938, en descobrir-se la seva col·laboració amb la dictadura de Primo de Rivera. El 19 de setembre següent va ser substituït a la Conselleria d'Assistència Social per Josep Roma Blanich, també del PSUC.

(*****) Joan Pablo va dimitir com a conseller de Cultura el 13 de maig de 1938, en ser mobilitzat. Va ser substituït pel contramestre Joan Cinca Valletbó, també d'ERC.

ja que ERC al·legava la possible manca de legalitat, per no portar prou temps al poble. Finalment, fou escollit alcalde Francesc Vila Silva, d'ERC, en segona votació, per no haver aconseguit majoria absoluta en la primera; un mes després, Vila renuncià al seu sou per destinar-lo a fins municipals.

Amb canvis continuats, a mitjan 1938 començà a ser palesa l'absència de consellers i sovintejaren els relleus. El tema més punyent d'aquesta darrera etapa fou el referit a Aureli Gázquez. Abans de la sessió, hi hagué una reunió privada, en la qual la CNT mostrà un dossier, del qual es deduïa la seva trajectòria no antifeixista, durant i després del 19 de juliol, i sobretot abans de la República, per la col·laboració amb la Dictadura de Primo de Rivera. La CNT en demanà la destitució immediata i Gomila manifestà que, si es confirmaven les acusacions, el PSUC procediria en conseqüència, atès que Gázquez ja havia presentat la dimissió al partit, però l'afer no acabà, ja que el 14 d'octubre de 1938 la Conselleria de Cultura nomenà

133. Art. 50, Llei municipal.

Gázquez habilitat pagador dels mestres, enmig de la protesta de Cinca, García, Maristany, Cot i de l'alcalde per no haver consultat l'Ajuntament, mentre que Gomila en defensava la designació.

Pocs afers es tractaren les darreres setmanes, abans que les tropes italianes entressin al Masnou, el 27 de gener de 1939. Força absències de l'alcalde i manca de puntualitat a les sessions generaren la protesta de la CNT per considerar-ho una desatenció als consellers, tot i les explicacions de Vila sobre la molta feina i les visites per atendre. El 27 de desembre, a les 20 hores, acabava la darrera sessió, l'acta de la qual recollia afers rutinaris, sense cap indicatiu per part dels assistents —Francesc Vila, Salvador García, Manuel Gomila, Jaume Maristany, Antoni Pascual, Joan Cinca, Antoni Cot, Miquel Martínez i Josep Roma— que assistien al final d'una etapa.

11.2. LES NOVES ORIENTACIONS EN L'OBRA MUNICIPAL

Ben aviat es va notar la nova orientació revolucionària en l'obra municipal. La tiara i les claus de l'escut foren substituïdes per un bergantí i els carrers adoptaren nous noms, tot i que l'ús dels anteriors va ser el comú, fins i tot pel mateix consistori. També hi hagué canvis en el funcionament del mateix treball administratiu; a banda d'algunes destitucions com la de l'arquitecte municipal, Pere Bassegoda Musté, substituït interinament per Frederic Tàrrrega, es reorganitzà la vigilància i s'augmentà el sou de funcionaris i empleats, als quals es demanava un compliment estricte per donar imatge de disciplina. Però el més determinant era el volum i la diversitat de feina, sovint agreujat per la falta de treballadors, mobilitzats, situació que portà a instituir el treball voluntari a les oficines municipals i a la recerca de nous locals, per encabir noves conselleries i serveis, molts d'ells instal·lats en cases incautades pels sindicats.

Els consellers es queixaven de l'acumulació de feina, ja que fins i tot havien de fer compres directament, a més dels minuciosos estudis del pressupost de cada departament i dels traspassos de diners de l'un a l'altre, per atendre necessitats imperioses. El seguit d'obres iniciades per posar en marxa noves instal·lacions i per lluitar contra l'atur forçós requerien numerari, que es reclamava a la Generalitat, des de la sol·licitud per poder cobrar directament tots els impostos i arbitris o les emissions de paper moneda municipal. El 4 de

desembre de 1936 començà el debat sobre l'emissió de paper moneda fraccionari, que estigué en circulació el febrer de l'any següent, amb la llegenda Consell Municipal El Masnou, tot i ser conegut pels *juanitos*, en portar estampades les signatures de l'alcalde, Joan Juan Sales, i del dipositari, Joan Juan Alonso. Els vals, amb un valor de 50.000 pessetes, estaven garantits a través del dipòsit que es lliurà a la Generalitat.

11.2.1. Les col·lectivitzacions

Si al front es lluitava amb les armes, la rereguarda era l'escenari dels processos de transformacions revolucionàries, sota el control dels sindicats, que, en molts casos, s'hagueren de fer càrrec de les empreses abandonades pels seus patrons, a partir d'un model autogestionari, inèdit a tot el món. Al llarg de l'estiu de 1936, diversos serveis passaren a ser municipalitzats, un cop feta la seva incautació, com els serveis de pompes fúnebres i les aigües particulars, fins aleshores subministradores de la població, els empleats de les quals passaren a ser de la brigada municipal.

El que s'havia realitzat de manera espontània i localista quedà legalitzat quan la Generalitat promulgà el Decret de col·lectivitzacions.¹³⁴ Al Masnou, quedaren col·lectivitzades les fàbriques principals del sector tèxtil, vidrier, alimentari i farmacèutic, i en quedaren excloses les pertanyents a petits burgesos, alhora que les empreses de dimensions reduïdes es concentraven seguint l'esquema dels rams, des de la construcció fins als forners, experiència, tanmateix, no mancada de conflictes.

També quedaren sota el control de les organitzacions polítiques i sindicals les entitats, els col·legis religiosos i algunes cases particulars, que es destinaren a diversos usos, com el cas de la casa del Marquès del Masnou, convertida en camp d'experimentació i laboratori tècnic d'estudis; la Biblioteca Enciclopèdica Popular, esdevinguda Biblioteca Municipal, o algunes finques agrícoles, els jornalers de les quals quedaren sota la gestió del Consell d'Agricultura.

Pel que fa a la propietat urbana, foren incautades les finques dels facciosos que havien fugit i les pertanyents a l'església; totes es destinaren a serveis socials i culturals o bé es municipalitzaren els lloguers dels estandants. El procés de municipalització i administració de la propietat quedà regulat per una comissió formada per vuit membres, quatre designats per l'Ajuntament, dos per la CNT i dos per la UGT, però a la tardor de 1937 es liquidà la comissió i la Conselleria d'Habitació i l'administració de la propi-

134. 24-10-1936.

etat urbana es féu d'acord amb les normes dictades per la Generalitat¹³⁵, a partir d'una comissió presidida per l'alcalde i amb els consellers Juan Sales, García, Torres i Parés, un delegat de la CNT, un d'ERC i un de la UGT.

El Sindicat Agrícola quedà subjecte a les normes col·lectivitzadores, promogudes per la CNT i regulades per la Generalitat des del mes d'agost de 1936, a partir de la Col·lectivitat Agrícola, integrada en la Federació de Sindicats Agrícoles del Litoral, dins la qual el Maresme era vist com un model d'organització i unió dels pagesos. Control de la sembra per assegurar les collites i els canals d'exportació, projectes d'experimentació a la finca del marquès del Masnou, i tramesa de productes del camp als fronts foren alguns dels seus eixos d'actuació.

L'atur, una xacra que s'arrossegava des d'enrere, intentà pal·liar-se amb la creació de borses de treball dels sindicats i amb els esforços municipals per donar feina a centenars d'obriers, integrats en brigades, a partir del milió de pessetes de l'Institut Català contra l'atur forçós. Pràcticament esgotats els cabals a finals de 1936, calgué establir una moratòria amb torns de treball i la creació d'una Junta d'Enllaç i Administrativa, amb quatre membres de cada sindicat, CNT i UGT, en coordinació amb una ponència d'estudi formada per tres consellers (CNT, ERC i PSUC), el de Finances i el secretari. L'arribada de més diners, en quantitats petites, va permetre la continuació de les obres, sobretot de les escoles i de la Clínica Pinetons, a la villa Montevideo o Torre Xina, i també significà un al·licient l'acord de l'assemblea de la CNT de contribuir tots els treballadors amb un percentatge per ajudar els aturats i l'aplicació del Decret sobre jornals¹³⁶, segons el qual a tots els ciutadans se'ls deduiria, amb caràcter transitori, un percentatge de la setmanada, i als patrons, una quota de 2 a 3 pessetes, segons el sou setmanal assignat, entre 55 i 75 pessetes.

11.2.2. L'ensenyament

El 27 de juliol de 1936, la Generalitat creà el Consell de l'Escola Nova Unificada (CENU), amb l'objectiu d'acabar amb els dèficits d'escolarització i endegar un nou model d'escola pública, laica i renovadora. La Sotsdelegació del Masnou posà en marxa nous centres als edificis incautats dels ordes religiosos, es nomenaren més mestres i ajudants, s'obriren més parvularis i graus, amb material cedit pels sindicats, en

espera de les trameses de la Generalitat, amb totes les obres realitzades pels gremis d'oficis col·lectivitzats. Al cap d'un any, en concordança amb la dissolució dels comitès per la Generalitat, el CENU masnoví fou substituït pel Consell Local de Primera Ensenyança, compost pel conseller de Cultura, Gázquez, i els representants de les organitzacions. Es reestructurà l'Escola del Treball, es feren sessions mensuals de cinema en profit de les escoles, es constituí el Comitè d'Ajut Infantil, i s'endegaren gestions per crear colònies infantils i menjadors i per fer un camp de jocs per a infants al solar posterior del jardí de Can Malet. Altres iniciatives no reeixiren per les circumstàncies peculiars del moment, agreujades a mesura que avançava la guerra, fins al punt que hi havia un fort absentisme escolar, per por dels pares als bombardejors.

11.2.3. La sanitat i la beneficència

Les transformacions arribaren també a l'asil, que rebé el nom de Casa de Repòs. Regit per una nova Junta, es començà per estudiar la substitució de les monges per infermeres, per habilitar una sala per a infecciosos i per organitzar habitacions amb dos llits per a matrimonis, a més d'acabar amb la situació de les cases de la seva propietat llogades i en pèssimes condicions. Els canvis a la Casa de Repòs estaven vinculats a la construcció de la Clínica Pinetons, les obres de la qual eren realitzades pels sindicats de metal·lúrgics, paletes, fusters i pintors, a partir del conveni entre l'Ajuntament i l'Institut Català contra l'Atur Forçós, que facilitava préstecs.

Segons expressaven els consellers, el nou ordre revolucionari requeria atendre els nombrosos casos de privacions i malalties. Es facilitaren llits de finques incautades a gent desvalguda, se segellaren cases considerades inhabitables, es feren menjadors a l'asil per als que no podien treballar a les brigades i es repartí llet procedent de les vaques que hi havia al poble de la Columna El Campesino, alhora que els partits organitzaven balls per destinar-ne els beneficis a Assistència Social o al Socors Roig, i es recaptaven impostos voluntaris en fàbriques i tallers.

11.2.4. Els refugiats

A les necessitats, en continu augment, de la gent del poble s'unien les dels refugiats. Les primeres mares i

135. Decret 22-3-1937.

136. 14-12-1936.

nens arribaren des de Madrid per mediació del PSUC, que prèviament havia elaborat la llista de famílies disposades a acollir-los. A final de 1936 es nomenà una junta de refugiats, amb tots els partits i sindicats, i es començaren a rebre cabals de la Generalitat. L'objectiu de l'Ajuntament, tot i considerar un deure acollir-los, era evitar que la població masnovina quedés desatesa pels que arribaven de fora. A finals de 1937, el nombre de refugiats, molts d'ells bascos, instal·lats sobretot en torres abandonades pels seus amos, era prou considerable perquè calgués endegar una ponència d'estudi sobre la seva distribució i la instal·lació de menjadors col·lectius, en connexió amb el delegat del govern d'Euskadi.

11.2.5. Els proveïments

El problema principal de la rereguarda era l'escassetat d'aliments. D'ací la significació de la Conselleria de Proveïments, en la qual prestaven servei alguns milicians, encarregats dels transports i del control dels productes, emmagatzemats al local de l'antiga escola Sant Jordi, i dels mercats, on era indispensable presentar la cartilla familiar de racionament per realitzar les compres.

Controlar la qualitat dels productes, especialment el pa, la carn i la llet, i de les exportacions, evitar els robatoris al camp i l'acaparament, i vetllar per evitar compres massives de gent forània eren temes de gran complexitat i generadors d'incidents als mercats, a més dels estira-i-arronses amb la Delegació de Proveïments de Mataró. Algunes iniciatives, com la compra de cambres frigorífiques per disposar de carn congelada, la instal·lació d'una granja avícola, l'emissió de vals de moneda fraccionària, primer pels mateixos comerciants i després per l'Ajuntament, la creació d'un cos de guàrdia rural..., no impediren l'empitjorament de la situació. A la tardor de 1938, calgué crear una comissió d'investigació municipal, pel que es considerava una actitud de boicot dels pagesos, i la convocatòria d'una assemblea d'ajuntaments a Barcelona. Finalment la distribució de verdura al mercat es féu directament des de la Conselleria de Proveïments, que la rebia del Sindicat Agrícola sense intermediaris.

11.2.6. La defensa passiva

Una de les primeres mesures de l'Ajuntament fou suspendre totes les comunicacions a Catalunya, excepte les oficials, i atendre el Repartiment de Defensa Nacional, segons les rendes dels contribuents propietaris, als quals es podien embargar els lloguers, en el cas

que no els satisfessin. També es proveí de robes tots els masnovins que eren al front i es facilitaren les donacions de sang al mateix Ajuntament.

Els milicians foren considerats el puntal per sostenir la revolució, però el seu nombre es reduí progressivament. Els que estaven al front cobraven del Departament de Guerra de la Generalitat i els que treballaven íntegrament per al municipi percebien un sou de la quantitat assignada per Defensa Nacional. Però, disminuït el fervor revolucionari, a mesura que la confrontació s'estenia, i enllestides les primeres lleves per a l'Exèrcit Popular de la República, partits i sindicats s'avesaren a prendre mesures per evitar emboscats. A mitjan 1937, tres joves fugiren en barca cap a Mallorca per eludir presentar-se a files i acabar per incorporar-se a l'exèrcit nacional.

Alhora, s'entrava en una dinàmica de defensa davant dels bombardejos que culminà amb la substitució de la Junta Local de Defensa Passiva, el setembre de 1937. A finals de 1936, la Junta de Fortificacions ja havia endegat el Pla de fortificacions, que comprenia la construcció de refugis, amb prioritat als més propers a les escoles, amb treball voluntari i la contractació de paletes i miners. La disponibilitat de sacs i pedres per aixecar trinxeres, aprofitant els materials d'enderroc de l'església, fou una de les prioritats, així com la contribució a les obres de defensa de la platja.

La vulnerabilitat de la costa era palesa des del començament de la guerra, amb el bombardeig de poblacions des dels vaixells feixistes. En conseqüència, el litoral del Maresme es defensà amb quaranta-cinc búnquers, quatre dels quals corresponien al Masnou. En quatre ocasions, la població patí bombardejos: el diumenge 19 de setembre de 1937, a les onze de la nit, caigueren bombes que mataren deu persones i en feriren dinou més; dos dies després, un altre atac sumava una altra víctima mortal; el 1938 les bombes queien al Laboratori de la Col·lectivitat Agrícola a la finca de Bellesguard; i quan ja Barcelona estava ocupada pels nacionals, el 26 de gener, l'aviació italiana atacava de nou i provocava catorze víctimes. Aquest darrer bombardeig, prop de l'estació del Masnou, mostrava la duresa fruit de la victòria del bàndol sublevat, l'aviació del qual perseguí fins i tot les corrues de refugiats que es dirigien a França, com en el mortífer bombardeig de Figueres.

La carretera esdevingué la principal via de sortida cap a la frontera i els masnovins pogueren contemplar les penúries dels que s'hi dirigien, persones de totes les condicions, a peu o en tota mena de vehicles. També alguns masnovins s'havien sumat a les files dels que fugien, atemorits davant del que suposaria la presa del poble per a aquells que havien defensat el règim de la República.

11.3. LA FI DE LA REPÚBLICA

El divendres 27 de gener, al matí, les tropes italianes entraren a la vila i protagonitzaren els actes que ja feia temps que es repetien en pobles i ciutats ocupades: hissada de la bandera nacional, arrencada de plaques dels carrers, registres i detencions. Per a alguns,

fou un dia de goig, per a d'altres, l'inici d'estratègies d'adaptació o l'inici d'un llarg calvari, desterraments, desnonaments, presó i mort. El 4 de maig de 1939, després d'un judici sumaríssim, fou afussellat al Camp de la Bota el regidor Miquel Colomer Juriol i el 18 de novembre també queia sota les bales d'un escamot d'execució el batlle Salvador Marfà Martí.

12

LA DICTADURA FRANQUISTA (1939-1975)

FALANGE ESPAÑOLA TRADICIONALISTA
Y DE LAS JONS.

Jefatura de MASNOU

ACTIVIDADES CORRESPONDIENTES AL MES DE ENERO 1961

ORDEN GENERAL.- Los actos de conmemoración del XXII aniversario de la liberación de esta Villa revistieron gran importancia por la afluencia de público a los mismos.

A las 12 horas se celebró una Misa en la Iglesia Parroquial seguida de Tedeum. Seguidamente se hizo la tradicional ofrenda de coronas de laurel ante la Cruz de los Caídos, cuya ofrenda realizó el Jefe Local y el Inyarteniiente de la Guardia de Franco Camarada Pagós; este último dió lectura al parte de guerra correspondiente a la fecha del 27 de enero en que fué liberada Masnou, pronunciando a continuación unas palabras glosando tal efemérides el Alcalde y Jefe Local, el cual fué escuchado con gran atención por sus palabras llenas de fervor y patriotismo, cerrando el acto con el canto del "Cara al Sol".

A continuación las Autoridades invitadas al acto, la Centuria de la Guardia de Franco "Pablo Capella", Sección femenina local, y las camaradas del "Albergue Rosellon" se trasladaron a un centro recreativo local, donde fueron obsequiados con un vino de honor.

EX-COMBATIENTES.- Como todos los años asistieron a los actos reseñados en perfecta formación, presididos por el Delegado Local Camarada Pedro A. Millet Maristany

SECCION FEMENINA.- Continúa colaborando a los postulados del Movimiento de acuerdo con las normas establecidas por la Sección Femenina

AUXILIO SOCIAL.- Realiza a la perfección las entregas de bonos a las personas necesitadas de la localidad, de acuerdo con la recaudación de las cuotas establecidas al efecto

GUARDIA DE FRANCO.- Como se ha dicho, la Centuria acompañada de los mandos y del correspondiente guión, asistió a los actos conmemorativos de la liberación, dando una excelente nota de preparación y disciplina.

FRENTE JUVENTUDES.- De acuerdo con las nuevas normas de las Juventudes Españolas se ha procedido a la entrega de carnet a los "Flechas" y "Arqueros"; en el próximo mes de febrero comenzaran los campeonatos de ping-pong y de ajedrez. Se ha instalado recientemente un sistema de calefacción en el local.

Por Dios, España y su Revolución Nacional-Sindicalista.
MASNOU, 31 Enero 1961

EL JEFE LOCAL

Camarada Inspector Provincial del Movimiento.- BARCELONA

Programa d'actes del vint-i-dosè aniversari de l'entrada de les tropes franquistes al Masnou, 1961.

Amb la victòria de l'exèrcit colpista començà un règim polític de llarga durada i mancat de tota legitimitat democràtica. Fos a través de les comissions gestores o dels consistoris corporatius, els ajuntaments quedaren en mans de personal addicte i subordinat jeràrquicament a les altes instàncies governamentals.

12.1. LES COMISSIONS GESTORES

A mesura que l'exèrcit nacional conqueria territoris, es dissolien els governs municipals i les autoritats militars d'ocupació nomenaven gestores provisionals, formades a partir de les indicacions de la població fidel al nou ordre. L'administració municipal imposada provenia dels esquemes heretats de les institucions liberals restauracionistes, quant al centralisme i l'homogeneïtat, però afegia la fi de la representativitat democràtica, de manera que els càrrecs quedaven subjectes al nomenament de les instàncies superiors, el vèrtex de les quals l'ocupava Franco. D'aquesta manera, es garantia la total confiança en els regidors,

mesurada per l'adhesió i la participació en el bàndol nacional i per la pertinença al partit únic, FET i JONS¹³⁷, sense que manqués la presència d'excombatents en tots els nivells de l'Administració. No foren únicament els regidors qui expressaven amb l'exercici del càrrec la seva incondicionalitat, sinó també els funcionaris, subjectes als processos de depuració, després dels quals, fins i tot els no sancionats, acabaven per esdevenir submisos.

12.1.1. El consistori de 1939. L'alcaldia de Josep Jaume Millet Cunill (1939-1940)

Amb les tropes italianes destacades al poble, a les quals es volgué fer palès el deute amb una carta d'agraïment a Mussolini, el 31 de gener de 1939 quedà constituïda la comissió gestora provisional de l'*Ayuntamiento de Masnou*, en una sessió presidida per Jesús Zulaica Vilachica i Alferez Honorario, del cos jurídic militar, en nom del general cap de l'exèrcit del Nord, i de la qual donà fe com a secretari Josep M. Bernacho Isús, ratificat en el càrrec per ser considerat sempre addicte.

COMISSIÓ GESTORA PROVISIONAL DE L'AJUNTAMENT CONSTITUÏDA EL 31 DE GENER DE 1939			COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 4 DE FEBRER 1939
NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Josep Jaume Millet Cunill	Comerç	Alcalde president	
Josep M. Ribas Asensio	???	Conseller gestor 1r	Abastiments
Fidel Santigosa Massachs	???	Conseller gestor 2n	Cultura i Serveis Públics
Enric Ferrer Fernández	???	Conseller gestor 3r	Abastiments
Jaume Buch Vallverdú	Comerç	Conseller gestor	Governació
Joan Villà Bassol	Dependent	Conseller gestor	Hisenda
Josep Torell Boquet	Lampista	Conseller gestor	Serveis Públics
Pere Cubells Punti	???	Conseller adjunt	Governació
Josep Sempere Todori	Agent comercial	Conseller adjunt	Abastiments i Governació
Marc Jover Valls	???	Conseller adjunt	Cultura i Governació
Jaume Iglesias Bonet	Comerciant	Conseller adjunt	Hisenda
Salvador Villà Oliver	???	Conseller adjunt	Hisenda
Bonaventura Rosés Carretero	Comerciant	Conseller adjunt	Abastiments
Gabriel Fuster Alegret (*)	Agent d'assegurances	Conseller adjunt	Serveis Públics
Jaume Lloveras Arenas (**)	???	Conseller adjunt	Serveis Públics
Àngel Gázquez Roldán	Comerciant	Conseller adjunt	Cultura

(*) Gabriel Fuster va dimitir el 21 de juny de 1939.
(**) Mort el març de 1939.

137. Ordre 30-10-1939.

Els integrants de les comissions gestores eren gairebé tots homes nous en la vida política, atesa l'exclusió de qualsevol referent a l'exercici del govern en els períodes anteriors, fins i tot els homes de la dreta catalanista, si no era gent clarament reconvertida al nou ordre.

Immediatament després de prendre possessió el nou consistori, s'anul·laren tots els acords presos des del 18 juliol fins a l'alliberament i s'acordà no respondre «*a ninguno de los compromisos que fueron contraídos durante todo el tiempo que gobernaron los rojos marxistas-separatistas*»¹³⁸. També fou immediata la tramitació dels expedients de depuració del personal, instruïts per l'alcalde i els consellers Jaume Buch i Joan Villà, i tots els que havien estat empleats des del 18 de juliol de 1936 foren suspesos de feina i substituïts per personal interí.

Ben aviat, el 24 de febrer, es va formar una comissió de recuperació, presidida per l'alcalde i amb veïns de provada fidelitat al Movimiento —Ferran Galera Isern, Felip Giralt Moltons, Joan Maresma Bosh i Miquel Rosés Bertran— per recuperar tot l'utilitzat pels rojos i les terres col·lectivitzades, ensems que s'incautaven finques dels que hagueren de partir a l'exili i dels compresos en la Llei de responsabilitats polítiques.

La radicalitat de la nova orientació sociopolítica es féu palesa en tots els àmbits. Les mesures descatanitzadores afectaren la via pública i els establiments; la recatolització esdevingué una prioritat; la Biblioteca municipal fou tancada i el seu material incautat, igual com succeí a la Cooperativa El Masnou, a la qual s'atribuïa un comportament contra les normes del Generalísimo durant la Cruzada i estar formada per individus del Front Popular; el cementiri civil quedà de nou separat del catòlic, i s'hi ubicà un mausoleu amb el nom de Caídos, als quals també se cediren gratuïtament nínxols; es tornaren els mantalls d'aigua als propietaris; i els carrers reberen nous noms, vinculats a les figures del règim o a les víctimes locals, com l'exalcalde Joan Llampallas Alsina, «*muerto heroicamente en defensa de Dios y la Patria, asesinado por las hordas marxistas durante el dominio rojo*»¹³⁹. A les dependències municipals es feren alguns canvis, com la instal·lació de les oficines de censura al segon pis, la col·locació d'una placa al saló de plens amb el nom dels excombatents i de retrats de José Antonio i Calvo Sotelo, i l'estesa de dues banderes del Movimiento a la façana, així

com la compra de banderes nacionals per al mercat i l'escorxador.

La situació econòmica era tan precària que, a més de sol·licitar avançaments de la Diputació provincial i crèdits al Banc de Crèdit Local, calgué obrir una subscripció a particulars i entitats per a despeses urgents. Amb un dèficit notable en les finances i l'activitat municipal reduïda a la mínima expressió, aquest primer consistori visqué alguns canvis. A més de la dimissió del conseller adjunt Gabriel Fuster, foren destituïts dos consellers: Joan Villà, el 13 de desembre de 1939, per un tema referit a la liquidació de quantitats lliurades per la Comissaria General d'Abastiments, i Fidel Santigosa, el 24 de maig de 1939, a causa de diferències amb el cap local de la Falange, però fou reintegrat poc després, el 2 d'agost.

Els dos primers anys hi hagué moltes recomposicions, igual com a la majoria de municipis, fruit de pugnes entre els diferents sectors del règim, que es resolgueren amb la tria d'homes de FET-JONS o molt afins. Els falangistes, considerats autèntics, sovint acusaven l'adversari de feblesa, corrupció o oportunisme. En aquest procés, la figura de l'alcalde en sortí reforçada, en la mesura que era una figura cabdal per aconseguir un tracte favorable amb els superiors i també per aportar informació sobre persones del municipi, ja fos de cara a avals o a condemnes.

12.1.2. L'alcaldia de Jaume Buch Vallverdú (1940-1953)

El 12 de setembre de 1940, després d'uns mesos amb molt poca assistència dels consellers, per ordre del governador civil, es renovà la Comissió Gestora, que passà a ser presidida per Jaume Buch Vallverdú, amb una disminució del nombre de regidors de setze a nou, entre ells Pius Pujol, antic militant de la Lliga Catalana.

Amb la presència de totes les autoritats de la Falange, els nous regidors juraren «*desempeñar fielmente sus funciones con celo, austeridad y energia, inspirándose en las normas de la España Nacional y el Generalísimo Franco, nuestro Glorioso Caudillo*»¹⁴⁰.

La Comissió Municipal Permanent quedà composta per l'alcalde i els dos tinentes d'alcalde; com a dipositari restà nomenat Francesc Fàbregas i com a suplent, Jaume Iglesias; i com a interventor, Miquel

138. 4-2-1939. AMM, caixa 9019-9021.

139. 3-5-1940. AMM, caixa 9019-9021.

140. 12-9-1940. AMM, caixa 9019-9021.

COMISSIÓ GESTORA DE L'AJUNTAMENT CONSTITUÏDA EL 12 DE SETEMBRE DE 1940			COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 13 DE SETEMBRE DE 1940
NOM	PROFESSION	CÀRREC	COMISSIÓ
Jaume Buch Vallverdú	Comerç	Alcalde	
Francesc Fàbregas Curell	???	Tinent d'alcalde 1r	Conseller gestor d'Hisenda
Pere A. Millet Maristany	???	Tinent d'alcalde 2n	Conseller gestor de Sanitat
Jaume Iglesias Bonet	Comerciant	Conseller gestor	Beneficència Conseller adjunt d'Hisenda
Pius Pujol Ordeig	Perit industrial	Conseller gestor	Cultura
Grau Maristany Font	Industrial	Conseller gestor	Serveis Públics
Francesc Gibernau Maristany	Dependent	Conseller gestor	Governació
Josep Sempere Todori	Agent comercial	Conseller gestor	Abastiments Conseller adjunt de Governació
Antoni Mandri Bresca	Agricultor	Conseller gestor	Agricultura Conseller adjunt d'Abastiments

COMISSIÓ GESTORA DE L'AJUNTAMENT CONSTITUÏDA EL 14 DE MARÇ DE 1942			COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL MARÇ DE 1942
NOM	PROFESSION	CÀRREC	COMISSIÓ
Jaume Buch Vallverdú	Comerciant	Alcalde	
Jaume Iglesias Bonet (*)	Comerciant	Tinent d'alcalde 1r i dipositari	Conseller gestor d'Hisenda Conseller adjunt de Beneficència
Pere A. Millet Maristany	???	Tinent d'alcalde 2n	Conseller gestor de Sanitat Conseller adjunt de Governació
Francesc Gibernau Maristany	Dependent	Conseller gestor	Governació Conseller adjunt de Sanitat
Josep Sempere Todori	Agent comercial	Conseller gestor	Abastiments Conseller adjunt de Governació i Agricultura
Grau Maristany Font	Industrial	Conseller gestor	Serveis Públics Conseller adjunt de Cultura
Josep Torrell Boquet	Lampista	Conseller gestor	Cultura Conseller adjunt de Serveis Públics
Salvador Villà Oliver	???	Conseller gestor	Beneficència Conseller adjunt d'Hisenda
Josep Arisa Rovira	Pagès	Conseller gestor	Agricultura Conseller adjunt d'Abastiments

(*) Escollit per 8 vots i 1 en blanc.

Seguí. Les sessions plenàries se celebrarien el primer i el tercer divendres de cada mes, mentre que la comissió permanent ho faria tantes vegades com fos necessari. També s'adjudicaren 8.400 pessetes anuals per a despeses de representació de l'alcalde.

A través del procediment habitual, un telegrama, el 14 de març de 1942, el governador civil cessà Francesc Fàbregas Curell, Pius Pujol Ordeig, que havia sol·licitat la renúncia pel seu trasllat a Barcelona, el 22 de novembre de 1941, i Antoni Mandri Bresca, que foren substituïts per Salvador Villà Oliver, Josep Arisa Rovira i Josep Torrell Boquet.

Dues renúncies obligaren a una nova recomposició. La primera, l'octubre de 1944, afectà Pere A. Millet, a causa de trasllat a Barcelona, i la segona, al mes de desembre, Francesc Gibernau, per motius de feina. Aviat arribà el telegrama del governador civil en què nomenava Josep Duran Terrades i Àngel Gázquez Roldán, fet que obligà a reorganitzar les comissions.

A principis de 1947, per mandat del governador civil, es produí una altra renovació, després de les dimissions de Josep Torrell, Salvador Villà, Àngel Gázquez i Josep Arisa, per motius de feina.

COMISSIÓ GESTORA DE L'AJUNTAMENT CONSTITUÏDA EL 18 DESEMBRE DE 1944			COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 18 DESEMBRE DE 1944
NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Jaume Buch Vallverdú	Comerç	Alcalde	
Jaume Iglesias Bonet	Comerciant	Tinent d'alcalde 1r	Conseller gestor d'Hisenda Conseller adjunt de Sanitat i Beneficència
Josep Torrell Boquet (*)	Lampista	Tinent d'alcalde 2n	Conseller gestor de Foment Conseller adjunt de Cultura i Beneficència
Josep Duran Terrades	Industrial	Conseller gestor	Governació Conseller adjunt de Foment
Josep Sempere Todori	Agent comercial	Conseller gestor	Abastiments Conseller adjunt de Governació i Agricultura
Grau Maristany Font	Industrial	Conseller gestor	Sanitat Conseller adjunt d'Hisenda i Foment
Àngel Gázquez Roldán	Comerciant	Conseller gestor	Cultura Conseller adjunt d'Abastiments, Sanitat i Agricultura
Salvador Villà Oliver	???	Conseller gestor	Beneficència Conseller adjunt d'Hisenda i Cultura
Josep Arisa Rovira (**)	Pagès	Conseller gestor	Agricultura Conseller adjunt de Governació i Abastiments

(*) Escollit per a la segona tinença d'alcaldia en substitució de Pere A. Millet Maristany, el 8 de desembre de 1944, en votació guanyada amb 4 vots, per davant dels 2 d'Àngel Gázquez i Salvador Villà i 1 de Josep Duran.
(**) Josep Arisa Rovira seria baixa per salut el 9 de desembre de 1946.

COMISSIÓ GESTORA DE L'AJUNTAMENT CONSTITUÏDA EL 25 DE GENER DE 1947			COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 28 DE GENER DE 1947
NOM	PROFESSIÓ	CÀRREC	COMISSIÓ
Jaume Buch Vallverdú	Comerç	Alcalde	
Màrius Pagès Martínez (*)	Advocat	Tinent d'alcalde 1r	President de Beneficència Vocal d'Agricultura i Habitatge-Protecció
Antoni Duran Mora	Pagès	Tinent d'alcalde 2n	
Jaume Iglesias Bonet	Comerciant	Regidor gestor	President de Cultura Vocal d'Hisenda i Beneficència
Josep Duran Terrades	Industrial	Regidor gestor	President de Governació i Agricultura Vocal d'Hisenda, Foment, Beneficència i Sanitat
Josep Sempere Todori	Agent comercial	Regidor gestor	President de Sanitat Vocal de Governació i Cultura
Grau Maristany Font	Industrial	Regidor gestor	President d'Hisenda Vocal de Cultura i Habitatge-Protecció
Francesc Fernández Duran	Industrial, comerciant	Regidor gestor	President d'Habitatge-Protecció Vocal de Foment i Sanitat
Pau Terrades Curell	Agricultor	Regidor gestor	President de Foment Vocal de Governació i Agricultura

(*) Dimití, el febrer de 1948, per motius de feina i fou substituït per Eduard de Miquel.

Aquesta etapa de comissions gestores, amb el càrrec d'alcalde en mans de Josep Jaume Millet, en els primers mesos, i després exercit per Jaume Buch fins a l'any 1953, coincidí amb els anys que bascularen entre l'efervescència victoriosa i l'alineament feixista del règim fins als inicis de maniobres d'apertura, un

cop se segellà el triomf dels aliats a la Segona Guerra Mundial.

El tracte de privilegi vers la Falange i els excombatents fou notori en totes les actuacions, amb subvencions, cessió de la planta baixa de l'Ajuntament i classes especials per als afiliats. L'obligació de crear

a totes les localitats el Frente de Juventudes de FET y JONS¹⁴¹ permeté el control de les activitats juvenils i esportives, i l'entitat rebé com a centre logístic la nau central de les escoles públiques, habilitada per a aquesta finalitat.

L'Església adquirí de nou el protagonisme perdut, amb actes de desgreuge, processons i viacrucis. S'esmerçaren grans esforços econòmics i humans, dirigits per la Junta de reconstrucció del temple, per a la reconstrucció de la casa rectoral i l'església, que fou inaugurada el dia 15 de març de 1942, tot i trobar-se encara en fase de rehabilitació definitiva; el 20 de febrer de 1944 s'inaugurà el campanar amb rellotge elèctric, sufragat en bona part pel marquès del Masnou.

Entre les commemoracions de les dates vinculades a la victòria feixista, no hi faltà la del 27 gener de 1941, dia de l'ocupació del poble, que quedà instituïda com a dia festiu o festa major d'hivern. També sovintejaren actes complaents vers la noblesa del poble i homenatges, com el tribut a Josep Fàbregas Colomer, acabat de tornar de la División Azul «*después de haber derramado su sangre en actos heroicos, defendiendo en las inhóspitas tierras de Rusia el triple credo de nuestro invicto Caudillo, Religión, Patria y Justicia que la barbarie roja trata de hacer desaparecer*»¹⁴². El consistori impulsà gestions per aconseguir per a l'alcalde Buch una distinció militar, per la seva adhesió incondicional i l'activitat «*en favor del Movimiento y del glorioso ejército*»¹⁴³, especialment amb l'arribada de les tropes d'ocupació al Masnou, quan s'esmerçà per trobar-los un allotjament digne i fer-los grata l'estada, i aconseguir una perfecta compenetració entre poble i exèrcit. El dia 29 de gener de 1942, Franco, dins el seu recorregut per Catalunya, passà pel poble de camí de Mataró, efemèride per a la qual s'ornamentaren els carrers, i pocs mesos després, el 5 de novembre de 1942, Pilar Primo de Rivera arribà al Masnou per inaugurar les Escuelas del Hogar. De nou, el 26 de maig de 1947, Franco féu una parada en el seu itinerari i fou rebut davant l'Ajuntament.

En contrast, per a la majoria de la població, les condicions de vida eren dures, amb cartilles de racionament fins ben entrada la dècada dels cinquanta, situació que generava les conegudes pràctiques de l'estraperlo. L'escassetat d'aliments es notava arreu, fins i tot a l'Hogar Escolar de Auxilio Social, instal·lat a l'antiga clínica dels Pinetons, així com les dificultats en el subministrament de gas, per manca de carbó. Els efectes de la guerra mundial i l'aïllament

internacional allargaren de manera dramàtica la postguerra espanyola, durant la qual el règim de Franco vegé trontollar la seva continuïtat. I el seu temor a una invasió dels aliats originà un seguit de mesures preventives, entre les quals, la formació de la Junta Local de Defensa Passiva, el 15 de desembre de 1942.

A banda dels problemes polítics, el mandat de les Comissions Gestores acabava amb dos problemes, destinats a tenir un llarg recorregut: la manca d'habitatges per a obrers, amb diverses amenaces de desnonaments al jutjat, i l'escassetat d'aigua.

12.2. ELS CONSISTORIS CORPORATIUS

El 17 de juliol de 1945 es promulgà la Ley de bases del régimen local, en el context del triomf dels aliats a tot Europa. La derrota del nazisme esperonà moviments entre els grups polítics de l'exili i encengué esperances de la caiguda de la Dictadura a Espanya. Franco, no obstant això, endegà maniobres i aconseguí redimir-se del seu pecat original, tot erigint-se en bastió de l'anticomunisme al sud d'Europa, en els temps de la guerra freda.

La inexistència d'un règim constitucional es volgué suplir amb la promulgació de diverses *leyes fundamentales*, entre les quals destacà la Ley constitutiva de las cortes¹⁴⁴. Pel que fa al règim municipal, amb la seva institucionalització a partir de la llei esmentada, es posava fi a les comissions gestores. La Llei, inspirada en el feixisme italià i en l'Estatut municipal de Calvo Sotelo, preveia un ajuntament format per terços: familiar, sindical i corporatiu. El primer grup era votat pels caps de família, vídues i solteres emancipades; el segon, compost per representants de les organitzacions sindicals del terme, era escollit per compromissaris de la Falange; i el tercer, nodrit per persones representatives d'entitats econòmiques, culturals i professionals, era fruit de la votació dels terços de representació familiar i sindical, sobre una llista proposada pel governador civil que, al seu torn, havia rebut de l'alcalde.

Tot i el desmantellament absolut de qualsevol índex d'oposició i amb l'esquerra i la tradició republicana a l'exili, empresonada o assassinada, un cert neguit s'apoderà de les autoritats, pel fet que una part de la població pogués dipositar el vot a les urnes. En conseqüència, s'endegaren tota mena de mecanismes

141. Llei 6-11-1940.

142. 6-8-1943. AMM, caixa 9019-9021.

143. 22-9-1944. AMM, caixa 9019-9021.

144. 17-7-1948.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 6 DE FEBRER DE 1949				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 9 DE FEBRER DE 1949
NOM	PROFESSIÓ	TERÇ	CÀRREC	COMISSIÓ
Jaume Buch Vallverdú	Comerciant		Alcalde	
Antoni Duran Mora	Pagès	Familiar	Tinent d'alcalde 1r (*)	President de Governació i Cementiri, Foment, Beneficència, Agricultura, Escorxadors i Mercats i Aigües Potables
Jaume Iglesias Bonet	Comerciant		Tinent d'alcalde 2n (*)	President d'Hisenda, Sanitat, Cultura i Habitatge-Urbanisme
Grau Maristany Font	Industrial		Regidor	Delegat d'Hisenda Vocal d'Agricultura, Escorxadors i Mercats, Cultura i Habitatge-Urbanisme
Miquel Casals Colomer	Administratiu	Sindical	Regidor	Delegat de Cultura Vocal de Beneficència i Hisenda
Josep Duran Terrades	Industrial		Regidor	Delegat de Governació i Cementiri i Aigües Potables Vocal de Foment i Beneficència
Francesc Fernández Duran	Industrial, comerciant		Regidor	Delegat de Beneficència Vocal de Foment, Aigües Potables, Sanitat i Habitatge-Urbanisme
Eduard de Miguel Pérez	Electricista	Entitats	Regidor	Delegat Habitatge-Urbanisme Vocal de Governació i Cementiri, Agricultura, Escorxadors i Mercats, i Sanitat
Josep Sempere Todori	Agent comercial		Regidor	Delegat de Sanitat Vocal d'Hisenda i Cultura
Pau Terrades Curell	Agricultor		Regidor	Delegat Foment i Agricultura, Escorxadors i Mercats Vocal de Governació i Cementiri

(*) Designats per l'alcalde.

per vulnerar l'exercici democràtic del vot pel terç familiar. Els censos eren prèviament purgats i hom disposava d'un fitxer per ordre alfabètic en el qual els electors eren catalogats de la manera següent: TA-totalment addicte, I-indiferent, C-contrari, P-perillós. Òbviument, aquests dos darrers quedaven exclosos de participar en la contesa. Però l'exclusió no era suficient, ja que es preveïen manipulacions per fer sortir el candidat desitjat i per fer multiplicar la participació a les actes d'escrutini, participació, d'altra banda, escassa i generalment amb un sol candidat en el joc¹⁴⁵.

Cada tres anys es renovava la meitat del consistori i, amb un notable presidencialisme, el govern estava sobretot en mans de la Comissió Permanent, formada per l'alcalde, càrrec que comportava també el de cap local del Movimiento, i els tinentes d'alcal-

de, nomenats per ell mateix, i que portaven els seus acords per a l'aprovació en Ple. El consistori havia d'escollir també un compromissari per a les eleccions a diputats provincials i a procuradors a les Corts.

Les primeres eleccions per al terç familiar se celebraren entre el setembre i el novembre de 1948 i, en general, a totes les poblacions fou notable la baixa participació, fet comú en totes les convocatòries, si n'exceptuem la més alta, que es donava en els referèndums, en què comptava la forta pressió de la propaganda i el temor de represàlies. Tots els aspirants eren investigats i als alcaldes, a la pràctica responsables de confegir el seu equip, els pertocava sovint un joc d'equilibris complicat per donar satisfacció als distints grups de poder i garantir la màxima fidelitat possible.

145. «Normas generales sobre las elecciones del tercio de Concejales que quedan vacantes por los residentes mayores de edad y de vecinos cabezas de familia». 1948. «Directrices políticas para la celebración de las elecciones de Concejales». 1951. Vegeu: MARÍN CORBERA, Martí. «L'Ajuntament franquista: de la postguerra al desarrollismo (1939-1973)», dins *Història de l'Ajuntament de Barcelona. De l'ocupació napoleònica a l'actualitat*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana-Ajuntament de Barcelona, 2008. pàg. 267.

Al Masnou, pel nombre d'habitants, li corresponien nou regidors i una comissió municipal permanent amb l'alcalde i els tinents d'alcalde¹⁴⁶. En una sessió extraordinària, el 6 de febrer de 1949, un cop llegida l'ordre del governador civil Eduardo Baeza Alegria per constituir el nou ajuntament¹⁴⁷, cessaren els regidors gestors i entraren els electes el 30 de setembre, després del jurament pertinent: «¿Jura Ud. como concejal electo, defender los intereses morales y materiales de este Municipio, dentro del mejor servicio de España y ser leal al Jefe de Estado?»¹⁴⁸

Es decidí celebrar les sessions de la Comissió permanent els dimecres a les 20 hores, i les de l'Ajuntament en ple, el darrer divendres de mes, a les 22 hores, i seguien en els càrrecs d'interventor i secretari Miquel Seguí i Josep M. Bernacho, respectivament.

En aquest mandat, durant el qual el canvi en la imatge del règim es féu palesa amb la desaparició de l'àliga de l'escut de les actes municipals, es compliren els deu anys de Jaume Buch al front de l'Alcaldia, aniversari que fou motiu d'un homenatge, amb assistència del governador civil, el 21 de setembre de 1950, organitzat per una comissió dels regidors, la FET i les JONS i les entitats del poble, en el qual se li lliurà el bastó de comandament i el pergamí.

La renovació següent arribà el 1952 i fou en l'interval fins a les properes eleccions quan es produí el cessament de l'alcalde Buch.

Ferran Galera Isern, del grup familiar, havia estat proposat pels regidors en exercici a la Junta del Cens Electoral i fou proclamat a la sessió del 28 de novembre de 1951, sense constància del nombre de vots obtinguts; Pere Costa Noms, pel grup sindical,

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 3 DE FEBRER DE 1952				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 3 DE FEBRER DE 1952
NOM	PROFESSION	TERÇ	CÀRREC	COMISSIÓ
Jaume Buch Vallverdú	Comerç		Alcalde	
Antoni Duran Mora	Pagès	Familiar	Tinent d'alcalde 1r	President de Governació i Cementiri, Foment, Beneficència, Agricultura, Escorxadors i Mercats, i Aigües Potables
Grau Maristany Font	Industrial		Tinent d'alcalde 2n	President d'Hisenda, Sanitat i Cultura Vocal d'Agricultura, Escorxadors i Mercats
Ferran Galera Isern	Comerç		Regidor	Delegat d'Aigües Potables Vocal de Governació, Cementiri i Beneficència
Pere Costa Noms	Fuster	Sindical	Regidor	Delegat de Governació i Cementiri Vocal de Foment, Sanitat i Cultura
Josep Duran Terrades (*)	Industrial		Regidor	Delegat de Governació, Cementiri i Aigües Potables Vocal de Foment i Hisenda
Francesc Fernández Duran	Industrial, comerciant		Regidor	Delegat de Beneficència i Cultura Vocal de Foment, Aigües Potables i Hisenda
Eduard de Miguel Pérez	Electricista		Regidor síndic	Delegat d'Hisenda Vocal de Beneficència, Agricultura, Escorxadors i Mercats, i Aigües Potables
Josep Isern Fàbregas	Jubilat	Entitats	Regidor	Delegat de Sanitat Vocal de Governació, Cementiri, Hisenda i Cultura
Pau Terrades Curell	Agricultor		Regidor	Delegat de Foment, Agricultura, Escorxadors, Mercats i Sanitat

(*) Josep Duran Terrades va morir de manera sobtada el 26 de setembre de 1952. El seu escó de regidor va restar vacant, però a les comissions va ser substituït el 24 d'abril de 1953 per altres membres del consistori.

146. Les eleccions dels terços se celebraren el 30 de setembre de 1949, però no se'n conserva documentació.

147. Decret del Ministeri Governació 21-1-1949.

148. 6-2-1949. AMM, caixa 9019-9021.

fou proclamat el 4 de desembre per 2 vots, i Josep Isern Fàbregas, pel grup de les entitats, fou proclamat a la sessió del dia 11 per 10 vots.

En aquests anys de consolidació del règim i de lleus indicis d'una certa reactivació econòmica, començaren les llargues gestions per a la construcció de la caserna de la Guàrdia Civil i d'un nou espigó, i s'endegà l'ampliació del mercat i de la Casa Benèfica, així com també s'iniciaren les obres dels habitatges unifamiliars de l'Obra Sindical del Hogar, del Grupo Santa Rosa, al final d'Ocata, destinades a gent del règim; no obstant això, la construcció d'aquests habitatges avançava amb gran lentitud, de manera que tan sols es pogué fer l'entrega simbòlica de les claus, l'any 1950, en el marc de la celebració del catorzè aniversari de l'Alzamiento, data en què també s'inaugurà oficialment l'alberg de la Secció Femenina a la Torre Fontanills. La compra a terminis de la Cooperativa per enderrocar-la i fer-hi una plaça pública fou també un procés llarg, vinculat a la urbanització de la zona, igual com el futur del camp d'esports, aleshores arrendat, i per al qual hi havia el projecte d'ubicar-lo a la urbanització Vallmora. L'abastiment d'aigua i la poca assistència sanitària, únicament amb un petit dispensari de la Creu Roja, eren, però, els problemes més urgents quant als serveis municipals.

Una trista realitat que no impedia l'adhesió a tots els actes emblemàtics del nacionalcatolicisme imperant: la preparació i inscripció per al XXXV Congrés Eucarístic Internacional de 1952; les commemoracions anuals del Día de José Antonio, el 20 novembre; les recaptacions per al Nadal del pobre, i les aportacions a tots els òrgans vinculats a vídues i orfes de militars i caiguts.

Tampoc no hi mancaren altres iniciatives, com la del 30 de març de 1951, de crear la Galeria Il·lustres Pròceres Masnouenses, amb fotografies emmarcades per instal·lar a la sala consistorial, i la proposta de canvi d'escut, amb la corona marquesal, títol pertanyent a Camil Fabra a la part alta i les claus de Sant Pere col·locades del dret, d'acord amb els rituals litúrgics, que fou brodat als domassos per senyores voluntàries, autors també de la confecció de la bandera oficial. També es creà la Medalla de la Vila i com a expressió de la identificació municipal amb el règim, a proposta de l'alcalde, la primera, en la categoria d'or, s'adjudicà a Franco i la segona, al Casino: «*Es en el historial de esta Villa, piedra angular y recia base el Casino de Masnou que patricios beneméritos fundaron, creando más que un lugar de esparcimiento, el verdadero lazo de unión entre todos los convecinos y gentes de la Capital y de otros pueblos... con sus fiestas y espectáculos... logró*

atraer hacia esta hermosa tierra la admiración y cariño de numerosas gentes, que ven en la misma, emporio de simpatía, belleza y distinción.»¹⁴⁹ Més endavant, l'any 1956, s'arbitraren tres categories: or, plata i bronze.

12.2.1. L'alcaldia de Francisco Leonarte Ribera (1953-1955)

El 8 de març de 1953, el governador civil Felipe Acedo Colunga féu cessar l'alcalde Buch i el 10 d'abril de 1953 prenia possessió el nou alcalde Francisco Leonarte Ribera, que, un cop fets els agraïments protocol·laris a Franco i al seu predecessor, ratificà els tinents d'alcalde i els components de les comissions. El consistori es modificà arran de la renovació prevista per a finals d'any¹⁵⁰.

ELECCIONS DE TERÇOS DE NOVEMBRE I DESEMBRE DE 1954		
	NOM	VOTS
Terç familiar (*)	Josep Fernández Oller	Proclamat com a únic candidat
	Francesc Piera Cisa	Proclamat com a únic candidat
Terç sindical (**)	Francesc Puig Nonell	19
	Pere Casas Casas	18
	Miquel Casas Colomer	3
	José Flo Roig	0
Terç d'entitats (***)	Ferran Francesch Pons	3
	Agustí Badosa Pedrosa	3
	Salvador Grau Ribas	???
	Joan Bosch Monegal	???
	Francesc Xavier Ripol Noble	???
	Josep Mora Matalonga	???
	Joan Humet Vallès	???
Ramon Lladós Perrot	???	

(*) Les eleccions del terç familiar es van celebrar el 21 de novembre de 1954, amb 1.656 homes amb dret de vot d'un cens de 5.309 habitants.

(**) Les eleccions del terç sindical es van celebrar el 28 de novembre de 1954, amb la votació de 20 compromissaris aplegats al Sindicato de Actividades Varias i a l'Hermandad de Labradores y Ganaderos.

(***) L'elecció dels regidors del terç d'entitats es va realitzar d'acord amb una llista de veïns d'«acreditada honestedat» tramesa per l'alcalde al governador civil el 2 de desembre de 1954. En negreta, els càrrecs finalment electes per cadascun dels terços.

La penúria seguia afectant bona part de la població, però dos esdeveniments polítics determinaren canvis en la política exterior: el Concordat amb la Santa Seu i els acords amb els Estats

149. 6-6-1952. AMM, caixa 9019-9021.

150. Decret 24-9-1954, Convocatoria electoral a partir reglamento organización, funcionamiento y régimen jurídico de las corporaciones locales, art. 40.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 6 DE FEBRER DE 1955				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 9 DE FEBRER DE 1955
NOM	PROFESSIÓ	TERÇ	CÀRREC	COMISSIÓ
Francisco Leonarte Ribera	Notari		Alcalde	
Francesc Piera Cisa (*)	Industrial	Familiar	Tinent d'alcalde 1r	President de Governació i Obres Públiques
Ferran Galera Isern	Comerciant		Tinent d'alcalde 2n	President d'Hisenda, Educació i Sanitat
Josep Fernández Oller	Industrial		Regidor	Vocal d'Hisenda i Obres Públiques
Pere Costa Noms (**)	Fuster	Sindical	Regidor	Vocal d'Obres Públiques, Educació i Sanitat
Francesc Puig Nonell	Floricultor		Regidor	Vocal de Governació i Obres Públiques
Pere Casas Casas (**)	Agricultor		Sindic	Vocal de Governació, Educació i Sanitat
Ferran Francesch Pons	Fornier	Entitats	Regidor	Vocal d'Hisenda, Educació i Sanitat
Josep Isern Fàbregas (**)	Jubilat		Regidor	Vocal de Governació, Obres Públiques, Educació i Sanitat
Agustí Badosa Pedrosa (**) (***)	Comptable		Regidor	President d'Hisenda Vocal de Governació, Hisenda i Obres Públiques

(*) Francesc Piera Cisa va ocupar l'alcaldia accidental després de la mort de Francisco Leonarte, el 14 d'octubre de 1955.
(**) El 18 de juny de 1856, l'alcalde va proposar Josep Isern, Agustí Badosa, Pere Costa i Pere Casas com a subdelegats de l'Alcaldia a les comissions.
(***) A partir del 18 d'octubre de 1956.

Units, ambdós l'any 1953. El Masnou es beneficià d'aquest darrer conveni, com ho mostra l'agraïment de l'Ajuntament masnoví al cònsul americà James E. Brown Jr. pels «paquetes de aliments enviats a España por el gobierno de los Estados Unidos de América»¹⁵¹. Acabava l'aïllament internacional i s'entrava en la darrera fase de l'autarquia econòmica, sense que això significués una obertura política ni una minva de la repressió, tal com s'expressà en l'esclat de successos de protesta social tan significatius com la vaga de tramvies de 1951, les vagues obreres del mateix any i les protestes estudiantils. Justament aquests fenòmens, que palesaven el malestar de bona part de la població, generaren moviments i enfrontaments entre els grups de poder, el vell i el nou falangisme, i l'integrisme catòlic.

El breu mandat de l'alcalde Leonarte, mort a Sarrià el 14 d'octubre de 1955, va caracteritzar-se per la poca assistència dels regidors al Ple i per un tractament rutinari dels afers. Com a realitzacions, hom pot destacar la cessió de l'edifici de la Cooperativa a la Direcció General de Correos y Telecomunicaciones, l'acceleració de les obres del parc infantil de la carretera de Teià, algunes reformes al mercat, i diverses reparacions a l'escorxador i a les escoles. El febrer de 1955, el ministre d'Obres Públiques visità el Masnou, ocasió en què se li lliurà la petició de recuperació de la platja, a través de

la construcció de dos espigons, i se li féu avinent la preocupació davant els rumors d'eixamplament de la carretera, ja que, amb la pèrdua d'amples voreres i arbres, el poble quedaria desposseït de la seva via principal. L'escassetat d'aigua seguia sent una xacra, enmig de discussions sobre la manca de compliment en el subministrament dels propietaris dels manantials i una possible municipalització.

Inaugurada la Cruz de los Caídos el 31 de desembre de 1954, no trigà a constituir-se una Comisión para la Reconstrucción y Ornato de la Entrada al Templo Parroquial y Plaza de los Caídos. També es restaurà la capella del cementiri i, el 3 d'octubre de 1954, el bisbe beneïa la imatge del Pilar, el Sagrat Cor i la campana de la capella del Pilar de la urbanització Montseny.

12.2.2. L'alcaldia de Francisco Salazar Culi (1956-1972)

Després de realitzar-se la sessió necrològica per Leonarte, amb elogis i mostres de condol i amb l'acord de donar el seu nom al tros projectat des de la carretera fins a l'enllaç amb la de Teià, ocupà l'alcaldia accidental Francesc Piera fins que el governador civil nomenà com a nou alcalde Francesc de Paula Salazar Culi, que prengué possessió l'11 d'octubre de 1956.

151. 1-3-1954. AMM, caixa 9019-9021.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT L'11 D'OCTUBRE DE 1956

NOM	PROFESSION	TERÇ	CÀRREC
Francesc de Paula Salazar Culi	Advocat, funcionari		Alcalde
Francesc Piera Cisa Ferran Galera Isern Josep Fernández Oller	Industrial Comerciant Industrial	Familiar	Tinent d'alcalde 1r Tinent d'alcalde 2n Regidor
Pere Costa Noms Francesc Puig Nonell Pere Casas Casas	Fuster Floricultor Agricador	Sindical	Regidor Regidor Regidor
Ferran Francesch Pons Josep Isern Fàbregas Agustí Badosa Pedrosa (*)	Fomer Jubilat Comptable	Entitats	Regidor Regidor Regidor

(*) Nomenat tinent d'alcalde 3r el 18 d'octubre de 1956, a causa de l'augment poblacional.

Durant el seu mandat, Salazar endegà mesures de dinamització i aproximació a la població, amb nomenaments de regidors delegats de l'alcaldia als sis barris: Josep Isern, Pere Costa, Pere Casas, Josep Fernández, Francesc Puig i Ferran Francesch; i la proposta d'editar un butlletí municipal mensual per exposar-hi els acords, avisar dels pagaments, etc. i repartir-lo gratuïtament a centres oficials, locals públics i establiments. Ben aviat, el segon tinent d'alcalde, Ferran Galera, no estalvià els elogis vers l'alcalde, afirmant que la població n'estava satisfeta. Des de l'inici, es féu notar el seu estil personalista en l'Administració municipal, amb iniciatives com la creació de subdelegacions seves a les comissions per vetllar pels acords, responsabilitat que ocuparen Josep Isern a Governació, Agustí Badosa a Hisenda, Pere Costa a Obres Públiques, i Pere Cases a Cultura i Sanitat. El 1957 féu balanç de la seva gestió, amb exposició d'idees i projectes que havien començat a quallar i dels quals s'esperaven aviat fruits, a més de palesar la satisfacció del deure complert i l'adhesió a les altes jerarquies de l'Estat que li havien donat suport en tots els projectes.

L'alcaldia de Salazar coincidí amb els anys del desenvolupisme econòmic, a partir de la Ley de ordenación económica o Pla d'estabilització, promulgada el 1959 i apadrinada per organismes bancaris internacionals, que tancava el cicle de l'autarquia i obria pas a fenòmens que havien de marcar ben clarament el poble, sobretot els corrents immigratoris i el turisme. La repressió adquiria altres objectius, l'oposició antifranquista, un cop eliminats els vestigis de l'etapa republicana, amb la Ley de orden público, l'any 1959, i la creació del Tribunal de Orden

Público, el 1963, a l'empara de la duresa emanada del Ministeri de Governació, presidit per Camilo Alonso Vega. A més de les coincidències cronològiques, pot establir-se un cert paral·lelisme entre el mandat de Francesc de P. Salazar i el de Josep M. de Porcioles com a alcalde de Barcelona, que inicià també un canvi d'estil, més que de política; igual com Porcioles a Barcelona, Salazar no pertanyia als cercles de poder tradicionals al Masnou i havia de forjar-se una imatge i intentar guanyar-se els sectors dretans, no identificats

amb el règim, sent ell mateix un pilar inamovible de fidelitat.

Per a les eleccions de 1957 es reberen instruccions encara més detallades sobre els informes que s'havien de confeccionar dels candidats, quant a la seva condició de militants, adherits o no afiliats; la seva filiació política amb anterioritat al Movimiento o si per raó d'edat no hi militaven; els mèrits —excombatent, excaptiu, mutilat, vella guàrdia,

ELECCIONS DE TERÇOS
DE NOVEMBRE I DESEMBRE DE 1957

	NOM	VOTS
Terç familiar (*)	Pere Andiañach Comellas	0
Terç sindical (**)	Antoni Pons Duran (***)	4
	Cesareo Alsina Rosés	4
	Nicomedes Lafuente Espada	??
	Josep Prats Bernat	??
Terç d'entitats (****)	Pere Mayolas Anguera	4
	Jaume Bertran Colléll	1
	Joan Arisa Rovira	0
	Pere Rosés Serra	??
	Josep M. Bosch Llobet	??
	Isidre Agustí Parera	??

(*) Les eleccions del terç familiar es van celebrar el 30 de novembre de 1957, amb Pere Andiañach Comellas com a candidat únic.

(**) Les eleccions del terç sindical es van celebrar l'1 de desembre de 1957, d'acord amb una llista de candidats proposada per la direcció local del Movimiento i enviada al camarada inspector provincial de Barcelona i al camarada inspector comarcal de Mataró.

(***) Escollit per davant de Cesáreo Alsina Rosés per tenir més edat.

(****) L'elecció dels regidors del terç d'entitats o corporatiu es va realitzar el 8 de desembre de 1957.

En negreta, els càrrecs finalment electes per cadascun dels terços.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 2 DE FEBRER DE 1958				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 28 DE FEBRER DE 1958
NOM	PROFESSIÓ	TERÇ	CÀRREC	COMISSIÓ
Francesc de Paula Salazar Culi	Advocat, funcionari		Alcalde	
Francesc Piera Cisa	Industrial	Familiar	Tinent d'alcalde 1r	President d'Obres Públiques
Pere Andriach Comellas	Comerciant		Tinent d'alcalde 2n	President de Governació, Cultura i Sanitat
Agustí Badosa Pedrosa	Comptable	Entitats	Tinent d'alcalde 3r	President d'Hisenda
Francesc Puig Nonell	Floricultor	Sindical	Regidor barri 1	Vocal d'Obres Públiques, Governació, Cultura i Sanitat
Pere Mayolas Anguera	Fuster	Entitats	Regidor barri 2	Vocal d'Obres Públiques, Governació, Cultura i Sanitat
Josep Fernández Oller	Industrial	Familiar	Regidor barri 3	Vocal d'Obres Públiques i Hisenda
Ferran Francesch Pons	Forner	Entitats	Regidor barri 4	Vocal de Governació, Cultura, Sanitat i Hisenda
Antoni Pons Duran	Obrer tèxtil	Entitats	Regidor barri 5	Vocal de Governació, Cultura i Sanitat
Pere Casas Casas	Agricultor		Regidor barri 6	Vocal de Governació, Cultura, Sanitat i Hisenda

guardia de Franco, Falanges Universitàries, Juventuts—; el grau de confiança respecte al Movimiento—tota, tebi, desafecte—; i tot un ampli espectre que abraçava la consideració social, econòmica i professional i la capacitat de treball i moral, amb les qualificacions següents: molt bona, bona, regular, deficient. El detall de les tendències o inclinacions de caràcter polític comprenien també un ampli ventall: identificat amb el règim sense tendència marcada; identificat amb el règim sense tendència falangista; identificat i de tendència falangista; identificat i de tendència tradicionalista; identificat i de tendència monàrquica; identificat i de tendència democristiana; identificat i de tendència republicana. I també calia detallar les tendències del no-identificats: falangista, tradicionalista, monàrquica, democristiana, republicana, esquerrana, marxista, separatista o bé sense inclinació ni tendència política de cap classe.

A la primera sessió s'aprovà la proposta de l'alcalde d'homenatjar els regidors sortints amb una placa de plata i un pergamí durant un dinar: «*En estos tiempos de materialismo absorbente en que vivimos, bien pueden dedicarse unos momentos a cosas del espíritu y solazarnos con esta satisfacción íntima que proporciona el honrar a unos compañeros de Consistorio...*»¹⁵², acte que esdevingué un costum en el futur. També va ser Salazar l'impulsor d'un canvi significatiu a la façana de l'Ajuntament,

ELECCIONS MUNICIPALS DE TERÇOS DE DESEMBRE DE 1960		
	NOM	VOTS
Terç familiar (*)	Adolf Lozano Borroy	0
	Salvador Villà Matalí	0
Terç sindical (**)	Martí de Doria de Genissans	13
	Antoni Viñals Figueras	13
	Robert Duran Mateu	??
	Josep Lansaque Murillo	??
	Ezequiel Maristany Duran	??
	Pau Puig Nonell	??
	Josep Prats Bernet	??
	Guillem Puche Crespo	??
	Josep Roig Canals	??
	Esteve Rubio Bolea	??
	Josep Vidal Barba	??
	Domènec Vinardell Espinasa	??
Terç d'entitats o corporatiu (***)	Francesc Pagès Millet	6
	Jaume Bertran Collell	6
	Alfons Aragó Casas	0
	Frederic Mas Agustí	0
	Miquel Casals Colomer	0
	Josep M. Bosch Llobet	0
	Víctor Font Gual	0
	Pere Puig None	0
	Antoni Mir Boix	??
	Joan A. Viànya Roca	??
	Miquel Pedret Carceller	??
	Francesc Cuscó Bernis	??

(*) Tots dos van ser proclamats sense elecció en no haver-hi més candidats.
(**) Candidats proclamats per la delegació sindical.
(***) L'elecció dels regidors del terç d'entitats o corporatiu es va realitzar el 4 de desembre de 1960.
En negreta, els càrrecs finalment electes per cadascun dels terços.

152. *Boletín de Información Municipal*, març 1958, núm. 11.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 5 DE FEBRER DE 1961				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 5 DE FEBRER DE 1961
NOM	PROFESSION	TERÇ	CÀRREC	COMISSIÓ
Francesc de Paula Salazar Culi	Advocat, funcionari		Alcalde	
Adolf Lozano Borroy (*)	Metge	Familiar	Tinent d'alcalde 1r	President de Governació, Educació i Sanitat
Pere Andinach Comellas	Comerciant		Tinent d'alcalde 2n	President de Foment
Jaume Bertran Collell	Oficinista	Entitats	Tinent d'alcalde 3r	President d'Hisenda
Salvador Villà Matalí	Industrial	Familiar	Regidor / Síndic	Vocal de Governació, Educació i Sanitat, i Hisenda
Antoni Pons Duran	Obrer tèxtil		Regidor	Vocal de Foment
Martí de Doria Genissans	Empresari	Sindical	Regidor	Vocal de Governació, Educació i Sanitat, i Hisenda
Antoni Viñals Figueras	Contractista d'obres		Regidor	Vocal de Foment i Hisenda
Pere Mayolas Anguera	Fuster	Entitats	Regidor	Vocal de Foment, Governació, Educació i Sanitat, i Hisenda
Francesc Pagès Millet	Funcionari		Regidor	Vocal de Foment, Governació, i Educació i Sanitat

(*) (*) Adolf Lozano no assistí a la sessió constituent, en trobar-se en una reunió del Consejo General de Colegios de Médicos, i no va prendre possessió fins al 8 de febrer

de la mà de l'arquitecte municipal Bonaventura Bassegoda Amigó, i que consistí en l'eixamplament i l'allargament del balcó central, l'any 1958.

Pocs dies abans de la finalització del mandat, el setembre de 1960, es jubilà el secretari Josep M. Bernacho en complir setanta anys i rebé el nomenament de secretari interí Miquel Santamaria Sabé, fins que ocupà la plaça Ignasi Aguilar Bores. Bernacho i l'interventor Miquel Seguí Vials foren homenatjats en un acte que comptà amb la presència de Marcelino Suárez, director del Seminario de Estudios Municipalistas de Barcelona.

La mort de l'interventor Miquel Seguí Vials, el juliol de 1962, comportà el nomenament d'Antoni de Izaguirre del Pozo.

Entre els nous regidors hi havia el membre de la Comunió Tradicionalista Josep Riera. L'any 1968 posà de manifest al consistori el seu sentiment de pesar per l'expulsió de la família Borbon Parra d'Espanya; opinió contestada per l'alcalde en el sentit que l'Ajuntament no era el lloc idoni per fer aquesta manifestació, d'altra banda respectable i encomiable, atès que els carlins ja tenien una junta i una presidència per fer-ho.

Uns mesos abans de la renovació prescriptiva, el 14 de febrer de 1966 se celebrà el referèndum del Projecte de llei orgànica de l'Estat. Com era previsible, la participació fou altíssima i el resultat afirmatiu, amb tan sols 129 vots per al no i 212 de nuls,

d'entre els 4.758 votants; l'Ajuntament no estalvià palesar la seva satisfacció perquè el poble anà en massa a les urnes per ratificar la confiança plena en el cap d'Estat.

A finals del mandat, el 1969, hi hagué la substitució del dipositari Josep M. Requena Rodríguez per Àngels Saiz Calvo.

ELECCIONS DE TERÇOS DE NOVEMBRE DE 1963		
	NOM	VOTS
Terç familiar (*)	Josep Riera Sorribas	0
Terç sindical (**)	Frederic Mas Agustí (***)	4
	Josep M. Bosch Llobet	4
Terç d'entitats o corporatiu (****)	Jordi Humet Argemí	3
	Robert Solsona Rius	1
	Guillem Puche Crespo	1
	Josep Domènech Farré	0
	Josep Garcia Sensat	0
	Pere Pujadas Roig	0

(*) Eleccions celebrades el 10 de novembre de 1963 amb un únic candidat, proposat pels regidors Lozano, Andinach, Bertran i Villà.
 (**) Eleccions celebrades el 10 de novembre de 1963. Dels 10 compromissaris designats, van votar 8.
 (***) Escollit per davant de Josep M. Bosch Llobet per tenir més edat.
 (****) Eleccions celebrades el 17 de novembre de 1963, amb 6 candidats escollits d'una llista de 19 enviada per l'alcalde al governador civil. Dels 6 regidors electors, només van votar 5.
 En negreta, els càrrecs finalment electes per cadascun dels terços.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 2 DE FEBRER DE 1964				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 4 DE MARÇ DE 1964
NOM	PROFESSIÓ	TERÇ	CÀRREC	COMISSIÓ
Francesc de Paula Salazar Culi	Advocat, funcionari		Alcalde	
Adolf Lozano Borroy	Metge	Familiar	Tinent d'alcalde 1r	President de Governació i Règim Interior, i Sanitat
Jaume Bertran Collell	Oficinista	Entitats	Tinent d'alcalde 2n	President d'Hisenda i Cultura
Salvador Villà Matalí	Industrial	Familiar	Tinent d'alcalde 3r	President de Foment i Obres Públiques
Josep Riera Sorribas	Viatjant de farmàcia		Regidor	Vocal de Sanitat i Beneficència
Frederic Mas Agustí	Administrador de finques	Sindical	Regidor	Vocal de Cultura, Foment i Obres Públiques
Martí de Doria Genissans	Empresari		Regidor	Vocal de Governació i Règim Interior, i Sanitat
Antoni Viñals Figueras	Contractista d'obres		Regidor	Vocal d'Hisenda, i Foment i Obres Públiques
Jordi Humet Argemí	Tècnic tèxtil	Entitats	Regidor	Vocal d'Hisenda i Beneficència
Francesc Pagès Millet	Funcionari		Regidor	Vocal de Governació i Règim Interior, i Cultura

12.2.3. Entre el nacionalcatolicisme i l'obertura

La llarga etapa en què l'Alcaldia estigué ocupada per Francesc Salazar bascula entre les mostres d'adhesió incondicional al règim i les iniciatives per adaptar-se a la nova conjuntura d'obertura econòmica. Manifestacions, a l'estil feixista, que conviuen, amb els nous aires socials i econòmics, que al Masnou tingueren en el turisme i en l'arribada de població immigrant un referent clar. Les eleccions de 1970 significaren un punt d'inflexió i marcaren l'inici del declivi de Salazar, pels forts enfrontaments dins el mateix consistori, tal com analitzarem més endavant.

L'organització i la participació en actes polítics i religiosos oficials foren ben palesos des dels seus inicis i al llarg de tota la dècada dels seixanta. El 23 d'octubre de 1957, la corporació en ple fou rebuda en audiència per Franco al Palau de Pedralbes, en ocasió de lliurar-li la Primera Medalla d'or i el pergamí amb la llegenda: «*Francisco Franco Bahamonde, Caudillo de España y Generalísimo de sus ejércitos de Tierra, Mar y Aire, salvador de la Patria y el primero en vencer a las hordas del comunismo mundial, la villa marinera de Masnou.*» L'alcalde completà el sentit de la llegenda amb aquestes pa-

raules: «*Hemos querido sintetizar en la leyenda de este pergamino, toda la admiración, todo el fervor, toda la adhesión inquebrantable que los habitantes de Masnou sienten hacia el salvador de España... Bien sabemos que no hay galardón en esta tierra, por grande que fuese, suficiente para recompensar vuestro sacrificio constante, vuestra vigilia permanente al frente de los destinos de nuestra Patria, a la que volvéis a llevar por los caminos antiguos de su grandeza...*»¹⁵³ En el seu discurs d'agraïment, Franco recordà les ocasions en què havia passat pel Masnou i no s'hi havia pogut aturar.

Any rere any, no mancaren les celebracions del dia de l'alliberament del poble. Serien llargs de ressenyar tots els actes que se celebraven cada 27 de gener, des de projeccions de cine, desfilades davant el bust de Franco, exhibició de banderes, ofrenes florals al monument als Caídos..., amb tota la pompa franquista de salutacions feixistes i l'entonació del Cara al Sol, a més del dinar al Casino que l'alcalde oferia a tots els regidors. L'ocasió mereixia paraules enceses, a l'estil de les pronunciades per Salazar l'any 1958: «*Exhortó a todos para que no olvidasen tanto sacrificio y tanta sangre derramada que hizo posible la reunificación y redención de España de la barbarie y miseria a la que la habían llevado unos malos españoles en*

153. BIM, novembre 1957, núm. 7.

horrible contubernio con determinados países, sacrificio al que debemos allegar nuestra aportación para que la paz que tenemos la fortuna de disfrutar —gracias al Glorioso Ejército que nos liberó de tanto orprobio— y del genio de nuestro Caudillo y Jefe del Estado, al que nunca los españoles podremos pagar cuanto por nosotros hizo y está haciendo.»¹⁵⁴

L'any 1963, per absència de l'alcalde, pertocà al primer tinent d'alcalde, Lozano, conregar el discurs habitual d'agraïment a Franco, titulat «*Siempre a vuestras órdenes*», i per al qual prengué com a recurs la fotografia de la plaça de Catalunya publicada a *La Vanguardia*: «*cuando el dominio rojo en nuestras*

ELECCIONS MUNICIPALS DE TERÇOS DE 21 D'OCTUBRE DE 1966			
		NOM	VOTS
Terç familiar		Honori González Pastrana	??
		Joan Terrones Pumarola	??
Terç sindical (*)		Jaume Grané Tabaras	13
		Antoni Jerez Vilató	12
		Francesc Torrell Torres	11
		Antoni Grau Alonso	4
Terç d'entitats o corporatiu (**)	Sociedad Cultural Nueva Unión Masnouense	Lluís Matalí Pons	??
		Jaume Jordana Baró	??
		Ezequiel Pagès Casacuberta	??
		Salvador Maresma Bosch	??
		Diego Ortiz Pérez de Tudela	??
		Joan Terrones Pumarola	??
	Espectáculos Masnou (La Calàndria)	Josep Uson Esteruelas	??
		Antoni Jerez Vilató	??
		Jaume Rossell Funoy	??
		Joan Puig Bofill	??
	Joan Domènech Ramentol	??	
	Joan Vilalta Parés	??	
Casino		Josep M. Bosch Llobet	??
		Honori González Pastrana	??
		Robert Solsona Rius	??
		Antoni Aymà Pagès	??
		Santiago Pericot Canaleta	??
		Joan Antoni Viayna Roca	??

(*) Elecció amb els vots de 20 compromissaris.
 (**) Dels candidats de les tres entitats del Masnou, l'Ajuntament n'escollí 12 i el governador civil, 6, que foren els finalment sotmesos a votació.
 En negreta, els càrrecs finalment electes per cadascun dels terços.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 5 DE FEBRER DE 1967				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 27 DE FEBRER DE 1967
NOM	PROFESSION	TERÇ	CÀRREC	COMISSIÓ
Francesc de Paula Salazar Culi	Advocat, funcionari		Alcalde	
Jordi Humet Argemí	Tècnic tèxtil	Entitats	Tinent d'alcalde 1r	President de Governació i Règim Interior, i Cultura
Honori González Pastrana	Funcionari de justícia	Familiar	Tinent d'alcalde 2n	President Beneficència
Joan Terrones Pumarola	Industrial electricista		Tinent d'alcalde 3r, síndic	President de Foment i Obres Públiques, Sanitat, i Especial de la Festa Major
Josep Riera Sorribas	Viatjant de farmàcia		Regidor	Vocal de Cultura i Sanitat
Frederic Mas Agustí	Administrador de finques	Sindical	Regidor	Vocal de Beneficència, i Foment i Obres Públiques
Jaume Grané Tabaras	Tècnic tèxtil		Regidor	Vocal de Governació i Règim Interior, i Cultura
Antoni Jerez Vilató	Obrer tèxtil		Regidor	Vocal de Governació i Règim Interior, i Especial de la Festa Major
Lluís Matalí Pons	Pastisser	Entitats	Regidor	Vocal de Foment i Obres Públiques, i Especial de la Festa Major
Josep M. Bosch Llobet	Mecànic		Regidor	Vocal de Beneficència i Sanitat

154. BIM, febrer 1958, núm. 10.

tierras, en la fachada principal de lo que en aquellas fechas era el Hotel Colón podía verse dos grandes fotografías de Lenin y Stalin. Eran sus dioses con los que quisieron sustituir al Dios verdadero, creyendo ingenuamente que podían desarraigar del alma de los españoles su Fe... Sus promesas de bienestar y prosperidad eran falsas como sus falsos dioses... No he de hacer mucho hincapié en que el contraste es manifiesto porque lo avala el orden, la paz y la prosperidad que venimos gozando en nuestra Patria a lo largo de esos 25 años...» I en el sopar de germanor amb els afiliats de la Falange, no hi faltà la lectura d'un escrit de Salazar: «A Franco nunca le podremos agradecer bastante ese caudillaje sublime, esa dedicación permanente al servicio de unos ideales que ha aglutinado en su torno a toda la Nación como un solo hombre, porque sabemos que su bondad y justicia llega a todos los rincones... Cataluña se ha visto recientemente favorecida con esa tutela paternal [referència a les inundacions], ya que al verse sumida en la desgracia... se volcó materialmente en su ayuda... Este es nuestro Régimen, esta es la nueva España que Franco nos prometió al ser exaltado a la más alta magistratura del Estado y lo ha cumplido...»¹⁵⁵

La commemoració s'acompanyava amb homenatges a les persones del poble distingides per la seva trajectòria d'excombatents o falangistes. L'any 1959 el destinatari de l'homenatge fou la Centúria «Pablo Capella»¹⁵⁶, de la guàrdia de Franco local, dirigida pel camarada Francesc Pagès Millet; i l'any següent, es lliuraren 32 medalles de bronze als fills o residents masnovins excombatents del Ejército Nacional o la División Azul.

Prengué especial relleu el vint-i-cinquè aniversari de l'exaltació de Franco a la Prefectura de l'Estat, qualificats per l'Ajuntament com «XXV años de fecunda Paz»: «...Primero salvó a nuestra Patria de caer en las garras del comunismo a través de la lucha más difícil y sangrienta en que jamás se viera envuelta. Después la mantuvo al margen de la gigantesca conflagración universal que se desencadenó pocos meses después de terminada nuestra guerra de Liberación. En una España arrasada por los avatares de cerca de tres años de lucha y por las destrucciones que las hordas rojas perpetraron en su retirada, supo poner los cimientos de la reconstrucción. Llegada la paz inestable de 1945, mientras sobre los demás países, incluso los que habían sido vencidos, se volcaba

la ayuda de los vencedores, tuvo que luchar contra la ceguera e incomprensión de un mundo enloquecido y continuar con los medios propios aquella obra de reconstrucción e iniciar el proceso de industrialización indispensable para asegurar a los españoles del futuro una vida independiente y próspera... Nuestra Patria es un oasis de paz y equilibrio en medio de la atormentada época en que nos ha tocado vivir...»¹⁵⁷

En la commemoració del XXV aniversari, en un dinar de germanor al Casinet i ball gratuït al Casino, seguí la imposició de la medalla de bronze a tres camarades de la Secció Femenina, Lluïsa Millet Martí, Rosa Tauler de Bosch i Araceli Campo, i de la insígnia d'Esquadristes distingits a set homes, Josep M. Bosch Llobet, Josep Lansaque Murillo, Alfons Aragó Casas, Nicomedes Lafuente Espada, Miquel Casals Colomer, Joan Fernández García i Josep Montaner de Jorge¹⁵⁸.

L'any 1965, reberen les medalles de bronze de la vila Adolfo Lozano Borroy, Pau Bertran Collell, Àngel Martínez Domènech, Joan Iglesias Bosch, Francesc González Boada, Frederic Gibernau Oliva i Dolors Genisans Rigola, vídua de Doria, descrita així per l'alcalde: «ella simboliza las virtudes de la mujer catalana, que por catalana y española, sabe lo que es sacrificarse por el mantenimiento de un ideal; supo sufrir con dignidad y sin bajezas todo el martirio de aquella época y justo es pues que hoy se premie tan loable conducta»¹⁵⁹. A més del guardó per a una dona, hi havia la singularitat que entre ells es trobava Pau Bertran Collell, antic militant de Lliga Catalana. També el mateix any, onze excombatents, l'alcalde Salazar, el secretari Aguilar Bores, Francesc Pagès Millet, Pere A. Millet Maristany, Francesc Piera Cisa, Jacint Sagré March, Salvador Gibernau Font, Gerard Maristany Font, Josep Bruch Benet, Josep Fabregas Colomer i Antoni Bascañana Fernández reberen les medalles de la Paz de Franco, instituïdes en el vint-i-cinquè aniversari de la victòria.

I no podia faltar l'adhesió a l'efemèride coordinada pel ministre Fraga, president de la Junta Interministerial Conmemorativa de los 25 Años de Paz, l'any 1964, amb l'exhibició de l'exposició del Ministeri d'Informació i Turisme «España en paz» al Casino. També l'Ajuntament féu costat a la proposta del Col·legi Oficial de Gestors de Madrid d'erigir un monument a Franco com a «Gestor de la Paz» i a la petició que se li concedís el premi Nobel de la Pau. I Francesc Salazar i Francesc Pagès Millet i altres esquadristes

155. BIM, juliol 1963, núm. 75.

156. Pablo Capella Perpinyà, cap d'informació de FET i membre de la 5a columna, detingut a la Presó Model i després afusellat al Garraf, el 4-4-1938.

157. BIM, octubre 1961, núm. 54.

158. BIM, febrer 1964, núm. 82.

159. BIM, febrer 1965, núm. 94.

formaren guàrdia a la inauguració del monument a José Antonio a Barcelona, el mateix any.

La identificació amb l'Església va ser total, com ho proven les paraules pronunciades pel rector Pere Clot Vila, en la commemoració del trentè aniversari del 18 juliol de 1936, en les quals no deixava d'advertir la laxitud en certes posicions: *«La santa rebeldía en que estalló la indignación nacional el 18 de julio de 1936 fue injustamente motejada de pronunciamiento, de algarada militar, de insurrección armada contra los poderes legalmente constituidos para desvirtuar la profunda espiritualidad que lo había engendrado. El asesinato a mansalva oficialmente organizado, los incendios y sacrílegas profanaciones de los Templos, el encarcelamiento arbitrario de millares de pacíficos ciudadanos, la persecución de los Religiosos, la expoliación de la Iglesia, etc... no sólo lo justificaba sino que lo exigía como remedio de urgencia no ya para salvar solamente vidas y haciendas, sino por lo que es más importante: para impedir la descristianización de nuestra Patria y de su inminente aniquilamiento. El dilema se planteaba sin paliativos: Ser o no ser. Para muchos, vencida la revolución, el objetivo estaba logrado. No pocos de los que recobraron las fábricas, talleres y haciendas y sus derechos ciudadanos al amparo de la victoria no se acuerdan ya al parecer de las causas que nos condujeron al desastre y de los sacrificios sangrientos que precisaron...»*¹⁶⁰

En consonància amb l'estil de personalisme de l'alcalde Salazar, els aniversaris dels seus mandats no deixaren de celebrar-se, amb banquets i balls al Casino, i amb donatius dels veïns, sense que hi manqués la presència habitual de la seva esposa, Dolors Cortada, també presidenta d'honor de la Junta de l'Assemblea Local de la Creu Roja. Les distincions premiaren també l'alcalde masnoví: el 1963 rebé la Cruz Distinguida de 2a Clase de la Orden de San Raimundo de Peñafort i la Encomienda de la Orden del Mérito Civil. L'any 1965 ingressà com a Caballero de la Sacra, Soberana, Militar Orden Constantiniana de San Jorge, concedida pel príncep Carlos de Borbon Dos Sicilias, arran d'una visita al papa, i el 1968 se li concedí la Medalla de Oro de la Orden de Cisneros, amb motiu de l'aniversari del 18 de juliol.

En el context de normalització internacional, les relacions del Masnou amb el Estats Units adquiriren una singularitat especial. El 29 de juny de 1965, el cònsol general dels Estats Units, John W. Ford, assistí a la inauguració d'una exposició al Museu Municipal,

on s'exhibia una obra del pintor Joan Comellas, en la qual es representava una al·legoria de les forces del mal conjurades per assassinar el president Kennedy. Seguiren els honors i regals protocol·laris, els brindis per la pau i la prosperitat, les relacions cordials entre Espanya i els Estats Units, i la visita a la Casa Benèfica, que tingué el colofó amb la vinguda d'un grup de marins per pintar-la. El setembre de l'any següent, el mateix cònsol estava present en la inauguració del nom de l'avinguda del President John F. Kennedy, acte que merescué els desitjos de *«cooperación e íntima amistad entre España y los Estados Unidos, y orgulloso de ver ondear juntamente las banderas de nuestras dos naciones»*, pronunciats per Ford, i el discurs següent de Salazar, amb el qual maldava per integrar l'especificitat d'Espanya en el marc internacional: *«Con el tiempo se forjó ese país poderoso al que representáis, que son los Estdos Unidos de América, y como un nuevo Quijote se bate siempre por causas que cree nobles y justas y al lado del más débil y menos poderoso. Eso tenemos de común españoles y americanos, que nos batimos por el honor, por el fuero, no por el huevo. Dios nos ha deparado la inmensa fortuna de poder contar con un gran capitán que dirige la nave del Estado español, nuestro Caudillo Franco, que ha mantenido en paz a nuestra patria aún en momentos realmente difíciles cuando, a la terminación de nuestra contienda, la incomprensión de muchas naciones nos dejaron prácticamente aislados. Pero somos un pueblo acostumbrado a sufrir, austeros por naturaleza y orgullosos de nuestra estirpe, y supimos mantenernos unidos —aún sin pan y sal— en torno a nuestro gran capitán... a aquellos años de penuria han seguido otros pletóricos de realidades fructíferas que han hecho que España cuente ya en el concierto de las naciones europeas.»*¹⁶¹ Les relacions establertes seguiren amb la visita del matrimoni Salazar al portavions *Saratoga*, ancorat al port de Barcelona.

Una altra de les visites il·lustres al Masnou fou la de l'alcalde de Madrid, Carlos Arias Navarro, amb motiu de la inauguració de la plaça de la Villa de Madrid, el 1967. En el seu discurs, Salazar es disculpà per les modestes dimensions de l'indret: *«Madrid merece más de lo que le ofrecemos, pero no disponemos de mejores espacios, ni casi de espacios, pues el afán urbanístico va devorando todo lo que puede. Pero si la Plaza es chica, el corazón y el afecto con que le ofrecemos, es grandioso, váyase lo uno por lo otro»*, paraules que foren contrastades per les d'Arias: *«No hay que olvidar que tambi-*

160. BIM, agost 1966, núm. 112.

161. BIM, octubre 1966, núm. 114.

*én Madrid es una Villa y Madrid fue en principio pueblo chico... aparte de que esta plaza recoleta dice muy bien con algunos de nuestros rincones de Madrid.»*¹⁶²

La visita de l'alcalde de Madrid tenia com a punt central la participació en els actes d'inauguració de la Festa de la Mercè, durant la qual Porcioles elogià el Masnou, després de dinar als jardins de la casa dels marquesos de Masnou i de visitar les noves instal·lacions del Club Nàutic, a punt d'inaugurar-se.

En el marc d'institucionalització del règim de cara al futur, cal entendre la proclamació del príncep Joan Carles, com a successor de Franco, emparant-se, aquest, en les atribucions que s'havia conferit en la Llei de successió de 1947. El dia 22 de juliol de 1969, Joan Carles jurava a les Corts els principis del Movimiento i pocs dies trigà l'Ajuntament a fer-li arribar la seva adhesió i felicitació, acompanyada després per un exemplar de l'obra de Pere Jordi Bassegoda *Diseños de la Villa de Masnou*, amb enquadernació especial.

12.2.4. L'obra municipal

Nous reptes havien de plantejar-se en aquesta nova conjuntura econòmica i, a l'alcalde Salazar, per encarrar-los, no li mancaven bones connexions amb els governadors civils i els alts cercles governamentals, de les quals eren prova les seves visites freqüents a Madrid per tractar-hi temes locals. La seva tasca, criticada per alguns regidors des del mateix inici dels mandats, per manca d'informació i debat als plens, estigué emmarcada en una intensa tasca de difusió i propaganda, tal com corresponia a la nova orientació del règim, que pugnava per superar els efectes de l'aïllament. En fou una eina bàsica el butlletí municipal, el primer número del qual sortí el maig de 1957, amb periodicitat mensual i amb l'objectiu de fer conèixer la marxa administrativa del municipi; la seva publicació es va interrompre el juliol de 1968, per tal de contribuir al règim d'austeritat econòmica propugnat pel Govern. Una altra eina habitual de difusió fou la convocatòria de rodes de premsa de l'Alcaldia, per donar a conèixer l'obra municipal, acompanyades d'un recorregut per la població i dinar al Casino.

Amb una població de 6.000 habitants que arribava a més del doble a l'estiu, hi havia greus problemes plantejats de salubritat i de manca de serveis. Entre d'altres, la gairebé desaparició de la platja, que només podia recuperar-se amb la construcció d'un nou espigó, i la manca d'una estació depuradora d'aigües

residuals. El 1960 es creà el Patronato pro Construcción Estación Depuradora de Aguas Residuales de Masnou, i tres anys després s'inicià la construcció de l'espigó i s'aprovà el projecte de «*Mejora de la Playa de Masnou*», obra feta en diverses fases, fins al 1969.

Però seguia sense resolució el greu problema de la manca d'aigua. Als recurrents arguments sobre la «pertinaz sequía», s'hi sumaven importants pèrdues a les conduccions de les fonts contractades i l'esgotament dels pous, de manera que, el 1959, acabà per sol·licitar-se el pla d'utilització de les aigües del Ter, endegat per la Diputació provincial. Però aquesta solució es féu esperar i s'endegaren contactes per aconseguir de la Direcció d'Aigües de Barcelona subministre directe a la població. El procés, de gran complexitat i complicacions, fou llarg, fins a crear la Comissió Especial d'Aigües el 1967, que acabà per ser motiu d'enfrontaments polítics dins el consistori, arran del projecte de municipalització d'aigües, com veurem més endavant. El 1968, els alcaldes del Baix Maresme aprovaren els Estatuts del consorci d'usuaris de la portada d'aigües del Ter i s'aprovà l'adjudicació del servei d'aigües a càrrec de SOREA (Sociedad Regional Abastecimiento Aguas, SA).

Amb el fenomen immigratori com l'altre eix del devenir masnoví, la Casa de Almería de Barcelona va ser el marc de les relacions que es conrearen amb Adra, en raó de l'ajut que en el passat veïns d'aquesta població donaren a mariners del Masnou. Salazar visità la ciutat, l'any 1965, per rebre un homenatge, atès que el Masnou havia estat el primer poble a atorgar el nom d'Adra a un dels seus carrers; una imatge de Sant Pere romangué en aquella població com a gest de correspondència. I també l'alcalde masnoví fou nomenat Almeriense Honorario per la Casa de Almería, no endebades molts dels nous masnovins procedien d'Almeria.

El règim, en el marc publicitari de la seva política social, havia creat el Ministerio de Vivienda l'any 1957 i, acollint-se als beneficis d'aquest organisme, l'any 1961 es constituí el Patronato de la Vivenda, que endegà la construcció d'habitatges per a la classe mitjana entre els carrers de Navarra i Flos i Calcat, i els de la urbanització Puig i Roca, per als productors. El 1963, durant els actes de la celebració del 18 de juliol, es procedí a la benedicció i el lliurament de les claus dels habitatges de tres dels set blocs de pisos construïts a la part alta del poble, als quals seguirien, ben aviat, els coneguts com a Puig i Roca i els de la plaça de Ramón y Cajal.

La febre constructiva no només cobrí d'urbanitzacions antigues zones agrícoles, sinó que anà des-

162. BIM, octubre 1967, núm. 126.

virtuant la idiosincràsia del poble, amb l'edificació als patis anteriors i posteriors de les cases, procés sobre el qual alertava el mateix arquitecte municipal Bassegoda en una llarga comunicació al Ple¹⁶³. No obstant això, comissions d'estudi destinades a l'anomenat «*hermoseo de la población*» no deturaren el procés de revalorització del sòl, per la creixent demanda d'habitatges habituals o d'estiueig. Era l'inici de la fase daurada dels grans negocis del sector de la construcció, impulsors de plans parcials i que duïen la seva lògica de benefici a aconseguir més densitat i alçàries i a posposar tota mena d'equipaments.

En aquesta dècada dels seixanta, es potencià el Masnou com a objectiu turístic. L'any 1964 hi hagué la peculiar proposta de diversos municipis, que comptà amb l'adhesió del masnoví, a la Delegación Provincial de Información y Turismo perquè la costa entre Montgat i Malgrat s'anomenés Costa del Clavel o de los Claveles, en comptes de Costa del Maresme o Costa Dorada. I el mateix any s'instituí al poble el Dia del Turista, consistent en un homenatge i descompte a les botigues al primer cotxe procedent de La Jonquera i també als que viatjaven en direcció contrària.

En aquest marc, hi jugà un paper singular el Club Nàutic. La inauguració, el 24 de setembre de 1967, reuní moltes autoritats, entre les quals José Solís Ruiz, ministre secretari general del Movimiento, i Josep Antoni Samaranch, delegat nacional d'Educació Física i Esports. L'aleshores president del Club, Joaquín Muñoz Aristizábal, no estalvià l'ocasió per demanar un port refugi d'ús esportiu, però ja en aquell moment començaren a fer-se evidents algunes crítiques per tenir una nòmina de socis sols pertanyents a les classes acomodades. Com a presidents d'honor, hi figuraven l'alcalde, que no s'estalvià de recordar que l'obra només havia estat possible gràcies a la pau de Franco i al marquès del Masnou, i n'ocupava la vicepresidència segona el president del Casino, Enric Moreno Salvador. I va ser la sala de sessions de l'Ajuntament l'indret escollit perquè Muñoz hi exposés el projecte de port esportiu, el 29 de setembre de 1969, les obres del qual es preveïen iniciar a finals de 1971 o a principis de 1972¹⁶⁴.

Els nous planejaments urbanístics dirigits des de Barcelona i corresponents a aquesta etapa del desenvolupisme afectaren també el Masnou. L'Ajuntament, el 23 de desembre de 1959, interposà recurs de reposició a la Comissió Provincial d'Urbanisme i Arquitectura, davant la Ley de ordenación urbana de Barcelona y su comarca¹⁶⁵, coneguda com a Pla comarcal, per deixar fora el Masnou de la comarca

compresa des de Castelldefels a Montgat i integrar-lo dins del Pla d'ordenació del sector de la Maresma. A grans trets, hom temia limitacions al seu desenvolupament urbà, en un terme molt més reduït que altres poblacions de la comarca, per una greu afectació en l'impuls de la construcció amb noves qualificacions del sòl i l'anul·lació d'urbanitzacions ja aprovades, i advocava per considerar la urbanització amb visió de conjunt amb Teià i Alella. Revisada la Llei el 1964, a conseqüència de l'aprovació el 1956 de la Ley del suelo estatal, va acabar per afectar tan sols indirectament el Masnou, amb el canvi de les vies de comunicació entre el Maresme i la capital. El 27 de novembre de 1969, s'endegà el Consorci Urbanístico de la Maresma, els estatuts definitius del qual s'aprovaren el 28 de setembre de 1972, amb l'objectiu de dissenyar plans i projectes per a obres d'infraestructura urbanística i serveis d'interès comú, entre els quals el trasllat del ferrocarril per convertir-lo en un suburbà, la construcció d'un passeig marítim i el sanejament de la costa. Però el Consorci es dissolgué l'any 1975, en jutjar que els seus fins podien realitzar-se a través de la Comissió Provincial d'Urbanisme o d'una possible corporació metropolitana de la Maresma.

Quant a obres significatives en l'àmbit local, es constituí el Patronat del futur Museu, l'any 1957, l'edifici del qual s'inaugurà durant la Festa Major de l'any següent, tot aprofitant la remodelació de la plaça de los Caídos; l'any 1962, el Museu obrí les portes, també a la mateixa festa, amb objectes i documents que s'anaren ampliant gràcies a donacions de particulars, base de l'arxiu històric, instal·lat l'any següent. El llegat de Carme Planas Sensat de la finca Sensat Pagès, ubicada a la carretera, hi permeté la instal·lació de la Casa de Cultura, l'any 1966.

Les places escolars no havien augmentat des dels anys de la II República i les mancances eren gravíssimes. Fins a l'any 1969 no s'amplià l'escola pública, amb deu aules més i habitatges per als mestres, en una nova planta sobre l'edifici existent, però quedaven sense resoldre les peticions dels veïns per ubicar dos centres més en altres zones del poble, i s'encallava una vegada i una altra el procés de construcció de l'institut d'ensenyament mitjà, que el poble va acabar per anomenar El Deseado. El nou centre formà part d'una operació de l'any 1969 que combinava la cessió de terrenys per part del marquès del Masnou i un pla parcial d'urbanització de la zona, completada amb la de Can Teixidor, promoguda pels hereus del comte de Llar.

163. 3-9-1956. AMM. Digital.

164. *La Vanguardia Española*, 5-9-1971.

165. 3-12-1953.

Els efectes de les terribles inundacions dels dies 25 i 26 de setembre de 1962 també es deixaren sentir al Masnou, amb damnificats i molts danys materials, i la nevada de Nadal comportà problemes d'aïllament i desperfectes a la coberta del mercat. Fou justament aquest incident el que motivà la discussió de l'alternativa de modernitzar el mercat o cercar-ne una nova ubicació, als terrenys de l'escorxador.

Altres problemes eren: els accessos dels vianants a la platja (fins l'any 1967 no quedaren enllestits els quatre previstos), l'eixamplament de la carretera, i el llarg procés de construcció de la caserna de la Guàrdia Civil (que no acabà fins al 1965) i de l'edifici de Correus i Telègrafs, beneït per l'arquebisbe Modrego Casaus el 12 de setembre de 1966.

12.2.5. El final de l'etapa de l'alcalde Salazar

La singularitat dels comicis del mes de novembre de 1970 rau en alguns canvis en la normativa legal¹⁶⁶, entre els quals, la reducció del dret d'elector als 21 anys, l'atorgament de la capacitat d'electores pel terç familiar a les dones, i la potestat de ser candidats als que ho sollicitessin a la Junta Municipal del Cens, amb les condicions de ser o haver estat regidors, de ser proposats per quatre regidors o exregidors, dos procuradors o exprocuradors a les Corts, tres diputats provincials o exdiputats, o per la vigèssima part de caps de família o dones casades. En tots els casos, però, els candidats necessitaven certificat de bona conducta emès per l'alcalde i acreditar domicili al poble per un període superior a cinc anys.

Des del 1966 s'havia autoritzat a fer propaganda i mítings, però va ser en aquestes eleccions quan es produí un cert sembl de campanya, amb l'habilitació de dos locals, la sala biblioteca de la Casa de Cultura i dues classes de l'escola pública, i també es publicà una circular a les empreses per facilitar la sortida dels treballadors per emetre el vot.

Aquesta etapa de govern es distingí pels enfrontaments entre l'alcalde i Honori González, que fou cessat de tercer tinent d'alcalde i substituït per Rafael Casoliva, alhora que se suprimia la comissió especial d'aigües, amb la consegüent protesta de González. Jaume Grané i Josep M. Bosch s'afegiren al paper d'oposició de González, amb una moció sobre la incompatibilitat de Terrones, per haver prestat serveis a l'Ajuntament a través d'Electro Ocata, i altres irregularitats. La divisió s'accentuà arran de la proposta de Joan Terrones de

ELECCIONS DE TERÇOS DE NOVEMBRE I DESEMBRE DE 1970

	NOM	VOTS
Terç familiar (*)	Rafael Casoliva Sagaró	339
	Agustí Fernández Garcia	185
	Joan Gómez Castellví	137
Terç sindical (**)	Isidre Bolart Barceló	6
	Josep Botey Mir	4
Terç d'entitats o corporatiu (***)	Jaume Ballester Cotarello (****)	3
	Erico Benito Shaw	3
	Joan Carbonell Gibernau	0
	Vicente Mercadé Bores	??
	Miquel Oliveras Brufau	??
	Roberto Solsona Rius	??
	Jordi Humet Argemí	??
	Guillermo Puche Crespo	??

(*) Eleccions celebrades el 17 de novembre de 1970, amb un 14% de participació d'un total de 4.823 electors.

(**) Eleccions celebrades el 24 de novembre de 1970.

(***) Eleccions celebrades l'1 de desembre de 1970.

(****) Escollit per davant d'Erico Benito Shaw per tenir més edat.

En negreta, els càrrecs finalment electes per cadascun dels terços.

testimoniar felicitació a l'alcalde pels resultats positius de la seva tasca en els quinze anys d'alcaldia, que fou qüestionada pels tres opositors al·ludits, que hi afegiren la protesta per la celebració de la sessió esmentada a les onze del matí. Salazar, tot agraint la moció de Terrones i l'adhesió de les entitats i del mateix president de la Diputació, clogué la discussió amb unes paraules sobre l'actitud d'aquells regidors: «no le hace perder el sueño, sino únicamente afectarle un concepto tal vez triste de todo ello»¹⁶⁷.

De fet, la vida política municipal es movia enmig de grans tensions i fins i tot hi havia dificultats per aprovar les actes. González, Grané i Bosch criticaven el personalisme de l'alcalde, per no portar tots els temes al Ple i per la poca insistència política en altres, fets davant els quals Salazar al·legava el caràcter delicat de les negociacions i la necessària discreció. També li recaigueren acusacions sobre l'ús del cotxe oficial, que, sense distintiu, segons González, «sirve únicamente de coche particular con chófer, para determinadas personas del Consistorio y de sus familiares»¹⁶⁸.

La situació devia ser altament preocupant quan els sis regidors de la majoria proposaren no celebrar sessions mensuals pels pocs temes per tractar, sinó tan sols una de trimestral i extraordinària, en cas necessari, moció que provocà l'escàndol dels altres tres regidors. Aquests argumentaven que des que el Masnou era municipi s'havien celebrat mensualment i

166. Decret 2483 22-8-1970.

167. 30-11-1971. AMM, Digital.

168. AMM, 26-7-1971. Digital.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 7 DE FEBRER DE 1971				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 7 DE FEBRER DE 1971	MODIFICACIÓ DE LES COMISSIONS MUNICIPALS EL 21 DE MARÇ DE 1971
NOM	PROFESSIÓ	TERÇ	CÀRREC	COMISSIÓ	
Francesc de Paula Salazar Culi	Advocat, funcionari		Alcalde	President de Reclutament	President de Reclutament
Joan Terrones Pumarola	Industrial electricista	Familiar	Tinent d'alcalde 1r	President de Governació i Règim Interior, i Cultura Vocal de Reclutament	President de Governació i Règim Interior, i Cultura Vocal de Reclutament
Honori González Pastrana	Funcionari de justícia		Tinent d'alcalde 2n / Regidor (*)	President d'Hisenda i Beneficència Vocal de Reclutament	Vocal de Beneficència i Sanitat
Antoni Jerez Vilató	Obrer tèxtil	Sindical	Tinent d'alcalde 3r	President de Foment i Obres Públiques, i Sanitat Vocal de Reclutament	President de Foment i Obres Públiques, i Sanitat Vocal de Reclutament
Rafael Casoliva Sagaró	Comerciant	Familiar	Regidor / Tinent d'alcalde 2n (*)	Vocal d'Hisenda i Beneficència	President de Foment i Obres Públiques, i Sanitat Vocal de Reclutament
Isidre Bolart Barceló	Contractista	Sindical	Regidor	Vocal de Foment i Obres Públiques, i Sanitat	Vocal de Foment i Obres Públiques, i Sanitat
Jaume Grané Tabaras	Tècnic tèxtil		Regidor	Vocal de Governació i Règim Interior, i Cultura	Vocal de Governació i Règim Interior, i Cultura
Jaume Ballester Cotarello	Viatjant	Entitats	Regidor	Vocal Governació i Règim Interior, i Cultura	Vocal Governació i Règim Interior, i Hisenda
Lluís Matalí Pons	Pastisser		Regidor	Vocal d'Hisenda, i Foment i Obres Públiques	Vocal d'Hisenda, i Foment i Obres Públiques
Josep M. Bosch Llobet	Mecànic		Regidor	Vocal de Beneficència i Sanitat	Vocal de Cultura i Beneficència

(*) Honori González va ser cessat el 21 de març de 1971 com a tinent d'alcalde 2n, càrrec en el qual va ser substituït per Rafael Casoliva.

que, com que havien sobrepassat els 10.000 habitants, en el futur hi hauria dotze regidors; per tant, no es podia al·legar manca de feina ni de temes pendents. Finalment, a partir del mes de desembre de 1971, les sessions foren trimestrals i, l'any següent, la majoria, extraordinàries.

Com a grans temes pendents hi havia la construcció de la pista poliesportiva i de l'institut, llargament ajornada, per la necessitat d'ampliar el terreny i la lentitud amb les gestions amb el Ministeri d'Educació, i pel plet entre l'Ajuntament i el propietari del camp del CD Masnou; a més, hi havia també en curs la construcció de l'edifici d'habitatges i el pas subterrani per accedir al futur port esportiu i al passeig Marítim, i era un fet la manca de recursos per condicionar la Casa de Cultura. La política d'asfaltatge de carrers característica d'aquest mandat de Salazar prosseguí amb la posada en marxa de la *operación asfalto*, en distintes fases i recurrent a préstecs de la Caixa de Cooperació Provincial i del Banc de Crèdit Local, que determinaren els habituals viatges de l'alcalde a Madrid. En ser un dels problemes més greus l'abastiment d'aigua, sobretot a l'estiu, la Comissió Especial d'Aigües n'estudià la municipalització i redactà una memòria sobre la municipalització d'aigües,

l'abril de 1970. Finalment la majoria votà en contra de la municipalització, enfront dels regidors Jaume Grané, Honori Gonzalez, Josep M. Bosch i Lluís Matalí.

12.3. LA TRANSICIÓ. L'ALCALDIA DE MIQUEL HUMET ARGEMÍ (1972-1979)

En la sessió extraordinària del 29 de febrer de 1972, presidida pel governador civil i cap provincial del Movimiento, Tomás Pelayo Ros, es produí el relleu en l'Alcaldia i en la Jefatura Local del Movimiento, que passà a mans de Miquel Humet Argemí, amb les paraules de ritual: «*En uso de las atribuciones que me han sido conferidas por la Secretaria Gral. del Movimiento vengo en nombrar Jefe Local del Movimiento de Masnou al camarada Miguel Humet Argemí, con los deberes y derechos inherentes a dicho cargo. Por Dios, España y su Revolución Nacional Sindicalista.*» Salazar, en el seu discurs de comiat, recordà les moltes vegades que havia demanat el relleu i féu especial reconeixement a les autoritats, als veïns, als funcionaris... D'altra banda, Humet demanà

CONSISTORI DE L'AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 29 DE FEBRER DE 1972				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 5 DE MARÇ DE 1972
NOM	PROFESSIÓ	TERÇ	CÀRREC	COMISSIÓ
Miquel Humet Argemí	Comerciant		Alcalde	President de Reclutament
Honori González Pastrana	Funcionari de justícia	Familiar	Tinent d'alcalde 1r	President de Governació i Règim Interior, i Cultura Vocal de Reclutament
Jaume Grané Tabaras	Tècnic tèxtil	Sindical	Tinent d'alcalde 2n	President d'Hisenda i Sanitat Vocal de Reclutament
Isidre Bolart Barceló	Contractista		Tinent d'alcalde 3r	President de Beneficència, i Foment i Obres Públiques Vocal Reclutament
Joan Terrones Pumarola	Industrial electricista	Familiar	Regidor	Vocal de Beneficència i Sanitat
Rafael Casoliva Sagaró	Comerciant		Regidor	Vocal d'Hisenda i Sanitat
Antoni Jerez Vilató	Obrer tèxtil	Sindical	Regidor	Vocal de Cultura, i Foment i Obres Públiques
Jaume Ballester Cotarello	Viatjant	Entitats	Regidor	Vocal de Beneficència, i Foment i Obres Públiques
Lluís Matalí Pons	Pastisser		Regidor	Vocal de Governació i Règim Interior, i Cultura
Josep M. Bosch Llobet	Mecànic		Regidor	Vocal de Governació i Règim Interior, i Hisenda

COMISSIONS MUNICIPALS ESPECIALS CONSTITUÏDES EL 29 DE MARÇ DE 1972					
	PRESIDENT	VOCALS			
ESPORTS	Jaume Ballester Cotarello	Lluís Matalí Pons Antoni Jerez Vilató			
INSTITUT	Honori González Pastrana	Jaume Grané Tabaras Lluís Matalí Pons Antoni Jerez Vilató			
AIGÜES	Honori González Pastrana	Jaume Grané Tabaras Isidre Bolart Barceló Josep M. Bosch Llobet Lluís Matalí Pons Antoni Jerez Vilató Joan Terrones Pumarola			
FESTES	Miquel Humet Argemí	AJUNTAMENT	ENTITATS RECREATIVES	EDUCACIÓN Y DESCANSO	SECRETARI
		Jaume Grané Tabaras Antoni Jerez Vilató Lluís Matalí Pons	Joan Terrones Pumarola Joan Carbonell Ginernal Joan Pla Jarque Jaume Rossell Funoy Rafael Bert Fàbregas Antoni Castro Poig Joaquim Company Sadurní	Joan Fernández García Joaquim Gibert Costa Josep Lluís Paira Domènech	César Latorre Solsona
		REGIDORS ENCARREGATS			
MERCAT	Jaume Ballester Cotarello				
CEMENTIRI	Antoni Jerez Vilató				
JUNTA PROTECCIÓ MENORS	Jaume Ballester Cotarello				

col·laboració i emfasitzà la seva voluntat de treball en equip i d'atenció a les necessitats humanes, tal com havia manifestat al Govern civil quan li oferí el càrrec. L'autoritat provincial justificà el cessament de Salazar perquè ja havia complert el seu deure ocupant el càrrec durant molts anys i recordà al nou batlle el «*deber de presidir y dirigir el Consejo Local, al ser este la representación de todos los problemas políticos sin que esto quiera decir que tenga que estar enfrentado a los problemas y sin que tampoco quiera decir que tengan que ser una sola voz los problemas políticos y los problemas administrativos...*»¹⁶⁹

Al nou consistori guanyaven protagonisme els regidors que havien conformat l'oposició a Salazar i les sessions plenàries tornaren a ser mensuals, mentre que la comissió municipal permanent es reunia setmanalment. També formà part de la nova dinàmica la creació de comissions municipals especials, el 29 de març de 1972.

L'any i escaig que faltava per a la nova convocatòria electoral no va ser fàcil per al nou alcalde, atesa la magnitud dels problemes encara per resoldre. El 1972 reeixí la compra per 7 milions del camp d'esports, que estava arrendat des del 1939, operació feta d'acord amb un pressupost extraordinari i un crèdit del Banc de Crèdit Local; l'any 1973 es feren obres al segon pis de les cases consistorials per a despatxos dels regidors i reunió de les comissions, i s'ampliaren les dependències municipals amb la compra d'una casa a la carretera; i també el mateix any es posaren les bases per a la construcció d'un col·legi d'EGB (Lluís Millet) als terrenys entre l'antiga finca del marquès de Masnou i Can Teixidor. Però seguia pendent la construcció de l'institut i la manca de serveis a la zona alta, a més de la lluita contra el fang, la pluja i la pols, malgrat les obres de pavimentació i clavegueram, que no arribaven a cobrir les deficiències. Finalment, el llarg litigi per a la contractació dels serveis d'escombraries, neteja, reg, arbrat, neteja platja..., provocat pel recurs incoat per una empresa, va acabar de forma favorable a l'Ajuntament, quan la sala contenciosa administrativa de l'Audiència Territorial considerà el concurs ajustat a dret¹⁷⁰.

12.3.1. Les eleccions del 1973

Si al llarg de tota la Dictadura la resistència a participar en les eleccions pel terç familiar fou notòria,

aquesta posició començà a trencar-se el 1973, any considerat l'inici de la transició en l'àmbit municipal. Candidats no oficials començaren a imposar-se per davant dels apadrinats pel règim i fins i tot un home de l'oposició comunista, Fernando Rodríguez Ocaña, pugnà per aconseguir un escó a l'Ajuntament barceloní. No foren aliens a aquesta nova realitat l'èxit de l'estratègia entrinista en el sindicalisme vertical, per part de CCOO, ni la politització de tots els problemes sectorials i de barris. Tot plegat succeïa, però, en un context de recrudiment de la repressió, després de l'assassinat de Carrero Blanco, i enmig de la preocupació de les autoritats, representades per José Antonio Samaranch, a la Diputació barcelonina, i Rodolfo Martín Villa, al Govern civil.

El Masnou no restà aliè a aquesta nova dinàmica. En una reunió al Casino amb el delegat provincial de les associacions de caps de família i amb la Comissió Gestora de l'Associació del Masnou, a la qual també eren presents l'alcalde Humet, Samaranch i Eduard Tarragona, els noms proposats pel president d'aquesta Comissió Gestora per formar la Junta reberen contestació per part dels assistents, que demanaven fer votacions. Finalment s'acabà per anul·lar la constitució de la Junta¹⁷¹.

Les discordances eren un fet, en ple procés de preparació per a la campanya electoral que havia de renovar el consistori. És un exemple de la nova dinàmica, la presentació de deu candidats per al terç familiar per cobrir les tres vacants, i de sis per a les del terç sindical. Segons el darrer cens, el nombre de regidors augmentava de nou a dotze i, com que hi havia també la vacant de Joan Terrones per incompatibilitat, quedaven nou vacants: cinc per acabament de mandat, tres per augment de cens i una per incompatibilitat. En total es prepararen divuit meses electorals, tres a cadascuna de les sis seccions, quatre al districte primer i dues al segon. Es fixaren, com als comicis anteriors de 1970, els espais per fixar cartells i per als actes, però fou una novetat la demanda del candidat Joan Vilalta per fer propaganda amb un vehicle amb altaveus, que li fou concedit. No hi mancà tampoc la circulació de fulls volants. Als de Joan Vilalta, en català i en castellà, s'hi llegia: «*CONVECINO. Sea concejal conmigo, junto (sic) haremos grandes cosas. VOTE A JUAN VILALTA PARES. Querido amigo y vecino: Quiero un diálogo abierto de vecino a concejal, para que el Ayuntamiento viva en todo*

169. AMM, 29-2-1972. Digital.

170. *El Noticiero Universal*, 2-6-1973.

171. *La Vanguardia Española*, 4-4-1973.

ELECCIONS DE TERÇOS DE NOVEMBRE DE 1973				
	NOM	PROFESSION	VOTS	
Terç familiar (*)	Joan Vilaïta Parés	Industrial fuster	806	
	Joan Oliveras Puigbert	Industrial	627	
	Francesc Aguilar López	Agent comercial	576	
	Albi Gallo Díaz	Comerciant	477	
	Rosa Tauler Olivé	Mestressa de casa	288	
	Diego Gea Cervantes	Comerciant	153	
	Joan Fernández García	Vidrier	126	
	Pere Casas Casas	Comerciant	75	
	Andreu Andreu Melgar	Delineant	40	
	Pere Coll Bertran	Xòfer	18	
Terç sindical (**)	Francesc Abelló Miret	Agricultor	29	
	Josep Botey Mir	Industrial	27	
	Antoni Corchs Tiñena	Administratiu	20	
	Josep Adrián García	Administratiu	4	
	Josep Hernández Hernández	Empleat banca	0	
	Miquel Oliveras Brufau	Industrial	0	
Terç d'entitats o corporatiu (***)	Casino	Joaquim Coll Latorre	Gerent	8
		Pere Mayolas Pujadas	Administratiu	5
		Joan Pla Jarque	Empleat banca	4
		Miquel Flo Pagès	Comerciant	3
		Joan Carbonell Gimbernal	Jubilat	1
		Francesc Duran Pons	Gerent	0
		Josep Corominas Gispert	Cap administratiu	0
		Francesc Menéndez Abril	Industrial	0
	SOCNUM	Alfons Aragó Casas	Horticultor	??
		Robert Fuster Lanuza	Inspector assegurances	??
		Antoni Aymà Pujadas	Forner	??
	La Calàndria	Joaquim Company Sadurní	Administrador finques	??
		Miquel Casals Colomer	Administratiu	??

(*) Eleccions celebrades el 13 de novembre de 1973, amb un 27,2% de participació d'un total de 5.658 electors.
(**) Eleccions celebrades el 20 de novembre de 1973, amb la participació dels 30 compromissaris amb dret a vot.
(***) Eleccions celebrades el 27 de novembre de 1973, amb la participació de 8 regidors electors per votar els candidats proposats per les entitats.
En negreta, els càrrecs finalment electes per cadascun dels terços.

momento las inquietudes de sus vecinos. CUENTO CON VOSOTROS: CONTAD CONMIGO.» Els de Joan Oliveras deien: «*MASNOUENSES: Conozco y comprendo vuestras inquietudes. ESTOY CON VOSOTROS. JUAN OLIVERAS PUIGBERT.*» I els de Francesc Aguilar: «*Vota a Francisco Aguilar López. El hombre dinámico que necesita Masnou. Señores electores: Me dirijo a vosotros con la intención de ofrecerles mi amistad incondicional. Mi lema será: "No dejes para mañana lo que puedes hacer hoy".*»¹⁷²

Hi hagué un canvi en la secretaria, per jubilació d'Aguilar, l'octubre de 1978, amb el nomenament amb caràcter provisional de Cèsar Latorre Solsona, fins que ocupà la plaça Josep M. de Ordoño Ensenat.

12.3.2. L'obra municipal

En el mandat, destinat a ser molt llarg, a causa de l'ajornament de les eleccions municipals, es poden distingir dues etapes. La primera, abans de la mort de Franco, es caracteritzà per un seguiment rutinari dels temes oberts, en un moment en què el poble esdevenia residència permanent dels fins aleshores alguns estiuejants temporals i s'agreuaven les mancances en els serveis, tal com reconeixia el mateix Humet en una entrevista de premsa¹⁷³. Els immobles de quatre a cinc pisos, amb àtic i sobreàtic i a preus molt alts, anaven canviant la imatge del centre del poble, sota la iniciativa, en bona part, d'immobiliàries de Barcelona, que empleaven mà d'obra local, però generaven inquietud entre els constructors

172. AMM, caixa 5352.

173. *El Noticiero Universal*, 11-5-1973.

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 3 DE FEBRER DE 1974				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 3 DE FEBRER DE 1974
NOM	PROFESSIÓ	TERÇ	CÀRREC	COMISSIÓ
Miquel Humet Argemí	Comerciant		Alcalde	President de Reclutament
Joan Vilalta Parés	Industrial Fuster	Familiar	Tinent d'alcalde 1r	President de Governació i Règim Interior, i Hisenda Vocal de Reclutament
Isidre Bolart Barceló	Contractista	Sindical	Tinent d'alcalde 2n (*)	President de Foment i Obres Públiques, i Sanitat Vocal de Reclutament
Joaquim Coll Latorre	Gerent	Entitats	Tinent d'alcalde 3r	President de Festes i Turisme, Educació, i Cultura Vocal de Reclutament
Jaume Ballester Cotarello	Viatjant		Tinent d'alcalde 4t	President de Joventut, Esports i Beneficència Vocal de Reclutament
Josep Botey Mir	Industrial	Sindical	Regidor / Tinent d'alcalde 2n (*)	President de Foment i Obres Públiques Vocal de Foment i Obres Públiques, i Festes i Turisme
Rafael Casoliva Sagaró	Comerciant	Familiar	Regidor	Vocal d'Hisenda i Beneficència
Joan Oliveras Puigbert	Industrial		Regidor	Vocal de Governació i Règim Interior, Joventut, i Esports
Francesc Aguilar López	Agent comercial		Regidor	Vocal de Festes i Turisme, Educació, i Cultura
Francesc Abelló Miret	Agricultor	Sindical	Regidor	Vocal de Sanitat i Beneficència
Antoni Corchs Tiñena	Administratiu		Regidor	Vocal d'Hisenda i Sanitat
Pere Mayolas Pujadas	Administratiu	Entitats	Regidor	Vocal de Governació i Règim Interior, i Foment i Obres Públiques
Joan Pla Jarque	Empleat banca		Regidor	Vocal d'Educació i Cultura, Joventut i Esports

(*) El 2 de març de 1978, Isidre Bolart presentaria la dimissió irrevocable, per tal d'atendre la seva feina de constructor. Josep Botey el va substituir com a tinent d'alcalde segon i com a president de la Comissió de Foment i Obres Públiques.

masnovins¹⁷⁴, mentre les zones agrícoles entraven en franca regressió.

Els crèdits dels organismes oficials seguien finançant les operacions d'asfaltat i la urbanització de nous carrers i l'escassetat de passos subterranis no evitava freqüents accidents dels banyistes; també seguia pendent l'erecció d'un poliesportiu i el futur dels terrenys de l'escorxador, d'escassa i deficitària activitat¹⁷⁵, i la solució a les mancances de l'assistència sanitària cara a la població que havia de recórrer al petit dispensari de la Creu Roja i als centres de Badalona i Mataró¹⁷⁶.

Amb alguns donatius particulars es pogué habilitar la Casa de Cultura, inaugurada durant les festes

de Sant Pere de 1975, on s'ostatjà l'Asociación Cultural de Masnou, creada el 1973 i dependent de la Delegación Provincial de Cultura de Barcelona, les activitats de la qual estaven encara ben connectades amb les rutines franquistes, com ara els concursos de labors femenines¹⁷⁷. Però un canvi determinant s'havia produït amb la creació del Patronat Municipal de Cultura, el maig de 1975, format per membres del consistori i persones de l'àmbit cultural i recreatiu, procés paral·lel al naixement del Patronat Esportiu Municipal. No endebades, la vida associativa estava en plena eferescència, pletòrica de projectes i il·lusions, i no només hi hagué un augment del nombre d'entitats progressiu, sinó que, amb l'atorgament

174. *Diario de Barcelona*, 1-3-1975.

175. *Solidaridad Nacional*, 9-5-1974; *La Vanguardia Española*, 25-6-1978.

176. *Solidaridad Nacional*, 27-6-1974.

177. *Hoja del Lunes*, 12-3-1973.

de subvencions, s'ultrapassà el que havia estat, fins aleshores, un tracte preferent vers les vinculades al Movimiento.

Una fita singular fou la inauguració, el 4 juliol de 1975, del port esportiu, esdeveniment per al qual s'esperava l'assistència dels prínceps d'Espanya, amb motiu del Campionat de Navegació tipus 470 i la Setmana Europea de Vela. Franco i el príncep n'acceptaren la presidència i la vicepresidència d'honor, i l'Ajuntament tenia previst, en el cas que es produís la visita, concedir als prínceps la Medalla d'Or de la vila¹⁷⁸. Tanmateix, l'obra del port no estigué exempta de polèmica, entre defensors i detractors, amb un llarg recorregut a la premsa¹⁷⁹. Mentre els primers el consideraven un focus d'atracció i de reactivació de la vila, els segons criticaven el cost dels amarraments i la seva manca de caràcter social, a més de la ruptura de l'entorn, la construcció de grans blocs, i l'encariment del sòl i els lloguers. També rebé crítiques la construcció de l'edifici i del pas subterrani sobre el Mas Nou, a canvi de la qual l'Ajuntament rebé, el 1976, de la Financiera Puerto, SA, un local comercial al mateix pas¹⁸⁰.

Les divergències també arribaren a l'Ajuntament, quan diverses entitats, com el Club Nàutic, el Casino, EMSA (Espectáculos Masnou, SA), el Club de Tennis i el Club Esportiu demanaren posar el nom de Joaquim Muñoz Aristizábal al passeig Marítim. En la sessió del 27 de gener de 1977, l'empat, pel vot de 5 regidors a favor, 1 en contra i 4 que optaren per ajornar la qüestió, es decidí gràcies al vot favorable de l'alcalde. Poc després s'impugnà la votació, al·legant que Muñoz era també president de la societat mercantil Promociones Portuarias.

12.3.3. La nova dinàmica després de la mort de Franco

La mort de Franco obrí una altra etapa. Dies abans del traspàs, el consistori expressava la tristesa per la seva malaltia i aixecava plegàries per al seu restabliment, però la fi inexorable no trigà a arribar. En una sessió extraordinària, l'alcalde Humet pronuncià un discurs de lloa de l'obra del dictador: «*No hay duda que a nuestra generación le ha tocado vivir los tiempos más trascendentales de la historia de España. Vivimos la guerra civil, presenciamos la victoria y*

*hemos saboreado largamente la paz. Durante todos estos años, hasta hoy, los acontecimientos mundiales han sido colosales, tanto politicosociales como económicos y técnicos. Infinitas guerras, en todo momento y por todo el globo, han roto la amistad de los hombres. La paz no ha sido ciertamente el panorama habitual e incluso, en la misma civilizada Europa y durante este largo periodo una devastadora guerra mundial e infinitas chispas después han enturbiado el fraternal amor que debería reinar en la humanidad, y los crímenes, raptos, atentados, odios, envidias, etc. se han leído y se leen a diario en la prensa de todos los días y de todos los países. Por ello, cuando el Presidente del Gobierno en su retransmisión televisada nos dió a conocer el último pensamiento del Jefe del Estado, que es una maestra pieza de fe, un magistral testamento político, pensé que efectivamente Franco constará en la historia de España como una auténtica encarnación de la Patria. Nunca, durante tanto tiempo, una persona ha sido fiel a sus principios en el sentido de que todos sus actos han sido siempre consecuencia lógica de estos principios. La transformación humana, como ya he dicho, ha sido en todos los aspectos enorme, yo diría que fabulosa... para que todos podamos afrontar juntos el futuro que hoy se inicia. Yo pienso que realmente Franco, en el más allá, no ha llegado con las manos vacías. Por todo ello y por lo que cada uno de vosotros podría añadir, precisamente porque estos cuarenta años de vida de Franco los hemos vivido todos, cada día, gota a gota, mis queridos compañeros de corporación os pido que dejemos constancia, hoy, de nuestra condolencia sincera, efectiva por su muerte, como testimonio de cara a la historia, ratificando toda la obra de Franco, nuestra lealtad a España y a nuestra fe y adhesión al hoy proclamado Rey SM Don Juan Carlos I por la gracia de Dios.» Després d'un minut de silenci, arribà l'adhesió dels regidors per unanimitat: «*hacen suyo a cuanto se hace referencia en dicho documento, enalteciendo la excepcional figura del Generalísimo Franco, cuyo fallecimiento ha conmovido profundamente a toda la nación*»¹⁸¹; i el gest següent fou la tramesa de telegrams de condol i de felicitació i lleialtat a Joan Carles.*

Però al punt d'inflexió que significà la mort del dictador, al Masnou s'afegiren dies difícils per a l'alcalde. Articles anònims a la premsa¹⁸², cartes amb

178. *La Vanguardia Española*, 23-5-1974.

179. *La Vanguardia Española*, 2-9-1973, 9-3-1974, 4-7-1975, 10-5-1975, 11-5-1975.

180. *Solidaridad Nacional*, 31-3-1975.

181. 22-11-1975. AMM. Digital.

182. *El Noticiero Universal*, 15-9-1975.

denúncies d'irregularitats, anomalies en els serveis de neteja, problemes urbanístics..., al·ludien a la seva manca de popularitat i als rumors de relleu, però el consistori reaccionà unànimement atorgant-li un vot de confiança i atribuint la campanya a l'objectiu de desestabilitzar la tasca de l'Ajuntament. Hom comentava l'existència d'una campanya encoberta a favor d'un nou alcalde, que es relacionava amb el món empresarial, amb una gran capacitat organitzativa i àmplies relacions en l'àmbit provincial, contrarestada amb altres notícies referides a la petició d'entitats i de la població perquè Humet es presentés a la reelecció prevista per al mes de novembre¹⁸³.

Però l'afer va ser llarg i s'agreuja quan sortí la notícia del seu processament¹⁸⁴, amb aquest titular a *La Vanguardia*: «*Masnou: el alcalde se halla procesado por el presunto delito de apropiación indebida y estafa*»¹⁸⁵, diari que, al cap de tres dies, puntualitzava que la querella l'afectava com a gerent d'una empresa privada i que pel fet de ser alcalde s'havia donat publicitat a un cas que hauria passat desapercebut. Ben aviat hi hagué la declaració d'Humet, que aclaria que no estava processat com a alcalde, sinó com a gerent d'una empresa particular, fet que no li impedia el desenvolupament normal de les seves activitats públiques i privades, atès que el jutge en decretà llibertat sense fiança. Amb l'afirmació que sols es tractava d'un intent d'inculpació danyós i infundat, remarcava que gaudia del suport de les autoritats i del personal municipal, a més de moltes mostres d'adhesió que li havien fet assaborir l'amistat i la confiança, al costat de la calúmnia i la difamació, i expressava, també, la seva protesta per utilitzar la premsa per a interessos aliens i per enganyar el poble: «*El pueblo tiene el derecho de pedir, sugerir e incluso exigir a su Alcalde y con civismo y democracia lo tienen que nombrar o rehusarlo, pero lo que no se puede permitir es que, lo que ha pasado una vez, pueda repetirse y que un engaño colectivo manche el buen nombre de una familia. Por todo lo cual, estoy con vosotros y una vez más en vuestras manos pongo mi propio destino. Sois vosotros, Concejales, los que con vuestro criterio toca decidir.*»¹⁸⁶ Els companys de consistori van donar-li el seu vot de confiança, de manera unànime i clamorosa.

Alguns dels projectes apuntats al començament del darrer mandat es materialitzaren, fet no aliè a les

creixents pressions de partits i organitzacions, que feien augmentar el seu espai en la vida pública. Entre el 1976 i el 1979, s'obriren al públic els jardins de Can Malet i s'instal·là un Hogar del Jubilado a la planta baixa de la finca, i entrà en la recta final la construcció de l'institut i del centre d'EGB, que començaren a funcionar els cursos 1977-78 i 1978-79, respectivament, quan el centre de formació professional Santa Maria del Rosselló ja havia ampliat la seva oferta amb noves especialitats el curs 1976-1977. No obstant això, seguia el greu problema de la manca d'atenció sanitària, fet que originà una campanya del PSUC d'àmbit comarcal¹⁸⁷.

Tanmateix, el més determinant fou el treball a ple rendiment dels partits acabats de legalitzar i organitzats en la Comissió de partits polítics, els quals, a l'espera de ser els propers governants, feien arribar les seves demandes polítiques a un consistori amb constància que el seu mandat seria el punt final a una llarga etapa. N'és expressiva la instància que l'Assemblea de Catalunya del Masnou presentà a l'Ajuntament el 28 de desembre de 1976: «Excelentíssim senyor Batlle de El Masnou. Els abaix sotasignants, membres del Secretariat de l'Assemblea de Catalunya a Masnou, s'adrecen a vostè perque faci efectiva la demanda d'amnistia per a tots, SENSE DISCRIMINACIONES DE CAP MENA (tal com l'ha feta l'Ajuntament de Barcelona) i que així s'evitin casos com el de Santiago Carrillo i els seus companys membres del Comitè Central del PCE, o el segrestament de Antonio M. Oriol de Urquijo per part de l'anomenat GRAPO; actes que considerem antidemocràtics i contraris als desitjos del nostre poble expressats prou clarament en el referèndum. Esperant la seva contesta que no dubtem del seu esperit democràtic. Signatures del Secretariat de l'Assemblea Democràtica del Masnou, en representació d'aquesta i dels partits. Partit Socialista Unificat de Catalunya, Convergència Democràtica de Catalunya, Esquerra Republicana de Catalunya i Grup de No-Alineats de El Masnou.»¹⁸⁸

També arribaren molts plec de signatures de veïns per al restabliment de l'Estatut de Catalunya, petició a la qual s'adherí el consistori, el 28 d'abril de 1977, que també acordà, el 29 de setembre, referendar la petició del regidor Antoni Corchs de felicitar el president de la Generalitat reinstaurada i l'Assemblea de Parlamentaris catalans per la seva tasca. L'ambi-

183. *Solidaridad Nacional*, 27-1-1976.

184. *Diari de Barcelona*, 24-7-76.

185. *La Vanguardia Española*, 25-7-1976.

186. 29-7-1976. AMM. Digital.

187. *La Vanguardia Española*, 10-11-1977.

188. 30-12-1976. AMM. Digital.

ent esperançador de canvi havia arribat a quallar en alguns membres dels ajuntaments franquistes, i dels mateixos rengles consistorials es demanà la modificació de l'escut de la vila, que havia d'incloure els colors de la senyera al fons; el reconeixement del nom del Masnou, substituint Masnou, proposta aprovada per la Direcció General de l'Administració Local, el 26 de juliol de 1978; i el manteniment de les festes tradicionals de Catalunya, davant l'intent del Govern de suprimir el dilluns de Pasqua, el dilluns de Pentacosta, Sant Joan i Sant Esteve.

L'ús del català feia camí: moltes de les mocions ja es presentaven en català, hi hagué l'adhesió unànime del consistori en la utilització de la cooficialitat de la llengua catalana a l'escola, es dedicà un pressupost per cobrir les necessitats dels centres escolars interessats a impartir ensenyament en la llengua pròpia, es concedí un ajut econòmic al Congrés de Cultura Catalana, que es presentà al Masnou, el mes de setembre de 1976, i es projectà retolar els carrers en català per Sant Pere de l'any 1978.

La nova realitat política no podia deixar de banda el canvi en la nomenclatura dels carrers. La Comissió de Partits Polítics, el 2 de març de 1978, féu la proposta de retornar als noms que hi havia abans de l'entrada de les tropes feixistes al poble i, amb la prompta aprovació del govern, tan sols es mantingué el nom de General Franco a la Nacional II.

La mobilització veïnal va prendre una forta embranzida, a l'empara de l'ambient de canvi que es respirava i de predisposició que trobava en alguns diaris per fer palesa la seva existència i les seves reivindicacions. El 1976 va ser un any de grans mobilitzacions, enmig de les resistències de les autoritats per deturar la pressió popular i el funcionament dels aparells de repressió en plena activitat. Els veïns de la urbanització Los Almendros es queixaven de la manca de serveis, sense que l'Ajuntament donés resposta a les seves peticions¹⁸⁹. També els ciutadans de Maricel i Puig i Roca feien arribar queixes pel

seu abandó, i atacaven l'Ajuntament de vetllar més pels estiuejants que pels habitatges dels treballadors i per la seva tolerància vers els constructors. En definitiva, deixaven clar que no se sentien representats activament al consistori¹⁹⁰. Aquest estat d'opinió quallà en una gran manifestació de 1.500 persones, organitzada per la Junta gestora de l'associació de veïns La Unión, a la part alta de Masnou, que lliurà una carta a l'alcalde amb les seves demandes: creació d'un dispensari municipal permanent, visita mèdica a la part alta, revisió urgent del pla parcial de 1968 per evitar la proliferació d'edificis de forma desordenada, i la construcció d'una guarderia i una escola d'EGB¹⁹¹. Però no eren solament les reivindicacions veïnals les que es feren visibles al poble. La Mesa Coordinadora de Joves del Masnou, creada durant el Congrés de Cultura Catalana, aplegava una gran diversitat i aportà nous aires participatius a la Festa Major de 1978¹⁹².

L'eclosió democràtica no era grata als sectors que havien dominat l'escena política durant la llarga dictadura. Fins i tot arribaren anònims a diverses persones de tendències polítiques democràtiques en els termes següents: «*A ti, cerdo asqueroso, te reservamos una buena sorpresa. Ten cuidado porque el dia y la hora insospechada será tu fin. Nuestra guerrilla todo lo sabe y tiene buena lista de tus actuaciones. Denuncia, denuncia, que será peor todavía. ¡Viva Cristo Rey! ¡Viva España!*»¹⁹³

Amb alguns exiliats de retorn al poble, com Joan Boadella Font, sindicalista de la fàbrica del vidre i dirigent del PSUC que havia estat regidor després del 19 de juliol de 1936¹⁹⁴, i una intensa activitat al carrer a mesura que s'apropaven les eleccions per escollir les noves Corts representatives, el juny de 1977, amb les parets curulles de cartells i amb actes electorals de caràcter massiu, el manteniment dels consistoris franquistes era una anomalia. Els mateixos regidors mostraren la seva satisfacció quan es convocaren les eleccions municipals.

189. *La Vanguardia Española*, 7-7-1976.

190. *La Vanguardia Española*, 26-5-1978.

191. *El Correo Catalán*, 1-11-1977.

192. *Diari de Barcelona*, 1-10-1978.

193. *El Correo Catalán*, 1-7-1976.

194. *La Vanguardia Española*, 16-10-1976.

13

LES ELECCIONS DEMOCRÀTIQUES DEL 3 D'ABRIL DE 1979

**CONVERGÈNCIA
I UNIÓ**

PSC

CENTRISTES DE CATALUNYA-UCD

ERC

Recull dels logotips
de les candidatures a
les primeres eleccions
democràtiques.

L'ajornament de les eleccions responia a la prou coneguda dinàmica entre la ruptura i la reforma que caracteritzà el procés de la transició, i a la cautela que embolcallava els canvis polítics, que partiren de la Llei per a la reforma política, aprovada en referèndum el desembre de 1976 i considerada el pilar de la ruptura pactada. S'hi regulaven els trets bàsics de la normativa electoral, sufragi universal directe i proporcionalitat, aplicats a les primeres conteses electorals per formar les noves Corts.

Renovar els ajuntaments era una necessitat urgent, ja que la majoria de poblacions tenien dèficits urbanístics i de serveis greus, que justament havien posat en evidència les forces polítiques democràtiques. La convocatòria de comicis municipals es posà fins a l'aprovació de la Constitució, el mes de desembre de 1978, i de la nova llei electoral de 17 de juliol de 1978, que establia l'elecció directa per als ajuntaments i indirecta per a les diputacions, sense diferències substancials respecte a la que regia per a les eleccions generals, amb la duració del mandat de quatre anys, l'aplicació de la regla d'Hondt per repartir els escons i la fixació d'un mínim d'un 5% dels vots per entrar en el repartiment. L'alcalde l'escollia el nou consistori entre els primers candidats de les llistes.

La demora en la convocatòria es justificava amb l'argument de la impossibilitat de tenir a punt el cens electoral, amb la incorporació dels joves majors de 18 anys com a electors, tal com dictava la Constitució. En realitat, hom temia que a les ciutats les majories quedessin en mans de l'esquerra antifranquista, fet que es confirmà a les grans ciutats de Catalunya, tot i el clima favorable a UCD, després del seu triomf a les generals del mes de març de 1979.

Al Masnou, els partits contendents per ocupar els 17 escons que corresponien al consistori no diferien dels que ho feien a la majoria de poblacions catalanes, amb temes comuns com l'autonomia financera dels ajuntaments, el sanejament de la seva hisenda, un nou model urbanístic i la participació ciutadana.

Amb l'excepció de Centristes de Catalunya, tots els partits eren de trajectòria democràtica i amb llarga història al darrere, com ERC, PSUC, PSOE i Unió Democràtica, però hi havia l'excepció de Falange Española de las JONS, que presentà una llista encapçalada per un dels homes clau en l'organització falangista del poble: Francesc Pagès Millet, que ja havia ocupat una regidoria el 1961. També estaven

integrats a la llista altres regidors de l'etapa de la Dictadura, com Pere Costa Noms, Àngel Gázquez o Frederic Mas Agustí, i homes actius en el sindicalisme vertical. Durant la campanya electoral, Francesc Pagès, que seguia ocupant la presidència de FE i les JONS i era el delegat local de Fuerza Nueva des del 1977, afirmà que la Falange no era un partit, sinó un moviment polític i social autènticament espanyol, amb una doctrina imperible. *«La Falange no ha capitulado, empieza ahora de nuevo con total independencia al caminar y marcar su propio destino.»* Informava també dels tràmits per constituir en l'àmbit comarcal la Central Obrera Nacionalsindicalista, partint de les bases organitzatives de les antigues JONS per *«crear una conciencia de base sindicalista y cooperativista y protegiendo al obrero con hechos, no con palabras, y no haciendo de sus intereses ni del esfuerzo de su trabajo carne de cañón con el pretexto materialista y marxista de la lucha de clases exponiéndole a todos los avatares y enfrentandole al desorden... Nada de eso, el trabajador ha de ser respetado como se merece y ha de estar formado y plenamente imbuido de su sentido sindicalista, de la Justicia Social para todos y de un alto espíritu de camaradería y total confianza en el Sindicato Obrero y Nacional... el Sindicato Obrero ha de tener total independencia y ser legalizado»*¹⁹⁵. Aquesta proclama formava part de l'estratègia per revitalitzar el Frente de Juventudes i la Falange amb la creació d'una renovada FE de les JONS, que, segons la seva opinió, disposava d'efectius al Masnou, Teià i Alella.

Amb la coalició CiU com a força més votada, amb una participació d'un 64,70%, lleugerament inferior al 68% de la comarca, aquest fenomen era paral·lel al que fou la tònica general i interpretat com el cansament dels electors davant la freqüència de les conteses dels dos darrers anys.

Tot i la poca presència de dones a les candidatures, 17 en relació amb els 94 homes, per primera vegada hi hagué presència femenina, encarnada amb la candidata del PSC Carme Giralt.

El 19 d'abril de 1979 tenia lloc la sessió constituent, en la qual prengueren possessió els 17 regidors electes, amb una gran expectació per part del públic que omplia el saló de sessions.

La Comissió Permanent havia d'estar composta per l'alcalde i un terç del nombre de regidors. Atès que el total havia de ser imparell, se n'hi afegí un de més; en total, la formaren set membres, distribuïts

195. AMM, carpeta història local.

ELECCIONS MUNICIPALS DEL 3 D'ABRIL DE 1979				
	NOM			VOTS
Convergència i Unió	Josep Azuara González Pere Rossell Puig Ant. Josep Ferrero Balaguer Rita Terradas Estrada Ramon Casals Luque Agustí Viñas Reixach Juan Fluriach Ramentol (*)	Marià Aran González José Javier Díaz Biesa (*) Juan Casals Agustí (*) Francisco Javier Pagès Vital Ramon Pujadas Terns Ana M. Mora Porta	Pere Roig Colomer (*) Jordi Colomer Tremolosa (*) Jorge Salvatella Roca Hilario Mussull Font (*) Martín Alonso Solera Juan González González	2050 35,65%
Partit dels Socialistes de Catalunya - PSOE	Carme Giralt Rosés Alfons Gil Puertas Eduardo Alfaro Sanz Jacinto Ros Hombravella José Antonio García Sánchez José M. Arguelles García (*)	Franc. Josep Mudarra Herrera Enric Tarrida Viñas Andrés Marín Vendrell (*) José M. Ballus Rovira (*) Felipe Heredia Romero (*) M. Ángela Rodríguez Rubies	Claudi Bravo Huarte Eduard Gisbert Amat Carlos Sallés Díaz Encarna Vives Pérez (*) Rafael Giménez Gómez (*) Juan Cassi Salvat	1597 27,77%
Centristes de Catalunya - UCD	Josep Ll. González Pastrana Roberto Alcañiz Huerte Francisco Borrego Romero Pedro Soles Font Martín Doria Galofré Juan Iglesias Bosch Laura Alcañiz Alonso	Alfred Fernández Morales Roberto Marín López Ramón Lugo Calderón José Díaz Longorela Honorio González Pastrana Lázaro Blasco Martín José Mir Masgrau (*)	Pedro Ballano Muñoz Eudaldo Oliveras Sánchez Ángel Ferré Bori Ramona Torres Moreno (*) Aurelio Penas Rey Francisco Javier Méndez Taberner (*)	848 14,75%
Partit Socialista Unificat de Catalunya	Jaume Serra Riera Juan José Alonso Bueno Juan Bach Roca (*) Eduardo Codina Sampietro M. Lluïsa Vives Pérez Pedro Muñoz Ayoso Encarnación Bernal Martínez	Carles Corbera Rubio Amadeo Calvo Mozas José Antonio Pecho Hermosilla Antonio Soriano Ramírez Juan Antonio Soriano Heredia Concepción Martínez Noguera	Rosa Mayor Nicolau (*) Jorge Aranega Ballester Montserrat Valls Guzmán José Alabarracín Crespo Ana M. Jiménez Fracua Encarnación Campillo Bernal	637 11,08%
Esquerra Republicana de Catalunya - Front Nacional de Catalunya	Jordi A. Mallafré Dalmau Emilio Ramon Puig (*) Casimiro Cristià Solé Benito Sala Estela José Piedrafita Urbizu (*) José Rosich Sánchez	Francisco Sánchez Pérez Eduardo Bautista Serrano (*) Juan Saez Torrent (*) Francisco de P. Grisolia López Mercedes Vigili Calzada Dolores Gómez Rueda (*)	Jaime Estefanell Prats José Luis Ferran Virgili Manuel Estol Feu Miquel Viché Casas (*) Ramón Fabregat Vidal (*) Pelegrín Corella Martín	479 8,33%
Falange Española de las JONS	Francisco Pagès Millet Ramon Castan Farré Concepción Marzo Hernando José Fàbregas Colomé José Boix Parés Nuria Fernández Martínez	Federico Mas Agustí Ángel Gázquez Roldán Federico Mas Vélez José Prats Bernet Miquel Baldich Cañellas Manuel Ariza García	Juan Fernández García Pedro Costa Noms José Lansaque Murillo Elena Mas Pons Antoni Puiggrós Àguila Miguel Monterde López	129 2,24%

En negreta, els càrrecs finalment electes per cadascuna de les llistes electorals.

* Independent

Cens electoral: 8.913. Votants: 5.767. Participació: 64,70%.

proporcionalment a cada llista: dos per CiU; dos pel PSC; un per UCD, i un pel PSUC. Ocupà la presidència l'alcalde i la compongueren Carme Giralt, Marià Aran, Josep Lluís González, Jaume Serra, Pere Rossell i Enric Tarrida. Decidit el dia de la reunió de la permanent els divendres a les 20 hores, es reservava el darrer divendres de mes a les 22 hores per al Ple.

Les atribucions de cada comissió no diferien gaire de l'anterior, però hi hagué la particularitat de la subdivisió de Cultura en tres seccions: Activitats Culturals, a càrrec de Francesc Josep Mudarra;

Ensenyament, amb Antoni Josep Ferrero; Joventut, amb Carles Corbera, i Esports, amb Claudi Bravo.

La primera proposta de l'alcalde, aprovada per unanimitat, fou instar el rei, el president del Govern i el president del Congrés de Diputats a la urgent i íntegra aprovació del text de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, presentat pels parlamentaris catalans davant la Mesa del Congrés el 29 de desembre de 1978. Es donava així satisfacció a les aspiracions legítimes del poble. Amb les salutacions pertinents als regidors i la petició de col·laboració, començava

AJUNTAMENT CONSTITUÏT EL 19 D'ABRIL DE 1979				COMISSIONS MUNICIPALS CONSTITUÏDES EL 19 D'ABRIL DE 1979
NOM	PROFESSIÓ	PARTIT	CÀRREC	COMISSIÓ
Josep Azuara González	Enginyer	CiU	Alcalde (*)	President permanent
Carme Giralt Rosés	Coordinadora escolar	PSC-PSOE	Tinent d'alcalde de Joventut, Cultura i Esports	Presidenta de Cultura, Ensenyament, Esports, Joventut, Festes i Turisme Vocal permanent
Marià Aran González	Administratiu	CiU	Tinent d'alcalde de Governació	President de Governació Vocal permanent
Josep Lluís González Pastrana	Arquitecte tècnic	CC-UCD	Tinent d'alcalde d'Obres Públiques	President d'Obres Públiques Vocal permanent
Francesc Josep Mudarra Herrera	Administratiu	PSC-PSOE	Regidor	Vocal de Cultura, Ensenyament, Esports, Joventut, Festes i Turisme
Pere Roig Colomer	Pagès	CiU (**)	Regidor	Vocal d'Obres Públiques
Jaume Serra Riera	Comptable	PSUC	Tinent d'alcalde d'Urbanisme (***)	President d'Urbanisme i Habitatge Vocal permanent i d'Obres Públiques
Claudi Bravo Huarte	Administratiu	PSC-PSOE	Regidor	Vocal de Cultura, Ensenyament, Esports, Joventut, Festes i Turisme
Pere Rossell Puig	Mecànic	CiU	Regidor	President de Sanitat Vocal permanent, i de Governació i Obres Públiques
Jordi A. Mallafré Dalmau	Industrial	ERC-FNC	Regidor	Vocal de Governació i Obres Públiques
Alfred Fernández Morales	Arquitecte tècnic	CC-UCD	Regidor (***)	Vocal d'Obres Públiques
José Javier Díaz Biesa	Administratiu	CiU (**)	Regidor	
Alfons Gil Puertas	Conserge	PSC-PSOE	Regidor	Vocal de Sanitat, Cultura, Ensenyament, Esports, Joventut, Festes i Turisme
Jordi Colomer Tremolosa	Empleat	CiU (**)	Regidor	Vocal de Governació, Cultura, Ensenyament, Esports, Joventut, Festes i Turisme
Enric Tarrida Viñas	Venedor	PSC-PSOE	Tinent d'alcalde d'Hisenda	President d'Hisenda Vocal permanent i de Governació
Carles Corbera Rubio	Comerciant	PSUC	Regidor	Vocal de Sanitat, Cultura, Ensenyament, Esports, Joventut, Festes i Turisme
Antoni Josep Ferrero Balaguer	Enginyer	CiU	Regidor	Vocal de Cultura, Ensenyament, Esports, Joventut, Festes i Turisme

(*) Escollit per votació dels 17 regidors, amb 13 paperetes per a Josep Azuara, 1 per a Carme Giralt i 3 en blanc.
(**) Candidats independents dins la llista de CiU.
(***) Jaume Serra, de 66 anys, i Alfred Fernández, de 25, van ocupar la mesa d'edat com a regidors més vell i més jove del consistori.

el mandat del primer consistori democràtic, després de la Guerra Civil.

Tot i la inexperiència en el govern dels nous regidors, no els mancava il·lusió ni capacitat de treball, ja que la majoria tenien al darrere una llarga trajectòria de lluita democràtica. Es reemprengué la publicació del *Butlletí d'Informació Municipal*, en català i castellà, en la seva nova etapa, concebut com a eina de participació i informació als masnovins, amb una tirada i una distribució gratuïta de 5.000 exemplars. El primer número vegé la llum el setembre-octubre

de 1979 i s'hi féu el balanç dels cinc primers mesos de govern.

Després de les paraules de l'alcalde sobre la plena unitat i l'esperit de col·laboració i treball en el nou consistori, amb un pacte de govern entre CiU, PSC i PSUC, els responsables de les diferents àrees informaren de l'estat de la qüestió i les perspectives, amb la previsió d'haver trobat l'Ajuntament pitjor del que es pensaven, amb un deute de 80 milions de pessetes. Constataven com a problemes principals les irregularitats i infraccions del port esportiu

i expressaven la voluntat de legalitzar la situació incloent-lo en el Pla general; i els dèficits econòmics i tècnics del servei concessionari de la recollida d'escombraries i neteja i del transport públic. Quant a urbanisme i habitatge, es palesava la manca absoluta de planificació i el creixement desordenat, que s'intentaren pal·liar amb noves ordenances que limitessin els volums edificables, i amb l'elaboració d'un plànol amb les diferents qualificacions, a més

de nomenar un equip tècnic per revisar el Pla comarcal del Maresme. Pel que fa a cultura, ensenyament, joventut i esport, es creà el Consell Municipal d'Esport i d'Ensenyament, i s'endegà un nou model de Festa Major.

Amb la proposta de trasllat del monument als Caiguts i l'adjudicació de nous noms als carrers que encara quedaven amb connotacions de l'anterior règim, se segellava definitivament el franquisme.

**ANNEX
ELS REGIDORS
DEL MASNOU**

LA ROCA DE XEIX [29]. Atlas electoral. Els consistoris del Masnou (1812-1979)

DADES PERSONALS			POLÍTICA	
COGNOMS, NOM	NAIXEMENT - MORT	PROFESSIÓ	CÀRRECS	FILIACIÓ (*)
Abelló Miret, Francesc	El Masnou, 20/1/1928	Agricultor	Regidor (3/2/1974-19/4/1979)	Addicte al Movimiento
Aguilar López, Francesc	Barcelona, 4/10/1930	Agent comercial	Regidor (3/2/1974-19/4/1979)	Addicte al Movimiento
Alsina, Grau, Grauet, <i>Tareta</i>		Mari	Regidor (3/1/1846-3/1/1848)	
Alsina Bosch, Antoni		Mari i propietari	Regidor (1/1/1854-29/5/1854 i 12/1/1859-1/1/1861) Tinent d'alcalde 1r (29/5/1854-23/10/1854 i 1/1/1859-12/1/1859)	
Alsina Bosch, Jaume, <i>Botinas</i>		Mari	Regidor (1/1/1841-1/1/1843)	
Alsina Ferrer, Jeroni, <i>d'en Roc Xiquet</i>	El Masnou, 13/6/1840	Mari	Regidor (5/1/1890-1/1/1894)	Conservador
Alsina Mirambell, Tomàs, <i>d'en Pau de Ca la Sayola</i>	El Masnou, 29/7/1850 - Argentina, 1925	Mari i industrial	Tinent d'alcalde 2n (1/7/1897-16/3/1899)	Conservador catalanista
Alsina Mitjans, Pau		Corder	Regidor (11/9/1829-7/2/1830) Tinent d'alcalde (26/10/1835-17/10/1836)	
Alsina Roca, Emili, <i>de Ca la Sayola</i>	El Masnou, 10/6/1843 - 15/3/1917	Mari	Síndic (1/7/1899-1/1/1902) Regidor (1/1/1902-1/1/1904)	Unió Conservadora
Alsina Rosés, Antoni, <i>Xixet d'en Grau</i>		Mari	Batlle (1/1/1827-21/2/1828) Regidor (7/2/1830-31/3/1830 i 16/2/1834-26/10/1835)	
Alsina Sayol, Antoni, <i>Sayolet</i>		Corder	Regidor (23/10/1854-12/3/1857)	
Alsina Sayol, Fèlix, <i>Fèlix Sayola</i>	El Masnou 1809	Mari	Regidor (1/1/1865-1/1/1867)	
Alsina Sensat, Joan, <i>Cresta</i>	El Masnou, 1824 - Barcelona, 3/1918	Mari i financer	Alcalde (24/8/1873-3/1/1875 i 3/1/1875-1/3/1877) Tinent d'alcalde 2n (1/2/1872-24/8/1873) Regidor (1/3/1877-13/11/1879 i 23/2/1884-19/10/1884)	Conservador
Alsina Torras, Bonaventura, <i>Tareta</i>		Mari i propietari	Regidor (20/12/1851-1/1/1854) Alcalde 1 (23/10/1854-7/12/1856) Alcalde (7/12/1856-12/3/1857)	
Alsina Torres, Jaume, <i>Grauet Xixet</i>	El Masnou, 1813	Mari	Regidor (24/8/1873-31/1/1875 i 3/1/1875-1/3/1877)	Conservador
Alsina Truch, Pere		Mari	Regidor (1/1/1841-1/1/1843)	
Amat Gel, Pau			Regidor (1/1/1865-1/1/1867)	
Amat Lluch, Miquel	Cabrils, 8/8/1847 - 29/9/1908	Propietari	Regidor (1/7/1897-1/7/1899) Síndic suplent (1/7/1899-1/1/1902)	Liberal
Andiñach Comellas, Pere	21/4/1898	Comerciant	Tinent d'alcalde 2n (2/2/1958-¿2/2/1964?)	Lliga Catalana. FET i JONS
Antich Illa, Antoni, <i>Grill</i>	El Masnou, 13/10/1826	Traginer	Regidor (1/7/1885-4/8/1886) Interventor (5/1/1890-1/7/1891) Síndic (1/7/1891-30/9/1893)	Conservador
Aran González, Marià	El Masnou, 2/11/1945	Administratiu	Regidor (19/04/1979) Tinent d'alcalde (1979)	CiU
Arimon, Francesc, <i>Bailon</i>		Forner i revenedor	Regidor (3/1820-29/12/1822 i 1823-13/7/1823) Diputat del comú 1 (29/10/1825-1/1/1827) Regidor 2 (31/3/1830-1/1/1831)	
Arimon Giró, Salvador, <i>Areu Bailon</i>	El Masnou, 1849 - 22/5/1918	Mari	Regidor (1/1/1894-1/7/1895) Tinent d'alcalde 2n (1/7/1895-1/7/1897)	Liberal
Arimon Millet, Joan	1882	Agent	Regidor (1/2/1934-14/10/1934) Alcalde 3 (14/10/1934-25/9/1935) Alcalde 2 (25/9/1935-18/2/1936) Dipositari suplent (30/9/1935-18/2/1936) Conseller (18/2/1936-28/7/1936)	Lliga Catalana
Arimon Monnar, Joan, <i>Bailon</i>	+ El Masnou, 3/1901	Mari	Regidor (1/1/1867-10/1868)	
Arisa Rovira, Josep	1902	Pagès	Conseller gestor (14/3/1942-9/12/1946)	FET i JONS
Azuara González, Josep	Montauban, 7/7/1939	Enginyer	Alcalde (19/04/1979)	CiU

DADES PERSONALS			POLÍTICA	
COGNOMS, NOM	NAIXEMENT - MORT	PROFESSIÓ	CÀRRECS	FILIACIÓ (*)
Badosa Pedrosa, Agustí	Sant Feliu de Guixols, 18/2/1902	Comptable	Regidor (6/2/1955-18/10/1956) Tinent d'alcalde 3r (18/10/1956-5/2/1961)	FET i JONS
Ballell Torra, Lluís	Santa Coloma de Farners, 18/7/1900	Matalasser	Conseller (20/10/1936-15/2/1937) Dipositari (20/10/1936-15/2/1937)	PSUC
Ballester, Joan			Síndic personer (1/1/1827-21/2/1828)	
Ballester, Pere		Fuster	Síndic procurador (16/2/1834-26/10/1835) Alcalde 2n (1/1/1843-3/7/1844)	
Ballester Cotarell, Jaume	Villalba (Lugo), 28/8/1912	Viatjant	Regidor (7/2/1971-3/2/1974) Tinent d'alcalde 4t (3/2/1974-19/4/1979)	
Ballester Duran, Josep	El Masnou, 24/10/1825	Fuster	Regidor (12/10/1886-5/1/1890)	Liberal
Berdaguer Xeis, Josep, <i>Verdagué</i>		Ebenista	Interventor (24/8/1873-3/1/1875) Regidor (3/1/1875-1/3/1877)	Conservador
Bertran, Joan, <i>Indià</i>		Marí	Regidor (21/2/1828-11/9/1829)	
Bertran Bosch, Joan, <i>Patatas</i>		Marí	Regidor (1/1/1841-1/1/1842)	
Bertran Collell, Jaume	El Masnou, 7/5/1894 - 1973	Oficinista	Tinent d'alcalde 3r (5/2/1961-2/2/1964) Tinent d'alcalde 2n (2/2/1964-5/2/1967)	FET i JONS
Bertran Collell, Pau	El Masnou, 9/3/1891 -1973	Comerciant	Regidor (1/4/1922-2/10/1923)	Lliga Regionalista
Bertran Maristany, Isidre	+1921	Jornaler	Síndic suplent (1/1/1918-1/4/1920) Regidor (1/4/1920-2/1921)	Conservador maurista. Nacionalista
Bertran Maristany, Joan			Custodi dels béns municipals (1/4/1920-2/10/1923)	Independent
Bertran Maristany, Pau, <i>Pau Gerro</i>		Marí	Regidor (1/1/1869-1/2/1872)	
Bertran Martí, Bonaventura		Marí	Regidor (3/1844-3/1/1846)	
Bertran Mirambell, Felicià, <i>Groc</i>	1852-1887	Marí	Síndic (1/7/1883-23/2/1884 i 4/8/1886-1/7/1887) Regidor (7/5/1886-4/8/1886)	Liberal
Bertran Pagès, Gabriel, <i>Galfes</i>	El Masnou, 2/11/1833 - El Masnou, 9/1898	Marí i propietari	Regidor (1/3/1877-1/7/1879 i 1/7/1885-7/5/1886) Síndic (23/2/1884-1/7/1885)	Conservador
Boadella Font, Manuel	El Masnou, 18/2/1909 - París 3/3/1978	Jornaler	Conseller (28/7/1936-10/1936)	PSUC
Bolart Barceló, Isidre	(França), 31/8/1924	Contractista d'obres	Regidor (7/2/1971-29/2/1972) Tinent d'alcalde 3r (29/2/1972-3/2/1974) Tinent d'alcalde 2n (3/2/1974-2/3/1978)	
Bosch, Francesc, <i>Bassó</i>		Marí	Síndic procurador (1/1/1831-1/1/1832)	
Bosch Bellagarda, Bonaventura	13/2/1895	Serraller	Alcalde 4t (1/2/1934-13/10/1934 i 8/2/1936- 28/7/1936- 3/9/1936-20/10/1936)	ERC
Bosch Besso, Ramon	Lleida, 23/4/1893	Paleta	Regidor corporatiu interí (29/4/1924-19/11/1928) Regidor (19/11/1928-26/2/1930)	PSUC
Bosch Estapé, Francesc, <i>Areu Bassó</i>	+ El Masnou, 3/1906	Marí	Regidor (24/8/1873-31-1-1875 i 3/1/1875-1/3/1877)	
Bosch Ferrer, Salvador, <i>del Sabatè Coix</i>	El Masnou, 22/12/1838 + 7/1921	Sabater	Regidor (1/1/1884-1/7/1895)	Liberal
Bosch Fontrodona, Josep	El Masnou, 4/2/1856 - 2/2/1932	Marí i industrial	Tinent d'alcalde 1r (1/7/1897-1/1/1902)	Conservador
Bosch Llobet, Josep M.	El Masnou, 22/8/1925	Mecànic	Regidor (5/2/1967-3/2/1974)	FET i JONS
Bosch Maristany, Grau, <i>Grauet Llanguisona</i>	+ 4/1888	Marí	Regidor (1/1/1869-1/2/1872)	
Bosch Maristany, Josep, <i>Bassó</i>		Marí	Regidor (17/10/1836-7/10/1839)	
Botey Mir, Josep	El Masnou, 1/7/1933	Agricultor i industrial	Regidor (3/2/1974-19/4/1979) Tinent d'alcalde 2n (2/3/1978-19/4/1979)	Addicte al Movimiento

LA ROCA DE XEIX [29]. Atlas electoral. Els consistoris del Masnou (1812-1979)

DADES PERSONALS			POLÍTICA	
COGNOMS, NOM	NAIXEMENT - MORT	PROFESSIÓ	CÀRRECS	FILIACIÓ (*)
Botey Puig, Josep	El Masnou, 14/2/1869 - 20/12/1933	Metge	Tinent d'alcalde 2n (1/7/1899-1/1/1902) Regidor (1/1/1902-1/1/1904)	Unió Conservadora
Bravo Huarte, Claudio	Barcelona, 16/11/1934	Administratiu	Regidor (19/04/1979)	PSC-PSOE
Buch Vallverdú, Jaume	Mataró, 6/6/1901	Comerciant	Conseller gestor (31/1/1939-12/9/1940) Alcalde (12/9/1940-8/3/1953)	FET i JONS
Cabús Matamala, Martí			Conseller gestor (3/5/1935-14/5/1935)	
Canudas Horta, Josep,	El Masnou, 22/4/1835 Areu Cardona - 17/6/1905	Paleta i constructor	Regidor (24/8/1873-3/1/1875) i (3/1/1875-1/3/1877)	Conservador
Casals Bertran, Francesc	1859-14/2/1935	Enginyer	Regidor (13/10/1934-3/5/1935)	Lliga Catalana
Casals Colomer, Miquel	24/3/1907	Administratiu	Regidor (6/2/1949-3/2/1952)	Lliga Catalana, FET i JONS
Casals Estapé, Francesc, <i>Xaco del Vilet</i>		Marí	Síndic personer (1/1/1832-4/3/1833)	
Casals Estapé, Jaume, <i>Vilet</i>	Alella, 1830	Marí	Regidor (1/2/1872-24/8/1873 i 1/7/1885-7/5/1886) Interventor (23/2/1884-1/7/1885)	Conservador
Casals Hombravella, Antoni, <i>Antonet</i>		Marí	Regidor (1/1/1867-10/1868)	
Casals Pagès, Francesc, <i>Patorra</i>		Marí	Regidor (24/8/1873-3/1/1875 i 3/1/1875-1/3/1877)	
Casas Casas, Pere	Sant Feliu de Llobregat, 18/5/1925	Agricultor i comerciant	Regidor (6/2/1955-5/2/1961)	FET i JONS
Casoliva Sagaró, Rafael	El Masnou, 19/7/1924	Comerciant	Regidor (7/2/1971-3/1971 i -3/2/1974) Tinent d'alcalde 2n (3/1971-29/2/1972)	FET i JONS
Castellà Pla, Antoni, <i>a Cal Pla</i>	El Masnou, 14/12/1821 + 11/1897	Marí	Regidor (12/10/1886-5/1/1890)	Liberal
Castellsagué Massip, Pere	El Masnou, 1/8/1863	Forner	Regidor (1/1/1904-1/7/1909) Interventor (1/1/1914-1/1/1918)	Liberal independent
Cinca Valletbó, Joan	9/4/1892	Contramestre	Conseller (13/5/1938-27/1/1939)	ERC
Coll, Salvador		Revenedor	Regidor (11/9/1829-31/3/1830)	
Coll Latorre, Joaquim	El Masnou, 5/8/1927	Gerent	Tinent d'alcalde 3r (3/2/1974-19/4/1979)	Addicte al Movimiento
Coll Pagès, Pere	1871	Marí	Interventor (1/1/1904-1/1/1906) Síndic (1/1/1906-1/7/1909)	Liberal
Coll Patran, Josep		Forner	Regidor (1/1/1842-3/1844)	
Coll Patran, Ramon, <i>Ramon Patrana</i>	1810-1890	Marí	Regidor (1/2/1872-24/8/1873)	
Coll Pujadas, Felicià, <i>Felicianet</i>	+ El Masnou 2/1905	Pagès	Regidor (1/1/1832-4/3/1833)	
Coll Pujadas, Marian, <i>Pascal</i>	El Masnou, 11/9/1819 - juliol 1905	Pagès	Regidor (7/6/1881-23/2/1884 i 4/8/1886-12/10/1886)	Liberal
Coll Olivé, Tomàs	1866	Marí	Regidor (1/1/1916-1/1/1918) Síndic (1/1/1918-1/4/1920)	Independent
Coll Rosés, Grau	El Masnou, 27/5/1857 - 9/11/1929	Marí	Custodi dels béns municipals (1/7/1894-3/1/1901)	Conservador
Coll Rosés, Grau	1857	Marí i propietari	Regidor (13/10/1934-3/5/1935) Conseller gestor (3/5/1935-13/9/1935) Dipositari (30/9/1935-)	Lliga Catalana
Coll Suñol, Felicià	1867 - El Masnou 4/1932	Pagès	Interventor (1/1/1906-1/1/1910)	Independent
Colomé Casals, Manuel	3/5/1868	Pagès	Síndic suplent (1/4/1920-1/4/1922) Regidor (1/4/1922-2/10/1923 i 26/2/1930-16/4/1931)	Lliga Regionalista Monàrquic
Colomé Casals, Pere	1869	Pagès	Regidor (1/1/1914-1/1/1918) Regidor corporatiu interi (29/4/1924-19/11/1928) Tinent d'alcalde 2n (19/11/1928-26/2/1930)	Liberal Independent
Colomé Pagès, Antoni		Marí	Tinent d'alcalde 2n (1/1/1861-1/1/1865)	
Colomé, Pagès, Pere, <i>de Cal Ros</i>		Marí	Regidor (1/1/1867-10/1868)	

DADES PERSONALS			POLÍTICA	
COGNOMS, NOM	NAIXEMENT - MORT	PROFESSION	CARRECS	FILIACIÓ (*)
Colomer Juriol, Miquel, <i>Rosset</i>	Tucumán (Argentina) 15/2/1899 - Camp de la Bota, 4/5/1939	Pintor i oficial 2n Ajuntament	Conseller (20/10/1936-13/11/1936)	Acció Catalana, CNT
Colomer Tremolosa, Jordi	El Masnou, 2/1935	Empleat	Regidor (19/04/1979)	CiU (independent)
Comas Mayoral, Baldomer, <i>Yerno Grau Francisco</i>	Sant Pere de Premià, 24/12/1845	Fuster	Interventor (1/7/1897-1/1/1902) Custodi dels béns municipals (3/1/1901-1/1/1902)	Conservador
Comellas Fàbregas, Marcel·lí	1867	Fornier	Regidor (1/7/1909-7/2/1910) Tinent d'alcalde 1r (7/12/1910-1/1/1912)	Conservador
Corbera Rubio, Carles	Badalona, 20/9/1951 - El Masnou, 11/11/2010	Comerciant	Regidor (19/04/1979)	PSUC
Corchs Tiñena, Antoni	El Masnou, 22/3/1916	Administratiu	Regidor (3/2/1974-19/4/1979)	Addicte al Movimiento
Cortel Gómez, Alfredo	21/5/1879	Mestre	Regidor associat (16/2/1926-19/11/1928) Dipositari (29/7/1927-8/1927)	Unión Patriótica
Costa Balart, Agustí, <i>Mañá</i>	Serraller		Síndic procurador (21/2/1828-11/9/1829) Regidor (16/2/1834-26/10/1835)	
Costa Noms, Pere	El Masnou, 21/7/1911	Fuster	Regidor (3/2/1952?-2/2/1958)	FET i JONS
Costa Prat, Pau, <i>de Martorellas</i>		Sastre	Diputat del Comú (1/1/1827-21/2/1828) Síndic personer (4/3/1833-16/2/1834)	
Cot Cecilia, Antoni	24/4/1891	Cambrer	Conseller (26/10/1937-27/1/1939)	ERC
Cot Pinos, Jaume	1886-1950	Pagès	Conseller (16/4/1931-1/2/1934)	Independent
Cubells Puntí, Pere	29/7/1896		Conseller adjunt (31/01/1939-12/9/1940)	
Cullell Roca, Ignasi, <i>de Can Bargilet</i>	Alella, 1832 - El Masnou, 1881	Paleta, constructor	Síndic (1/3/1877-1/7/1879) Interventor (1/7/1879-1881)	Liberal
Cullell Roca, Joan, <i>Juanet Bargilet</i>	Alella, 2/11/1837 - El Masnou, 3/1897	Marí	Tinent d'alcalde 1r (12/7/10/1886-1/7/1887) Alcalde (1/7/1887-5/1/1890)	Liberal
Curell Bertran, Joan, <i>Perus</i>	El Masnou, 24/6/1851 - 9/12/1928	Marí	Alcalde (1/7/1885-7/5/1886) Regidor (7/5/1886-4/8/1886)	Conservador
Curell Bertran, Prudenci, <i>d'en Perus</i>	El Masnou, 17/9/1849 - 21/5/1914	Marí	Regidor (1/1/1904-1/7/1909) Custodi dels béns municipals (1/1/1904-1/1/1906) Tinent d'alcalde 2n (1/1/1906-1/7/1909)	Liberal
Curell Casals, Josep, <i>d'en Jumet Floquència</i>	El Masnou, 25/5/1835	Marí	Regidor (5/1/1890-1/7/1891) Alcalde (1/7/1891-1/1/1894)	Conservador
Curell García, Joan, <i>Floquència</i>		Marí	Regidor (1/1/1869-1/2/1872)	
Curell Maristany, Tomàs, <i>de Can Novell</i>	El Masnou, 12/8/1839 - 15/10/1891	Marí	Regidor (5/1/1890-1/7/1891) Tinent d'alcalde 2n (1/7/1891-15/10/1891)	Conservador
Curell Sampera, Jaume		Metge	Alcalde (1/4/1922-2/10/1923)	Lliga Regionalista
Curós Llaugé, Francesc	Valls, 2/5/1831 1905	Marí i comerciant	Tinent d'alcalde 2n (1/7/1885-7/5/1886) Regidor (7/5/1886-4/8/1886)	Conservador
Cusí Furtunet, Joaquim	Llers, 2/6/1879 - Barcelona 20/5/1968	Farmacèutic i industrial	Alcalde (26/2/1930-16/4/1931)	ERC
Cussó Cuspinera, Cebrià, <i>Sabrià Fusté</i>	+ El Masnou, 1/1905	Fuster	Interventor (1/2/1872-24/8/1873)	
Díaz Biesa, José Javier	Pamplona, 2/6/1941	Administratiu	Regidor (19/04/1979)	CiU (independent)
Doria Genissans, Martí de	El Masnou, 13/6/1910			
Duran, Pere		Comerciant	Regidor 2 (21/2/1828-11/9/1829 i 3/1844-3/1/1846)	
Duran Gorgollon, Pere, <i>d'en Félix Torrebolados</i>		Marí	Síndic suplent (1/2/1872-24/8/1873)	
Duran Mora, Antoni	7/6/1898	Propietari agricultor	Interventor (16/4/1931-1/2/1934) Conseller (16/4/1931-1/2/1934) Tinent d'alcalde 2n (25/1/1947-6/2/1949) Tinent d'alcalde 1r (6/2/1949-6/2/1955)	Lliga Regionalista FET i JONS

LA ROCA DE XEIX [29]. Atlas electoral. Els consistoris del Masnou (1812-1979)

DADES PERSONALS			POLÍTICA	
COGNOMS, NOM	NAIXEMENT - MORT	PROFESSIÓ	CÀRRECS	FILIACIÓ (*)
Duran Terrades, Josep	24/2/1894-26/9/1952	Industrial	Conseller gestor (18/12/1944-25/1/1947) Regidor gestor (25/1/1947-6/2/1949) Regidor (6/2/1949-26/9/1952)	FET i JONS
Espinasa Puig, Jaume	1905	Comerciant	Regidor (1/2/1934-3/5/1935) Conseller (18/2/1936- 28/7/1936-3/9/1936-20/10/1936)	ERC
Espinet Freixa, Agustí	3/2/1903		Alcalde 3 (15/2/1937-26/10/1937) Conseller (15/2/1937-26/10/1937)	ERC
Estapé Maristany, Pau, <i>de Can Xala</i>	El Masnou, 6/5/1844 - 22/2/1918	Fabricant	Tinent d'alcalde 2n (1/7/1879-7/6/1881) Regidor (7/6/1881-1/7/1883 i 1/7/1899-1/1/1902) Tinent d'alcalde 1r (1/7/1885-7/5/1886) Alcalde (7/5/1886-4/8/1886 i 1/7/1897-1/7/1899)	Liberal (1879) Conservador (1885 i 1897)
Estapé Millet, Salvador	1877 - El Masnou 11/1936	Dependent	Tinent d'alcalde 1r (1/1/1912-1/1/1914) Regidor (1/1/1914-1/1/1916)	
Estapé Pagès, Pere, <i>Roura</i>	13/7/1906	Jornaler	Regidor (1/2/1934-13/10/1934) Conseller (18/2/1936-28/7/1936 i 3/9/1936-20/10/1936)	ERC / Estat Català
Estapé Pi, Jaume, <i>Tabeca</i>		Mari	Regidor (3/1/1846-7/1/1850 i 23/10/1854-7/12/1856) Tinent d'alcalde 2n (7/12/1856-12/3/1857)	
Estapé Sanjeuma, Jaume, <i>d'en Patori</i>		Mari	Síndic personer (16/2/1834-26/10/1835)	
Estaper, Josep Antoni		Mari i hisendat	Regidor (1/1/1854-23/10/1854)	
Estaper Casellas, Pere	1796	Boter	Diputat del Comú (11/9/1829-31/3/1830) Regidor (1/1/1843-3/1844)	
Estaper Ros, Francesc d'Assís		Propietari	Alcalde (7/1/1850-20/12/1851) Regidor (20/12/1851-1/1/1854)	
Estaper Umbert, Grau		Mari i propietari	Tinent d'alcalde 2n (1/1/1854-23/10/1854)	
Fàbregas, Antoni		Terrestre	Síndic procurador (1/1/1832-4/3/1833) Regidor (26/10/1835-17/10/1836)	
Fàbregas, Antoni, <i>Seitons</i>		Mari	Regidor (1/1/1827-21/2/1828)	
Fàbregas, Isidre			Regidor (31/3/1830-1/1/1831)	
Fàbregas Alsina, Francesc, <i>Marquet</i>	El Masnou, 25/12/1847 - 25/3/1913	Mari	Regidor (1/7/1891-25/10/1891) Tinent d'alcalde 2n (25/10/1891-1/7/1895)	Conservador
Fàbregas Bretau, Antoni		Hisendat	Síndic (3/1844-3/1/1846) Regidor (7/1/1850-20/12/1851 i 23/10/1854-7/12/1856)	
Fàbregas Curell, Francesc	1918		Tinent d'alcalde 1r (12/9/1940-14/3/1942)	FET i JONS
Fàbregas Font, Mateu, <i>Nano de Can Angel</i>		Corder	Regidor (1/1/1841-1/1/1843)	
Fàbregas Maristany, Tomàs, <i>Etxam</i>	El Masnou, 1846 9/11/1916	Mari	Regidor (1/1/1904-1/7/1909) Tinent d'alcalde 2n (1/1/1904-1/1/1906) Alcalde (1/1/1906-1/7/1909)	Liberal
Fàbregas Rosés, Isidre, <i>Etxam</i>		Mari	Regidor (12/3/1857-1/1/1861 i 1/1/1869-1/2/1872)	
Fàbregas Rosés, Pere, <i>Mayor Gina</i>		Mari	Regidor (3/1/1846-7/1/1850)	
Fernández Duran, Francesc	17/8/1886-8/2/1955	Industrial i comerciant	Regidor gestor (25/1/1947-6/2/1949) Regidor (6/2/1949-6/2/1955)	
Fernández Morales, Alfred	Barcelona, 8/6/1955	Arquitecte tècnic	Regidor (19/04/1979)	CC-UCD
Fernández Oller, Josep	El Masnou, 8/2/1904 - 7/1909	Industrial	Regidor (6/2/1955-5/2/1961)	FET i JONS
Ferrer Casals, Jaume		Mari	Regidor (12/3/1857-1/1/1861)	
Ferrer Casals, Pau, <i>de Can Ventura</i>	El Masnou, 28/8/1828 - 1896	Mari	Dipositari (1/7/1879-7/6/1881) Tinent d'alcalde 1r (7/6/1881-1/7/1883) Alcalde (1/7/1883-23/2/1884 i 4/8/1886-1/7/1887) Regidor (7/5/1886-4/8/1886)	Liberal

DADES PERSONALS			POLÍTICA	
COGNOMS, NOM	NAIXEMENT - MORT	PROFESSIÓ	CÀRRECS	FILIACIÓ (*)
Ferrer Casals, Pere	La Tallada 1877	Rendista	Conseller (16/4/1931-1/2/1934)	ERC
Ferrer Fernández, Enric	1891-8/2/1958		Conseller gestor 3r (31/1/1939-12/9/1940)	FET i JONS
Ferrer Ferrer, Bonaventura	El Masnou, 18/2/1855 - 3/3/1914	Marí	Tinent d'alcalde 1r (1/1/1902-1/1/1906)	Liberal
Ferrer Ferrer, Josep	1856	Empleat	Regidor (1/1/1906-1/1/1910) Tinent d'alcalde 1r (1/7/1909-1/1/1910)	Independent
Ferrer Pagès, Manuel, <i>Pepilla</i>	El Masnou, 28/4/1824	Marí	Dipositari (12/10/1886-1/7/1887) Tinent d'alcalde 2n (1/7/1887-5/1/1890)	Liberal
Ferrer Pielias, Xavier	1885	Paleta	Regidor corporatiu interi (29/4/1924-19/11/1928) Regidor (19/11/1928-26/2/1930)	Lliga Catalana
Ferrer Sust, Tomàs, <i>el mico</i>	29/3/1902	Comerciant	Tinent d'alcalde 1r (16/4/31-9/11/1931) Alcalde (9/11/1931-13/10/1934 i 18/2/1936- 3/9/1936) President (3/9/1936-20/10/1936)	ERC
Ferrero Balaguer, Antoni Josep	El Masnou, 17/1/1930	Enginyer	Regidor (19/04/1979)	CiU
Font, Fèlix		Sabater	Síndic personer (11/9/1829-31/3/1830)	
Font, Salvador			Alcalde 2n (3/1820-29/12/1822 i 1823-13/7/1823)	
Font Homs, Pere Màrtir, <i>Peret de Cal Rellotge</i>	Vic, 14/7/1835 El Masnou, 14/4/1939	Llauner	Regidor (1/7/1891-1/1/1894) Síndic suplent (1/1/1894-1/7/1895)	Conservador
Font Mercé, Antoni, <i>Boticari</i>	Olot, 22/11/1832 - 1900	Farmacèutic i fabricant	Alcalde 1r (1/1/1869-1/2/1872) Alcalde (1/2/1872-24/8/1873) Alcalde (23/2/1884-1/7/1885) Regidor (1/7/1885-7/5/1886)	Monàrquic Constitucional. Conservador
Fontanills, Joan		Hisendat	Alcalde (1813-1814) Batlle (1/1/1832-4/3/1833)	
Fontanills Maristany, Francesc		Propietari	Conseller gestor (3/5/1935-14/5/1934)	
Fontanills Maristany, Joan	1798	Marí	Regidor (1/1/1863-1/1/1865) Tinent d'alcalde 1r (1/1/1865-1/1/1867)	
Fontanills Maristany, Josep, <i>Hijo del Noi Luïsa</i>		Marí	Regidor (7/12/1856-12/3/1857)	
Fontanills Oliver, Joan, <i>Juanet Nano</i>		Marí i hisendat	Regidor (1/1/1867-10/1868)	
Francesch Pons, Ferran	Maçanet de la Selva,	Fornier	Regidor (6/2/1955-5/2/1961)	
Fuster Alegret, Gabriel	15/3/1895	Agent d'assegurances	Conseller adjunt (31/1/1939-21/6/1939) 8/3/1897	FET i JONS
Galceran Villa, Francesc, <i>Casat a Can Cunills</i>	Sant Genís de Vilassar, 29/11/1841 - El Masnou, 8/1912	Serraller	Regidor (1/3/1877-1/7/1879)	Conservador
Galera Isern, Ferran	El Masnou, 6/5/1908	Oficinista	Regidor (3/2/1952-6/2/1955) Tinent d'alcalde 2n (6/2/1955-2/2/1958)	FET i JONS
Galtés Cucurella, Jaume			Conseller (4/3/1938-24/04/1938)	CNT
García Cunill, Josep	1873	Fabricant	Regidor (26/2/1930-16/4/1931)	
García Pons, Salvador, <i>ministre de la garrofa</i>			Conseller (20/10/1936-27/1/1939) Alcalde (15/2/1937-6/3/1937) Alcalde 2n (4/3/1938-27/1/1939)	CNT
Gázquez Roldán, Àngel	Berja, 13/12/1899	Comerciant	Conseller adjunt (31/1/1939-12/9/1940) Conseller gestor (18/12/1944-25/1/1947)	FET i JONS
Gázquez Roldán, Aureli	28/5/1898	Geòmetra	Conseller (28/7/1936-22/7/1938) Vicepresident (20/10/1936-13/11/1936) A3 (13/11/1936-15/2/1937) Alcalde 2 (15/2/1937-20/10/1937)	Unión Patriótica, PSUC
Gibernau Duran, Jaume	1895-5/12/1934	Escrivent	Tinent d'alcalde 2n (1/1/1912-1/1/1914) Alcalde (1/1/1914-1/1/1916) Tinent d'alcalde 1r (1/4/1920-2/10/1923) Regidor (26/2/1930-16/4/1931)	Independent

LA ROCA DE XEIX [29]. Atlas electoral. Els consistoris del Masnou (1812-1979)

DADES PERSONALS			POLÍTICA	
COGNOMS, NOM	NAIXEMENT - MORT	PROFESSIÓ	CÀRRECS	FILIACIÓ (*)
Gibernau Maristany, Agustí	1882	Marí	Conseller (16/4/31-9/11/1931) Tinent d'alcalde 2n (9/11/1931-1/2/1934)	Independent
Gibernau Maristany, Francesc	1892	Dependent	Conseller gestor (12/9/1940-12/1944)	FET i JONS
Gibernau Maristany, Frederic	1885	Marí	Tinent d'alcalde 2n (1/1/1918-20/9/1919) Regidor (1/2/1934-14/10/1934) Alcalde 2 (14/10/1934-13/9/1935) Alcalde (13/9/1935-18/2/1936) Conseller (18/2/1936-28/7/1936)	Conservador maurista Lliga Catalana
Gibernau Maristany, Tomàs <i>Mamaire</i>	El Masnou, 5/4/1840 - 23/6/1930	Marí	Regidor (1/7/1895-1/7/1899)	Conservador
Gibernau Puntí, Jaume	1907		Alcalde 4 (14/5/1935-25/9/1935) Alcalde 3 (25/9/1935-12/1935)	CEDA
Gibernau Sust, Felicià	1857-1931	Marí	Alcalde (1/1/1910-1/1/1912) Regidor (1/1/1912-1/1/1914)	Conservador
Gil Puertas, Alfons	Calasparra (Múrcia), 12/2/1920 - 2002	Conserge	Regidor (19/04/1979)	PSC-PSOE
Giralt Rosés, Carme	El Masnou, 4/9/1940	Coordinadora escolar	Regidora (19/04/1979) Tinent d'alcalde (1979)	PSC-PSOE
Gomila Giralt, Manuel	1883	Comerciant	Conseller (26/10/1937-27/1/1939) Alcalde 3r (4/3/1938-27/1/1939)	PSUC
Gomila Mayans, Josep	Barcelona, 10/6/1902	Obrer vidrier	Conseller (20/10/1936-13/11/1936 i 26/10/1937-24/4/1938)	CNT
González Pastrana, Honori	Vallecillo de las Matas (León), 11/9/1933	Funcionari de justícia	Tinent d'alcalde 2n (5/2/1967-21/3/1971) Regidor (21/3/1971-29/2/1972) Tinent d'alcalde 1r (29/2/1972-3/2/1974)	FET i JONS
González Pastrana, Josep Lluís	León, 20/3/1946	Arquitecte tècnic	Regidor (19/04/1979)	CC-UCD
Grané Tabaras, Jaume	El Masnou, 29/10/1938	Tècnic tèxtil	Regidor (5/2/1967-29/2/1972) Tinent d'alcalde 2n (29/2/1972-3/2/1974)	FET i JONS
Grau Colomé, Antoni	1860 - El Masnou, 8/1936	Carboner i traginer	Regidor (2/10/1923-19/11/1928) Síndic suplent (2/10/1923-8/4/1924-19/11/1928) Tinent d'alcalde suplent (8/4/1924-19/11/1928) Regidor (19/11/1928-26/2/1930)	
Grau Martí, Joan	1859 - El Masnou, 11/1924	Marí	Regidor (1/7/1909-1/1/1910) Interventor (1/1/1910-1/1/1912)	Conservador
Hombravella Oliver, Francesc		Sastre	Síndic (29/12/1822-1823) Síndic procurador (29/10/1825-1/1/1827)	
Hombravella Millet, Jacint <i>Mayor</i>	1790-1865	Marí	Diputat del comú 2 (31/3/1830-1/1/1831) Regidor (7/10/1839-1/1/1840?)	
Hombravella Pujadas, Jacint <i>Menor</i>	1814-1882	Marí	Regidor (3/1/1846-7/1/1850, 1/1/1854-23/10/1854, 12/3/1857-1/1/1861, 24/8/1873-i 3/1/1875-1/3/1877)	
Humet Argemí, Jordi	Terrassa, 16/4/1923 - El Masnou 29/9/2010	Tècnic tèxtil	Regidor (2/2/1964-5/2/1967) Tinent d'alcalde 1r (5/2/1967-7/2/1971)	FET i JONS
Humet Argemí, Miquel	23/12/1925 - El Masnou, 4/3/1992	Comerciant	Alcalde (29/2/1972-19/4/1979)	FET i JONS
Iglesias Bonet, Jaume	Barcelona, 3/10/1894 - 7/1958	Empleat	Conseller adjunt (31/01/1939-12/9/1940) Conseller gestor (12/9/1940-14/3/1942 i 25/1/1947-6/2/1949) Tinent d'alcalde 1r (14/3/1942-25/1/1947) Tinent d'alcalde 2n (6/2/1949-3/2/1952) Dipositari (3/1942-12/1944)	FET i JONS
Isern, Jaume		Marí	Regidor (12/8/1839-1/1/1840)	
Isern Curell, Josep, <i>d'en Piñoné</i>	El Masnou, 12/2/1837	Marí	Regidor (1/1/1894-1/7/1895) Interventor (1/7/1895-1/7/1897) Custodi dels béns municipals (1/7/1895-1/7/1897)	Liberal
Isern Fàbregas, Josep	El Masnou, 5/10/1896	Empleat	Regidor (3/2/1952-2/2/1958)	Afecte al Movimiento
Isern García, Pau, <i>de la Florensa</i>		Marí	Regidor (1/11/1865-1/1/1867)	

DADES PERSONALS			POLÍTICA	
COGNOMS, NOM	NAIXEMENT - MORT	PROFESSION	CARRECS	FILIACIÓ (*)
Isern Maristany, Josep Pere, <i>Cal Titit</i>	El Masnou, 1839 - 2/1902	Marí	Regidor (1/2/1872-24/8/1873) Alcalde (1/7/1879-15/6/1880 i 23/4/1881-7/6/1881-1/7/1883)	Liberal
Ixtart Ballester, Jaume	1875	Jornaler	Interventor (1/1/1918-1/4/1920) Regidor (1/4/1920-1/4/1922) Conseller (16/4/1931-1/2/1934) Alcalde 2n (1/2/1934-13/10/1934 i 18/2/1936-28/7/1936-3/9/1936-20/10/1936) Conseller (24/1/1939-27/1/1939)	República ERC
Jerez Vilató, Antoni	Dolores (Alacant), 30/1/1914	Obrer tèxtil	Regidor (5/2/1967-7/2/1971 i 29/2/1972-3/2/1974) Tinent d'alcalde 3r (7/2/1971-29/2/1972)	Addicte al Movimiento
Jordana Parera, Sadurní	1876	Pagès (1930)	Regidor (1/4/1920-2/10/1923 i 26/2/1930-16/4/1931)	Nacionalista
Jover Valls, Marc			Conseller adjunt (31/01/1939-12/9/1940)	FET i JONS
Juan Alonso, Joan, <i>Juanillo</i>		Obrer vidrier	Conseller (20/10/1936-26/10/1937) Dipositari (15/2/1937-26/10/1937)	CNT
Juan Sales, Joan, <i>Pancho Villa</i>	Atzaneta (Castelló) 1919	Obrer vidrier	President (20/10/1936-13/11/1936) A2 (13/11/1936-15/2/1937) Alcalde (1/1937-15/2/1937 i 6/3/1937-4/3/1938) Conseller (15/2/1937-5/1937 i 26/10/1937-4/3/1938)	CNT
Juriol Batlle, Josep	1886	Jornaler	Interventor (1/4/1920-2/10/1923) Regidor (26/2/1930-16/4/1931) Conseller gestor (3/5/1935-13/9/1935)	Independent (8/2/20)
Leonarte Ribera, Francisco	València, 2/2/1894 - El Masnou 14/10/1955	Notari	Alcalde (10/4/1953-14/10/1955)	FET i JONS
Lladó Vidal, Pere, <i>Xic Quintana</i>		Marí	Diputat del comú (31/3/1830-1/1/1831)	
Llampallas, Pere Antoni		Hisendat	Alcalde (3/1820-13/7/1823) Batlle (16/2/1834-26/10/1835)	
Llampallas Alsina, Joan	Barcelona 8/11/1866 + Montcada 4/9/1936	Propietari	Tinent d'alcalde 1r (2/10/1923-8/4/1924) Regidor (2/10/1923-19/11/1928) Alcalde (8/4/1924-26/2/1930)	Unió Patriòtica
Llampallas Creixell, Antoni		Propietari	Tinent d'alcalde 2n (1/1/1859-1/1/1861) Regidor (1/1/1861-1/1/1863)	
Llampallas Creixell, Pere	El Masnou, 1/11/1833 - 5/2/1908	Propietari i comerciant	Tinent d'alcalde 2n (7/6/1881-23/2/1884 i 4/8/1886-12/10/1886)	Liberal
Llimona, Fèlix, <i>Fèlix Sayol</i>		Marí	Diputat del comú (1/1/1831-1/1/1832) Tinent d'alcalde 2n (3/1/1846-3/1/1848)	
Llimona Mirambell, Marcel·lí <i>Boté</i>	+ El Masnou, 6/1896	Boter	Regidor (1/1/1869-1/2/1872)	
Llobera Pagès, Antoni			Conseller (15/2/1937-26/10/1937)	
Lloret Domènech, Francesc	10/6/1897	Paleta	Conseller (19/9/1938-27/1/1939)	CNT
Lloveras Arenas, Jaume	+3/1939		Conseller adjunt (31/01/1939-3/1939)	
Lloveras Oliveras, Josep	23/3/1892		Regidor (1/2/1934-3/5/1935) Conseller gestor (3/5/1935-18/2/1936) Conseller (18/2/1936- 28/7/1936)	Lliga Catalana
Lozano Borroy, Adolf	Saragossa, 15/9/1907	Metge, comediògraf	Tinent d'alcalde 1r (5/2/1961-5/2/1967)	
Mallfré Dalmau, Jordi A.	Barcelona, 6/10/1921 - 2002	Industrial	Regidor (19/04/1979)	ERC-FNC
Manau, Pere		Propietari	Síndic personer (21/2/1828-11/9/1829)	
Manau Gibernau, Pere, <i>Anita</i>		Marí	Regidor (12/3/1857-1/1/1859)	
Mandri Bresca, Antoni	25/2/1897-1959	Propietari agricultor	Conseller gestor (12/9/1940-14/3/1942)	FET i JONS
March Bertran, Esteve, <i>Marquet</i>		Marí	Regidor 2 (1/1/1827-21/2/1828)	

LA ROCA DE XEIX [29]. Atlas electoral. Els consistoris del Masnou (1812-1979)

DADES PERSONALS			POLÍTICA	
COGNOMS, NOM	NAIXEMENT - MORT	PROFESSIÓ	CÀRRECS	FILIACIÓ (*)
Marcó Martí, Josep, <i>Marcó</i>		Fabricant de licors	Tinent d'alcalde 2n (1/3/1877-1/7/1879) Regidor (1/7/1879-7/6/1881)	Conservador
Marfà, Francesc		Xocolater	Regidor (17/10/1836-12/8/1839 i 3/1844-3/1/1846)	
Marfà Martí, Salvador	El Masnou, 1889 - Camp de la Bota 18/11/1939	Mecànic	Conseller (20/10/1936-13/11/1936) President (13/11/1936-1/1937)	ERC
Maresma Coll, Felicià	19/10/1871	Comerciant	Regidor (1/1/1912-1/1/1916)	
Maristany, Antoni, <i>Tara</i>		Marí	Regidor (21/2/1828-11/9/1829)	
Maristany, Ezequiel		Marí	Tinent d'alcalde 2n (7/1/1850-20/12/1851) Regidor (20/12/1851-1/1/1854)	
Maristany, Francesc, <i>Xaconet</i>		Marí	Diputat del Comú 2 (21/2/1828-11/9/1829)	
Maristany, Grau, <i>Soberano</i>		Marí	Regidor (29/10/1825-1/1/1827)	
Maristany, Pau		Marí	Regidor (1/1/1831-1/1/1832)	
Maristany, Pere Antoni		Marí	Alcalde 1r (12/8/1839-1/1/1840?)	
Maristany, Tomàs			Alcalde 2n (29/12/1822-1823)	
Maristany Alsina, Grau, <i>Grauet soberano</i>	1825 - El Masnou, 12/1904	Marí	Alcalde (1/1/1861-1/1/1865)	
Maristany Alsina, Jaume, <i>Jumato</i>		Marí	Regidor (1/1/1869-1/2/1872)	
Maristany Alsina, Jaume J., <i>Butuadeu</i>	El Masnou, 1847	Marí i fabricant	Síndic (1/2/1872-24/8/1873) Tinent d'alcalde 1r (23/2/1884-1/7/1885)	Conservador
Maristany Alsina, Joan, <i>Juanet Soberano</i>	El Masnou, 20/1/1846 - 1902	Marí	Regidor (1/3/1877-7/6/1881) 13-C1	Conservador
Maristany Alsina, Pere, <i>Soberano</i>	El Masnou, 28/12/1848 - 20/9/1922	Marí	Interventor (1/7/1887-5/1/1890) Tinent d'alcalde 1r (5/1/1890-1/7/1891)	Liberal
Maristany Antich, Jaume	1898	Comerciant	Conseller (5/3/1937-5/1937 i 26/10/1937-27/1/1939) Alcalde 4t (4/3/1938-27/1/1939)	Acció Catalana Republicana
Maristany Arenas, Grau		Marí	Regidor (1/1/1841-1/1/1842)	
Maristany Bertran, Pere		Marí	Batlle (4/3/1833-16/2/1834)	
Maristany Casals, Pere, <i>Cusari</i>		Marí	Tinent d'alcalde 2n (12/3/1857-1/1/1859) Tinent d'alcalde 1r (1/1/1863-1/1/1865) Síndic (4/1/1865-1/1/1867)	
Maristany Colomer, Jaume	1858	Comerciant	Regidor (1/1/1910-1/1/1912) Alcalde (1/1/1912-1/1/1914)	Nacionalista
Maristany Corchs, Isidre, <i>Escarrà</i>		Marí	Diputat del Comú (1/1/1832-4/3/1833) Regidor (23/10/1854-12/3/1857)	
Maristany Corchs, Joan, <i>de la Carna</i>	El Masnou, 15/12/1838 o 1837? - 1894	Marí	Regidor (1/3/1877-7/6/1881 i 23/2/1884-1/7/1885)	Conservador
Maristany Costa, Pere G.			Conseller gestor (3/5/1935-13/9/1935-)	
Maristany Cruz, Grau		Marí	Regidor (1813-5/1814). Batlle (1/1/1831-1/1/1832)	
Maristany Fàbregas, Isidre		Marí	Regidor (1813-5/1814)	
Maristany Font, Grau, <i>Graits</i>		Marí i industrial	Regidor (7/1/1850-20/12/1851). Alcalde (20/12/1851-1/1/1854)	
Maristany Font, Grau, <i>Grau</i>	5/2/1908-1/1967	Industrial	Conseller gestor (12/9/1940-25/1/1947) Regidor gestor (25/1/1947-6/2/1949) Regidor (6/2/1949-3/2/1952) Tinent d'alcalde 2n (3/2/1952-6/2/1955)	FET i JONS
Maristany Font, Pere, <i>d'en Carbó</i>		Marí	Síndic (5/1/1867-10/1868)	
Maristany Fornells, Jaume		Marí	Alcalde 2n (17/10/1836-11/8/1839) Síndic (2/1/1848-20/12/1851) Regidor (1/1/1859-1/1/1859- 1/1/1861- /1863)	

DADES PERSONALS			POLÍTICA	
COGNOMS, NOM	NAIXEMENT - MORT	PROFESSIÓ	CÀRRECS	FILIACIÓ (*)
Maristany Fornells, Pere, <i>Peret Soberano</i>		Marí	Tinent d'alcalde 1r (1/1/1867-10/1868)	
Maristany Galceran, Francesc <i>Tara</i>	1823-1887	Marí	Regidor (12/3/1857-12/6/1857 i 1/1/1859-1/1/1861) Tinent d'alcalde 1r (12/6/1857-1/1/1859)	
Maristany Galceran, Josep, <i>Tara</i>	El Masnou, 8/4/1829 - 9/1896	Marí	Tinent d'alcalde 2n (12/10/1886-1/7/1887) Tinent d'alcalde 1r (1/7/1887-5/1/1890)	Liberal
Maristany Hombravella, Jacint, <i>Cintet Peregrau</i>		Marí	Regidor (1/1/1854-23/10/1854 i 7/12/1856-12/3/1857)	
Maristany Isern, Agustí, <i>Agustinet Isard</i>	1804	Marí	Regidor (1/1/1863-1/1/1865)	
Maristany Isern, Isidre, <i>Isard</i>	1802	Marí i propietari	Regidor (12/8/1839-1/1/1840, 3/1844-3/1/1846, 7/1/1850-1/1/1854 i 1/1/1863-1/1/1865) Tinent d'alcalde 2n (1/1/1865-1/1/1867)	
Maristany Maristany, Francesc, <i>Quicaris</i>		Marí	Regidor (1/1/1867-10/1868)	
Maristany Maristany, Grau	31/10/1874	Marí	Regidor (1/1/1910-dimissió 1912)	Independent
Maristany Maristany, Grau, <i>Isart d'en Tilà</i>	El Masnou, 31/8/1842 - 1902	Marí (1893) Fabricant	Regidor (1/1/1894-1/7/1895) Síndic suplent (1/7/1895-1/7/1897)	Liberal
Maristany Maristany, Manuel <i>d'en tilà</i>	El Masnou, 3/10/1839 - 19/9/1917	Marí	Dipositari (1/7/1887-5/1/1890) Síndic (5/1/1890-1/7/1891)	Liberal
Maristany Martí, Pere	1877	Pagès	Conseller (16/4/31-1/2/1934)	Independent
Maristany Matas, Pere, <i>de Can Payà</i>		Marí	Regidor (29/10/1825-1/1/1827)	
Maristany Mitjans, Agustí, <i>Agustinet Payà</i>		Marí	Regidor (1/1/1867-10/1868)	
Maristany Millet, Fèlix, <i>Señó</i>			Síndic (1/1/1841-1/1/1842)	
Maristany Millet, Francesc	4/7/1870	Marí	Alcalde (16/4/1931-9/11/1931) Conseller (9/7/11/1931-1/2/1934)	Republicà federal
Maristany Mora, Grau, <i>Grau Mora</i>	El Masnou, 13/12/1826	Marí	Regidor (7/6/1881-23/2/1884) Comptador suplent (4/8/1886-12/10/1886)	Liberal
Maristany Oliver, Grau, <i>Tara</i>	1860 - El Masnou, 3/1930	Mariner	Tinent d'alcalde 1r (1/1/1906-1/7/1909) Regidor (1/1/1906-1/1/1910) Alcalde (1/7/1909-1/1/1910)	Conservador
Maristany Pagès, Carles	1871-1947	Marí	Tinent d'alcalde 1r (1/1/1916-1917) Regidor (1/1/1918-9/2/1918)	Regionalista
Maristany Pagès, Isidre			Regidor (3/1844-3/1/1846)	
Maristany Pagès, Pere	1862 - El Masnou, 8/1930	Marí	Síndic (1/7/1909-1/1/1910) Tinent d'alcalde 1r (1/1/1910-7/12/1910)	Conservador
Maristany Ramentol, Francesc, <i>Areu Tomas</i>		Marí	Regidor (3/1/1846-3/1/1848) Tinent d'alcalde 1r (12/3/1857-12/6/1857) Regidor (12/6/1857-1/1/1861)	
Maristany Rosés, Agustí, <i>Areu Sil</i>	El Masnou, 24/6/1837 - 10/2/1914	Marí	Síndic (24/8/1873-3-1-1875) Regidor (3/1/1875-1/3/1877 i 23/2/1884-7/5/1886)	Conservador
Maristany Rosés, Francesc, <i>Silet</i>		Marí	Regidor (1/1/1859-1/1/1863)	
Maristany Rosés, Josep, <i>Frare</i>		Marí i propietari	Regidor (20/12/1851-1/1/1854 i 1/1/1863-1/1/1865) Síndic (1/1/1861-1/1/1863)	
Maristany Rosés, Lluís, <i>Gayo</i>	El Masnou, 8/5/1836 - 1911	Marí	Regidor (1/7/1883-23/2/1884 i 12/10/1886-1/7/1887) Dipositari (7/5/1886-12/10/1886)	Liberal
Maristany Rosés, Pere, <i>de Cal Frare</i>		Marí	Regidor (1/1/1869-1/2/1872)	
Maristany Rovira, Mateu, <i>del Frare</i>		Marí	Regidor (3/1/1846-3/1/1848) Alcalde 2n (23/10/1854-7/12/1856) Tinent d'alcalde 1r (7/12/1856-12/3/1857)	
Maristany Sensat, Agustí, <i>Isart</i>	El Masnou, 13/1/1845 - 11/1922	Marí	Alcalde (1/1/1894-1/7/1895) Síndic (1/7/1895-1/7/1897)	Liberal

LA ROCA DE XEIX [29]. Atlas electoral. Els consistoris del Masnou (1812-1979)

DADES PERSONALS			POLÍTICA	
COGNOMS, NOM	NAIXEMENT - MORT	PROFESSIÓ	CÀRRECS	FILIACIÓ (*)
Maristany Sensat, Grau, de l'Agustinet	+ El Masnou, 1/1905	Mari	Síndic (1/1/1869-1/2/1872) Tinent d'alcalde 1r (1/2/1872-24/8/1873)	
Martí, Francesc, Premià		Mari	Diputat del Comú (29/10/1825-1/1/1827 i 4/3/1833-16/2/1834)	
Martí Casals, Josep	1858	Mari	Alcalde (1/1/1902-1/1/1906)	Liberal
Martí Maristany, Josep, Barrabuts	El Masnou, 1/8/1835 - 10/2/1923	Mari	Interventor (1/7/1883-23/2/1884) Regidor (7/5/1886-4/8/1886 i 12/10/1886-1/7/1887 i 1/7/1897-27/8/1897) Comptador (4/8/1886-12/10/1886) Alcalde (1/7/1895-1/7/1897)	Liberal Conservador
Martí Maristany, Josep	1869	Mari	Interventor (1/1/1912-1/1/1914) Síndic suplent (1/1/1912-1/1/1914) Tinent d'alcalde 2n (1/1/1914-1/1/1916)	
Martínez Barreto, Miquel	Cartagena, 1886 - 5/1962	Obrer tèxtil	Conseller (24/04/1938-27/1/1939)	CNT
Mas Agustí, Frederic	El Masnou, 15/6/1919		Administrador de finques Regidor (2/2/1964-7/2/1971)	FET i JONS
Mas Ubach, Frederic	40 anys (el 2/10/1923)	Paleta	Regidor (2/10/1923-26/2/1930)	
Matalí Font, Miquel	El Masnou, 4/10/1894 - 12/1951	Comerciant	Regidor (1/4/1922-2/10/1923) Tinent d'alcalde 2n (27/2/1930-16/4/1931)	Independent
Matalí Pons, Lluís	El Masnou, 23/5/1929	Pastisser	Regidor (5/2/1967-3/2/1974)	Addicte
Matalí Rossell, Miquel	1864	Fabricant	Síndic suplent (1/1/1914-1/1/1916) Síndic (1/1/1916-1/1/1918) Regidor (26/2/1930-16/4/1931)	Independent
Mayolas Anguera, Pere	El Masnou, 2/4/1904 - 16/7/1979	Fuster	Regidor (2/2/1958-2/2/1964)	FET i JONS
Mayolas Pujadas, Pere	El Masnou, 10/9/1927	Administratiu	Regidor (3/2/1974-19-4-1979)	Addicte
Miguel Pérez, Eduard de	1/11/1909	Empleat RENFE, electricista	Regidor (6/2/1949-6/2/1955) Síndic (3/2/1952-9/2/1955)	FET i JONS
Millet, Jaume, Fita		Propietari	Regidor (7/10/1839-1/1/1840)	
Millet, Salvador, Palegro		Marítim	Síndic personer (29/10/1825-1/1/1827)	
Millet Bertran, Pere, Cona		Mari	Regidor (17/10/1836-12/8/1839)	
Millet Bosch, Geroni, Areu Xiquet		Mari i propietari	Regidor (17/10/1836-12/8/1839 i 3/1/1846-3/1/1848)	
Millet Bosch, Salvador, Telo		Mari i propietari	Regidor (20/12/1851-23/10/1854)	
Millet Cunill, Josep Jaume	1881	Enginyer industrial i comerciant	Alcalde president (31/01/1939-12/9/1940)	FET i JONS
Millet Isern, Josep, d'en Nets		Mari	Regidor (12/3/1857-1/1/1859)	
Millet Isern, Pere, Net o Nets		Mari	Diputat del comú (11/9/1829-31/3/1830)	
Millet Maristany, Eugeni, d'en Xoch	El Masnou, 14/2/1840 - St. Cugat del Vallès, 1925	Mari	Regidor (1/7/1895-1/7/1897) Síndic suplent (1/7/1897-1/7/1899)	Conservador
Millet Maristany, Pere A.	1912	Oficial de reserva	Tinent d'alcalde 2n (12/9/1940-10/1944)	FET i JONS
Millet Martí, Geroni	1873	Mari	Regidor (1/7/1909-1/1/1912)	Conservador
Millet Millet, Gabriel	+1870	Mari	Regidor (7/12/1856-12/3/1857)	
Millet Millet, Joan, d'en Surray		Mari	Regidor (1/2/1872-24/8/1873)	
Millet Pons, Jaume, Jaumet Papet	1813	Mari	Regidor (7/1/1850-20/12/1851, 1/1/1854-23/10/1854 i 1/1/1863-1/1/1865) Alcalde (1/1/1865-1/1/1867)	
Millet Rosés, Gabriel, Conill			Síndic procurador (1/1/1827-21/2/1828)	
Millet Rosés, Tomàs		Mari	Regidor (16/2/1834-26/10/1835)	

DADES PERSONALS			POLÍTICA	
COGNOMS, NOM	NAIXEMENT - MORT	PROFESSIÓ	CÀRRECS	FILIACIÓ (*)
Millet Sust, Josep, <i>Can Fita</i>	El Masnou, 26/9/1826 - 1/1904	Marí	Regidor (1/7/1879-1/7/1883)	Liberal
Millet Torrens, Josep		Negociant	Regidor (1/1/1831-1/1/1832)	
Millet Torrents, Francesc		Marí	Regidor (26/10/1835-17/10/1836)	
Millet Villà, Pere Antoni	1874	Comerciant	Tinent d'alcalde 2n (16/4/31-9/11/1931) Tinent d'alcalde 1r (9/11/1931-1/2/1934)	Partit Catalanista Republicà
Missé Fernández, Pere			Conseller (26/10/1937-13/5/1938)	PSUC. UGT
Mirambell Alsina, Joan, <i>d'en Joan Xich</i>		Marí i propietari	Regidor (3/1/1846-7/1/1850 i 1/1/1854-23/10/1854)	
Mirambell Martí, Josep, <i>Areu de Ca la Vint</i>	El Masnou, 1820	Marí	Regidor (7/6/1881-23/2/1884 i 4/8/1886-12/10/1886)	Liberal
Mirambell Gibernau, Sebastià		Marí	Alcalde (1/1/1867-10/1868)	
Mitjans Boquet, Pere Màrtir, <i>Gayo</i>		Pagès i hisendat	Regidor (20/12/1851-1/1/1854)	
Mora Millet, Francesc, <i>Paxet</i>		Marí	Regidor (1/1/1859-1/1/1863)	
Morral, Pere		Fornier i propietari	Regidor (20/12/1851-1/1/1884 i 7/12/1856-12/3/1857) Sindic (1/1/1884-23/10/1854)	
Mudarra Herrera, Francesc Josep	Huetor Tajar (Granada), 4/10/1948	Administratiu	Regidor (19/04/1979)	PSC-PSOE
Nogues Camarasa, Lluís	1891	Farmacèutic	Regidor (26/2/1930-16/4/1931) Tinent d'alcalde 1r (27/2/1930-16/4/1931)	
Noms Truch, Joan, <i>Patarritxas</i>		Marí	Alcalde (1/1/1859-1/1/1861) Regidor (1/1/1861-1/1/1863)	
Olivé Alsina, Mateu, <i>de Can Mateu Biló</i>		Marí	Regidor (1/1/1867-10/1868)	
Olivé Liimona, Josep, <i>Vepu</i>	1807	Marí	Tinent d'alcalde 1r (7/1/1850-20/12/1851) Tinent d'alcalde 2n (20/12/1851-1/1/1854) Regidor (12/3/1857-1/1/1859 i 1/1/1861-1/1/1865)	
Olivé Pagès, Jaume, <i>d'en Pedro</i>	El Masnou, 1823	Marí	Tinent d'alcalde 1r (1/7/1879-15/6/1880 i 23/4/1881-7/6/1881) Alcalde (15/6/1880-23/4/1881) Interventor (7/6/1881-1/7/1883)	Liberal
Oliver, Joan, <i>Major el Ti</i>		Marí	Regidor (1/1/1832-4/3/1833)	
Oliver, Pau		Marí	Tinent d'alcalde 1r (2/1/1848-7/1/1850) Regidor (7/1/1850-20/12/1851)	
Oliver Barbarà, Francesc, <i>Xaco</i>		Marí	Regidor (12/3/1857-1/1/1859)	
Oliver Maristany, Mateu, <i>Ñol</i>	El Masnou, 20/1/1832 -1895	Marí	Tinent d'alcalde 1r (1/7/1891-1/1/1893)	Conservador
Oliver Rico, Josep, <i>de la Gúrnia</i>		Marí	Regidor (3/1/1846-7/1/1850 i 20/12/1851-23/10/1854)	
Oliver Rosés, Gabriel, <i>hereu de l'avi Viló</i>		Marí	Regidor 1 (31/3/1830-1/1/1831)	
Oliveras Borrell, Agustí, <i>Minaire</i>	Castellterçol, 17/1/1823	Minaire	Regidor (1/2/1872-18/5/1873 i 7/6/1881-23/2/1884 i 4/8/1886-12/10/1886) Dipositari (18/5/1873-24/8/1873)	Liberal
Oliveras Colomer, Antoni			Regidor (13/10/1934-3/5/1935) Conseller gestor (3/5/1935-6/9/1935)	Lliga Catalana FET i JONS
Oliveras Puigbert, Joan	El Masnou, 15/4/1926	Industrial	Regidor (3/2/1974-19/4/1979)	FET i JONS
Orta, Jaume, <i>Mayor</i>		Paleta	Diputat del Comú (4/3/1833-16/2/1834)	
Orta Feu, Jaume		Paleta	Regidor (1/1/1841-1/1/1842)	
Orta Maristany, Joan, <i>d'en Serena</i>	El Masnou, 1820 - 10/1896	Marí	Interventor (1/3/1877-1/7/1879)	Conservador
Orta Maristany, Pere, <i>Areu Serena</i>		Marí	Regidor (1/1/1863-1/1/1867)	

LA ROCA DE XEIX [29]. Atlas electoral. Els consistoris del Masnou (1812-1979)

DADES PERSONALS			POLÍTICA	
COGNOMS, NOM	NAIXEMENT - MORT	PROFESSIÓ	CÀRRECS	FILIACIÓ (*)
Orta Millet, Pere, <i>Serena</i>	+1888	Mari	Tinent d'alcalde 1r (24/8/1873-3/1/1875) Regidor (3/1/1875-1/3/1877 i 23/2/1884-1/7/1885)	Conservador
Pablo Dolores, Joan	14/10/1909	Llauner	Conseller (28/7/1936-20/10/1936 i 26/10/1937-13/5/1938) Dipositari (26/10/1937)	ERC
Pagès, Antoni		Mari	Regidor (26/10/1835-17/10/1836)	
Pagès Bertran, Gabriel		Mari	Regidor (1/1/1843-3/1844 i 3/1/1846-3/1/1848) Alcalde (3/1/1848-7/1/1850)	
Pagès Bertran, Josep, <i>Músic</i>	El Masnou, 29/3/1855 - 18/9/1921	Mari	Interventor (1/7/1885-7/5/1886) Regidor (7/5/1886-4/8/1886) Tinent d'alcalde 2n (1/1/1910-1/1/1912) Custodi dels béns municipals (1/1/1912-1913)	Conservador Independent
Pagès Bosch, Joan, <i>Casaca</i>		Mari	Regidor (1/1/1843-3/1844)	
Pagès Fàbregas, Victorià, <i>Cargelu</i>	El Masnou, 1848 - 29/10/1911	Mari	Alcalde (1/7/1899-1/1/1902) Tinent d'alcalde 2n (1/1/1902-1/1/1904)	Unió Conservadora
Pagès Manau, Josep, <i>Josepet de Can Payà</i>	El Masnou, 13/10/1832 - 3/3/1922	Mari	Regidor (1/1/1869-1/2/1872) Tinent d'alcalde 2n (23/2/1884-7/5/1886)	Conservador
Pagès Maristany, Ezequiel, <i>d'en Manuel</i>	El Masnou, 4/4/1824	Mari	Interventor (13/10/1886-1/7/1887) Síndic (1/7/1887-5/1/1890)	Liberal
Pagès Maristany, Mateu, <i>d'en Mateuet</i>		Mari	Regidor (3/1844-3/1/1846)	
Pagès Maristany, Pere, <i>Areu Manuel</i>	+ El Masnou, 12/1906	Mari	Alcalde 1r (1/1/1841-1/1/1842)	
Pagès Martínez, Màrius	1920 - Barcelona 21/4/2005	Advocat	Tinent d'alcalde 1r (25/1/1947-6/2/1949)	FET i JONS
Pagès Millet, Francesc, <i>Saset</i>	El Masnou, 21/6/1899 - 1999	Funcionari CNS	Regidor (5/2/1961-5/2/1967)	Unió Patriòtica FET i JONS
Pagès Millet, Pere, <i>d'en Cagarrillos</i>	El Masnou, 4/1842 - 11/1908	Mari	Regidor (1/7/1899-1/1/1902) Interventor (1/1/1902-1/1/1904)	Unió Conservadora
Pagès Orta, Pau, <i>Caca</i>	El Masnou, 21/8/1848 - 24/3/1920	Mari	Regidor (1/7/1891-30/9/1893) Síndic (30/9/1893-1/1/1894) Interventor (1/1/1894-1/7/1895)	Conservador
Pagès Olivé, Pau, <i>Pau Caja</i>		Mari	Regidor (1/1/1842-3/1844 i 23/10/1854-12/3/1857) Tinent d'alcalde 2n (1/1/1867-10/1868)	
Pagès Oliver, Joan	6/8/1882	Confiter	Tinent d'alcalde 2n (1/4/1920-2/10/1923) Conseller (1/2/1934-13/10/1934 i 18/2/1936-28/7/1936-3/9/1936-20/10/1936) Dipositari (3/9/1936-20/10/1936)	Lliga Regionalista ERC
Pagès Oliver, Pere, <i>de Can Caja</i>			Síndic personer (31/3/1830-1/1/1831)	
Pagès Pagès, Jaume	1862-6/12/1920	Mari	Regidor (1/1/1916-1/4/1920)	Independent
Pagès Pla, Jaume			Tinent d'alcalde 1r (1/1/1918-1/4/1920) Regidor (1/4/1920-18/4/1923)	Regionalista Nacionalista
Parés Fluriach, Jaume	6/8/1895	Fuster	Conseller (juliol 1936-3/9/1936)	ERC
Parés Fluriach, Josep	5/5/1892	Paleta	Conseller (15/2/1937-octubre 1937)	
Pascual Casas, Fèlix			Regidor 3r (1/1814-5/1814)	
Pascual Sigró, Antoni	Xerta, 1886	Recader	Conseller (mitjan/1938-27/1/1939)	UGT
Pérez de la Torre, Lluís	Bellmunt, 1903	Topògraf	Conseller (13/11/1936-5/3/1937)	Acció Catalana Republicana
Piera Cisa, Francesc	Barcelona, 1918	Industrial	Tinent d'alcalde 1r (6/2/1955-5/2/1961) Alcalde accidental (4/10/1955-11/10/1956)	FET i JONS
Piera Estefa, Joaquim	1882	Fabricant	Regidor (1/2/1934-13/10/1934) Alcalde (13/10/1934-6/9/1935) Conseller (18/2/1936- 28/7/1936)	Lliga Catalana FET-JONS
Pla Jarque, Joan	Tarragona, 2/1/1933	Empleat banca	Regidor (3/2/1974)	Addicte al Movimiento
Pla Llampallas, Antoni, <i>Paringa</i>		Mari	Tinent d'alcalde 1r (1/1/1861-1/1/1863) Regidor (1/1/1863-1/1/1865)	

DADES PERSONALS			POLÍTICA	
COGNOMS, NOM	NAIXEMENT - MORT	PROFESSIÓ	CÀRRECS	FILIACIÓ (*)
Pla Sanjuan, Gabriel, <i>Viló Pla</i>	1869	Comerciant	Regidor (1/2/1934-3/5/1935) Conseller (18/2/1936-8/1936)	ERC
Pla Truch, Gabriel, <i>d'en Francisquet</i>		Marí	Regidor (1/1/1859-1/1/1863)	
Pla Truch, Isidre, <i>Noi Xich de la Francisqueta</i>	1801	Marí i propietari	Regidor (20/12/1851-23/10/1854 i 1/1/1861-1/1/1865)	
Pla Truch, Joan		Marí	Regidor (17/10/1836-7/10/1839)	
Poch Estapé, Grau	El Masnou, 10-1-1851 - 15/11/1923	Boter	Síndic (1/7/1885-4/8/1886) Custodi dels béns municipals (5/1/1890-1/7/1891) Interventor (1/7/1891-1/1/1894)	Conservador
Poch Llampallas, Pau, <i>Bravo</i>		Marí	Regidor (12/3/1857-1/1/1859) Síndic (1/1/1859-1/1/1861) Tinent d'alcalde 1r (12/1/1859-1/1/1861)	
Pons Bonamusa, Joan	Sant Genís de Vilassar, 7/10/1859 - 13/11/1924	Picapedrer	Regidor (1/1/1904-1/7/1909)	Independent
Pons Casals, Pau, <i>Pau del Vi</i>	1830-1892	Comerciant	Tinent d'alcalde 2n (24/8/1873) Regidor (3/1/1875-1/3/1877)	Conservador
Pons Duran, Antoni	Teià, 22/4/1922	Obrer tèxtil	Regidor (2/2/1958-¿2/2/1964?)	FET i JONS
Pons Millet, Josep	El Masnou, 1/5/1856 - 1921	Botiguer	Regidor (1/7/1899-1/1/1902)	Unió Conservadora
Pons Tudurí, Bernat, <i>Bernat</i>	Maó 1828 - El Masnou, 8/1906	Negociant	Regidor (1/7/1887-1/7/1891)	Liberal
Puig Godas, Josep, <i>Pepet</i>	El Masnou, 1891-1970	Paleta	Alcalde 3 (1/2/1934-14/10/1934 i 18/2/1936 - 28/7/1936 - 3/9/1936-20/10/1936) Alcalde 4 (14/10/1934-3/5/1935)	ERC
Puig Nonell, Francesc	El Masnou, 1/8/1910 - 1988	Floricultor	Regidor (6/2/1955-5/2/1961)	FET i JONS
Puig Xaragai, Enric	8/12/1907	Paleta i agent immobiliari	Conseller (13/11/1936-15/2/1937)	CNT
Pujadas Matheu, Eugeni, <i>Confité</i>	Teià, 13/11/1848 - El Masnou, 6/1915	Confiter	Regidor (1/7/1895-1/7/1897) Síndic (1/7/1897-1/7/1899)	Conservador
Pujadas Pons, Francesc	1892	Contractista d'obres	Conseller gestor (14/5/1935-13/9/1935)	FET i JONS
Pujadas Truch, Josep	El Masnou, 1877 - 5/1938	Poeta i forner	Regidor (1/1/1910-1/1/1914)	Lliga Regionalista
Pujol Millet, Llorenç, <i>Areu Llorens</i>		Quincallaire	Diputat del Comú (16/2/1834-26/10/1835) Regidor (12/8/1839-1/1/1840)	
Pujol Ordeig, Pius	1894 - El Masnou 30/7/1982	Perit industrial	Conseller gestor (12/9/1940-14/3/1942)	Lliga Catalana FET i JONS
Ramentol Ballester, Rosend	1872	Fornier	Regidor (2/10/1923-6 o 19/11/1928) Tinent d'alcalde suplent (8/4/1924-19/11/1928) Regidor (19/11/1928-26/2/1930)	
Ramentol Botey, Joaquim	1823	Calafat	Dipositari (2/7/1883-23/2/1884) Regidor (7/5/1886-juliol 1886 i 12/10/1886-1/7/1887)	Liberal
Ramentol Doria, Josep	1884	Jornaler	Regidor (1/1/1916-1/4/1920)	Independent
Ramentol Estaper, Gabriel, <i>Bilo Gorda Vacas</i>		Marí	Regidor (1/1/1865-1/1/1867)	
Ramentol Pujadas, Miquel	Teià, 25/4/1848	Fuster i pagès	Regidor (1/1/1902-1/1/1906) Síndic suplent (1/1/1902-1/1/1904)	Liberal
Raspall Suñol, Artur	El Masnou, 22/3/1858 - 12/1905	Fornier	Custodi dels béns municipals (1/1/1894-1/7/1895) Tinent d'alcalde 1r (1/7/1895-1/7/1897)	Liberal
Raspall Suñol, Felicià	+14/7/1925	Propietari	Tinent d'alcalde 2n (2/10/1923-8/4/1924) Regidor (2/10/1923-14/7/1925)	
Ribas Asensio, Josep M.			Conseller gestor 1r (31/1/1939-12/9/1940)	FET i JONS
Ribas Humet, Joan, <i>de Vigo</i>		Comerciant	Síndic procurador (31/3/1830-1/1/1831) Regidor (3/1844-3/1/1846)	

LA ROCA DE XEIX [29]. Atlas electoral. Els consistoris del Masnou (1812-1979)

DADES PERSONALS			POLÍTICA	
COGNOMS, NOM	NAIXEMENT - MORT	PROFESSIÓ	CÀRRECS	FILIACIÓ (*)
Ribas Prat, Joan		Sastre i botiguer	Alcalde 2n (1/1/1841-1/1/1842) Regidor (7/12/1856-12/3/1857)	
Ribas Segarra, Antoni, <i>Antonet del Sastre</i>		Marí	Regidor (1/2/1872-24/8/1873)	
Riera Forgas, Josep	1878	Forner	Regidor (1/1/1912-1/1/1916) Custodi dels béns municipals (1/1/1914)	
Riera Pagès, Joan, <i>Areu Carrutx</i>		Marí	Regidor (24/8/1873-3/1/1875 i 3/1/1875-1/3/1877)	
Riera Sorribas, Josep	10/11/1927	Viatjant de farmàcia	Regidor (2/2/1964-7/2/1971)	Addicte al Movimiento. Carlí
Roca, Genís, Genís, <i>d'en Pere Roca</i>		Fuster	Diputat del Comú (1/1/1832-4/3/1833)	
Roca, Pere			Regidor (3/1820-13/7/1823)	
Roca Casals, Pere, <i>Cabeza</i>	1808	Forner	Tinent d'alcalde 1r (3/1/1846-3/1/1848) Alcalde (12/3/1857-1/1/1859) Tinent d'alcalde 2n (1/1/1863-1/1/1865) Regidor (1/1/1865-1/1/1867)	
Roca Mitjans, Marià, <i>Masana</i>		Fuster	Síndic personer (1/1/1831-1/1/1832) Alcalde 2n (12/8/1839-1/1/1840?)	
Roig Borràs, Artur	Reus, 18/12/1844 - El Masnou, 18/10/1902	Pintor	Síndic suplent (1/1/1902-18/10/1902)	Republicà
Roig Colomer, Pere	El Masnou, 26/2/1926	Pagès	Regidor (19/04/1979)	CiU (independent)
Roma Blanich, Josep	Olesa de Montserrat, 1/8/1891	Empleat	Conseller (19/9/1938-27/1/1939)	PSUC
Rosell, Marià		Hisendat	Regidor (29/12/1822-1823) Batlle (29/10/1825-1/1/1827 i 31/3/1830-1/1/1831) Alcalde (26/10/1835-17/10/1836)	
Rosell Franci, Miquel		Espardenyer	Regidor (17/10/1836-7/10/1839) Síndic (23/10/1854-12/3/1857)	
Rosell Puig, Pere	El Masnou, 12/5/1942	Mecànic	Regidor (19/04/1979)	CiU
Rosell Tió, Josep		Agricultor	Procurador síndic (1/1814-5/1814) Batlle (21/2/1828-11/9/1829)	
Rosés Alsina, Carles, <i>Carlets Xoba</i>		Marí	Regidor (1/1/1865-1/1/1867)	
Rosés Carretero, Bonaventura	1892	Comerciant	Regidor (26/2/1930-16/4/1931) Conseller adjunt (31/1/1939-12/9/1940)	
Rosés Comas, Antoni	1876	Pagès	Conseller (16/4/31-1/2/1934) Síndic (16/4/31-1/2/1934)	Partit Catalanista Republicà
Rosés Fornells, Joan, <i>Trampat</i>		Marí	Regidor (3/1820-13/7/1823 i 11/9/1829-31/3/1830)	
Rosés Gibernau, Martí	El Masnou, 1819	Marí i hisendat	Síndic (1/1/1843-3/1844) Regidor (3/1/1846-3/1/1848 i 1/1/1854-23/10/1854) Tinent d'alcalde 1r (20/12/1851-1/1/1854)	
Rosés Matas, Jaume, <i>Xico</i>	El Masnou, 1/5/1833	Pescador	Regidor (5/1/1890-30/9/1893) Tinent d'alcalde 1r (30/9/1893-1/1/1894)	Conservador
Rosés Mitjans, Carles Francesc		Marí	Regidor (7/12/1856-12/3/1857)	
Rosés Mitjans, Pere, <i>Peretonets</i>		Marí	Regidor (12/3/1857-17/6/1857)	
Rosés Mitjans, Santiago	El Masnou, 1887 - 19/5/1941	Comerciant	Síndic (1/1/1914-1/1/1916) Tinent d'alcalde 2n (1/1/1916-1/1/1918)	Regionalista
Rosés Sala, Pere, <i>Peretons</i>		Marí	Regidor (4/3/1833-16/2/1834 i 1/1/1842-3/1844)	
Rosés Truch, Jaume	El Masnou, 26/11/1852 - 16/2/1924	Marí	Síndic (1/1/1894-1/7/1895) Regidor (1/7/1895-1/7/1897)	Liberal
Rossell Pujadas, Josep	1905	Comerciant	Regidor (13/10/1934-3/5/1935)	Lliga Catalana
Rubis, Joan, <i>Tayá</i>		Farmacèutic	Procurador del comú (26/10/1835-17/10/1836) Síndic (1/1/1842-1/1/1843) Alcalde (3/1844-3/1/1846) Regidor (2/1/1848-7/1/1850) Tinent d'alcalde 1r (1/1/1854-3/5/1854)	

DADES PERSONALS			POLÍTICA	
COGNOMS, NOM	NAIXEMENT - MORT	PROFESSIÓ	CÀRRECS	FILIACIÓ (*)
Sala Casals, Gabriel, <i>Gabriel Salvadó</i>		Marí	Regidor (1/1/1861-1/1/1863)	
Sala Casals, Salvador, <i>de Can Salvador</i>		Marí	Regidor (23/10/1854-12/3/1857)	
Sala Coll, Francesc	El Masnou, 9/12/1836 - 3/1899	Marí	Regidor (1/7/1887-5/1/1890) Alcalde (5/1/1890-1/7/1891)	Liberal
Sala Maristany, Josep, <i>de la Laya</i>		Marí	Síndic procurador (4/3/1833-16/2/1834 i 12/8/1839- 1/1/1840?) Regidor (1/1/1865-1/1/1867)	
Sala Sabater, Josep		Marí i propietari	Diputat del Comú (1/1/1827-21/2/1828) Regidor (7/1/1850-1/1/1854)	
Sala Sensat, Josep	El Masnou, 22/1/1857 - Barcelona, 1924	Comerciant i marí	Regidor (1/1/1904-9/6/1909) Síndic suplent (1/1/1904-17/5/1905 i 1/1/1906-9/6/1909) Síndic (17/5/1905-1/1/1906)	Liberal
Sala Truch, Joan, <i>Galana</i>	El Masnou, 9/1/1826	Marí	Regidor (1/3/1877-1/7/1879 i 23/2/1884-1/7/1885)	Conservador
Sala Valldeneu, Josep Manuel, <i>Bel de Can Carret</i>		Marí	Regidor (1/1/1869-1/2/1872)	
Salazar Culi, Francesc, <i>de Paula</i>	Figueraes, 2/4/1908-1984	Advocat, funcionari del cos general de Policia	Alcalde (11/10/1956-29/2/1972)	FET i JONS
Sampera Comalada, Llorenç, <i>de Can Margarit</i>		Rendista	Alcalde 2n (1/1/1869-1/2/1872)	
Sampera Sampera, Llorenç, <i>Margarit</i>	El Masnou, 12/9/1858 - 20/1/1916	Marí	Regidor (1/1/1904-1/1/1906) Síndic (1/1/1904-17/5/1905)	Catalanista
Sampera Sampera, Paulí	1864	Marí	Custodi dels béns municipals (1/7/1909-1/1/1912)	Conservador
Sampera, Silvestre		Marí	Tinent d'alcalde 2n (2/1/1848-7/1/1850) Regidor (7/1/1850-20/12/1851)	
Sanjuan Bertran, Francesc, <i>de Can Calsetas</i>	El Masnou, 1825	Marí	Regidor (1/7/1883-23/2/1884 i 7/5/1886-1/7/1887)	Liberal
Sanjuan Casals, Domènec, <i>Calsetas</i>	El Masnou, 12/4/1841 - 1/1905	Marí	Regidor (1/7/1887-5/1/1890) Tinent d'alcalde 2n (5/1/1890-1/7/1891)	Liberal
Sanjuan Hombravella, Gabriel	1890	Comerciant	Síndic suplent (1/1/1916-1/1/1918) Custodi dels béns municipals (1/1/1918-1/4/1920) Regidor (2/10/1923-8/4/1924-29/7/1927-6 o 19/11/1928) Dipositari (3/10/1923-29/7/1927)	Independent
Sanjuan Pou, Antoni	1875	Comerciant	Síndic (1/1/1910-1/1/1914)	Lliga Regionalista
Sanjuan Ramentol, Gabriel, <i>Areu Carboné</i>	El Masnou, 6/1/1832 - 10/1899	Marí	Alcalde (1/3/1877-1/7/1879)	Conservador
Santigosa Massachs, Fidel			Conseller gestor 2n (31/1/1939-12/9/1940)	
Sempere Todori, Josep	25/8/1897	Agent comercial	Conseller adjunt (31/01/1939-12/9/1940) Conseller gestor (12/9/1940-25/1/1947) Regidor gestor (25/1/1947-6/2/1949) Regidor (6/2/1949-3/2/1952)	FET i JONS
Sensat Millet, Joan		Marí	Alcalde 2n (1/1/1842-1/1/1843) Regidor (2/1/1848-20/12/1851)	
Serra Riera, Jaume	Barcelona, 25/3/1913 - El Masnou 1997	Comptable	Regidor (19/04/1979) Tinent d'alcalde (1979)	PSUC
Soler, Genís			Regidor (1/1814-5/1814)	
Soler, Josep, <i>Telaire</i>		Comerciant	Regidor (4/3/1833-16/2/1834 i 3/1/1844-3/1/1846)	
Soler Bonet, Adrià, <i>Confiter de Can Francisquet</i>	Guissona, 31/12/1844 - El Masnou, 4/1904	Confiter	Regidor (1/7/1887-1/7/1891)	Liberal
Soler Mitjans, Pere Màrtir, <i>Telaire</i>	El Masnou, 1834 - 6/1914	Pagès i carreter	Dipositari (1/3/1877-1/7/1879 i 23/2/1884-7/5/1886)	Conservador
Suñol, Pere		Xocolater	Diputat del Comú (21/2/1828-11/9/1829)	

LA ROCA DE XEIX [29]. Atles electoral. Els consistoris del Masnou (1812-1979)

DADES PERSONALS			POLÍTICA	
COGNOMS, NOM	NAIXEMENT - MORT	PROFESSIÓ	CÀRRECS	FILIACIÓ (*)
Suñol Casellas, Pere, <i>Xocolater</i>	El Masnou, 15/5/1835 - 7/12/1918	Xocolater	Regidor (1/1/1865-1/1/1867, 7/6/1881-1/7/1883 i 23/2/1884-1/7/1885) Síndic (1/7/1879-7/6/1881)	Conservador Liberal
Suñol Fàbregas, Marcel·lí, <i>de la Toia</i>		Mari	Regidor (1/1/1867-10/1868)	
Sust Buscarons, Josep	El Masnou, 16/5/1831 - 5/1921	Tallant	Síndic (1/1/1902-1/1/1904) Regidor (1/1/1904-1/1/1906)	Republicà
Sust Estapé, Pere	+ El Masnou, 4/1925	Mari i comerciant	Custodi dels béns municipals (1/1/1906-1/7/1909) Tinent d'alcalde 2n (1/7/1909-1/1/1910) Tinent d'alcalde 1r (1/1/1914-1/1/1916) Alcalde (1/1/1916-1/4/1922)	Independent Conservador
Sust Maristany, Josep		Calafat	Diputat del comú (16/2/1834-26/10/1835)	
Sust Mir, Pere, <i>Peret Calafat</i>		Fuster de ribera	Síndic procurador (11/9/1829-31/3/1830) Regidor (1/1/1832-4/3/1833 i 2/1/1848-20/12/1851) Tinent d'alcalde (3/1844-3/1/1846)	
Sust Pagès, Josep, <i>Pepet Sust</i>	El Masnou, 2/2/1835	Mari	Custodi dels béns municipals (1/7/1891-1/1/1894) Tinent d'alcalde 1r (1/1/1894-1/7/1895)	Conservador
Tarrida Viñas, Enric	Barcelona, 12/11/1945	Venedor	Regidor (19/04/1979)	PSC-PSOE
Teuler Crehuet, Isidre	1869	Industrial	Regidor (2/10/1923-19/11/1928) Regidor (19/11/1928-26/2/1930)	FET i JONS
Terrades Curell, Pau	31/8/1905	Propietari agricultor	Regidor gestor (25/1/1947-6/2/1949) Regidor (6/2/1949-6/2/1955)	
Terrones Pumarola, Joan	Canet, 30/1/1931	Industrial electricista	Tinent d'alcalde 3r (5/2/1967-7/2/1971) Síndic (5/2/1967-7/2/1971) Tinent d'alcalde 1r (7/2/1971-29/2/1972) Regidor (29/2/1972-3/2/1974)	FET i JONS
Tió Mas, Joan	1890	Agricultor	Regidor (13/10/1934-3/5/1935) Conseller gestor (3/5/1935-25/9/1935) Alcalde 4 (25/9/1935-20-2-1936)	Lliga Catalana
Torràs Antich, Francesc, <i>de Cal Espardenyer</i>		Cafeter	Alcalde 1r (17/1/1836-14/4/1838) Regidor (7/1/1850-20/12/1851) Síndic (20/12/1851-1/1/1854)	
Torràs Pibernat, Josep, <i>Torràs</i>	Granollers, 18/4/1818	Mari	Regidor (1/1/1867-10/1868) Síndic (7/6/1881-1/7/1883) Tinent d'alcalde 1r (1/7/1883-23/2/1884 i 4/8/1886-12/10/1886)	Liberal
Torrell Boquet, Josep	24/6/1888	Lampista	Conseller gestor (31/1/1939-12/9/1940) Conseller gestor (14/3/1942-12/1944) Tinent d'alcalde 1r (12/1944-25/1/1947)	FET i JONS
Torre Lladó, Fèlix, <i>Fèlix del Vi</i>		Taverner	Regidor (1/1/1869-1/2/1872)	
Torres Rusiñol, Joan	1874	Estanquer	Síndic (2/10/1923-8/4/1924-26/2/1930) Regidor (2/10/1923-19/11/1928) Tinent d'alcalde 2n (8/4/1924-76 o 197/11/1928) Dipositari (8/1927-76 o 197/11/1928-26/2/1930) Tinent d'alcalde 1r (19/11/1928-26/2/1930)	
Torres Salellas, Ernest	1891-1937	Marbrista	Conseller (28/7/1936-26/10/1937)	PSUC
Torrús Comas, Francesc	Canet de Mar, 3/5/1849	Empleat	Regidor (1/7/1899-1/1/1904)	Unió Conservadora
Truch, Francesc		Mari	Alcalde (1/1814-5/1814)	
Truch, Francesc d'Assís			Regidor (1/1/1827-21/2/1828)	
Truch, Joan, Ereu		Hisendat i pagès	Regidor (7/10/1839-1/1/1840)	
Truch Gibernau, Manuel		Pagès	Regidor (12/3/1857-1/1/1861 i 1/1/1867-10/1868)	
Truch Limona, Mateu, <i>Guillem</i>	El Masnou, 7/5/1831 - 1894	Mari	Tinent d'alcalde 1r (1/3/1877-1/7/1879) Regidor (1/7/1879-7/6/1881)	Liberal
Truch Viladevall, Joan		Pagès	Regidor (1/1/1831-1/1/1832)	

DADES PERSONALS			POLÍTICA	
COGNOMS, NOM	NAIXEMENT - MORT	PROFESSIÓ	CÀRRECS	FILIACIÓ (*)
Tuneu Folch, Víctor	1852-11/1928 - El Masnou, 11/1928	Farmacèutic	Alcalde (2/10/1923-8/4/1924) Regidor (2/10/1923- 9/11/1928) Tinent d'alcalde 1r (8/4/1924- 9/11/1928)	
Valle Arana, Josep del	Ciutadella, 1882	Oficial notaria	Conseller (20/10/1936-13/11/1936)	CNT
Ventura Pollés, Francesc, <i>Viret de Can Targa</i>	+ El Masnou, 12/1901	Hisendat, agricultori aiguardents	Regidor (1/1/1869-1/2/1872)	
Vidal Majó, Salvador	27/11/1884 - El Masnou, 10/1938	Toneler	Conseller (16/4/31-28/11/1932) Conseller gestor (3/5/1935-13/9/1935)	Partit Republicà Radical
Vidal Millet, Claudi, <i>Yerno del Xarnego</i>	El Masnou, 8/4/1838 - 16/3/1924	Propietari	Regidor (1/7/1895-1/7/1899) Interventor (3/10/1923-21/3/1924)	Conservador
Vidal Pagès, Joan	1864	Llauner	Regidor (1/1/1906-1/1/1910)	Liberal
Vidal Sust, Pere	1879	Comerciant	Custodi dels béns municipals (1/1/1914-1/1/1918)	Independent
Vila Bori, Joaquim	1870	Comerciant	Regidor (26/2/1930-16/4/1931) Conseller (16/4/1931-1/2/1934) Dipositari (27/2/1930-1/2/1934)	ERC
Vila Calsareny, Miquel		Rajoler	Diputat del Comú (1/1/1831-1/1/1832)	
Vilà de Vall, Miquel, <i>Mayor</i>		Hisendat	Regidor 2n (10/5/1826-1/1/1827) Síndic (3/1820-29/12/1822 i 1823-13/7/1823)	
Vila Lledó, Josep			Regidor (29/12/1822-1823)	
Vila Monrás, Joan, <i>Masquet</i>		Rajoler	Regidor (1/1/1861-1/1/1865, 24/8/1873-3/1/1875 i 3/1/1875-1/3/1877)	
Vila Silva, Francesc	13/1/1899	Jornaler	Alcalde 2n (26/10/1937-4/3/1938) Tinent d'alcalde 1r (26/10/1937-4/3/1938) Conseller (26/10/1937-27/1/1939) Alcalde (4/3/1938-27/1/1939)	Estat Català
Viladevall, Francesc, <i>de Can Polladó</i>		Hisendat i marí	Batlle (11/9/1829-31/3/1830) Regidor (4/3/1833-16/2/1834 i 2/1/1848-15/1/1848) Procurador síndic (17/10/1836-12/8/1839) Alcalde 1r (1/1/1842-3/1844) Alcalde (3/1/1846-2/1/1848 i 1/1/1854-23/10/1854)	
Viladevall, Josep	+ 1826	Terrestre	Regidor (20/10/1825-14/4/1826)	
Vilalta Parés, Joan	El Masnou, 12/5/1923	Industrial fuster	Tinent d'alcalde 1r (3/2/1974-19/4/1979)	FET i JONS
Vilarrosal Font, Francesc	1854 - El Masnou, 11/1936		Regidor (2/10/1923-¿6 o 19?/11/1928) Regidor (19/11/1928-26/2/1930)	
Vilà Bassols, Joan	Barcelona, 1904	Dependent	Conseller gestor (31/01/1939-12/9/1940)	Partit Republicà Radical FET i JONS
Vilà Matalí, Salvador	El Masnou, 5/9/1928	Industrial i comerciant	Regidor (5/2/1961-2/2/1964) Síndic (5/2/1961-5/2/1967) Tinent d'alcalde 3r (2/2/1964-5/2/1967)	
Vilà Oliver, Salvador	1895		Conseller adjunt (31/07/1939-12/09/1940) Conseller gestor (14/3/1942-25/1/1947)	Afecte al Movimiento
Vinals Figueras, Antoni	El Masnou, 27/9/1906	Contractista d'obres	Regidor (5/2/1961-5/2/1967)	CNT FET i JONS
Xifré Massa, Josep	25/11/1909	Foner	Conseller (28/7/1936-10/1936)	ERC
Xuriach Català, Josep	Manlleu, 1880	Escrivent	Regidor (1/1/1918-1/4/1920 i 26/2/1930-16/4/1931) Síndic (1/4/1920-2/10/1923)	Independent Lliga Regionalista

(*) S'ha considerat l'adscripció política per la qual fou escollit en el càrrec i els canvis de filiació anteriors i posteriors.

FONTS BIBLIOGRÀFIQUES, HEMEROGRÀFIQUES I ARXIVÍSTIQUES

BIBLIOGRAFIA

- AMAT TEIXIDÓ, Jordi. *República, Revolució i Guerra Civil (El Masnou, 1931-1939)*. El Masnou: Gent del Masnou, maig 1995.
- ARANZADI, Claudio. *Repertorio cronológico. Legislación Electoral*.
- BALCELLS, Albert; CULLA, Joan B.; MIR, Conxita. «Les eleccions generals a Catalunya de 1901 a 1923», *Estudis Electorals*, núm. 4. Barcelona: Publicacions de la Fundació Jaume Bofill, 1982.
- BASSEGODA MUSTÉ, Pedro J. *Masnou. Notas para la contribución al estudio de la Historia de Masnou*. Barcelona: Ediciones y Publicaciones Iberia, 1928.
- BASSEGODA MUSTÉ, Pedro J. *Diseños de la villa de Masnou y de su marina de vela del ochocientos*. Barcelona: Artes Gráficas Gutenberg, 1962.
- CAÑELLAS, Cèlia; TORAN, Rosa. *El personal polític de l'Ajuntament de Barcelona (1877-1923)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1996.
- CAÑELLAS, Cèlia; TORAN, Rosa. «La modernització de Barcelona durant el domini caciquista (1875-1901), Una ciutat expansiva en una nova dinàmica de participació política (1901, 1923), El desenvolupament de Barcelona durant la Dictadura (1923-1931)», dins *Història de l'Ajuntament de Barcelona. De l'ocupació napoleònica a l'actualitat*.
- CAÑELLAS, Cèlia; TORAN, Rosa. *Els governs de la ciutat de Barcelona (1875-1930): Eleccions, partits i regidors. Diccionari biogràfic*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2013.
- CASTRO, Concepción de. *La Revolución Liberal y los municipios españoles (1812-1868)*, Madrid: Alianza Edit., 1979.
- COSTA OLLER, Francesc. *La premsa a Mataró 1820-1980*. Mataró: Caixa Estalvis Laietana - Ed. Rafael Dalmau, 1982.
- CULLA CLARÀ, Joan B. *El republicanisme lerrouxista a Catalunya (1901-1923)*. Barcelona: Curial Ed., 1986.
- CUSSACHS I CORREDOR, Manuel. *La Guerra de Cuba (1895-1898). Repercussions a la comarca del Maresme*. Mataró: Club d'Opinió Jaume Llavina, 1998.
- DARDÉ, Carlos. *Historia general de España y América. Revolución y Restauración. 1868-1931*. Vol. XIV. Barcelona: Ed. Rialp, 1981.
- DUARTE, Àngel. *Història del republicanisme a Catalunya*. Lleida: Eumo Editorial - Pagès Ed., 2000.
- FERNÁNDEZ ALMAGRO, Manuel. *Historia del reinado de Alfonso XII*. Madrid: Alianza Editorial, 1968.
- FONTANA, Josep. «La fi de l'Antic Règim i la industrialització (1787-1868)». A: PIERRE VILAR [dir.]. *Història de Catalunya*. Vol. V. Barcelona: Edicions 62, 1986.
- GIMÉNEZ MOLINA, Isabel. «La transformació del paisatge del Masnou (1849-1945)». *La Roca de Xeix*, núm. 26, 2a època. El Masnou: Ajuntament del Masnou, Patronat de Cultura, 2003.
- GIRALT ROSÉS, Carme; PERA CRUSAL, Joaquim (coord.). *El Masnou, ahir i avui*. El Masnou: Ajuntament del Masnou, Caixa Estalvis de Catalunya, 1985.
- GONZÁLEZ TORAN, Xavier; TORAN, Rosa. *La Segona República al Masnou, 75 anys després*. El Masnou: ICV-El Masnou, 2006.
- IGLÉSIES FORT, Josep. *La població del Maresme a la llum dels censos generals*. Mataró: Caixa d'Estalvis Laietana - Ed. Rafael Dalmau, 1971.
- LLORET, Isidre. *Dret Municipal vigent*, Col·lecció Minerva, Barcelona, 1916.
- MARIN, Martí, *Els ajuntaments franquistes a Catalunya. Política i administració municipal. 1938-1979*, Lleida: Pagès Ed., 2000.
- MARTÍN RETORTILLO, J. [et al.]. *Descentralización administrativa y organización política. Vol. I. Aproximación histórica. 1812-1931*. Madrid: 1973.
- MARTÍNEZ ALCUBILLA, Marcelo (dir.). *Diccionario de la Administración Española*. Madrid, 1914.
- MARTÍNEZ CUADRADO, Manuel. *Elecciones y partidos políticos 1868-1931*. Madrid: Ed. Taurus, 1969.
- MEILÁN CAMPO, Pilar (ed. a cura de). *Manual de Marina de Josep Serra, notari de Mataró (1774-1775)*. Lleida: Fundació Noguera, Acta Notariorum Cataloniae 21, Pagès Editors, 2010.
- MESTRE, Jesús; TORAN, Rosa. *Elecciones de diputados provinciales a Barcelona 1812-1923*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 1987.
- MOLINER, Antoni (ed.). *Catalunya contra Napoleó. La Guerra del Francès 1808-1814*. Lleida: Pagès Ed., 2007.
- MOLINERO, Carme. *La anatomia del franquismo: de la supervivencia a la agonía del régimen franquista 1945-1977*. Barcelona: Crítica Ed., 2008.
- *Noves lectures de la Guerra Napoleònica des del Maresme 1808-1814*. Jornada del Segon Centenari 1808-2008, celebrada al Museu Arxiu de Vilassar de Dalt el 18 d'octubre del 2008. Vilassar de Dalt: Museu Arxiu Municipal de Vilassar de Dalt, 2010.
- POSADA, Adolfo. *Evolución legislativa del Régimen local en España (1812-1909)*.
- RENOM PULIT, Mercè. *Societat i poder en un context de canvi, Sabadell 1718-1823*. Tesi doctoral, UPF 2004.
- RIQUER, Borja de. «Burguesos, polítics i cacics a la Catalunya de la Restauració», *L'Avenç*, núm. 85. Barcelona: setembre 1985.
- RIQUER, Borja de; GABRIEL, Pere; PICH, Pere; MOLAS, Isidre. *La Diputació revolucionària 1868-1874*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 2003.
- RIQUER, Borja de; CULLA, Joan. «El franquisme i la transició democràtica (1939-1988)». A: PIERRE VILAR [dir.]. *Història de Catalunya*. Vol. VII. Barcelona: Edicions 62, 1989.
- SERRANO GARCÍA (dir.). *España 1868-1874. Nuevos enfoques sobre el Sexenio Democrático*. Valladolid: Junta de Castilla y León, 2002.
- TERMES, Josep. «De la Revolució de Setembre a la fi de la Guerra Civil 1868-1939». A: PIERRE VILAR [dir.]. *Història de Catalunya*. Vol. VI. Barcelona: Edicions 62, 1987.
- TIERNO GALVÁN, Enrique. *Leyes políticas españolas (1808-1936)*. Madrid: Ed. Tecnos, 1972.

- TORAN, Rosa. «Les eleccions municipals (1901-1922), La darrera etapa de la Monarquia Restauracionista: la dictadura de Primo de Rivera i la transició al canvi de règim (1923-1931)», «La Segona República. Noves condicions polítiques i canvis en la legislació electoral. Les eleccions municipals (1931-1939)», dins *Les eleccions legislatives i municipals a Barcelona 1810-1986. Context polític i resultats electorals*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona-Fundació Jaume Bofill, 1989.
- VARELA ORTEGA, José. *Los amigos políticos. Partidos, elecciones y caciquismo en la Restauración (1875-1900)*. Madrid: Alianza, 1977.

HEMEROGRAFIA

- *Boletín Socialista. Órgano mensual de la agrupación matoronesa del Partido Obrero*.
- *Diario de Mataró y la comarca* (1895-1919)
- *Setmanari de Mataró i la comarca* (1919-1923).
- *El Anunciador de la Costa. Periódico de Avisos y Noticias*.
- *El Clamor de la Marina* (1879-1883).
- *El Demócrata. Órgano de la Unión Republicana de Mataró y su distrito*.
- *El Liberal. Semanario Político, Liberal Monárquico de Mataró y su Distrito* (1883-1920)
- *El Nuevo Ideal. Periódico Republicano Federalista* (1883-1891).
- *El Principado. Diario Liberal Conservador de Barcelona*.
- *El Progreso. Mataró. Semanario Republicano, Librepensador y Literario* (1888-1891).
- *El Semanario de Mataró*.
- *La Comarca. Semanario Proteccionista de los Intereses Morales y Materiales de Mataró y su Distrito*.
- *La Costa de Llevant* (1895-1923).
- *La Publicidad*.
- *La República* (1903-1910)
- *La República Social. Órgano de las Agrupaciones del P.S.O. de Mataró y su Distrito* (1896-1898).
- *La Vanguardia*.
- *La Verdad*.
- *La Veu de Catalunya*.
- *La Voz del Litoral. Periódico Político y de Intereses Morales y Materiales. Órgano del Partido Republicano Histórico del Distrito* (1885-1888).
- *La Roca de Xeix*, núm. 7 i 8. Juny 1994. Monogràfic dedicat a Miquel Garriga i Roca.
- *Boletín de Información Municipal*. El Masnou. Any I, núm. 1, maig 1957 – núm. 128, desembre 1967. Any XII, núm. 129, agost 1968.
- *Butlletí d'informació municipal*. Núm. 1, setembre-octubre 1979.

ARXIUS

- Arxiu Històric Comarcal de Mataró (premsa)
- Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (premsa)
- Arxiu personal Cèlia Cañellas / Rosa Toran (regidors de Barcelona, diputats a Corts i provincials, i senadors)
- Arxiu Municipal de Teià
- Arxiu Municipal del Masnou
- Expedient de constitució de l'Ajuntament i govern dels primers consistoris. Caixes 1, 8978-8979
- Separació de Teià i Alella. Caixes 1, 24, 37, 8979.

ACTES DEL PLE

- 1868-1875. Caixes 8979-8992
- 1902-1931. Caixes 8996 a 9014
- 1923-1934, Caixes 8993-8994. 1030
- 1934-1951. Caixes 9017-9021
- 1951-1979. Versió digital CD 3.

COMISSIÓ MUNICIPAL PERMANENT

- Certificats i acords 1928-1975. Caixa 4

EMPADRONAMENTS

- 1867. Caixes 975, 978.
- 1890. Caixes 997-998

EXPEDIENTS DE SECRETARIA 1816-1868 (inclouen expedients electorals i obra de govern)

- 1835. Caixa 22
- 1836. Caixa 23
- 1839. Caixa 26
- 1840. Caixa 27
- 1841. Caixa 28
- 1842. Caixa 29
- 1843. Caixa 30
- 1844. Caixa 31
- 1845. Caixa 32
- 1846. Caixa 33
- 1848. Caixa 35
- 1849, 1850. Caixa 36
- 1851. Caixa 38
- 1852. Caixa 39
- 1854. Caixa 40, 41
- 1856. Caixa 43
- 1857. Caixa 44, 46
- 1858. Caixa 45, 46
- 1868-1875. Caixes 55 a 59, 60, 62, 75

EXPEDIENTS ELECTORALS

- 1860-1871. Caixa 49, 98, 1023, 1024
- 1873-1885. Caixa 1024
- 1886-1895. Caixa 1025
- 1897-1903. Caixa 1026
- 1905-1909. Caixa 1027
- 1911-1913. Caixa 1028
- 1917-1922. Caixa 1029
- 1930-1999. Caixa 1030
- 1960-1972. Caixa 5351
- 2a República. Jutjat municipal

CENSOS ELECTORALS (inclosos en els expedients electorals corresponents) 1955-1975. Caixa 5375

CORRESPONDÈNCIA

- 1875-1903. Caixes 99 a 134
- 1903-1922. Caixes 133 a 162

PROPIETARIS DE VAIXELLS. Caixa 1023

CARPETES D'HISTÒRIA LOCAL 1, 2, 3

